CARTEA DE VACANȚĂ

ion bodunescu

INSPECTORUL ȘEF

CARTEA DE VACANȚĂ

3 XI 1981

ion bodunescu

INSPECTORUL ȘEF

VOLUMUL al II-lea

Redactare :
ARIE MATACHE

Prezentare grafică :
MARCEL DANESCU

Coperta :
ILIE VICTOR

Ilustrații :
FILIP AUREL CRIȘAN

ion bodunescu

INSPECTORUL ŞEF

VOLUMUL al II-lea

editura
SPORT-
TURISM

București-1981

Trăim sub semnul unei epoci revoluționare. Se schimbă fața pămîntului. Oamenii cresc parcă mai repede, parcă mai înalți, parcă mai puternici și mai frumoși. Ritmul este alert. Sensul este doar unul. Mina și uzina, și rodul cum crește, și livada și cîmpul, și biblioteca, și sala de operații, și laboratorul au rostul lor și își dau mîna în această epocă. Se mai fac greșeli, mai apar „pitici" și oameni „strîmbi". Vîntul e proaspăt, e bun, dar uneori este tare ; ploile sînt sănătoase și răcoroase, dar uneori vin rafale ; soarele luminează și încălzește cu dăruire, dar uneori e nemilos.

Mai avem de luptat, mai sînt conflicte, mai apar hoți, delincvenți și mincinoși, se

mai ivesc trădători, denigratori, delatori și deretitori. Mai avem și birocrați, și carieriști, și răuvoitori, mai apar „pitici"...

Și, ca-n orice moment de viață și de luptă, avem nevoie și de memorie, și de proiecte, și de muncă, și de iubire, avem nevoie și de cumpăna dreaptă a dreptății, și de brațul legii.

Trăim sub semnul unei epoci revoluționare. Se schimbă fața pămîntului, oamenii cresc parcă mai repede, parcă mai înalți, parcă mai puternici și mai frumoși.

Pentru ei și despre ei am scris. Cît am putut, cum am putut ; pentru ei și despre ei am scris, însămînțînd și plivind, suferind la fiecare plantă ce se ridică firavă și fără vlagă și bucurîndu-mă de fiecare zvîcnet de sevă din tulpinile drepte și puternice care străpung cu frumusețe și pentru frumusețe pămîntul. Pentru ca să vadă mai bine, pentru ca să audă mai bine, pentru ca să simtă mai bine, pentru ca să crească mai repede, mai înalți, mai puternici, mai frumoși.

Trăim sub semnul unei epoci revoluționare și, în miezul ei, alături de uzină și ogor, alături de biblioteci și săli de lectură, lîngă planșeta proiectantului și banca elevului, se află și cei care, cu modestie,

cu cinste şi curaj, cu dragoste şi omenie, le apără creşterea şi înflorirea, pentru ca să nu mai fie lichele, să nu mai fie necinstiţi, denigratori, delatori şi calomniatori, să nu mai fie leneşi, să nu mai apară „pitici" şi oameni „strîmbi", pentru ca ei, oamenii, să trăiască în pace, să crească tot mai puternici, tot mai frumoşi.

I. B. Tulcea

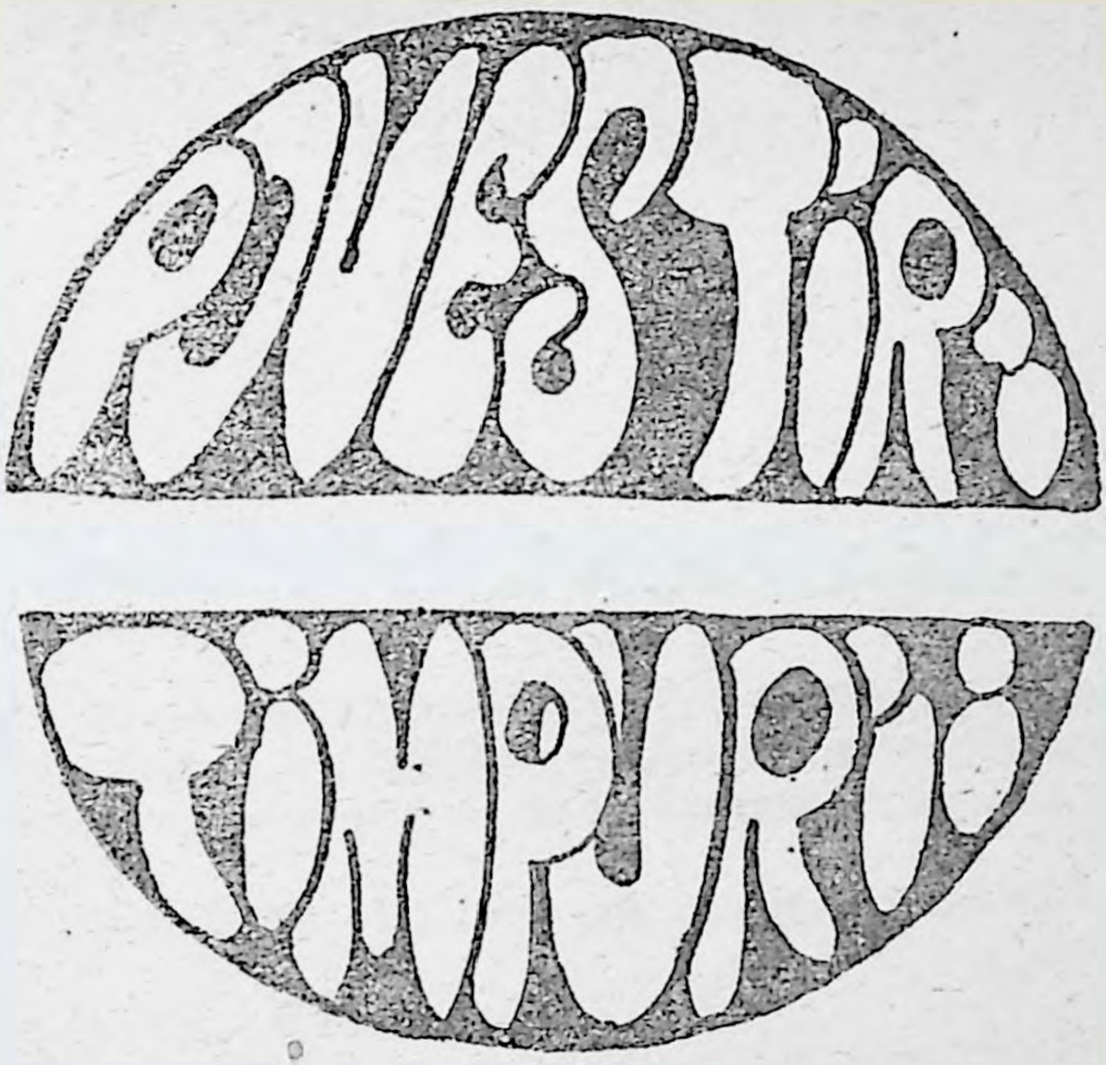

Din nou despre arta informațiilor

Sfirșit de săptămînă. Inspectorul Banu se pregătea să părăsească biroul de lucru. Era bucuros. În ziua aceea îi sosise și fiul de la armată, într-o scurtă permisie.

Își sigilă fișetul, își îmbracă pardesiul, își ia pălăria și...

Un ciocănit scurt în ușă.

— Da, intră.

— Să trăiți, tovarășe colonel. Ne permiteți ?

Erau doi tineri ofițeri.

— Spuneți ce aveți de spus, zise bine dispus Banu.

— Deseară, fiind sîmbătă, avem programată reuniunea aceea... Am fi bucuroși dacă v-ați afla din nou în mijlocul nostru. Dealtfel ne-ați promis. Aveți niște povestiri pe care doar le-ați început.

— Da. Mă predau vouă tinerilor cu toate că aveam ceva în familie astă seară. Aveți dreptate : am promis. Așa că voi veni. Nu se poate să nu mă țin de cuvînt.

Sala, în care se desfășura activitatea unde fusese invitat Banu, era și de data aceasta împodobită sărbătorește, iar cei prezenți, la apariția inspectorului, începură să aplaude.

Se manifestau sincer, pentru ei fiind o reală bucurie de a-l asculta, așa cum făceau întotdeauna, dar această nouă întîlnire, deși rînduită tot cu scopul pregătirii cadrelor, al lărgirii orizontului, avea ceva deosebit. Cei mai tineri, veniți de curînd și care nu mai participaseră la asemenea întîlniri, așteptau nerăbdători.

— Tovarășe inspector șef, începu unul din ofițerii care-i lansase invitația, este o deosebită bucurie că vă aflați în mijlocul nostru într-o asemenea împrejurare și vă mulțumim.

— Nu se putea să nu vin, începu Banu. Știu din primii ani, ai locotenenției, cu cît interes, eu și colegii mei așteptam asemenea întîlniri. Plăcerea este așadar și din partea mea și, pentru că timpul este prețios, am să las deoparte introducerile și o să încerc să reiau firul de unde l-am oprit în urmă cu...

Cei prezenți luară loc în jurul său. Erau numai ochi și urechi.

„Am vorbit în întîlnirile noastre anterioare despre *arta informațiilor*. Și, povestindu-vă vechi amintiri, am călătorit prin timp și spațiu evocînd cîteva momente mai semnificative ale acestui domeniu. Să ne continuăm așadar „călătoria".

...Orice studiu dacă este efectuat sistematic, minuțios, te ajută, îți mărește considerabil coeficientul de cunoaștere, deschide porți mari gîndirii, porți pe care, poate, nu le-ai cunoscut niciodată.

Iată o istorioară din vremea antichității.

Roma a cunoscut, încă de la începutul existenței sale, efectele acțiunilor de trădare și spionaj.

Plutarh, istoric grec celebru, într-o operă nemuritoare — *Vieţi paralele,* relatează cum Tarpeea, fiica lui Tarpeius, comandant de oşti însărcinat de Romulus să apere Roma în timpul războiului cu sabinii, intrînd în legătură cu Tatius, regele sabinilor, a acceptat să deschidă poarta cetăţii în schimbul promisiunii că „i se vor da toate brăţările de aur pe care sabinii le purtau la mînă" şi astfel, prin trădarea ei sabinii au reuşit să pătrundă în cetate. După obţinerea victoriei Tatius a ordonat sabinilor să-l urmeze, să-şi scoată fiecare brăţara de la mînă şi scutul, să le arunce asupra ei. Tarpeea a fost lovită de brăţări, de scuturi şi a murit îngropată sub greutatea lor, sub povara propriei trădări.

Este uşor de înţeles că legătura dintre Tarpeea şi Tatius a fost rezultatul unor acţiuni informative bine conduse de către sabini, care şi-au dat seama că altfel nu pot pătrunde în cetatea Romei.

Tot din izvoarele antice rezultă cu prisosinţă că rolul acţiunilor informative şi contrainformative a fost uneori hotărîtor în obţinerea numeroaselor victorii repurtate de legiunile romane, în consolidarea stăpînirii asupra statelor învinse şi în menţinerea ordinii pe tot cuprinsul imperiului.

Referindu-mă la epoca lui Iulius Cezar, pot să vă amintesc că informaţiile şi contrainformaţiile au avut un rol hotărîtor în victoriile armatelor romane comandate de împărat în războiul galic. Toate operaţiunile militare, desfăşurate împotriva triburilor galice şi germanice, au fost precedate de intense activităţi desfăşurate cu ajutorul iscoadelor, prin intermediul prizonierilor, solilor, negustorilor şi al altor surse ocazionale, astfel că Cezar era în permanenţă informat cu privire la intenţiile şi mişcările adversarilor, la efectivele şi dotarea lor, cu privire la

poziţiile ocupate din teren, la distanţele şi posibilităţile de aprovizionare, la starea de spirit în rîndurile armatelor, la firea şi obiceiurile populaţiilor băştinaşe.

Secretul comunicărilor între unităţile romane care luptau în Galia se asigura fie prin ascunderea meşteşugită a scrisorilor, fie prin redactarea lor în alte limbi decît cea latină. Astfel, pentru a comunica lui Cezar situaţia primejdioasă a legiunii comandată de el, care era pe cale de a fi înconjurată, Cicero recurge la serviciile unui sclav gal, căruia i s-a promis libertatea „şi mari recompense dacă va reuşi să ducă o scrisoare lui Cezar". Acesta a reuşit să treacă printre gali, fără a trezi vreo bănuială, şi să ajungă la destinatar. Scrisoarea era ascunsă în vîrful suliţei.

Aflînd situaţia grea în care se afla generalul său, Cezar îi răspunde lui Cicero printr-o scrisoare dusă de un alt călăreţ gal, în care îl anunţă că în scurt timp îi va veni în ajutor cu legiunile sale şi îl îndeamnă să-şi păstreze curajul „ca şi altă dată".

Comunicarea a fost făcută în limba greacă, pentru înlăturarea riscului dezvăluirii secretului acţiunilor în cazul în care scrisoarea ar fi căzut în mîinile duşmanilor.

În eventualitatea că i-ar fi fost imposibil să pătrundă în tabăra lui Cicero, călăreţul gal fusese instruit să lege scrisoarea de cureaua suliţei sale şi să arunce sulița în tabără ca şi cum ar fi aruncat-o în duşmani.

Temîndu-se de primejdie, ajungînd lîngă tabăra romană, călăreţul gal a aruncat sulița conform instructajului făcut. Sulița înfiptă a rămas neobservată într-un turn de apărare timp de două zile, cînd un centurion a smuls-o din locul în care se găsea şi a dus-o lui Cicero.

Cei asediaţi au observat după aceea, la orizont, fumul focurilor prin care legiunile lui Cezar îşi anunţau venirea.

Cu toată iscusinţa lui în folosirea spionajului, în toate campaniile militare din Britania, Gallia, Macedonia, Pont şi Egipt, Cezar nu a reuşit însă să obţină informaţii şi în ceea ce-l privea pe el, legate de complotul care se urzea împotriva sa de către cei 60 de senatori grupaţi în jurul lui Marcus Iulius Brutus şi Casius Longinus, care aveau şi complicitatea morală a marelui orator Cicero. Capul celui care a fost supranumit Britanicus, Gallicus... a căzut datorită superficialităţii sale în activitatea de contraspionaj.

Dacă înainte de intrarea în senat Cezar ar fi citit bileţelul adus de pretorul cnidian Artemidorus, poate alta ar fi fost soarta lui şi a Romei. Dar n-a fost să fie aşa, şi neexploatarea imediată a informaţiei primite l-a costat viaţa.

Sau, altă istorie nu lipsită de interes.

După dezmembrarea imperiului roman şi moartea lui Teodosiu cel Mare, centrul activităţii de spionaj s-a mutat de la Roma la Constantinopol — devenit oraş-capitală a Imperiului Roman de Răsărit sau Imperiul Bizantin. Hăţişul intrigilor, conspiraţiilor şi loviturilor de stat îşi trage obîrşia din caracteristica acestui imperiu. Şi trebuie reţinut că, în acest păienjeniş de acţiuni ascunse, cel puţin o verigă din lanţurile conspiraţiei era o femeie. Legendele ne-au adus-o în atenţie, printre altele, pe Teodora, soţia împăratului Justinian. Nu se poate şti cu precizie dacă şi înainte, ori numai după ce a ajuns la rangul de împărătească, Teodora a avut legătură cu activitatea de spionaj.

Prin anul 516, Teodora fusese actriță. Nesocotind dispozițiile date de autorități, dansează complet goală pe scenă în fața unui numeros public. Frumusețea și perfecțiunea tinerei femei au electrizat marele public și au alungat sentimentul pudorii moraliștilor. N-a protestat nimeni. Cum să protesteze dacă mai înainte aplaudaseră ? !

Căsătoria Teodorei cu unul dintre marii și bogații demnitari ai imperiului avea să fie sortită eșecului deoarece „inocentul" soț nu este dispus să suporte risipa și, mai ales, infidelitatea tinerei și extrem de frumoasei sale soții.

Fiind părăsită de soț, Teodora s-a retras la Alexandria unde ar fi dus o viață mizeră. Meditînd profund asupra soartei ei, Teodora, care, pe lîngă frumusețea neasemuită, avea și o inteligență remarcabilă, a ajuns la concluzia că darurile cu care o înzestrase natura sînt suficiente virtuți pentru a-i asigura revenirea în înalta societate.

Și... a născocit și a răspîndit ideea, reluată și de cronicarii bizantini, că „un vis i-a prevestit că va deveni soția unui atotputernic monarh..."

S-a reîntors la Constantinopol în chip de „pocăită". Torcea de dimineața pînă seara. Inteligența, imaginația, precum și bogata-i experiență de viață i-au fost suficiente pentru a-l seduce pe tînărul Justinian, nepotul împăratului. Cu toată opoziția mătușii sale, împărăteasa, Justinian n-a reușit să scape din capcana dragostei pentru irezistibila Teodora. După moartea împărătesei, Justinian se căsătorește cu fosta actriță, declarînd-o, firesc, împărăteasă, în anul 527.

Visul Teodorei se împlinise. Ea înțelesese că, dacă pînă aici lupta fusese grea, menținerea înaltei poziții dobîndite o să fie și mai grea. Îi era, așadar,

necesară curmarea oricăror clevetiri și uneltiri. Aceste scopuri nu se puteau realiza fără serviciile spionilor, care să supravegheze în permanență atît pe dușmani, cît și pe prieteni. Astfel, Teodora organizează o amplă rețea de spionaj, împărăteasa participînd direct la instruirea agenților, pe care la sfîrșitul „perioadei de instrucție" îi punea să jure : „Jur pe Isus, cel veșnic viu, că, dacă nu voi îndeplini ordinele, să fiu jupuit de viu"... Răzbunîndu-se crud pe trădători, Teodora, a convins întreaga lume că nu glumea. Nimeni n-a fost cruțat, nici măcar fiul ei din prima căsătorie, care a dispărut fără urmă pentru faptul că a avut îndrăzneala să vină la palat după ce a aflat vestea că mama sa a fost încoronată împărătească.

Chiar și vestitul general Belizarie, care făcuse ca granițele imperiului să se extindă asupra Africii de Nord și asupra unei mari părți a Italiei, a avut de suferit de pe urma serviciului de spionaj al Teodorei.

Agenții au adus la cunoștință împărătesei că generalul, într-un moment de enervare, ar fi afirmat : „moartea lui Justinian ar fi o binefacere pentru imperiu". Avîndu-se în vedere marile servicii aduse imperiului, Belizarie n-a fost condamnat la moarte, dar i s-a confiscat averea.

Aș dori să vă vorbesc puțin și despre marele strateg și conducător de oști, întemeietorul uriașului imperiu mongol, Genghis-Han.

Formarea acestui mare imperiu mongol, la începutul secolului al XIII-lea, a fost facilitată și de activitatea unui foarte bine conturat serviciu de spionaj și contraspionaj.

Iată doar un mic exemplu mai mult decît semnificativ :

Armata chineză era net superioară din punct de vedere tehnic și mai ales numeric, soldații erau bine echipați și instruiți. Avînd în vedere toate acestea, hanul a hotărît totuși invadarea Chinei. Se pune. firesc, întrebarea : pe ce se baza într-o asemenea acțiune. El avea informații precise cu privire la contradicțiile care măcinau potențialul de luptă al armatei chineze. Informațiile luate de la negustori musulmani aflați în serviciul său i-au format hanului convingerea fermă în izbînda finală asupra marelui dușman.

Totul s-a întîmplat conform previziunilor. Datorită contradicțiilor existente, soldații de neam mongol din armata chineză au trecut de partea invadatorilor, facilitîndu-le victoria.

Și seria unor asemenea secvențe se poate lărgi. Cu alte ocazii ne-am oprit asupra mai multor epoci și am străbătut multe etape din propria noastră istorie națională.

Cu permisiunea voastră voi sări peste ani, peste decenii și secole și mă voi opri la alte exemple. De data asta mult mai apropiate.

După cum cred că știți din istorie, conferința de pace de la Paris, din 1919, consfințea încheierea primului război mondial. Asta nu însemna că se încheia și războiul invizibil. Perioada dintre cele două războaie mondiale se caracterizează prin desfășurarea unor crîncene lupte între serviciile de spionaj ale marilor puteri, ale căror interese, mai cu seamă economice, le făceau să se întîlnească îndeosebi în zonele bogate și strategice ale lumii.

Astfel pot fi explicate căderi senzaționale de fronturi, înfrîngeri misterioase, atentate inexplicabile. Frontul nevăzut n-a ocolit nici teritoriul patriei noastre. Ne întrebăm, adeseori, ce dimensiuni a

atîns războiul secret în România ? Cum s-a desfășurat el în perioada dintre cele două războaie mondiale?

Răspunsuri complete încă nu se pot da. Unele însă se pot descifra. Încă din primii ani ai perioadei postbelice, România a pășit pe arena internațională animată de dorința sinceră de a contribui la menținerea securității în Europa, conformîndu-se astfel tratatului de la Versailles care garanta, printre altele, existența și integritatea statului român.

La 28 iunie 1919 țara devine membră a Ligii Națiunilor, organizație în care, cîțiva ani mai tîrziu, marii noștri diplomați Vespasian V. Pella și Nicolae Titulescu aveau să joace un rol important în încercările întreprinse de a salva omenirea de la o nouă conflagrație mondială.

Avînd o industrie slab dezvoltată, dar un sol și subsol bogate, țara devine în această perioadă ținta expansiunii imperialiste. Numeroase monopoluri străine au încercat și chiar au reușit să-și plaseze capitalurile în economia noastră, să acapareze la prețuri incalificabile resursele naturale, mai ales petrolul, să-și intensifice influența.

În acțiunile lor, forțele străine au făcut de cele mai multe ori apel la arme dure, precum spionajul. Imediat după război, în țara noastră au apărut numeroși emisari prospectori, care frecventau cele mai diverse cercuri avînd de îndeplinit misiuni mai mult decît dubioase. La adăpostul afacerilor de care se ocupau, acești emisari desfășurau o activitate intensă de culegere de informații menită să lezeze interesele țării.

Valorificînd și rezultatele acestor activități de „prospecțiune", pe linia găsirii unor căi și pretexte pentru a le asigura penetrabilitatea, marile puteri

occidentale au reușit să se amestece în treburile interne românești.

An de an capitalurile au acaparat poziții tot mai importante în economia românească, pătrunzînd pe calea creditelor, investițiilor industriale, dar, mai ales, pe calea împrumuturilor de stat.

În mod sigur, capitalul străin nu ar fi pătruns cu atîta ușurință în economia românească, dacă, printre experții care au invadat țara, nu s-ar fi aflat diferiți spioni și agenți ai serviciilor de informații.

Unul dintre acești emisari, care a desfășurat activități de spionaj intens în țara noastră, a fost canadianul Boyle. Aventurier, cu multă experiență, Boyle a reușit să se strecoare cu dibăcie în cele mai înalte cercuri de afaceri, reușind să culeagă informații de mare importanță.

Axîndu-și interesul mai ales în direcția exploatării aurului negru, Boyle acționa în numele reginei, a cărei bunăvoință o cîștigase, culegînd date și cifre. Canadianul ajunsese să dea ordine unor miniștri și unor prefecți de județe.

Amestecul grosolan în economie al acestui om lipsit de orice fel de scrupule a determinat însă, în cele din urmă, expulzarea sa din țară.

Englezul Consenz-Hardy, „debarcat" în București în 1919 cu cîțiva franci cu care să arunce praf în ochii unora, a găsit și el drumul afacerilor prin culisele palatului. El acționa în numele firmei londoneze Bewick Moneing Co.

De asemenea, bancherul grec Jean Chrissoveloni, prezentat pe lîngă regina Maria de Simona Lahovary, prietenă din copilărie și confidentă.

Exemplele de acest gen ar putea continua. O altă latură a intereselor spionajului străin în Româ-

nia era domeniul militar. Stadiul de pregătire, dotarea cu armament, starea de spirit, precum și poziția unor diverși politicieni în diferite probleme militare internaționale care continuau să frămînte Europa după sfîrșitul primului război mondial erau aspecte urmărite cu rigoare.

Iată deci cum spionajul străin a reușit treptat să-și întindă tentaculele în principalele sectoare de activitate din țara noastră.

Ce atitudine au adoptat în această situație organele contrainformative române ?

Ar fi fost firesc să se fi luat măsuri energice pentru zădărnicirea acestor acțiuni de spionaj, să fi fost intensificată activitatea de contrainformații. În mod paradoxal însă, în anii imediat următori războiului activitatea informativă și contrainformativă a cunoscut o stagnare.

Restrîngîndu-și activitatea la domeniul militar, organele contrainformative române au neglijat îndeosebi spionajul economic, pentru a cărui contracarare, din păcate, nu exista nici pregătirea necesară și, ceea ce era și mai grav, nu exista convingerea că furarea de date economice ar fi putut juca un rol nefast în viața țării.

Un reviriment în activitatea serviciului secret român s-a produs abia în 1925, cînd a fost reorganizat pe *baze noi* de Mihail Moruzov, noul său șef.

Legat de această perioadă, ar fi util să cunoaștem cîteva momente din activitatea de informații și contrainformații care a fost sprijinită de oameni din toate categoriile sociale — militari, intelectuali, muncitori și țărani, oameni simpli.

Cauzele care au determinat eșecul armatei noastre din Dobrogea, în 1916, sînt complexe și multiple. Sigur că ele nu trebuie căutate în lipsa de combati-

vitate, de eroism și dăruire a soldatului român. Cauzele trebuiesc căutate în greșelile săvîrșite de conducătorii politici și militari ai țării, care au neglijat dotarea cu armament și tehnică la nivelul celorlalte armate intrate în război, care au neglijat, de asemenea, serviciul secret — neexploatarea surselor materiale și, mai ales, umane existente. După primele înfrîngeri suferite pe front, serviciul mergea din greșeală în greșeală, negăsindu-și deloc cadența. Erau desconspirate secrete militare, frontul era lipsit aproape total de informații în ceea ce privește inamicul. Odată cu începerea retragerii, serviciul de informații al armatei se dezintegrase aproape total. Generalul A. Zottu, șeful Marelui Stat Major, și maiorul Ionescu trădează interesele poporului divulgînd informații de mare însemnătate care au avut drept rezultat pierderea a mii de vieți omenești. Cei doi sînt descoperiți totuși de Siguranța statului și, dîndu-și seama de consecințe, se sinucid.

Organele de informații și contrainformații, dezorientate total, nu iau măsuri eficiente pentru păstrarea secretelor militare. Astfel, printr-o întîmplare nefericită se pierd cifrurile Ministerului de război. Un automobil al Marelui Stat Major se rătăcește și, astfel, planul de operații al armatei române și alte ordine importante cad, de asemenea, în mîinile inamicului. Așa se află despre contraofensiva proiectată în luna decembrie de armata română în cooperare cu cea rusă, și tot ca urmare a unor asemenea accidente îi este permis inamicului să descifreze radiogramele românești.

În toamna anului 1916, „zepelinele" germane îi terorizau în fiecare noapte pe bucureșteni, cu bombardamentele pe care le executau nestingherite.

Agenții străini germani și austrieci aveau misiunea de identificare a unor obiective importante ale capitalei, dirijînd, prin diferite mijloace de semnalizare, baloanele morții și avioanele care-și aveau ca sediu de decolare aeroporturile din Bulgaria.

Efectivele de care dispuneau serviciile de contrainformații și de siguranță erau foarte reduse, ceea ce a făcut imposibilă urmărirea tuturor persoanelor suspecte de spionaj. Trădătorii țării s-au putut strecura cu abilitate, reușind să deruteze serviciul de siguranță și să-și continue nestingheriți activitatea.

Un caz tipic în acest sens este cel al colonelului Victor Verzea, rămas multă vreme neidentificat, cu toate că în perioada neutralității el activase în solda Germaniei.

Trădătorul era director al Direcției generale a poștei, telegrafului și telefonului, calitate în care a putut oferi dușmanului copii din corespondența comandanților militari și a oamenilor politici.

După căderea capitalei, trădătorul își dă arama pe față, predînd intactă cotropitorilor rețeaua de telegraf, telefon și poștă, cu toate că avusese ordin să distrugă tot și să transporte în Moldova colosala sumă de 8 000 000 lei aparținînd visteriei statului.

Pentru serviciile aduse, trădătorul este răsplătit cu generozitate de către stăpîni, fiind numit primar al Bucureștilor.

Mulți dintre dumneavoastră, tineri lucrători în domeniul informațiilor, vă întrebați, poate chiar în acest moment, cum de nu a putut fi descoperit trădătorul, în timp util, mai ales că lucra într-o activitate de mare importanță.

Analiza documentelor vremii arată, mai mult sau mai puțin, că activitatea colonelului Verzea era cunoscută încă de mult timp de unii oameni politici și

chiar de siguranţă. O defecţiune la poştă fusese semnalată guvernului român de miniştrii de externe ai puterilor aliate, Franţa şi Rusia. La 21 ianuarie 1916, Marghiloman, fostul prim-ministru, aflase, după cum consemnează el însuşi în jurnal, chiar de la Von Bussche despre relaţiile strînse ale diplomatului austriac cu colonelul Verzea, iar la 23 iulie ambasadorul se interesează de o telegramă primită de Take Ionescu de la Odesa, după care Verzea „a păstrat o copie". Siguranţa română bănuia, de asemenea, că Verzea era agent al Puterilor Centrale, deoarece directorul poştei începuse să se intereseze prea îndeaproape de secretele militare, de mişcările trupelor române. Documentele sustrase la 16 august 1916, găsite asupra diplomatului Von Bussche, printr-o combinaţie reuşită a serviciului de informaţii, „în care erau menţionate numele partidelor, ofiţerilor, oamenilor politici, gazetarilor şi samsarilor care s-au lăsat corupţi şi plătiţi", nu au fost folosite în mod judicios de autorităţile române, ceea ce i-a permis lui Verzea şi unui colaborator al său — Flechtehmacher — să-şi continue activitatea criminală îndreptată împotriva statului român. Foarte drastică cu oamenii simpli, siguranţa română a acţionat cu multă rezervă în cazul celor care ocupau poziţii importante în ierarhia militară şi politică. Aşa se explică de ce agentul Verzea a rămas nedescoperit multă vreme şi nepedepsit, de ce un alt colonel, Sturdza, şi el trădător, nu a fost descoperit la timp, reuşind să treacă, în iarna anului 1917, la inamic, de unde să acţioneze în detrimentul statului şi armatei române. Judecat în contumacie, colonelul Verzea a fost condamnat la moarte, dar ce folos ?

Desigur, nu se pot trece cu vederea şi unele acţiuni reuşite ale serviciului de siguranţă în perioada

inițială a războiului. Astfel, Iancu Panaitescu, șeful siguranței române, reușește să descopere manevra Puterilor Centrale, care, după retragerea reprezentanților diplomatici, recrutează numeroși agenți cărora le pun la dispoziție autovehicule, pentru ca, ulterior, prin rechiziție, aceștia să poată intra în rîndurile armatei române. Toți agenții posesori de automobile sînt descoperiți și arestați, manevra plănuită suferind un profund eșec.

Începînd cu iarna anului 1917 acțiunile de spionaj ale inamicului s-au intensificat și ca urmare a destrămării serviciului secret român pe timpul retragerii. A fost deosebit de gravă neglijența autorităților române de a nu fi lăsat pe teritoriul ocupat de inamic o rețea care să transmită informații asupra armatei de ocupație, rețea care să acționeze împotriva acesteia, să zădărnicească planurile cotropitorilor.

Odată însă cu reorganizarea armatei pentru frontul din Moldova, se trece și la reorganizarea serviciului secret român.

Munca asiduă desfășurată de aci încolo pe linia serviciului secret a contribuit în bună măsură la refacerea armatei, aducînd un reviriment în activitatea de informații.

Perioada care urmează este deosebit de interesantă și exemplele se pot înmulți. Nu-mi propun acum o trecere în revistă a tuturor aspectelor, dar cîteva cazuri tot cred că merită să le povestesc.

La sfîrșitul lunii ianuarie 1917, colonelul Alexandru Sturdza făptuiește cea mai mîrșavă trădare de patrie, dezertînd de pe cîmpul de luptă și trecînd de partea inamicului. În acest scop el a acționat în strînsă colaborare cu locotenentul-colonel Crăiniceanu,

care urma să ajungă și el în tabăra vrăjmașă după cîteva zile. Cu tot prestigiul de care se bucura tatăl acestui ofițer superior, generalul Grigore Crăiniceanu, comandant de armată, locotenent-colonelul Crăiniceanu este arestat. Demnă și plină de semnificație este atitudinea generalului Crăiniceanu care, renegîndu-și fiul trădător, afirma că : „între patrie și fiu nu ezit a-mi face datoria față de patrie". Trădătorul este condamnat la 15 ani muncă silnică. Evident, magistrații militari din prima instanță au ținut seama de meritele generalului Grigore Crăiniceanu care, timp de patru decenii, slujise cu devotament și credință armata română. Totuși fiul său, cel ce purtase gradul de ofițer superior al armatei române și trădase patria avea să fie rejudecat și, așa cum era drept, a fost condamnat la moarte.

Amploarea luptelor care începuseră în 1917 împotriva cotropitorilor relevă însă încleștarea în care fusese angrenată întreaga națiune română.

Mă voi opri doar la cîteva momente din epopeea primului război mondial, desigur vizînd lupta dusă pe frontul nevăzut care relevă înaltele calități morale, dîrzenia cu care oamenii simpli, muncitorii, țăranii, intelectualii, ostașii, au acționat împotriva cotropitorilor străini.

La 14 mai 1917 este spînzurat de autoritățile austro-ungare Emil Rebreanu, fratele marelui scriitor Liviu Rebreanu. Locotenent în rezervă în armata austro-ungară, Emil Rebreanu, după ce s-a distins în luptele de pe frontul italian, este trimis pe frontul din Moldova. Aflat față în față cu trupele române, Emil Rebreanu ascultă glasul conștiinței neamului și refuză să lupte. El încearcă să treacă linia frontului, nu înainte însă de a intra în posesia unor documente importante pe care intenționa să le pună la

dispoziţia comandamentului român. Surprins în timp ce încerca să treacă în rîndurile armatei române, el este condamnat la moarte prin spînzurătoare. În momentul executării sentinţei, locotenentul Emil Rebreanu strigă : „Trăiască România" !

În sud-vestul ţării, pe plaiurile pandurilor lui Tudor, pe Motru şi pe Jiu, un tînăr învăţător, reluînd vechea luptă haiducească, organizează un detaşament de patrioţi, pe care îl opune cotropitorilor. In timpul campaniei din toamna anului 1916, Victor Popescu, învăţătorul din satul Valea cu Apă, sublocotenent în rezervă, se afla în fruntea unui pluton din Regimentul 13 Infanterie Gorj. „Rătăcindu-se" de unitate pe timpul retragerii, el rămîne în spatele frontului inamic. Tînărul învăţător îi cheamă la arme pe luptătorii ce se aflau prin satele Gorjului, pe ţărani, pe prizonierii de război ruşi şi italieni, care reuşiseră să evadeze şi rătăceau prin păduri, ascunzîndu-se de duşman. Detaşamentul lui Victor Popescu seamănă panică în rîndurile trupelor de ocupaţie. Prin atacuri scurte, executate prin surprindere asupra posturilor şi patrulelor germane şi austro-ungare, au fost scoşi din luptă o bună parte din ostaşii inamicului. Luptătorii din detaşamentul lui Victor Popescu s-au bucurat de un sprijin permanent din partea locuitorilor, care îi informau despre mişcările trupelor angajate în urmărirea lor, le indicau numele persoanelor care urmau să-şi primească pedeapsa datorită colaborării cu duşmanul, îi aprovizionau cu alimente şi le ofereau adăpost în caz de primejdie.

Panica provocată era aşa de mare, încît cotropitorii oferă chiar un premiu de 30 000 lei în schimbul divulgării locului de dispunere a luptătorilor. Nimeni însă nu le-a furnizat informaţiile necesare.

În această perioadă este prins Toma Aftanghel care, deghizat în călugăr, pornise pe urmele lui Victor Popescu și ale luptătorilor lui. Spionul este judecat și condamnat la moarte de „tribunalul luptătorilor", adică de detașamentul lui Victor Popescu.

Acțiunile desfășurate de învățător cu oamenii lui atrag și mai mult furia ocupanților împotriva populației care îi sprijinea. Sînt arestați zeci de țărani, bărbați și femei.

În procesul de la Turnu Severin, înscenat de cotropitorii străini, sînt condamnați la moarte zece țărani din satele Drăgotești, Negomiru, Horăști și Bolboși, sub învinuirea de a fi acordat sprijin membrilor detașamentului, prin „ascunderea lor, alimentarea și procurarea de arme și muniții". Sînt executați în ziua de 11 iulie 1917, căzînd răpuși de gloanțele plutonului de execuție. Urmașii pandurilor de pe Motru și Jiu strigaseră și atunci : „Trăiască România Mare".

În Vrancea, nu departe de linia frontului, desfășoară o intensă activitate de informații un grup de țărani condus de Vasile Chilian. Grupul lui Chilian a fost constituit la îndemnul generalului Arthur Văitoianu, care îi ceruse acestuia să rămînă în spatele frontului pentru a informa armata română despre acțiunile inamicului. Vasile Chilian reușește să atragă în rețeaua sa un mare număr de oameni, folosindu-i cu succes pentru culegerea informațiilor și întocmirea unor scheme ale dispozitivului trupelor germane. El cîștigă încrederea comandantului german din comună, de la care obține și autorizația de a construi o moară la Balta Colacului, pe malul Putnei, în apropierea frontului. De aici sînt transmise informațiile care interesau armata română, utilizîndu-se diferite

semne convenţionale sau apelîndu-se la serviciile unor fugari, cărora li se oferă adăpost la moară şi care sînt ajutaţi să treacă linia frontului, la armata română. În cazul în care trecerea era reuşită, se trăgeau două lovituri de tun în direcţia satului Tichiriş. Grupul lui Chilian a cules informaţii prin ţăranii şi intelectualii satelor aflaţi pe linia frontului, aducînd astfel mari servicii armatei române.

Reţeaua lui Chilian a căzut, din păcate, în urma încercării nereuşite a unui grup de soldaţi şi ofiţeri români de a trece linia frontului, asupra cărora se aflau şi importante documente informative. Au urmat percheziţii care au dat la iveală — într-o pungă de piele — astfel de informaţii, ceea ce a pus inamicul pe urmele lui Chilian şi ale reţelei sale.

În momentul în care patrula germană pătrunde în casă pentru a-l aresta pe Chilian, soţia acestuia, Clemansa Chilian, care cunoştea întreaga activitate a grupului de patrioţi, are prezenţa de spirit ca în faţa patrulelor care percheziţionau, să scoată din haina soţului documente compromiţătoare şi să le arunce în foc.

Şi alte femei au făcut parte din reţeaua lui Chilian. Printre acestea se numără Florica Popp, Vasilica Dobrescu şi învăţătoarea Maria Şerbănescu din comuna Lopătarii Buzăului, care a fost arestată chiar în timpul orelor de curs, în clasă, în prezenţa elevilor.

Radu Macovie, un ţăran din satul Jghiab, care avea asupra sa documente importante în momentul arestării, scoate planurile şi hărţile compromiţătoare, între care se găsea şi harta acestei regiuni muntoase, cu semne diferite, pentru potecile şi căile de trecere — în roşu — şi pentru indicarea locurilor unde staţionau trupele inamice — în verde — pe care le rupe pe

nesimțite și o parte le înghite. Ce frumoasă lecție știau să ofere țăranii, care nu fuseseră instruiți în nici o școală specială !

În grupul lui Chilian activa și căpitanul Barbu Pîrîianu, care a fost prins în Oltenia, unde rămăsese pe timpul retragerii în scopuri informative, și condamnat la moarte. Reușind să evadeze, căpitanul Barbu Pîrîianu se adăpostește la avocatul Ioniță Petrescu din Polovraci și apoi în casa unui sătean, căruia i se spunea Franțuzu, fiind închis într-o cameră „secretă" aflată în interiorul unui zid dublu. Primăvara îl găsește însă pe neînfricatul luptător pe frontul din Moldova, unde cade odată cu grupul Chilian. Este condamnat la moarte, dar și de data aceasta reușește să evadeze fiind ajutat în tentativa sa de Ștefănescu Boangă, unul dintre condamnați.

După descoperirea rețelei lui Chilian, cotropitorii trimit în fața tribunalului militar german un număr de 27 patrioți, dintre care cinci sînt condamnați la moarte, iar ceilalți la închisoare pe termene variind între 2 și 20 de ani. În ziua pronunțării sentinței de condamnare la moarte, un procuror neamț s-a adresat condamnaților : „Voi plîngeți că aveți să muriți, 10 sau 11, dar noi că din pricina voastră am pierdut o sută de mii de oameni, oare să nu plîngem ? !"

La 30 august 1917, Vasile Chilian și tovarășii săi, Toma Cotea, Dumitrache Pantazică și Ștefan Seclăuș — tată a zece copii — țărani din Vrancea, care au luptat cu cinste pe frontul nevăzut, sînt executați. Chilian are tăria să privească în față plutonul de execuție, refuzînd să fie legat la ochi, și moare cu încrederea în cauza pe care o servise, la obținerea căreia își adusese, împreună cu tovarășii săi, o prețioasă contribuție.

Serviciul special al Deltei, condus atunci de Mihail Moruzov, a acţionat cu îndrăzneală în tabăra duşmană pentru a afla care le erau intenţiile în iarna anului 1917—1918. Avînd în vedere importanţa deosebită pe care aceste informaţii o prezentau pentru Marele Cartier General, Moruzov intră în contact direct cu şeful serviciului de spionaj german care acţiona în Dobrogea. Pentru a-şi atinge scopul, Moruzov propune luarea unor „măsuri comune" în vederea uşurării situaţiei prizonierilor de război şi facilitării reciproce a repatrierii refugiaţilor. În spatele acestui pretext se ascundea însă scopul real al misiunii pline de riscuri, pentru a cărei îndeplinire, Fomino, în uniformă de ofiţer al armatei române, trece în tabăra duşmană, fiind urmat, după consultările cu ofiţeri din serviciile de spionaj german şi bulgar, de însuşi Mihail Moruzov. În ultimele zile ale anului 1917 Mihail Moruzov intră în contact direct cu von Rieger, şeful spionajului german din această zonă, şi cu ofiţerul bulgar Balef. Din această perioadă datează şi cunoştinţa sa cu Hans Heling, care îndeplinea funcţia de subşef al serviciului de spionaj al Puterilor Centrale în Dobrogea. Relaţiile pe care le stabileşte cu ofiţerul german vor fi de lungă durată. Cu acest prilej el a avut posibilitatea să observe direct mişcările de trupe din Tulcea şi din împrejurimi. Profitînd de lipsa de alimente din tabăra duşmană, Moruzov obţine de la ofiţerii germani, în schimbul unor pachete de ceai şi turte de caşcaval, mai multe numere ale ziarelor „Lumina" şi „Gazeta Bucureştiului", editate de Puterile Centrale în teritoriul ocupat, din a căror lectură au fost desprinse informaţii importante. Demn de remarcat este

și faptul că în acest timp el a reușit să infiltreze în serviciul de spionaj al Puterilor Centrale cîțiva agenți care au desfășurat o activitate fructuoasă. Plasarea de agenți în oficinele spionajului străin avea să devină, pentru Mihail Moruzov, o practică pe care o va uzita în mod curent. Astfel, încă în anul 1917, fratele său, Afanase Moruzov, se lasă „recrutat" de căpitanul Alexandru Escholtz, agent al contraspionajului țarist în această zonă, iar mai tîrziu, un alt frate, pictorul Ioan Moruzov, va fi „recrutat" de spionajul bulgar.

Rezultate valoroase a obținut rețeaua alcătuită din oameni capabili, deghizați în pescari sau contrabandiști. Această rețea a acționat în cea mai mare parte în bazinul Mării Negre, avînd ramificații pînă în Constantinopol și Sevastopol. „Pescarii" cutreierau și culegeau știri privind mișcările trupelor, precum și activitatea pe care o desfășura spionajul străin în țara noastră. Unii dintre ei au reușit să pătrundă chiar în rîndurile agenților spionajului dușman lăsîndu-se recrutați și identificîndu-i ulterior cu ușurință pe spionii infiltrați în rîndurile armatei române. Dar pentru pescari, negustori sau contrabandiști această activitate nu era lipsită de riscuri. În cele mai multe cazuri ei au reușit să abată atenția contraspionajului străin, să-i înșele vigilența, dar...

Într-un raport al Marelui Cartier General se menționa că din zece agenți trimiși dincolo de linia frontului, în anul 1917, doar patru se înapoiaseră cu informații, doi dintre ei fuseseră prinși și spînzurați, alți doi fuseseră omorîți la întoarcere, iar ultimii doi dispăruseră.

În toamna anului 1918, cînd armata română reia ofensiva, Serviciul special de siguranță al Deltei și-a dovedit pe deplin utilitatea, punînd la dispoziția Ma-

relui Cartier General un volum bogat de informații care au fost folosite cu eficiență în elaborarea planurilor de operații.

V-am spus doar cîteva „istorioare" legate de însemnătatea organizării unei bune activități informative și contrainformative. Și iată că toate acestea au intrat în istorie. S-au consumat și atunci fapte de eroism, dovezi de fierbinte patriotism. Inteligența și curajul și-au găsit nobile și nemuritoare forme de manifestare.

Tinerii aplaudară această remarcă a inspectorului.

Pe urmele lui Caraiman

...Și acum, doresc să vă relatez despre un fapt pe care îl veți aprecia cu siguranță.

Încurcăturile amoroase ale „delphinului" Carol au pricinuit multe necazuri familiei regale și nu de puține ori au angrenat pe unii oameni politici de vază din țara noastră. Încercările de „a spăla rușinea" s-au soldat cu urmări spectaculoase în care au fost antrenați detectivi versați, cadre militare, politicieni sau chiar reprezentanți ai serviciilor de spionaj autohton și străin.

După cum poate unii știți, încă în anii primului război mondial, colonelul Carol de Hohenzollern, „comandant" al unui regiment de vînători din Moldova, deghizat în ofițer țarist, a fugit la Odesa, împreună cu Jeana (Zizi) Lambrino. În orașul de pe țărmul mării aventura avea să devină ceva serios: prințul Carol s-a căsătorit cu Zizi. Comandamentul trupelor germane din Odesa a comunicat familiei regale că *prințul dezertor* se afla în acest oraș și că se căsătorește.

Actul de căsătorie cu nr. 444 din 31 august 1918, copilul care a urmat, nenumăratele scrisori de dragoste și renunțarea la tron a principelui au dat multă bătaie de cap nu numai familiei regale, ci și politicienilor români ai vremii.

Cazul Zizi Lambrino s-a soldat, într-o primă fază, cu izolarea lui Carol la moșia din localitatea Mănăstirea, nu departe de București, apoi la Bistrița, și cu trimiterea viitorului rege într-o călătorie „în jurul pământului", în timp ce soția sa, Zizi, a primit de la statul român — în schimbul renunțării la prinț — o rentă de 100 000 franci francezi, la care s-au mai adăugat alți 100 000 de franci în schimbul scrisorilor. Zizi Lambrino restituise doar o parte din scrisori, folosindu-se mai tîrziu de cele pe care le oprise. În anul 1924 a avut loc la Paris procesul intentat de Zizi — nemulțumită de renta plătită. În perioada postbelică, după moartea lui Carol, fiul acestora — Mircea Lambrino, odraslă regală, se va judeca la Madrid cu fratele său vitreg — Mihai, ex-rege al României, — pentru a-și adjudeca drepturile de moștenire, ca progenitură domnească...

Abia se mușamalizase afacerea amoroasă a lui Carol cu Zizi, prin căsătoria cu principesa Elena a Greciei, că avea să fie dezvăluită o nouă aventură amoroasă.

La sfîrșitul lunii decembrie 1925 Carol a fost trimis la Londra ca reprezentant al regelui Ferdinand la funeraliile reginei Alexandra, mătușa reginei Maria. După ce a participat la funeralii, el nu s-a mai întors în țară, ci s-a îndreptat spre Paris, unde a fost urmat și de Elena Tempeanu-Lupescu, „roșcovana". Pentru Elena Lupescu, Carol va renunța „irevocabil" la toate titlurile și prerogativele de care, în virtutea Constituției și a statutului familiei regale, se bucura ca

principe moştenitor al României. Renunţa la fiul său Mihai, la toată averea şi se angaja să nu se întoarcă în ţară timp de cel puţin zece ani.

Scandalul declanşat la Bucureşti a fost imens. Plecarea sa a convenit însă unor cercuri politice, îndeosebi liberalilor. În memoriile sale, C. Argetoianu nota că „părăsirea tronului numai pentru plăcerea unei împerecheri cu o tîrfă era atît de neexplicabilă pentru un om în toată firea şi misterul de care era înconjurată această plecare atît de nepătruns, încît legendele au început să-şi facă drum...“

La început prinţul Carol nu s-a ocupat decît de... dragoste, făcînd din cînd în cînd călătorii la Roma sau la Londra. Mai tîrziu însă, după moartea tatălui său, Ferdinand, şi după instaurarea regenţei, el a hotărît să se reîntoarcă în ţară pentru a ocupa tronul, în care scop a început să se pregătească intens, făcînd rost, printre altele, şi de un paşaport fals, pe numele de „Caraiman“.

În ţară, îndeosebi printre ţărăniştii lui Iuliu Maniu, aflat în opoziţie, a luat naştere un curent favorabil reîntoarcerii ex-prinţului, ceea ce nu era pe placul unora, îndeosebi al brătienilor. În anul 1928, ţărăniştii au organizat la Alba Iulia o adunare care trebuia să coincidă cu reîntoarcerea lui Carol şi proclamarea sa ca rege al României. Alarmaţi de această situaţie, guvernanţii liberali au luat măsurile de rigoare „pentru eventualitatea unei sosiri neaşteptate“. Duca, ministrul de interne de atunci, a dat ordine peste ordine ca, în cazul sosirii sale inopinate, „prinţul să fie arestat pe loc împreună cu însoţitorii săi şi predat celui mai apropiat comandament de jandarmerie“. El a luat totodată legătura cu guvernele din Franţa, Belgia, Olanda, Anglia şi Germania, pentru

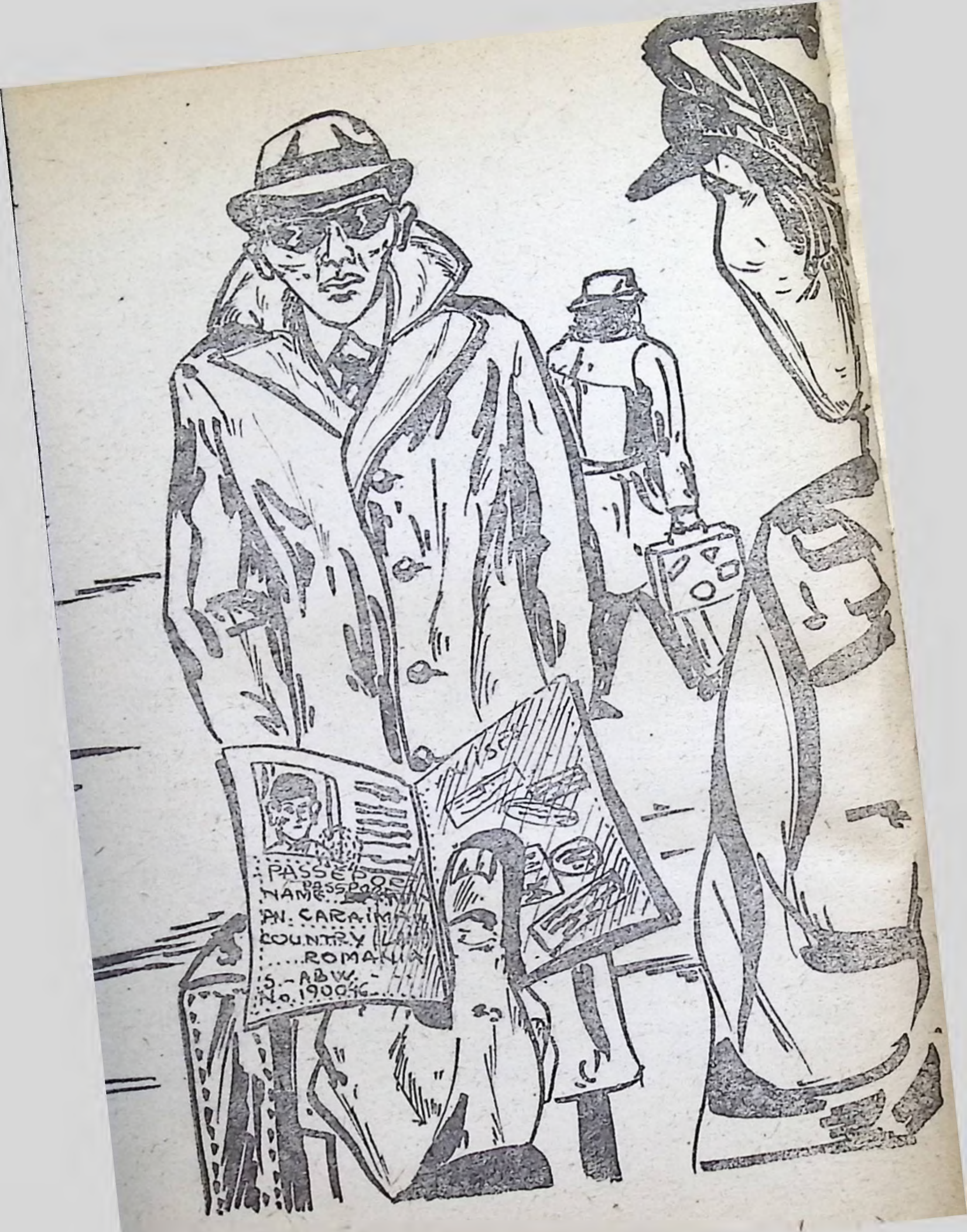
PASSEPO
PASSPO
NAME
AN. CARAIM
COUNTRY
ROMANIA
S-ABW
No. 190046

ca prințul „Caraiman" să fie supravegheat cu atenție și, mai ales, pentru a-l împiedica să decoleze de pe aeroporturile din aceste țări.

Temerile liberalilor nu erau neîntemeiate. Adunarea de la Alba Iulia a avut loc la 6 mai, iar în aceeași zi, pe un aeroport din apropierea Londrei, era pregătit un avion pentru a-l aduce pe Carol în țară.

Agenții români însărcinați cu supravegherea „fugarului" observaseră că atît în Franța, cît și în Belgia, se făceau, începînd de la sfîrșitul lunii aprilie, unele pregătiri, iar în jurul prințului domnea o atmosferă neobișnuită. Totodată, se întreprindeau fel de fel de manevre pentru a-i înșela pe agenții trimiși pe urmele lui. Prințul petrecea „cu toată banda" și se plimba prin Belgia, în timp ce omul său de încredere — Barbu Ionescu, pregătea, în cel mai desăvîrșit secret, în apropierea Londrei, un avion care să-l poarte spre țară. Agenții români, avîntați și ei într-o petrecere separată, n-au prins de veste că prințul părăsise Belgia, îndreptîndu-se spre Londra. Tentativa ar fi fost încununată de succes, dacă n-ar fi intervenit autoritățile engleze care, știind despre ce este vorba, au sechestrat avionul, obligîndu-l pe Carol să părăsească Anglia. Dar mai tîrziu, tot Anglia va fi aceea care, apelînd la serviciile lui Meige, un agent al Intelligence Service-ului, îl va ajuta pe Carol să se întoarcă în România. În încercarea sa de a facilita întoarcerea lui Carol, Meige s-a informat asupra atmosferei ce domnea în cercurile conducătoare, culegînd impresii și păreri.

Eșecul de la Londra nu l-a determinat însă pe Carol să renunțe la planurile sale, dar el a trebuit să ia toate măsurile de precauție, cunoscînd că, după cum remarca Argetoianu, pe urmele sale se afla „un întreg serviciu de spionaj românesc".

Prinţul Carol s-a reîntors în ţară la începutul verii anului 1930, asigurîndu-şi mai întîi sprijinul fratelui său, prinţul Nicolae, şi al unor militari. După o escală la Cluj, avionul condus de căpitanul Opriş a aterizat pe aeroportul Pipera, iar a doua zi, cu sprijinul unor elemente din cadrul armatei, Carol s-a instalat în fruntea ţării. Printre cei care se pronunţau în favoarea reîntoarcerii lui Carol în ţară se aflau colonelul Paul Teodorescu şi Gavril Marinescu, precum şi ataşatul militar la Paris, colonelul Tătăranu. În timp ce colonelul Paul Teodorescu a pus la dispoziţia prinţului Carol Regimentul „Mihai Viteazul" iar Gavril Marinescu i-a asigurat concursul poliţiei, ataşatului militar i-a revenit sarcina de „mare însemnătate" de a o păzi la Paris pe Lupeasca, pe Duduia, cum i se mai spunea. Cerberul Duduii a fost înşelat de Gavril Marinescu, care i-a suflat-o de sub pază, i-a făcut rost de un paşaport fals şi a purtat-o spre Bucureşti.

Ajuns rege al României, Carol, care cunoştea din propria-i experienţă importanţa serviciului secret, a informaţiilor în general, a încercat să înfiinţeze pe lîngă Palat un asemenea serviciu, dar pînă la urmă a renunţat. La recomandarea lui Al. Vaida-Voievod, regele a acceptat totuşi un astfel de organism pe lîngă Palat de care se va ocupa chiar Mihai Moruzov. Pînă la căderea lui Carol, între rege şi Moruzov a existat o strînsă colaborare fie direct, fie prin intermediul mareşalului Palatului — colonelul Urdăreanu. Serviciul secret condus de Moruzov a fost acela care a contribuit substanţial la dezbinarea şi înlăturarea partidelor istorice, la instaurarea dictaturii regale. Moruzov a început să primească misiuni „strict confidenţiale", iar Palatul a subvenţionat Serviciul secret cu fonduri speciale, destinate exclusiv procurării in-

formațiilor care-l interesau pe rege. Prin urmare, dacă pînă în anul 1930 Serviciul secret al lui Moruzov a păşit pe urmele prinţului „Caraiman" cu ostilitate, lucrurile s-au schimbat în mod radical după ce acesta s-a instalat la conducerea ţării. Moruzov avea să-l slujească cu credinţă pe Carol al II-lea şi să-i facă jocul în fel de fel de combinaţii menite să-i netezească drumul spre dictatură.

Vocaţia lui Mihail Moruzov, de a se angrena în diferite combinaţii subtile şi de a ţese numeroase intrigi, constituie, dacă nu motivul principal, cel puţin unul dintre motivele care l-au determinat pe şeful Serviciului secret de informaţii să fie pe de o parte un slujitor credincios al monarhiei, al dinastiei de Hohenzollern, iar pe de altă parte, să-şi asume rolul de a-l supraveghea îndeaproape pe suveran. S-ar putea ca regele Carol să-şi fi dat seama de toate aceste manevre ale lui Moruzov, dar se pare că a acceptat ca Palatul să fie supravegheat de Serviciul secret, considerînd că astfel îi va fi asigurată propria-i securitate. Cert este că, în afară de schimbul reciproc de informaţii cu mareşalul palatului, Moruzov a beneficiat şi de serviciile unui informator. Familia regală era supravegheată şi de prinţesa Caragea.

Trecută în statele Serviciului secret sub numele de „Doamna A", prinţesa Caragea era o femeie cu experienţă bogată şi Moruzov o cîştigase ca agentă, deşi lucra pentru Intelligence Service şi Biroul 2 francez. Cînd fusese descoperită, ea nu a fost arestată, ci a fost racolată de Serviciul secret român. Prin ea şeful serviciului a intrat astfel în posesia unor informaţii valoroase privind înalta societate românească şi metodele de lucru ale serviciilor de spionaj englez

și francez. Dar întrucît „Doamna A" se număra printre prietenele reginei Maria, cele mai importante informații erau culese din anturajul familiei regale. Tocmai datorită acestei prietenii, reușise Șeful Serviciului secret să intre și în grațiile reginei Maria.

Timp de zece ani frămîntările din viața politică și social-economică a țării au contribuit la scindarea partidelor politice burgheze, la măcinarea forței și autorității lor. La aceasta se adaugă, bineînțeles, și acțiunile întreprinse de Carol al II-lea, care urmărea să slăbească mai mult partidele politice, pentru ca în cele din urmă să le dizolve și să-și instaureze propria-i dictatură. Pentru a-și atinge scopul, suveranul a dat la început frîu liber organizațiilor fasciste, căutînd să le subordoneze și să le folosească ca *forță de șoc* îndeosebi împotriva mișcării opoziționiste, muncitorești, din țară.

O luptă acerbă, desfășurată surd, a avut loc între regele Carol al II-lea și cunoscutul om de stat Nicolae Titulescu. Eminentul diplomat român, animat de dragostea de patrie, a promovat în politica externă idei înaintate care au slujit intereselor naționale ale României și cauzei păcii între popoare. Datorită acțiunilor întreprinse de Nicolae Titulescu au fost consolidate vechile relații ale țării, s-au statornicit noi legături pe plan internațional. În remarcabilele sale eforturi de a promova o politică externă care să nu contravină intereselor naționale, Nicolae Titulescu nu s-a sfiit să acționeze împotriva regelui, inclusiv împotriva rudelor sale mai apropiate sau mai îndepărtate. Astfel, la intervenția diplomatului român au fost expulzați din Franța și Elveția Alfred Hefter, care stătuse în închisoare pentru activitatea de spionaj desfășurată în țara noastră în favoarea Puterilor Centrale în anii primului război mondial, și secretarul său, prințul

Friedl Hohenlohe, vărul lui Carol. După expulzare însă, Hefter și-a continuat afacerile sub oblăduirea regelui Carol al II-lea și a acoliților săi.

Suveranul a dispus ca Titulescu să fie urmărit *pas cu pas*. Atitudinea dușmănoasă adoptată de Moruzov împotriva lui Titulescu era generată și de străduaniile eminentului nostru diplomat de a stabili raporturi diplomatice și de prietenie cu Uniunea Sovietică. De aceea, atît în țară cît și în străinătate, Nicolae Titulescu era supravegheat în permanență de agenți ai Serviciului secret, invocîndu-se „necesitatea" păzirii unor documente importante și a efectuării unor operații de către specialiștii acestui serviciu. Sub pretextul asigurării pazei „materialului documentar" s-a aflat la Geneva, pe urmele lui Titulescu, o întreagă echipă de detectivi condusă de Niki Ștefănescu, fapt observat de marele diplomat.

Prin supravegherea insistentă a lui Titulescu, Serviciul secret român urmărea, în mod deosebit, să zădărnicească negocierile pe care acesta le purta cu comisarul poporului pentru afacerile externe M. Litvinov, în vederea încheierii unui pact de asistență mutuală româno-sovietică. Deși aceste negocieri nu s-au încheiat decît cu consemnarea rezultatelor în protocolul parafat la 21 iulie 1936, care conținea bazele de asistență mutuală între cele două țări vecine, fapt pozitiv, desfășurarea lor nu a fost văzută cu ochi buni de rege și Mihail Moruzov. Așadar, Moruzov, se numără printre cei care au contribuit la înlăturarea lui Nicolae Titulescu din viața politică a țării, ca urmare a intrigilor țesute cu grijă, a informațiilor denaturate prezentate regelui și guvernului.

Nu lipsit de importanță și de semnificație a fost și conflictul izbucnit între rege și Moruzov, pe de o

parte, și generalul Antonescu pe de altă parte. Acest conflict a fost generat de amestecul lui Moruzov în numirea unor generali cu funcții superioare și s-a accentuat după ce Antonescu a ajuns la conducerea Marelui Stat Major, pe atunci forul tutelar al Serviciului secret.

Pentru a-l evita pe general, Moruzov a trecut cu serviciul secret la Ministerul Apărării Naționale, dar nu după mult timp Antonescu a ajuns tocmai ministrul apărării și atunci Moruzov a fost nevoit să revină la Marele Stat Major. Disputa dintre Antonescu și Moruzov a fost aprigă. Antonescu a propus ca șeful Serviciului secret să fie înlocuit cu un general dar regele n-a aprobat. În această situație, Moruzov a trecut la acțiune : el a scormonit viața personală a familiei generalului, îndeosebi a soției acestuia, alcătuind un dosar voluminos pe care l-a prezentat monarhului. Dosarul cuprindea și documente care atestau legăturile dintre Antonescu și Garda de Fier. Regelui i-au fost prezentate fotografii și chiar un film, în care Antonescu era surprins în tovărășia lui Corneliu Zelea Codreanu, la Predeal, la ski, sau în alte împrejurări. Dosarul părea compromițător. Între altele, Antonescu era învinuit de bigamie, fără a fi însă trecute sub tăcere nici legăturile extraconjugale ale soției lui. Carol al II-lea se va folosi de piesele aflate la dosar pentru a-l demite pe Antonescu și a-i fixa domiciliul obligatoriu la Bistrița.

Conflictul dintre Moruzov și Antonescu era generat, în primul rînd, de același nemăsurat orgoliu al șefului Serviciului secret care nu voia să se lase controlat și dominat de acel ce avea să devină mai tîrziu șeful statului, iar în al doilea rînd, de dorința generalului de a-l înlătura pe Moruzov de la conducerea Serviciului secret și de a-l înlocui cu unul dintre

oamenii săi. În același timp, Mihail Moruzov a întrezărit cu mult timp înainte setea de putere a lui Antonescu și a reușit să-i pună temporar stavilă. De ce însă nu a acționat cu aceeași convingere și în toamna anului 1940 ? Venirea la putere a lui Antonescu și a legionarilor, la 6 septembrie 1940, a depășit previziunile lui Moruzov, care a fost complet surprins de evenimente. El își asumase un rol important și în relațiile dintre rege și legionari. Moruzov a luptat împotriva legionarilor în momentul în care interesele regelui dictau acest lucru, folosind pentru aceasta ca agent al său pe însuși Horia Sima. Cînd regele prins în haosul politic pe care singur îl crease a trebuit să apeleze la legionari, Moruzov a fost cel care a netezit drumul lui Horia Sima, omul său, spre palatul regal.

Așadar, Moruzov, „cameleonul politic" cum a fost numit multă vreme, l-a urmărit pe Carol în străinătate timp de aproape cinci ani, dar l-a urmat după aceea îndeaproape zece ani și s-a prăbușit odată cu el.

Iată, selectiv, cîteva momente din istoria scrisă și nescrisă a acestei atît de importante activități. Am mai vorbit și altă dată despre ea și cred că vom mai avea prilejul. Poate mai tîrziu cineva o să scrie toate acestea. Eu oricum îmi mențin promisiunea și vom mai analiza subiectul. Dar mai am o datorie. Să vă povestesc cîte ceva din viața tînărului locotenent Banu. Așadar...

Avem sarcină să trăim

195... Iarna. Tînărul locotenent Banu inspectă pentru ultima dată cu privirea „echipa de intervenţie", după care ordonă scurt :

— Îmbarcarea ! Ostaşii se urcară repede în maşinile care demarară zgomotos şi se pierdură în noapte.

— În curînd cred că am să pun în funcţiune şi celălalt diferenţial tovarăşe locotenent, zise şoferul.

— Bine Mitele. Drumul devine din ce în ce mai greu. Şleaurile astea... Probabil că au trecut pe aici, înainte de a da ninsoarea, tractoare. Ne descurcăm noi. Am şofer a'ntîia, aşa că... Zicînd acestea, Banu aprinse mică lanternă de buzunar după care despachetă şi începu să studieze harta.

— Mai avem opt, poate zece kilometri pînă la locul unde ne aşteaptă omul nostru, „călăuza".

În maşină se lăsă din nou tăcerea, auzindu-se numai mersul liniştit şi parcă grav al motorului.

Şi în spate, la militari, domnea liniştea.

Unii dintre ei se gîndeau, probabil, la cei de-acasă, la părinţi, la logodnice. Nu se găseau la prima

misiune de noapte. Au mai luptat cu bandele despre care știau că sînt formate din indivizi depravați, lipsiți de iubire de țară și neam, foști fasciști, ori moșieri, cărora nu le convenea noua orînduire, capabili de cele mai cumplite ticăloșii.

Pe unii i-au prins, pe alții i-au dat morții în luptă, pe cei care au mai scăpat îi vor prinde. Păcat că au căzut și dintre ei, băieți tineri, curajoși și plini de viață. Au căzut luptînd cu bandele alea de ticăloși.

Locotenentul Banu îi informase că misiunea aceasta era dificilă, poate mai dificilă decît altele la care luaseră parte. În primul rînd pentru că era vorba de banda lui Turbatu, foarte periculoasă, și, în al doilea rînd, condițiile meteorologice erau deosebit de neprielnice. Banditii se puteau ascunde cu mai mare ușurință.

Militarii cu care acționa acum Banu formau o grupă de elită. Fuseseră aleși cei mai buni dintre cei buni.

Se făcuse aproape trei și jumătate dimineața. Pe unda subțire a farurilor de camuflaj, se vedeau fulgi mari ce coborau încet. Se așezau lin și stratul de zăpadă, și așa considerabil, creștea din kilometru-n kilometru. După un cot al drumului se zăriră și luminile satului așezat la poale de munte. Spectacolul era feeric. Satul de munte, zăpada, zecile de luminițe. Dar ei nu prea aveau vreme pentru contemplare. Casele, acoperite de promoroacă, dormeau liniștite în bezna nopții. Ici, colo, cîte un felinar lumina prispe, care păreau atît de singuratice în acest decor hibernal.

Fără să vrea, Banu își aduse aminte de satul lui, de iernile cînd, copil fiind, colinda cu prietenii prin zăpada care uneori îi trecea peste genunchi, cum o înfrunta cu schiurile construite de ei, copiii, din postăvile sparte în care făcuseră baie, ori mama lor

le spălase rufele. Își aduse aminte de zburdălniciile lui Corbea, cîinele lor negru ca tăciunele, pată de culoare pe albul zăpezii.

Acum n-avea timp de amintiri, de nostalgii, de spectacol. Acum...

— Te oprești în dreptul primăriei.

Mitel, șoferul, știa că șeful nu vorbise niciodată fără rost. „Cine știe ce gînduri brăzdează acum acest chip atît de tînăr...“ Amestecat printre ostași, fără îndoială că ai fi fost tentat să zici că și el e tot un militar în termen.

Odată Mitel îl întrebase : „De ce ați urmat această cale în viață, tovarășe locotenent, puteați urma o facultate, azi... !“

Locotenentul îi răspunsese : „Țara are nevoie de tineri și aici, aici e viață, e luptă, e datorie, Mitele. Așa m-a crescut taica. Trebuie să apărăm țara de „tăciuni“ ! Cît privește facultatea, mai tîrziu, Mitele. N-o s-o lăsăm de-o parte. Îți promit. Nu degeaba mă știe madam Zamfirescu, proprietăreasa, student...“

De trei ani de cînd lucra cu el, Mitel își cunoscuse bine șeful și ținea mult la el. Era în stare — ca la regulament — să-și dea viața pentru el.

Ajunseră la primărie. Banu coborî. Se izbi imediat de zgomotele produse de cearta a doi oameni.

— Și ce dacă e locotenent, bă Firică, păi ce bă fii-miu, Lixandru, nu e locotenent bă, la grăniceri încă, în vest încă, știi tu cum e în vest ? !...

— Da, nene Simioane, dar înțelege odată că n-ai voie să porți armă...

— Bă Firică, eu te cunosc din copaie, bă, doar știi și tu, adică... nu știi, că erai mic. Eu am nevoie de armă, înțelegi tu, dacă vine bă, cum zice ăia...

Vocea groasă, bărbătească, a bătrînului bubuia în încăperea scundă a primăriei.

— Cine să vină ? zise Banu, făcîndu-și intrarea surîzînd.

— Să trăiți tovarășe locotenent, sergent major Firică, șef de post, raportez, de o oră mă cert cu nea Simion să ne dea arma și n-am ajuns la nici un rezultat.

— De ce s-o dea ? Poate are omul nevoie de ea. Dacă vin, cum zice el, nu știu cine... Nea Simion cunoaște munții ca pe buzunarul de la cojoc, merge cu noi, de aia nu dă el arma, Firică. Chestia cu venirea ălora este o glumă care o știu toți.

...Porniră. Pe parcurs, bătrînul Simion îi spuse locotenentului cum le-o întorsese el și altă dată șefului de post și primarului, cînd fusese somat să dea neapărat arma. „N-o dau tovarășe. Nu uitați că pe aici trecură mulți : turcii fură cu secolele, nemții veniră în '16 și '40, ehe... Dracu' știe cine o mai veni... Eu trebuie să am armă. Că la noi cine nu vine cu gînduri bune de armă să aibă parte."

Locotenentul zîmbi. Îl cunoștea bine pe nea Simion. El, ca și alții, nu ținea arma să se răfuiască cu de-ai lor.

— Mă lămuresc ei pe mine, tovarășe locotenent, că nu mai avem de-a face cu esploatatori... și că nu știu ce. Păi ce, eu nu citesc jornalele care vine de la capitală, stau și eu de vorbă cu activiștii care vine de la regiune și să știi că am fost printre primii care m-am înscris în cumperativă...

— Îmi pare bine nene Simioane, că ești cît de cît la curent cu realitățile de astăzi ale țării. Dumneata vezi bine că noi, adică țara noastră, propovăduim o politică de pace cu toată lumea, vrem să trăim fără zăngănit de arme, să muncim pămîntul și să ne crească tineretul în pace. Într-o zi va trebui predată și arma asta, nene Simioane, dar deocamdată...

Bătrînul căzu pe gînduri auzindu-l chiar pe locotenent că într-o zi va trebui să predea arma. Parcă nu-i mai era drag de el, după cum îi arăta faţa. Îşi aduse pe semne aminte de fiu-său, Lixandru, grănicerul, că apoi zîmbi. Că şi la vorbă şi la înfăţişare băiatul ăsta, Banu, parcă semăna cu Lixandru al lui, avea părul castaniu şi ochii verzi.

— Ce zici nene Simioane ? Te supărarăşi !...

— Ai grăit cu direptate locotenente. Ai cumpănit bine. O dau, dar după ce îl prindeţi pe pîrdalnicul ăsta de Turbatu cu banda lui, că mi-au dat foc la căpiţele cu fîn, de m-au lăsat în plină iarnă fără nutreţ la animale şi m-au ameninţat că mă omoară. Că nu degeaba am ţinut eu arma asta...

— Trebuie să-i prindem vii, nene Simioane, mai ales, pe Turbatu. De el depind mai multe treburi.

Îmbrăcară apoi costumele albe de camuflaj.

Porniră spre o culme, pe unde nu se mai putea urca cu maşinile. Mergeau cîte unul, cu Simion, călăuza, în frunte. Îl urmau imediat Banu şi subofiţerii Calotă şi Firică.

Deşi trecut bine peste şaizeci de ani, bătrînul Simion înfrunta cu tenacitate nămeţii şi zăpada viscolită de crivăţul puternic ce le bătea din faţă.

Banu mai zîmbea şi acum, aducîndu-şi aminte de momentul cînd bătrînul dăduse la iveală mult discutata puşcă, „am luat-o de la boierul Stratulat în pa'şapte, cînd s-a „topit" dincolo"... „Ca să o ascunzi mai bine i-ai tăiat ţevile", îi spusese el rîzînd. Omul tăcuse cît tăcuse, dar mai apoi înclinase afirmativ din cap. „Cu asta dobori şi un elefant tovarăşe locotenent, intervenise Crăciun, cel care era considerat cel mai bun trăgător. Bate cel mult treizeci-patruzeci de metri, dar are o împrăştiere foarte mare, o putere teribilă".

Urcau din ce în ce mai greu din cauza ninsorii. Cînd ajunseră în vîrful primei culmi, își puseră schiurile; pentru coborîrea mai rapidă a unor porțiuni. Pentru ei, iarna oferea, cel puțin teoretic, condiții mai avantajoase de urmărire decît vara, cînd fiecare parcelă a pădurii putea deveni un loc bun de apărare pentru bandiți și, pe urmă, semnele lăsate pe zăpadă nu puteau fi șterse așa ușor iar fumul putea să trădeze prezența omului la mari depărtări.

„Îi vom prinde, sigur îi vom prinde, ticăloșii au ucis, au dat foc, au furat fără milă lăsînd oamenilor necazuri mari. Dar dacă banditii au găsit adăpost la cineva, în vreun sat răzleţit ? Se vorbea de galerii subterane săpate sub case în care se ascund banditii. Confirmase acest lucru și călăuza lor, Simion, cunoscător al înălțimilor și coclaurilor muntoase".

Începuse a se lumina de ziuă. Cerul era acum întunecat și mohorît. Nu mai ningea, dar se lăsase un ger năprasnic. Merseseră mult, trecuseră de o altă culme și au hotărît să facă un mic popas pentru un ceai fierbinte.

Termosurile aburinde circulară din mînă în mînă, umplînd gamelele și încălzind trupurile răcite de viscolul nopții. Locotenentul și călăuza Simion se traseră mai într-o parte să studieze harta.

— În șai'șpe am lucrat la serviciul topografic tovarășe locotenent, pe urmă, am plecat de acolo, voiam să fiu pe front, să lupt cu nemții, nu să fac hîrtoage. Totuși mi-a prins bine, pentru că uite, încă mai știu să cetesc pe o hartă.

— Dacă ai fost pe front în șai'șpe, cum zici dumneata, înseamnă că ești leat cu tata, nene Simioane. Și el a fost. A avut gradul de sergent și a fost și rănit. Dumneata ai fost mai norocos dacă ai scăpat teafăr și n-ai fost contaminat de tifos, îi zise Banu.

— Nu, nenorocita aia de molimă albă nu m-a atins...

Punctară cu creionul drumul parcurs.

— Stăm destul de bine cu timpul, am parcurs aproape douăzeci de kilometri. Ce zici de oamenii mei, nea Simioane ?

— Îmi plac. Sînt tineri și bine pregătiți, rezistenți ca și... locotenentul.

— După spusele dumitale, pînă la grotă ar mai fi cinci sau șase kilometri.

— Da, cam așa. Bandiții trebuie să se ascundă aici, în grotă, sau undeva, prin preajmă. Zicînd aceasta, omul, călăuza, fixă, cu degetul lui gros de țăran muncit, un punct pe hartă. Aici se găsește o viroagă care leagă două culmi nu prea înalte. Aici se află grota. Iarna, de obicei, dormeau urșii în ea, dar acum au fugit, ori i-au împușcat tîlharii ăștia. Și, să știți, mai are o ieșire, în partea de miazănoapte.

— Firică !

— Ordonați, tovarășe locotenent !

— Iei pe Calotă și alți zece băieți și veți bloca cea de a doua ieșire din grotă, acolo în partea nordică, zise Banu, arătîndu-i lui Firică, cruciulița mică fixată cu creionul pe hartă.

Cînd ajungeți acolo, vă desfășurați în trăgători și ocupați poziții de tragere. Ca și în alte dăți, vom folosi fumul. Ăsta nu iartă. Deci vă desfășurați și pregătiți grenadele fumigene. La semnalul meu — o rachetă albă — le aruncați în grotă. Atenție mare, îi vrem vii, înțelegi ? vii !

— Am înțeles, tovarășe locotenent !

— Dumneata, nene Simioane, vii cu mine, zise cu un ton mai mult decît convingător Banu. Ai curaj ?

— Ce mai tovarăşe, adică nu mi-a fost frică-n şai'şpe, dar acum.. Apoi, nu mi-e că mor eu, îmi e de dumneata că eşti tînăr şi ai viaţa în faţă.

— Nu vom muri nene Simioane !... N-avem voie ! E sarcină să trăim !

Se luminase bine de ziuă, gerul se lăsase şi mai năprasnic.

Folosind toate avantajele terenului, nămeţii imenşi, colţurile viscolite de zăpadă ale crestelor muntoase, copacii seculari, cele două grupe, care se confundau parcă cu zăpada, se apropiau cu atenţie de „obiectiv".

Banu urmări prin binoclu desfăşurarea grupei lui Firică, care închise orice ieşire din viroagă.

„Da ! Firică ăsta e băiat deştept, m-a înţeles. Şi-a aşezat bine oamenii", zise mai mult pentru sine. Putem începe. Dumneata ce zici, nene Simioane ?

— Da, cred şi eu în ce spune gradul ăl mai mare. Putem...

— Dumneata rămîi aici în partea asta, mai la fereală.

— Da ? Ce crezi dumneata, locotenente, că eu sînt fricos ? Merg şi eu. Tonul bătrînului arăta cu adevărat curaj şi voinţă.

— Bine, bine, atunci mergi mai mult aplecat şi ai grijă. Văd prin binoclu parcă nişte urme la intrarea în grotă. Sînt aşa de siguri pe ei încît n-au pus nici măcar o santinelă...

Încercuirea era realizată. Un fulger alb tăie cerul. Semnalul ! În cele două intrări au fost lansate cu precizie grenadele fumigene.

O linişte sumbră domnea deasupra munţilor şi a pădurilor de conifere ce-i îmbrăcau generos. Liniştea dinaintea fiecărei lupte. Persista, totuşi, un zgomot uşor, nelămurit. Erau crenguţele golaşe ale copa-

cilor care se loveau, cadențat parcă, unele de altele, îndemnate de vîntul subțire.

Fumul din grotă se înteța și încremenirea aceasta a naturii, liniștea mormîntală care domnise peste tot și peste toți, fu spartă dintr-o dată de zgomotul asurzitor al unei rafale.

Peste cîteva clipe se auzi din nou răpăiala, de data aceasta prelungă și însoțită de intervenția altor guri de foc. Nemaiputînd rezista fumului din interiorul grotei, bandiții încercau o ieșire prin forță, dar buna așezare a grupelor le făcu imposibilă intenția.

— Aruncați toate armele și ridicați mîinile, se auzi, prin portvoce, glasul spart al sergentului major Calotă. Executarea ! Mai repede, mai repede. Pui de cățele, de data asta s-a sfîrșit cu voi !

Bandiții se supuseră imediat ordinului. Banu îi urmări cu atenție pe fiecare.

Firică se apropie grăbit.

— Tovarășe locotenent, raportez, am găsit în grotă foarte multe provizii, chiar jamboane de porc, slănină, șase burdufuri de brînză, ceapă, mălai și udătură, două fucii mari pline cu rachiu. În ceea ce privește armamentul, un adevărat arsenal, au două lăzi cu arme, pistoale automate, grenade, un aruncător și multe arme albe.

— Rachiul l-au luat într-o noapte de la Dozobanțu, vecinul meu, zise Simion în șoaptă.

— Asta e tot ? întrebă locotenentul.

— Mai sînt cîteva blănuri de animale — urși, cerbi, iepuri, vulpi și am mai găsit ceva : o bucată mare de mătase, în culori de camuflaj. Seamănă a fi o bucată dintr-o parașută, ia uitați !

— Bine Firică. Mi se pare că am „picat" cam tîrziu, zise mai mult pentru sine locotenentul. Totuși cinci din ei reprezintă o captură serioasă...

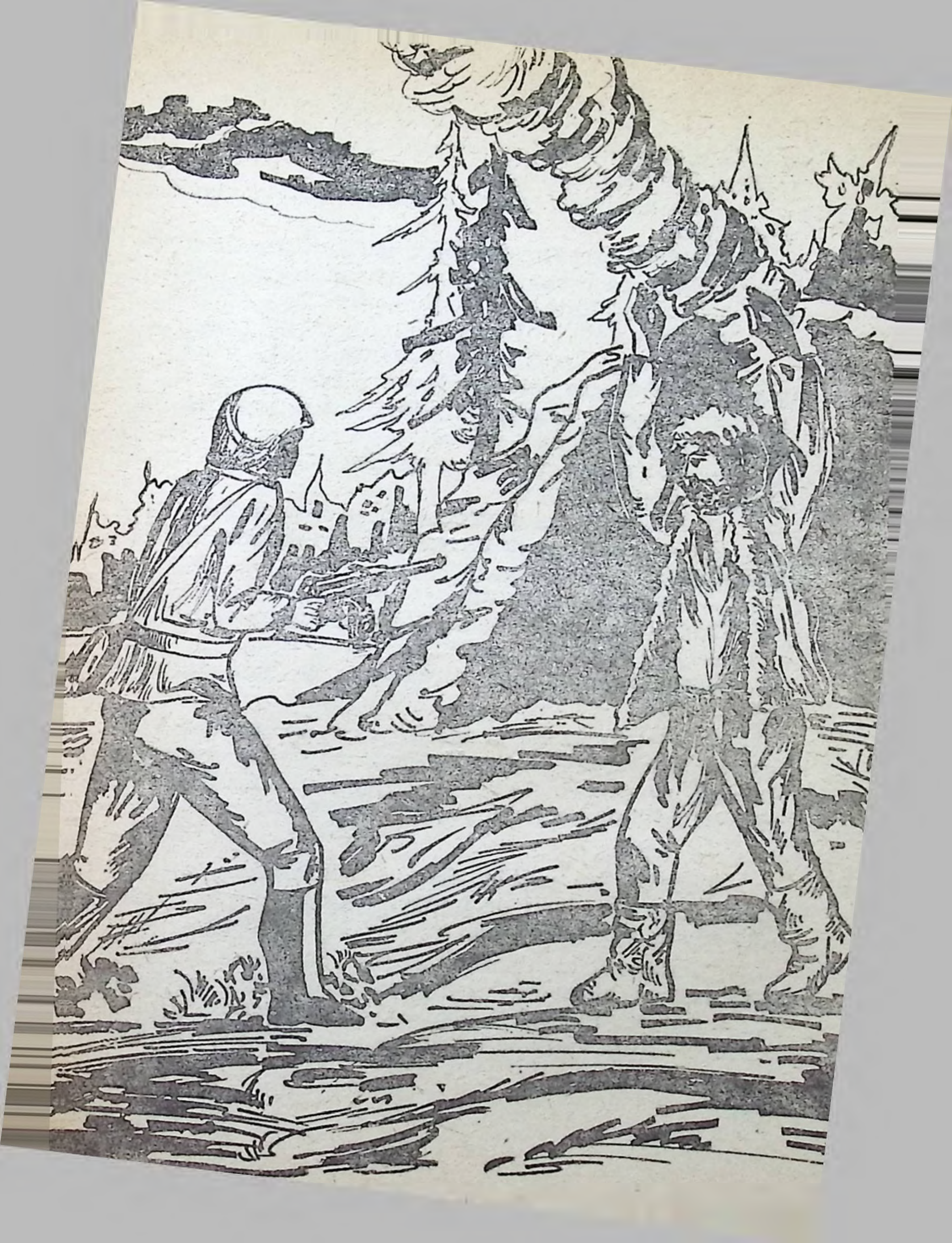

Locotenentul îi privi pe fiecare. Toţi aveau părul mare şi bărbile neîngrijite.

— Care dintre voi este şeful ? întrebă aproape răstit Banu.

— Să fii' mneata sănătos, dom'le ofiţer, de cînd a plecat şăful, răspunse unul cu barba roşcată. Individul vroia, fără îndoială, să pară dur.

Bătrînul Simion îl trase de o parte pe locotenent.

— Cel pe care-l căutăm, Turbatu, nu e aici. A plecat probabil în zori, a plecat. Priviţi, pe aici sînt urmele. E însoţit de alţi doi. Merge către nord. Ba nu, greşesc, mai degrabă nord-vest...

— Dumneata ce zici nene Simioane, cam cît să fie de cînd au plecat ?

— Mai mult de două ceasuri nu cred să fie.

Locotenentul se reîntoarse la grupul de banditi imobilizaţi.

— Aşa ! Zi-i roşcatule.

Cuvintele banditului se lăsau însă acum aşteptate.

— Zi-i roşcatule, zi-i !...

Locotenentul hotărî împărţirea în două grupe a efectivului.

— Firică, iei zece oameni şi cobori capturaţii în sat, la punctul de comandă. Acolo, raportezi telefonic la regiune despre faptul că am plecat mai departe, după Turbatu şi ceilalţi.

— 'nţeles.

Porniră din nou la drum, urmărind cu atenţie paşii ce se pierdeau pe undeva, parcă într-un deşert de gheaţă, ca o linie perpendiculară pe orizont.

Merseseră cam vreo trei ore. Începură să urce din nou şi ajunseră la o creastă mijlocie, accidentată. Fusese şi viscolită probabil toată noaptea, aşa îşi explicau lipsa aproape totală a mantiei de zăpadă. Ur-

mele dispăruseră și mergeau călăuziți doar de instinct. Cînd...

Onofrei, unul dintre militari, căzu fulgerat la pămînt.

— Culcat ! strigă strident locotenentul. Așa, sînteți pe aici, pe aproape domnilor. Mușcați pe neașteptate, cîinilor. Vreți să omorîți mai departe. N-ajunge cîte suflete ați luat !

Il fixă cu privirea pe soldatul care se zvîrcolea puternic în zăpada pe care nu o mai simțea. Gloanțele îi atinseseră bazinul, desigur, avea dureri îngrozitoare. Aiura, chema să vină lîngă el mama, tata și logodnica lui. Soldatul infirmier se tîrî și reuși să-i facă o injecție calmantă. Onofrei se liniști. Privirea i se împăienjenise pentru moment.

Primul impuls al lui Banu a fost să ochească și să tragă. Măcar unul din bandiți să cadă și astfel să-l răzbune pe Onofrei. Dar un glas lăuntric îl temperă imediat. Nu așa trebuia să se răfuiască cu ei. Avea nevoie de ei vii, nu morți. Mai cu seamă de Turbatu. El era cheia de pătrundere în lanțul de dușmani care, dealtfel, nu se oprea aici.

Din apropiere se auzi un țăcănit scurt, cartușul rece se strecură pe țeavă. Trecură cîteva clipe, o serie scurtă și răcnetul de groază al unui bandit ce se prăbuși în gol undeva mai încolo pe versantul din față, prelungi ecoul împușcăturii.

— Cine a tras ? întrebă stupefiat Banu.

— Eu, tovarășe locotenent, soldat Crăciun !

— N-ai auzit ordinul, să-i prindem vii Crăciune ? zise cu asprime Banu.

— Tovarășe locotenent, moldoveanul ăsta, Onofrei, era cel mai bun prieten al meu. Eram ca frații și pe urmă, parcă dumneavoastră spuneați că „ne găsim în război cu dușmanul..."

Discuția fu întreruptă de o nouă rafală venită, de astă dată, de undeva din vîrful crestei.

Liniștea căzu din nou acoperind ecoul prelungit.

Banu rămase cîteva clipe gînditor, privi cu atenție fiecare formă a reliefului din fața sa, studiind rapid terenul pînă sus, în vîrf, unde presupunea că se află banditii sau, cel puțin, unul din ei.

— Adăpostiți-vă bine și acoperiți-mă pînă sus, am să încerc să-i iau prin surprindere. V-am spus : vreau să-i prindem...

— Vii, completase bătrînul Simion, luîndu-i vorba din gură locotenentului.

Porni tîrîndu-se printre stîncile golașe, luînd-o puțin lateral, ca să le poată cădea din spate celor care, cu siguranță, pîndeau de sus.

De acolo de unde-l lăsase locotenentul, nea Simion, țăranul, privea cu atenție cînd în sus, cînd la locotenent care înainta încet, nebănuind că la cîțiva metri în fața sa, o țeavă de armă dușmană îl luase ca punct de ochire.

O detunătură puternică, violentă, prelungită pe cîțiva kilometri de ecoul fantastic ce o urmă, îl catapultă parcă pe omul de după dîmbul din față în prăpastia întunecată.

După puțin timp, Banu intui ce se întîmplase. Trăsese bătrînul cu „tunul". Zîmbi și zise încet : într-adevăr e un om formidabil nea Simion !

Ajunsese aproape de vîrful crestei. O mișcare greșită făcu să se rostogolească la vale, într-un zgomot asurzitor, cel puțin așa i se păru lui Banu, o grămadă de pietricele. De-abia atunci îl observă de sus bărbosul și, cum îl văzu, începu să tragă. La început rafale scurte, pe urmă tot mai lungi. Spre norocul lui, Banu găsi iute un picior de stîncă după care se adăposti și începu să se gîndească la faptul că timpul său

este mult mai puțin prețios decît cartușele banditului.

Într-un tîrziu focurile de armă încetară. Banu începu să zîmbească, cunoștea trucul. Aruncă undeva la vale cîteva pietricele și automatul bărbosului își aruncă ultimii plumbi care mușcară sălbatic din tăria granitică a pietrei.

Se aflau acum aproape față în față.

— O să regreți și laptele pe care l-ai supt de la mumă-ta, măi cîrlane !

— Tu să nu vorbești de mumă, cîine. Muma a născut vreo doisprezece. Tot mai rămîn de o fi să... răspunse îndîrjit Banu.

Locotenentul îl recunoscu pe Turbatu, îl văzuse în cîteva fotografii, făcute imediat după război. Aspectul neglijent, barba mare, încîlcită, lăsată să crească fără îngrijire, îi ascunseseră doar superficial adevărata înfățișare.

Turbatu scoase de la brîu un cuțit scurt și lat, și-l aruncă spre locotenent. Numai o eschivă precisă îl menținu pe Banu în luptă.

Rînjetul de pe fața banditului și ochii mijiți, dușmănoși, îi dădeau tîlharului o înfățișare de fiară. Scoase un al doilea cuțit, ascuns în cizma înaltă, și se aruncă cu toată forța spre locotenent. Acesta nu reuși să se ferească în întregime și simți arsura fierbinte. Pătrunsese cuțitul prin haine atingîndu-i o coastă. Lovi la rîndu-i cu bocancul la mijloc. banditul se chirci și căzu.

În acel moment însă, ochii lui Banu se împăienjeniră. parcă începu să viseze, i se înfățișase noaptea, contururile ce-l înconjurau dispăruseră subit și nu mai văzu nimic, pierdu cu totul noțiunea timpului.

Deschise ochii, albul curat al pereţilor îl orbi pentru moment, îi închise şi-i deschise din nou, îl recunoscu lîngă el pe nea Simion. Îi zîmbi şi-l întrebă mai mult în glumă.

— Ai dat puşca, nene Simioane ?

— Încă nu. N-am avut timp. De ieri cînd am coborît din munte am venit cu dumneata aici, în staţionar... Te-am luat de acolo, de unde ai rămas, pe stînci. M-au ajutat doi ostaşi şi infirmierul. Banditul a reuşit să scape, pesemne şi-a revenit şi a fugit. A luat-o pe firul apei. Nu am reuşit să-l ajungem.

— Şi zici că de ieri eşti aici, nene Simioane ?

— De ieri stă la căpătîiul dumitale, locotenente, zise zîmbitor doctorul Frăţilă. I-am spus, du-te, omule, şi te culcă că nu e nici o problemă. El, nimic. Mi-a tăiat-o scurt. Nu se mişcă de aici pînă nu se trezeşte locotenentul.

— Îţi mulţumesc, nene Simioane, şi pentru asta şi mai ales pentru ce ai făcut acolo, sus...

— Banule, că parcă aşa am reţinut că te cheamă, văzîndu-te pe tine... ţi-am spus că am şi eu un fecior, tot locotenent, dar grănicer, nu l-am văzut de trei ani...

Pe faţa bătrînului se prelinseră cîteva lacrimi cristaline. Banu îl privi îndelung, strîngîndu-i mîna. Şi doctorul Frăţilă fu impresionat de acest om de granit, ţăranul acesta atît de necioplit la prima vedere. Iată-l, trecuse printr-un moment de mare sensibilitate. Îşi reprimă însă, după un timp scurt, slăbiciunea şi se ridică, redevenind acelaşi Simion, omul curajos, ros de sărăcie, ros de multe, dar plin de umor.

— Domnule doctor, scapă, nu-i aşa ? întrebă el cu un iz de siguranţă pe Frăţilă. Doar i-am spus că avem sarcina să trăim.

— Da. Îţi promit eu, bade, că-şi va îndeplini această sarcină.

— Atunci, dacă scapă, eu plec acasă, că cine ştie ce-şi închipuie Măria, muierea mea. De două zile n-am mai dat pe acasă, o zice că m-au omorît banditii... Să treci pe la mine cînd o să ieşi sau cînd ai o leacă de timp, Banule. Ziua bună.

— Plin de viaţă bătrînul ăsta ! avea să remarce după aceea doctorul Frăţilă.

— Nu l-ai văzut pe munte, doctore, urca de parcă ar fi un tînăr.

Prin fereastra înflorată de gerul dimineţii, se strecuraseră jucăuşe cîteva raze de soare.

— Cît mă mai ţii pironit aici, doctore ? întrebă nerăbdător Banu.

— Tocmai... aş fi vrut să te mai ţin. A dat telefon însă locotenentul Puiu. A zis că vine să te ia cu maşina peste două ore.

— Aa ! Puiu, bunul meu coleg... Şi dumneata ce i-ai răspuns ?

— Să vină, în afară de rana uşoară de la umăr, pe care ţi-am pansat-o, şi vînătaia de pe tîmplă nu mai există nici o altă contuzie. Ai avut noroc, n-a fost atins nici un organ vital.

Banu duse palma la tîmplă, şi o durere ascuţită îl săgetă. Asta fusese, primise o lovitură pe nesimţite, o lovitură perfectă, trebuia să recunoască.

Şi lui Banu îi veni în minte întîmplarea aceea din noiembrie.

Dacă el, Banu, ar fi fost în seara aceea de pomină la „Cina" cu prietenii săi, nu s-ar fi petrecut nimic sau nu s-ar fi petrecut chiar aşa şi... prietenul lui n-ar fi stat pe dinafară un an şi ceva. Puiu, Mătrăgună, Păsărică şi alţi cîţiva dăduseră curs unei iniţiative de

a merge la restaurant. Momentul coincidea cu ziua de naştere a Mărghiţei, fata care-l iubea nebuneşte pe Puiu, aşa că motivul intrării în marele local devenise serios. Şi cu Mărghiţa merseseră şi prietenele ei bune : Aida şi Anda, toate în ultimul an de conservator.

Petrecuseră cu toţii depăşind şi orarul de noapte. Fetele cîntau ce ştiau mai frumos acompaniate de „fraţii Doană", formaţie mult apreciată, din moment ce se afla de ani de zile la marele local. Aida, frumoasă şi focoasă, rîdea cu mare poftă, dezvelindu-şi dinţii albi, sănătoşi, în contrast cu pigmentul obrajilor. Era o iarnă grozavă afară şi, deşi era numai la începutul lui noiembrie, zăpada se ridicase sub ferestre. Dar la „Cina" era cald, atmosferă plăcută. Puiu se „făcuse" şi el puţin şi tot o mîngîia pe Mărghiţa sărutînd-o dezinvolt, în văzul tuturor.

— Nu ştiu de ce nu mă însor cu tine fătuco, aş avea numai de cîştigat. Dar n-am timp, asta e, n-am timp...

Fata îşi revărsase păru-i lung, şaten, peste umeri, umblînd cu mîna prin el. Apoi îşi muta mîinile în părul bogat ondulat al locotenentului, mîngîindu-l, şi sărutîndu-l cu sete.

— Aia-i, Mărghiţa, m-aş însura cu tine dar... Poate are dreptate Banu... dacă vei ajunge celebră, ce fac ? O să te aştept în spatele scenei, dar ştiu eu ce se poate întîmpla în cabină ?...

Rîseră toţi. Cu ei se afla şi nea Ţîrcovnicu, care le era prieten, omul care era mai mare peste pivniţa vinurilor cele mai alese din oraş şi culmea : pivniţa aceea era chiar în casa doamnei Zamfirescu, proprietăreasa lui Banu.

El nu se feri să le declare prietenilor că atunci cînd vor veni pe la Banu, „va găuri podeaua camerei

și le va împinge furtunul de la butoiul de Muscat pentru a le potoli setea, în timp de răgaz și secetă". Aducîndu-și aminte că poartă un nume din domeniul bisericesc, începu să cînte pe nas, blagosloviri și iertăciuni, făcîndu-i să rîdă pe cei aflați în jurul mesei. Căci doar ei se mai aflau. Ospătarul Boboc, om de suflet și mare artist în organizarea meselor, aduse cocteiluri, după o rețetă numai de el știută.

— Nea Bobocule, ne dai pe linie moartă. Dar așa e viața. Mai trebuie să mergem și pe la casele noastre. Parcă e duminica porcului și mai avem prieteni în satele vecine.

Tînărul Gică Doană cînta ceva cu acordeonul lui, lin și dulce, ca o adiere de vînt prin flori de liliac. Mărghița, adormită parcă în brațele lui Puiu, își reluă trilul unui cîntec de mult uitat, dar de-o prospețime deosebită. Nemărginiri sublime, abisuri, legănare peste apele lumii zbuciumate și iubirea, veșnica iubire, răsărind dintre toate, mai presus, ca o lumină orbitoare, desăvîrșire a tuturor lucrurilor.

Toți ascultau înmărmuriți, cu sufletele parcă arzînd în șoaptele și glasul fetei.

După ce termină, în aplauzele lor zgomotoase, Puiu o sărută îndelung și Mărghița fu nevoită să se zbată ca o pasăre, lovindu-l în joacă cu pumnii ei mărunți, să-i dea drumul.

Plătiră și, cîntînd de astă dată fiecare ce știa mai bine, părăsiră restaurantul. Frații Doană, primind bacșiș gras, îi conduseră pînă la ieșire. Vrură chiar să urmeze alaiul, dar se sfiiră s-o mai facă pentru că zăpada le-ar fi stricat instrumentele. Era o noapte rece și zăpada se cernea în fulgi mari și pufoși. O apucară prin parc, nu pe aleile deschise, ci direct prin nămeți.

Țîrcovnicu se afundase în zăpadă și încerca să se ridice. Atunci i-a venit un gînd năstrușnic. L-a strigat pe Puiu. Cu pistoalele îndreptate spre becurile multicolore spînzurînd palide în cîrligele stîlpilor de beton începură jocul lor nebun, noptatic, care avea să-i coste scump, mai ales pe Puiu.

De cîte ori becurile explodau, făcîndu-se mici fărîme, Țîrcovnicu și Mătrăgună băteau din palme și se bucurau rîzînd profund, iar Păsărică, cu nasul lui ăl mare, cu care parcă împungea cerul, numărînd în gura mare becurile sparte, se ruga de Puiu să-i mai lase pistolul.

— Lasă-mă să mai trag Puiule... e prea frumos, n-am făcut treaba asta niciodată, uite ce bine țintesc...

Îi smulge pistolul un altul, Mitu, să se joace și el „de-a ochitul".

— Ce-l dai lu' ăsta, mă Puiule, lu' Păsărică ăsta să tragă, n-ai auzit ?, lasă să trag eu, se exprima greu Mitu.

Se amuzau și ele, fetele.

Pe la ferestrele caselor înalte se aprinseră luminile. Oamenii speriați din blocuri, buimăciți de somn, îmbrăcați cu ce găsiseră la îndemînă, ieșiseră în stradă.

Se auzi și sirena miliției, iar țintașii treziți dintr-o dată o luară la fugă pe Madona Dudu, spre a ajunge cît mai repede la locuința cea mai apropiată, cea a lui Mătrăgună. În fuga lor, ca o joacă de copii, aruncînd unii în alții cu zăpadă, unii se împiedicară, căzură. Mașina miliției le apăru în față, cînd să ajungă la colț.

— Puiule, tu erai ? Ce-am să raportez ?... Ce facem ? îl întrebă sublocotenentul Toni Vișan de la miliția municipiului, prieten dealtfel cu Puiu.

Toni Vișan, om de spirit, fusese actor la Teatrul Național. Lăsase frumoasa profesie pentru o alta, care i se părea mai „delicată" : ofițer de miliție.

— Raportează cum a fost, prietene, zisese Puiu. „A fost o tragere de noapte".

— Și, la urma-urmelor, revoluția nu s-a terminat, completă, cu vădită greutate, Mătrăgună...

Un ciocănit scurt și ușa rezervei se deschise.

În albul de marmură al încăperii își făcu apariția un tînăr de statură mijlocie și bine proporționat fizic. Proaspătul intrat era îmbrăcat, cum se spune „la modă". Paltonul avea o croială de lux. Îl scoase și-l așeză neglijent pe spătarul unui scaun. Costumul era dintr-o stofă groasă de culoare deschisă, cu reverele hainei subțiri și lungi, pantalonul tot „la modă", haine lucrate de marele maestru „nea Culescu", cămașa cu gulerul lat și cu nodul subțire al cravatei întregeau o ținută de gală.

Apariție „nordică", cu tenul blond și ochi albaștri, care străluceau în lumina de gheață a frumoasei zile de decembrie.

Puiu, prietenul nedespărțit al lui Banu, avea o inteligență vie, constructivă, calcula întotdeauna acțiunile în cele mai mici amănunte, punînd totodată multă pasiune în tot ceea ce făcea. Era supranumit „Bobiță", după vestitul comisar din poveste.

Numai atunci greșise, în noaptea aceea de pomină, și plătise zdravăn. Fusese chiar trecut în rezervă pentru un an. Și asta pentru că era tînăr și la prima greșeală. Altfel...

Banu, care tocmai se îmbrăcase, își îmbrățișă cu căldură prietenul.

— Puiuțule, nici nu știi cît de mult mă bucur că te văd. Ce noutăți ai ?

Puiu aflase despre restabilirea lui Banu din convorbirea telefonică avută de dimineaţă cu doctorul Frăţilă. Cînd îl văzu se convinse pe deplin că e sănătos şi că şi-a revenit după cele petrecute în vîrf de munte.

— Mai întîi am o veste proastă. Soldatul Onofrei, rănit acolo sus, a murit. S-a încercat totul, dar a fost imposibil să se mai poată face ceva, un cartuş i-a atins coloana...

Auzind vestea, Banu se mîhni dintr-o dată. Ţinuse foarte mult la el. Ţinea dealtfel la toţi, la toată echipa. Le-o şi spusese de atîtea ori. Acum parcă se simţea vinovat.

Voia bună dispăruse. Nu şi-au mai spus nimic. Coborîră treptele spitalului şi maşina, condusă de acelaşi îndemînatic Mitel, demară în viteză.

Ajunseră în curînd în oraşul de reşedinţă al regiunii.

Banu locuia într-o cameră aproape de mitropolie. Clopotele erau ca o muzică permanentă de orgă. Dacă-i plăceau sau nu n-avea importanţă. Se obişnuise. În apropiere era şi un local mare, „Minerva". de acolo se auzea o altfel de muzică. Combinaţia era cel puţin bizară.

Ferestrele scunde şi ornamentate ale camerei se ridicau la doi metri de la trotuar, asemenea unor guri de cazemate. Ele luminau toată ziua în cameră, lăsînd să intre razele soarelui, de dimineaţă pînă seara.

Banu se recomandase proprietăresei, madam Zamfirescu, şi celuilalt chiriaş, doctorul Graur, foarte bun şi reputat radiolog, student în filozofie.

Madam Zamfirescu, proprietăreasă pînă-n măduva oaselor, era o femeie mai în vîrstă, dar îşi purta cu multă grijă urmele unei vechi frumuseţi, încă vizibile. Fire volubilă, nu făcea un secret din faptul

că-i plăcuseră mult ofițerii, mai ales cei francezi, despre care povestea că îi cunoscuse foarte bine. „Ah, parăzile de la *Champs Elysées*... dacă i-ați fi văzut defilînd, *mon cher*, Banu... ce păcat că nu i-ați putut vedea, *quelle tenue !* Adevărate zeități, pe caii lor imaculați. Ce reuniuni, *cher* Banu ! De ce nu v-ați făcut ofițer ? Oh !... unde sînt ambițiile de altădată ale tineretului, unde este dorința pentru uniforma albă cu eghileți și spadă lungă de paradă !..."

De fiecare dată cînd aveau loc aceste remarci, foarte frecvente dealtfel, Banu zîmbea. „De-ar ști madam Zamfirescu că uniforma mea se află în dulapul sorei mele Veronica !" Avea și el chiar uniformă albă, o rubașcă — la modă atunci — care-l aranja formidabil, fără eghileți însă și fără spadă lungă de paradă...

— Dumneata, *cher docteur*, unde te aflai pe atunci ?

— Eram student, madam Zamfirescu..

— *À Paris ?*

— De ce tocmai la Paris, cînd facultatea era chiar în poarta casei mele...

Privirile dezamăgite ale proprietăresei se mutau de la doctor la tînărul „student", schimbîndu-se brusc.

— V-am arătat albumul meu ? ah ! cînd mi-aduc aminte... „oare pentru a cîta oară ni-l arată !..." gîndeau simultan Banu și doctorul.

Madame avea un album plin cu pozele tinereții ei și pe care, ori de cîte ori avea ocazia, îl arăta celor doi chiriași ai săi și doamnei Graur, soția doctorului, o distinsă femeie.

Doctorul Graur, specialist neîntrecut în meseria pe care o practica de peste douăzeci și cinci de ani,

era și el destul de în vîrstă,. dar comportamentul său se afla la polul opus. Vorbea puțin, gîndind și măsurînd foarte mult ceea ce spunea. De un calm fantastic, el înțelegea infinita poftă de discuții a proprietăresei, înțelegea că prin aceasta, doamna Zamfirescu încerca să-și înfrîngă teama de singurătate și, mai ales, de bătrînețe.

Dincolo de pasiunea lui de-o viață, medicina, doctorului îi plăcea foarte mult să citească, mai cu seamă literatură. În camera sa, vizavi de cea a lui Banu, avea o bibliotecă impresionantă, ce cuprindea cărți de mare valoare, strînse de-a lungul anilor. Le luase pentru el și pentru fiica lui, Doina, studentă la litere.

— Cărțile au fost pasiunea mea încă din copilărie, îi spunea lui Banu. Cînd plecam în vreo delegație prin marile orașe ale lumii, umblam ore întregi în căutarea librăriilor și anticariatelor. Sau cînd mă duceam la Paris, „orașul soare", vorba proprietăresei noastre, drept pe cheiurile Senei mă opream, în căutarea buchiniștilor și a cărților rare, spre deosebire de colegii mei care se distrau în teatrele de varieteuri.

Apoi discuții aprinse se porneau între el și tînărul „student". Vorbeau în general despre artă și literatură. Odată s-au „certat" din cauza modului diferit în care înțelegeau definirea frumosului la Hegel, altă dată au avut păreri diferite despre pesimismul eminescian. Uneori comentau cîte un text și nu cădeau de acord. Aveau și păreri comune. Le plăcea Bach. Dar, ca un făcut, marea lor plăcere era să angajeze discuții în contradictoriu.

Banu se înfierbînta adesea. Madam Zamfirescu nu prea înțelegea nimic din ce discutau cei doi. De multe ori intra peste ei soția lui Graur, ușoară, blîndă, iar madam Zamfirescu explodă :

— Madam Graur, bine că veniși dragă, băieții ăștia sînt în stare să ajungă la ceartă.

Banu și doctorul se priviră surprinși. „De unde pînă unde ceartă", gîndi Banu și izbucni în rîs.

— Nu ne certăm, madam Zamfirescu, zise doctorul, era doar o discuție în contradictoriu.

— Discuție, nediscuție, dar prietenii mei ofițerii francezi, oho, discutau altceva. Să facem o carte *ma chère* se adresă ea soției doctorului, poate și domnii sînt de acord. Domnule Banu nu-ți ajunge cît stai cu ochii în cărți, nu te-ai săturat de bazaconiile alea cu principii și cu fenomene ?

— Nu, madam, răspunse sincer tînărul „student". E o plăcere să discut cu domnul doctor.

— O fi, îl întrerupse ea, dar mai ai nevoie și de recreare, cine face cărțile ?

Cei doi bărbați uneori scăpau, se retrăgeau, alteori n-aveau ieșire.

— Se poate, domnilor, unde vă este cavalerismul ?...

Lui Banu îi plăceau discuțiile cu doctorul Graur, era acesta un om de mare spirit și de o vastă cultură. Aveai ce învăța de la el.

Și doctorul îl agrea pe acest tînăr îndrăgostit de cultură, care se mutase de curînd în casa doamnei Zamfirescu.

Stăteau adesea în holul pătrat al parterului, lîngă cafeaua, într-adevăr excelentă, pregătită fie de mădam Zamfirescu, fie, mai ales, de soția doctorului, servită cu punctualitate de metronom la orele șase ale după-amiezii și discutau despre cîte și mai cîte, despre marile personalități, dar și despre calea nouă pe care a pornit-o țara după '45.

Atmosfera din casa doamnei Zamfirescu era plăcută și prielnică, așa cum dorise încă de la început

locotenentul Banu. Nu se instalase întîmplător el în acel loc, deși adresa găsită pe un copac din frumosul Parc al Poporului fusese o întîmplare. În rest, Banu gîndise bine asupra locuinței sale. Din cînd în cînd își aducea aminte de coridorul întunecat, capcana de pe strada Vîntului, bordeiul acela din care abia scăpase cu zile, și alte acțiuni, că era vremea confruntărilor directe cu forțele reacțiunii.

Camera îi întîmpină pe cei doi locotenenți cu mirosul parfumat al gutuilor de pe dulapul vechi ce se cam sprijinea pe un perete. Cîteva fotografii cu femei, decupate dintr-o revistă, atîrnate, îi priveau senzuale. Frumoasa statuetă, care-i plăcea cel mai mult locotenentului, reprezentînd un negru în ținută de mare comerciant de cafea, le oferea bomboane de ciocolată din tava ce o ținea cu grație pe mîna întinsă.

O masă veche cu două scaune, care cam scîrțîiau cînd te așezai, o dormeză tip spital, cumpărată de la un doctor, care avusese cîndva cabinet particular, și cîteva tablouri, vechi, dispuse cu gust pe pereți, întregeau interiorul sărac al camerei lui Banu.

— Fă-te comod, Puiuțule, mă schimb și eu îndată.

— Nu înțeleg ce te-a găsit să te instalezi tocmai în casa asta, la parterul ăsta ! Auzi, îți bat clopotele mitropoliei în cap... Să vii să vezi cum stau eu, la etaj, am și balcon. Din cameră privesc direct în parcul Institutului agronomic. Îi văd pe studenți cum se strîng în brațe pe bănci. Noi, cu gîndul la datorie...

— Imi place camera asta, Puiule, îmi place scîrțîitul ușii și al scaunelor, tablourile astea vechi, mirosul gutuilor, pe care mi le pune cu generozitate madam Zamfirescu, îmi place intimitatea ei și curtea asta lungă. Mă mai plimb prin ea, înțelegi ?

— Dacă așa-i gustul tău, te cred, înțeleg...

— Și pe urmă îmi plac și cei ce mai locuiesc în casa asta, mă distrează foarte mult serile petrecute împreună cu doctorul, știi că e cel mai bun medic radiolog din oraș !... Ce date mai ziceai că mai ai despre cazul nostru ?

— Întîi trebuie să-ți spun că șeful ăla mare, cel care l-a înlocuit pe Calousec, colonelul Șoloc, este încîntat de succesul nostru, adică mai mult al tău, că tu ai fost în linia întîi.

— Cum așa ? Credeam că ne săpunește că nu i-am capturat pe toți. Poate nu-mi reușea într-atît de bine planul dacă nu-mi venea ideea aia cu fumul. I-am pus pe plîns pe toți. Știi cum plîngeau ? parcă le muriseră mamele.

— Ce mame, bă ? Aștia n-au milă nici de mamele lor.

— Răi la suflet, mă băiatule, răi ! Cred că și situația lor de cîrtiță i-a înveninat și mai mult...

— L-am anchetat, împreună cu căpitanul Păunescu, pe roșcat, pare cel mai rezonabil dintre toți. Am aflat de la el lucruri interesante, dacă nu ne-a spus gogoși : că acum cincisprezece zile au fost parașutați în regiunea noastră doi oameni și multe materiale, adică arsenalul găsit în grotă.

Chipul lui Banu se încruntă pentru cîteva clipe.

— Înseamnă că prin scăparea lui Turbatu am pierdut o pistă foarte prețioasă, spuse, cu o notă de mîhnire, Banu.

— Într-adevăr, Turbatu și banda lui reprezentau „forța" celor doi spioni, legătura lor cu agenții care-i au prin țară.

— Forța lor e pentru un moment redusă. Dar... vor aștepta probabil să primească din nou instrucțiuni și armament. Trebuie să fim atenți, să funcțio-

neze sistemele noastre tehnice și terestre, trebuie alertate posturile din teritoriu și din zonele vecine.

— Asta am și făcut-o, Banule, înainte de a veni la tine, la spital.

— Foarte frumos din partea ta. Nu degeaba îți zic colegii „comisarul" Bobiță, spuse glumeț Banu. Dacă stau să mă gîndesc bine, ar mai fi o pistă...

— Desigur, te gîndești la sora lui Turbatu !

— N-ai nimerit-o de data asta Puiuțule. Altcineva. Nu bănuiești cine ar fi putut fi paraşutat, n-ai dedus din mesajul de săptămîna trecută ? Bei o cafea ?

— Sînt în casa ta... Te referi poate la pista cu Manuela ?

— Ho, ho, ai *balistică* băiatule. Îmi placi, judeci departe. Deci bei cafea ?

— Da, dar cu caimac gros.

Banu puse cafeaua pe reșou și caută pe undeva, prin sertarele dulapului, cestile. Mai bine zis niște pahărele de lut pe post de cești de cafea.

— Chiar crezi că transfugul își va vizita fosta soție ?

— Cred ! Dacă nu el, altcineva. Într-un fel sau altul tot o să primească un mesaj din partea fostului soț sau, poate, cine știe, actualului ei soț. Să recunoaștem, Manuela i-a rămas credincioasă încă de la plecarea lui atît de neașteptată, atunci, în '45.

— Pe ce te bazezi ?

— Pe cele două mesaje. Vederile primite de Manuela din străinătate — arătate nouă de verișoara ei — *sparg* tăcerea de aproape zece ani și sînt trimise parcă nu pentru ea, ci pentru noi : să ne demonstreze că el, Liviu Gîscan, se găsește la mii de kilometri de țară. Și apoi, mesajul radio „Livia sosește luni cu pachebotul", cum am putea să-l apreciem ?

— Tot ce spui tu pare să aibă într-adevăr mai multă logică, dar...

— *Oh, excelente, parole d'honneur !* vorba lui madam Zamfirescu, așa-i că am greșit bine ?

— Curat greșit, frate Banule. Ai făcut o cafea bună.

*

— Credeam că viața, anii te-au mai maturizat, că ți-au dat mai multă minte și ție omule, dar m-am înșelat. Ai rămas tot cum te știu, un simplu executant. Creierul ăla al tău nu pare să aibă ceva logică și creativitate.

— Am făcut totul în conformitate cu ordinele pe care le-am primit de la tine. Mi-ai zis să găsesc oameni și să constitui banda, „forța de acțiune". Crezi că a fost ușor ? Pînă și cei cîțiva pe care contam la sigur schimbaseră „macazul". Nici nu știi cît am luptat ca să-i aduc alături de noi. Mi-ai adus arme, foarte bine. Ai văzut, le-am depozitat cu grijă la grotă. Cine se gîndea că bătrînul ăla nebun, Simion, e omul lor ! Ne-a urmărit împreună cu ei pînă la ascunzătoare.

— Bine, bine, omule, să lăsăm asta, vom reface totul cu minuțiozitate. O să ne întîrzie puțin planurile, dar... Cît ar fi ei de puși la curent, cei de la securitate, nu le dă prin cap, oricum, că mă aflu în țară. Apoi, privește : operația estetică executată este senzațională, le este imposibil să mă mai recunoască, așa că...

Dimineață rece. Vîntul suflă parcă sălbatic alungînd începutul de ceață ce se lăsase asupra orașului.

Cei doi locotenenți prieteni se întîlniră chiar la intrarea în unitate. N-apucară încă să se salute, cînd subofițerul de serviciu de la punctul de control îi anunță că sînt chemați la comandant.

— Să trăiți, tovarășe colonel, rostiră pe rînd formula și Banu și Bobiță. Comandantul îi primi, ca întotdeauna, în felul lui zîmbitor.

— Luați loc, măi frumoșilor. Ia citiți această radiogramă. Vreau să aflu și părerea voastră.

„Livia a ajuns bine cu pachebotul. Ape tulburi. Ghearele vulturului căzute. Trimiteți altele noi. Nu mai folosiți pachebotul. Debarcarea în flăcări. Roțile carului pot ajunge la punctul stabilit. Recepție" ! Urmă o pauză ceea ce însemna în transmisie cîteva clipe, după care urmă răspunsul : „Am recepționat. Carul sosește peste două săptămîni la locul stabilit".

Urmară cîteva momente de tăcere, după care Banu, zîmbind, zise :

— Sînt clienții noștri, fără îndoială. Lungimea de undă în care au transmis este aceeași cu a mesajului inițial.

— Au pierdut „materialul" și acum cer altul, dar nu cu „pachebotul" pentru că au devenit... „inflamabile", remarcă Puiu.

— Am luat toate măsurile să ni se transmită orișice mișcare suspectă. Voi continuați-vă planul. Aaa, uitați-vă și pe declarațiile rezultate din ancheta celor pe care i-ați capturat în munți.

Cei doi ofițeri băură cafeaua oferită de șef. Îl asigurară că vor acționa întocmai cu noile date ale problemei și cu indicațiile date. Se vor prezenta la raport după ce vor studia materialele.

*

Soneria țârîi scurt. Apoi încă o dată și încă o dată. Se auzi răsucită cheia și ușa se deschise. În prag își făcu apariția o femeie. Cel care sunase a rămas înmărmurit, parcă intrase într-o stare de prostație totală.

— Pe cine căutați ? veni întrebarea firească a tinerei femei.

Nu reuși să îngăime nici un cuvînt, se uita imbecilizat la femeia din fața lui și nu reușea să spună nimic. „Cine să fie, gîndea femeia. Ochii ăștia... unde am mai văzut ochii aceștia pătrunzători, îmi par... îmi par, dar...“

Și femeia întrebă din nou :

— Pe cine căutați dumneavoastră ? N-ați greșit cumva adresa ?

— Pe *doamna* Manuela Gîscan, veni încet răspunsul.

Femeia se îngălbeni și duse mîna la gură. Gestul fu urmat de o clipă de ezitare.

— Eu sînt. Poftiți, mai avu puterea să spună Manuela, făcînd loc bărbatului să intre pe ușă.

— Doamnă, vin...

— Lorenz, n-are nici un rost, te-am recunoscut...

*

Noaptea aceea ninsese bine, poate erau ultimele zvîcniri ale anotimpului alb și mijloacele mecanizate intraseră în acțiune pentru înlăturarea stratului de zăpadă care se așezase pe carosabilul străzilor.

Pe timpul nopții nici o mașină nu intrase sau ieșise din țară.

Ninsoarea încetase, era o zi liniștită, calmă, iar printre norii plumburii se zărea, nesigur încă, soarele. Traficul se reluase de aproape o oră. Era încă

dificil de circulat. Zăpada era mare și eforturile depuse pentru curățarea arterelor nu se încheiaseră. Aceeași atmosferă de bunăvoință și ospitalitate românească și aici, la margine de țară.

Vameșul de serviciu, Ilie Dumitru, de la P.C.T.F., avînd alături pe militarul grănicer, își făcea datoria conștiincios. Controlau împreună șirul de mașini. Veni și rîndul unui „Mercedes" cu număr de T.C., condus de un tehnician străin care lucra în România.

— Bine ați venit ! sunară urările politicoase de bun sosit ale vameșului.

Apoi se prezentă o delegație de studenți străini, veniți pentru prima dată în România. Vameșul le răspunse la întrebarea „ce trebuie să vedem, ce e mai frumos, mai semnificativ" ?

— Totul e frumos, totul e semnificativ. Numai că n-aveți timp să vedeți chiar *totul* într-o săptămînă. Oricum petrecere frumoasă și... drum bun !

De după cotul drumului, apăru greoi un camion cu număr străin, avînd firma Transporturilor Internaționale. A oprit zgomotos în fața barierei. Din cabina înaltă a coborît șoferul, un „Tarzan" cît toate zilele și cu o mustață și mai mare.

— Așteptați un moment, vameșul a fost chemat pînă la punctul de comandă, a zis, convins fiind că a fost înțeles, militarul grănicer.

Străinul începu să fluiere, nepăsător, o melodie nedeslușită.

— S-a întîmplat ceva ? întrebă el într-o românească acceptabilă.

— Nu, nimic deosebit, probabil a fost chemat la telefon.

— ...O țigară ? clipi complice străinul, scoțînd din buzunarele lungi un pachet de Camel. Militarul îi

răspunse negativ, poate... o brichetă, zise din nou șoferul dînd la iveală, din alt buzunar, ceva strălucitor.

Tăcerea stînjenitoare care se lăsase fu întreruptă de răspunsul hotărît al militarului, care-l făcu pe șofer să se întoarcă grăbit la camionul său.

Dumitru, vameșul, sosi în grabă, zîmbind ca întotdeauna, aruncă o privire fugară militarului care făcu un mic semn cu ochiul...

— Bună ziua, vă rog să prezentați actele pentru control, zise cu politețea-i caracteristică Dumitru.

— Da, da, poftiți, se precipită omul cu mașina întinzînd pașaportul și celelalte documente de drum.

— Transportați cutii cu produse ale industriei ușoare și textile...

În timp ce vameșul citea cu voce tare lista cu materiale a camionului, militarul grănicer desfăcu prelata din spate și se vîrî în mașină.

Lăzi peste lăzi, într-adevăr, cămăși, pulovere, pantaloni și articole sportive, o cutie cu scule. Oare de ce sună așa desfundat podeaua aici, își zise în gînd și scoase baioneta-pumnal forțînd una dintre scînduri... „Mașina are deci fundul dublu, containerizat !“ Desfăcu cutia aflată sub podea, atît cît să bage mîna, pipăi și recele de gheață al unei țevi de armă îi fulgeră tot corpul. Puse totul la loc, apoi coborî nepăsător din mașină. Privirilor întrebătoare ale vameșului, le răspunse printr-un gest afirmativ cu capul.

— Da, zise Dumitru, totul este în perfectă ordine.

— Deci pot pleca ?

— Încă nu. Vă rog să trageți puțin mai încolo, la parcarea aceea, pe dreapta. Apoi veniți puțin cu mine... O, nu vă speriați, formalități de rutină, viza de intrare trebuie pusă. Cît timp veți servi o cafea, totul se va rezolva.

Se făcuse de mult noapte. Neoanele și becurile multicolore dădeau orașului aspectul cromatic al unei feerii.

Fețele îmbujorate de ger ale oamenilor demonstrau cu prisosință dragostea pentru anotimpul rece.

Perechi de îndrăgostiți se plimbă agale pe strada centrală, coborînd apoi, pe nevăzute, în parcul Mitropoliei.

În sfîrșit, luminile de la apartamentul Manuelei Giscan se stinseră și, după puțin timp, ieși o pereche. Femeia era în mod sigur Manuela, dar el ? Bobiță o cunoștea pe ea de atîta timp, bărbatul însă... Cine putea să fie bărbatul ? Unul dintre „cavalerii" care o curtaseră atîția ani de la plecarea soțului... Vreun emisar de-al lui Lorenz sau, poate, chiar...

Cei doi se îndreptară încet către centrul orașului, în timp ce Bobiță se aruncă grăbit în prima cabină telefonică.

Formă un număr. Lipsa geamului făcea ca adierea subțire a nopții să-i vină drept în față. În sfîrșit, se răspunse de la celălalt capăt al firului.

— Da !

— Banule, sînt eu, Puiu. Manuela a plecat în oraș, e însoțită de cineva... necunoscut. Se pare că este prima oară cînd iese cu el.

— Bine, bine, interesant. Studiază-l bine pe individ și, dacă ai noutăți, sună-mă repede. Eu lucrez aici, pe un alt „atelier". Mergem, cred, bine.

Manuela, îmbrăcată, ca de obicei, în negru, dar cu multă cochetărie, degaja un fermecător aer de grație și feminitate. Era, mai bine zis așa se spunea despre ea, femeie foarte fidelă și, chiar ea, nu de puține ori, a mărturisit în unele grupuri, în special

față de prietenii de odinioară, că nu a mai cunoscut altă dragoste în afară de aceea pentru soțul său și că nu va mai încerca vreodată altă experiență...

Frumoasă, poate chiar prea frumoasă, după zece ani de singurătate, de văduvie, Manuela a rezistat tuturor tentațiilor. Și nu erau puțini cei care o curtau cu asiduitate.

Ceea ce îi interesa pe Banu și Bobiță era altceva, dacă totuși...

Intrară în marele restaurant și se așezară la o masă mai retrasă. Bobiță, discret, după ei. La scurt timp sosi și Banu.

Îi fixară pe cei doi care discutau amical, bărbatul tocmai spunea ceva, făcînd-o pe femeie să zîmbească. Lui Banu i se păru că zîmbetul femeii era prea cald, prea intim și ușor trist...

Începu să-l studieze cu atenție pe bărbat. Era înalt și robust, avea părul ondulat și privirea ageră. Exprima totuși o mică undă de neliniște. Sau poate el, Banu, obsedat de ideea care-l urmărea, vedea neliniște peste tot. Femeia, privită la luminile degajate din policandrele salonului, arăta puțin palidă. Castaniul părului și pieptănătura îi dădeau o notă de distincție și prestanță.

Banu și Puiu au privit, nu o dată, fotografia lui Gîscan. Fusese desprinsă dintr-un dosar mai vechi constituit de Siguranță. Nu, nu putea fi el. Însoțitorul Manuelei avea totuși trăsăturile feței parcă mai bine conturate, chiar și părul era negru și nu castaniu, cum se știa. „Nu, evident, nu ne putem pronunța că individul este una și aceeași persoană cu soțul fugar al doamnei Manuela".

Mai degrabă înclinară a crede că bărbatul acela era altul, sau poate... Se vor convinge chiar în seara aceasta dacă este sau nu cel pe care-l căutau, am-

prentele nu se pot modifica. La nici o persoană de pe mapamond nu poţi întîlni aceleaşi desene papilare. Cel puţin teoretic acest adevăr pare decisiv.

Îi urmăriră din nou cu discreţie pe cei doi. O mîngîiere scurtă şi pe ascuns, a mîinii fine a Manuelei, nu scăpă lui Banu, cum nu-i scăpară nici privirile femeii, nici momentul cînd îi turnă cu gingăşie, din paharul său, lichidul roşcat. Bărbatul ridicase paharul şi o privise radios. Pentru o clipă languroase privirile lui se transformară însă imediat.

— Oare de ce încearcă să-şi reţină gesturile de tandreţe, îl întrebă Banu pe Bobiţă, de ce vor să pară prieteni şi atît ?

— Pentru că, sigur, se cunosc mai de mult... îi replică Bobiţă, cu insinuare.

Bărbatul făcu semn ospătarului. Plata ! Cei doi se ridicară şi se îndreptară încet, liniştiţi, spre garderobă.

Foarte delicat el o ajută să-şi îmbrace paltonul cochet cu guleraş de blană, apoi ieşiră în stradă.

Locotenenţii se ridicară şi ei, pe rînd, trecînd nepăsători pe lîngă masa unde stătuseră cei doi şi unde mai persista încă mirosul plăcut al parfumului Manuelei. Din greşeală Banu se lovi de masă şi paharele care nu fuseseră încă ridicate de chelner se răsturnară, spărgîndu-se. Afectat, ceru scuze ospătarului, încercînd să-l ajute... Luă cu el cîteva cioburi în batistă.

Ieşiră. Simţeau nelămurit, ca în multe alte dăţi, că se aflau aproape de sfîrşit, cazul începuse într-un fel să se simplifice, iar pe de altă parte căpăta tensiunea de vîrf a confruntării, în curînd „lupii", cum spusese odată, la un raport, şeful de post de la Romaneşti, vor cădea în capcană.

Predară misiunea urmăririi omului cu pălărie. Deși era întuneric beznă, îl recunoscură ușor pe „bobocul“ Gabriel.

Cum au ajuns la sediu au și dat ofițerului de la laboratorul foto, lui nea Niki, așa îi ziceau toți, celui mai spiritual dintre ei, spre analiză, resturile paharului din care băuse necunoscutul. Apoi, se puseră la curent cu ultimele date ale cazului.

Puiu căută pe Gabriel să se informeze.

— Și mașina unde a rămas în noaptea asta ?

— Înnoptează la un motel, oricum nu e nici o problemă, îi țin eu de urît, așa că la „întîlnire“ vom fi și noi prezenți...

— Da, dar nu știu ce mă face să cred că vom ajunge pe mai multe căi. Să vedem ce zice și nea Niki „fotograful“, i-am dat la analiză niște amprente. Dacă zice un banal „da“ lucrurile se simplifică considerabil... mergem într-adevăr bine.

*

Manuela înveli cu grijă paltonul soțului ei și-l băgă în lada de pe terasă.

Lorenz, alias Liviu, aprinse o nouă țigară și se așeză în fotoliu.

Femeia se așeză și ea, strîngîndu-și pudic picioarele pe canapeaua scundă. Îl fixa gînditoare cu privirea.

— Te-ai schimbat mult Lorenz, numai privirea îți este aceeași, de ce a trebuit să te schimbi ?

— Hai, lasă asta acum, doar te-ai bucurat că m-am întors la tine.

— Mă bucuram și mai mult, dacă veneai... altfel. Aș fi fost chiar fericită.

— Ce vrei să spui ? Acum nu ești fericită, ce te supără ?

— Ce mă supără ? Sînt de zece ani măritată și din aceștia n-am stat cu bărbatul meu decît două luni și... două zile acum, în rest... l-am așteptat. Lacrimi curgeau pe obrajii femeii, vocea începu să-i tremure, dar, paradoxal, devenea din ce în ce mai tăioasă. Te-am așteptat să ieși din închisoare, te-am așteptat să te întorci de pe front, te-am așteptat apoi să vii din străinătate, în zadar însă, toți s-au întors la casele lor, numai tu... nu !

— Manuela...

— Taci ! Nu mă întrerupe.

Gîscan tăcu privind năuc la femeia din fața sa, soția fidelă care-l așteptase atîta vreme.

— Totdeauna am dorit să am și eu un bărbat al meu, continuă ea fără să-l privească, visul meu din copilărie, să fie numai al meu, căruia, cînd pleacă dimineața la serviciu, să-i scutur scame imaginare de praf și care să mă sărute spunîndu-mi : „Ai grijă ce faci azi dragostea mea", sau mai știu eu ce, fie și banalități. Gîndește-te la viața pe care am dus-o eu în acești zece ani. *Zece ani !* Știi ce înseamnă anii ăștia în viața unei femei ? Dar ție ce-ți pasă, te-ai încurcat pe acolo cu cine știe ce mulatră sau blondă...

Ajunsese la capătul puterilor, plîngea cu sughițuri mari. Bărbatul veni lîngă ea, o îmbrățișă, femeia căzu moale în brațele-i puternice.

— Manuela, dragostea mea, de data asta nu ne vom mai despărți, voi încheia cu bine misiunea și vei veni și tu cu mine acolo...

Femeia tresări, se opri din plîns și se uită țintă în ochii bărbatului.

— Ce să fac eu acolo ? Să lucrez ca tine la fabrica de vopseluri ? Să-mi distrug sănătatea cu toxine și să mă hrănesc cu himere ?

— Vom avea mulți bani, mulți bani iubito. Tot ce fac aici îmi vor plăti în aur, înțelegi, în aur. Voi fi după aceea instructor la școală, am fost doar cel mai bun radiotelegrafist, îl întreceam chiar și pe Bobby, instructorul, colegii îmi spuneau *Mettre*...

— Lorenz, nu mai sînt copila de acum zece ani, care să creadă toate vorbele pe care le îndrugi cu o generozitate debordantă.

— Manuela, de data aceasta voi pleca cu tine și am să te fac fericită, ți-o...

— Ce cuvinte mari spui. Fericită !... Cîteva clipe mai devreme încă mai credeam în fericirea mea, credeam că o să te pot convinge să cobori cu picioarele pe pămînt. De ce nu vrei să înțelegi că ce vrei să faci e imposibil. Toată lumea e de partea lor, nu observi că peste tot, în aer, pe pămînt, peste tot plutește ceva nou, viața e altfel. Încearcă să înțelegi, oamenii au liniștea țării lor, au din nou pace, toți sînt mulțumiți. Este un entuziasm pe care nu ți-l pot descrie. Te rog ! Te implor ! Du-te la ei, cu siguranță că te vor ierta dacă te prezinți singur și chiar dacă te vor închide, te voi aștepta din nou, pentru că voi ști că de data aceasta te vei întoarce pentru totdeauna la mine.

— Nu pot să fac lucrul ăsta Manuela, înțelege, nu se poate...

— Nu mă iubești. Tu nu ești al meu. De ce mi-a fost frică n-am scăpat. Am înțeles bine, tu de fapt nu mai ești stăpînul tău, tu aparții de altcineva, de altă lume. Noi n-am fost făcuți să ne aparținem unul altuia. O să vezi că totul se va sfîrși...

— Te-au plătit ei ? întrebă amenințător bărbatul, ridicîndu-se brusc în picioare.

Femeia îi înfruntă cu tărie privirea sfredelitoare de pasăre de pradă.

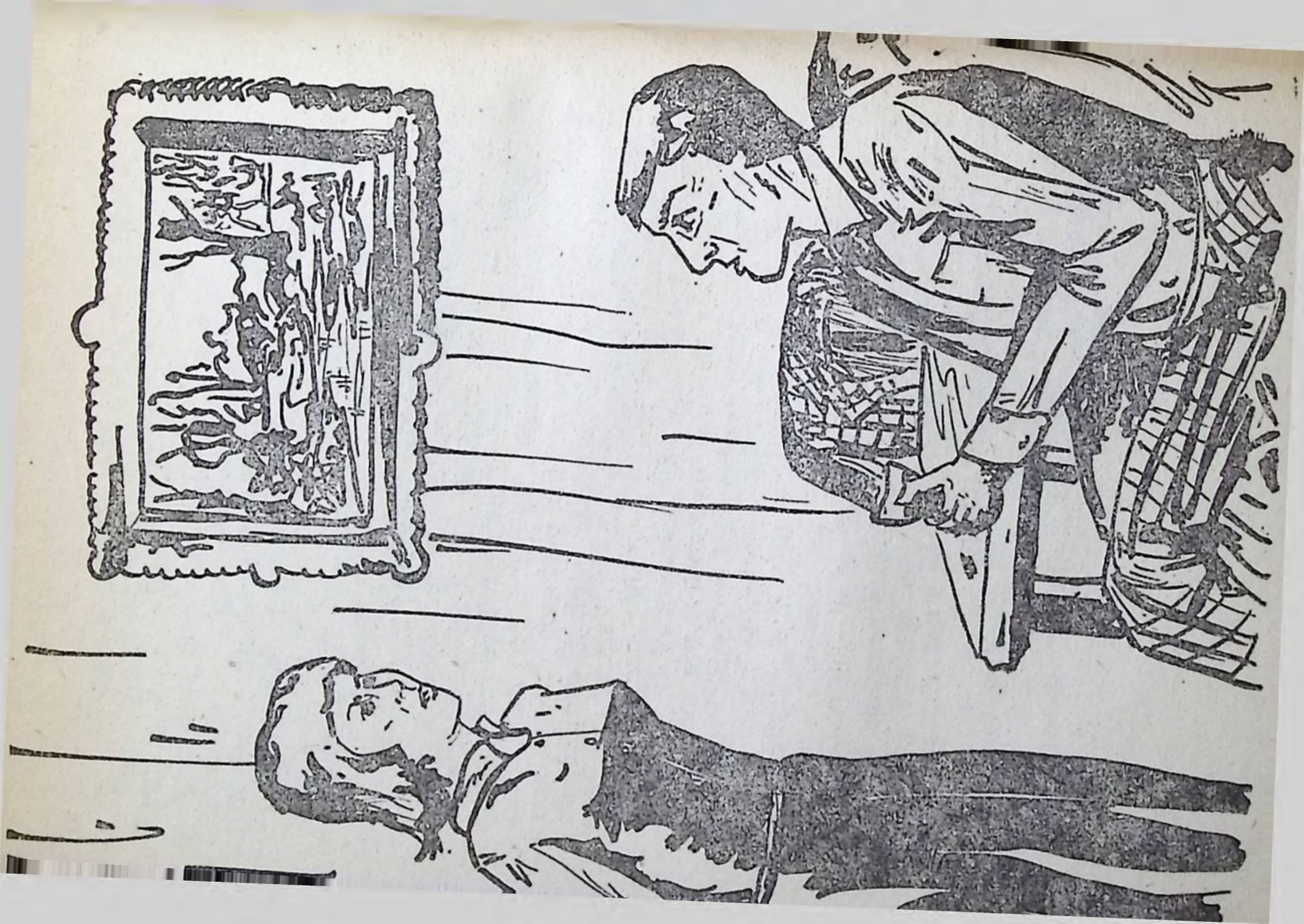

— Să nu ne jignim reciproc. Aceşti zece ani, eu am trăit aici. am trăit în ţara în care m-am născut, unde te-ai născut şi tu, dealtfel, pulsul meu s-a identificat cu al ei, ştiu mult mai bine decît tine ce se întîmplă şi, dacă vrei să ţi-o spun în faţă, eu nu mă vînd ca tine !

Mîna bărbatului porni instantaneu, aruncînd-o în nesimţire pe femeia care avusese curajul să-l înfrunte.

Scoase din barul mic, frumos mascat în bibliotecă, o sticlă de coniac şi cu mişcări tremurînde îşi turnă un pahar. Înghiţi hulpav, privi în jur cu teamă şi enervare. Se simţea singur. Lăsă femeia întinsă la picioarele canapelei. Se îmbrăcă leneş şi, din pragul uşii, mai aruncă o privire. „Oare ar fi mai bine să o...“ Apoi trase puternic uşa după el şi se auzi ţăcănitul metalic al broaştei. „Am iubit-o mult, gîndise, e mai bine aşa, chiar de mă va denunţa, mîine voi fi departe de oraşul ăsta...“

Răcoarea nopţii îl izbi cu putere. Îşi aranjă mai bine fularul şi se îndreptă spre centrul oraşului.

*

Rezultatul analizelor arătase că, într-adevăr, însoţitorul Manuelei era fostul soţ, individul pe care ei îl căutau. Banu intră la colonelul Şoloc şi-i raportă situaţia.

— Sînteţi pe drumul cel bun, Banule, şi cercul începe să se strîngă. Mi s-a comunicat că „marfa“ a intrat în ţară. Nu ştim încă unde va fi predată. Mătrăgună a plecat şi el pe urmele lui Gîscan. Are o misiune destul de grea. Sper să se descurce. Vei intra şi tu în scenă, Banule. Tu şi Puiu veţi strînge „năvodul“.

— Am înțeles, tovarășe colonel, vreau să dau din nou ochi cu Turbatu și de data asta n-am să-l mai scap, vorbi hotărît Banu.

— Bine, de acord cu tine, dar trebuie să lucrați cu atenție. Turbatu nu-i un începător și, mai ales, și-a dat seama că ne ocupăm de el.

Banu salută și părăsi biroul șefului. Îl căută pe Puiu și pe șoferul Mitel. Hotărîră să plece cît mai repede. Se gîndeau că Mătrăgună fusese contabil în viața civilă. Un contabil se luptă acum singur cu escroci politici internaționali !... Va avea nevoie sigur de ajutorul lor. Era inteligent, dar fără prea multă experiență și, pe urmă, aici nu e vorba de hîrțoage. Se descurcase el bine în cîteva situații. Îl salvase și bonomia lui, fizicul, rîsul acela lung cu care te copleșea, făcîndu-te să uiți și, mai ales, anecdotele sale cu țărani, cu unchiul lui din Rast care-și vînduse caprele, că avea vreo trei, să-și cumpere galene. Își făcuse multe relații, era bine cunoscut și iubit. Banu se sfătui cu Bobiță cum să se îmbrace ca să nu bată nimănui la ochi cine sînt și ce urmăresc. Să fie totodată și călduroase hainele, adăugă Banu.

Peste oraș începuse a se cerne o ploaie mărunță și rece.

Mitel pregătise mașina. În cîteva ore aveau să ajungă la motelul unde șoferul TIR-ului rămăsese peste noapte. În plus, băieții trebuiau să-l întîrzie cît mai mult și să-l oblige să ia legătura cu cineva din zonă sau cu cei care-l așteptau.

Banu tăcea. De cînd cu acest Turbatu și apoi cu Gîscan, parcă nu se simțea în apele lui. De odihnă nu-i mai păsa. Doctorul Graur îi observase neliniștea și mai ales paloarea. Îl sfătuise să lase cîteva zile „cursurile“ și să plece undeva să se odihnească. S-a bucurat cînd Banu i-a spus că s-a hotărît să-i ur-

meze sfatul. Madam Zamfirescu i-a pregătit ceva, să aibă pe drum, şi l-a dădăcit cum trebuie să se comporte pe-acolo. ...De-ar fi ştiut bătrîna doamnă că el, Banu, nu avea gîndul la staţiuni sau la week-end !...

Maşina, condusă cu dibăcie de Mitel, înainta nu fără dificultăţi, din pricina ploii, lăsînd în urmă sate şi livezi, case răzleţe şi oraşe.

Banu simţea răsuflarea caldă a bunului său prieten, Puiu, care nu scosese nici un cuvînt de la plecare.

— Vreme cîinoasă, zise Mitel, spărgînd gheaţa tăcerii.

— Au fost ele altele şi mai rele, pe care nu le uităm, asta e floare la ureche, răspunse Banu.

Puiu se foi puţin şi, încercat parcă de gîndurile ce nu-i dădeau pace, se adresă lui Banu.

— Ce-o face Mătrăgună ?

— Ce să facă ? Datoria. Ca şi noi. E greu, dar... Îţi aminteşti cum ne-a tras-o cu raţa ? Atunci s-a descurcat excelent. Asta e vorba lui, excelent.

— Era altceva atunci, eram noi, nu Gîscan sau Turbatu, zise parcă cu reproş Bobiţă.

— Păi eu zic altfel ? continuă Banu.

Încercau să alunge această stare de încordare. Întîmplarea cu raţa lui Mătrăgună se răspîndise repede printre colegi. O aflaseră chiar de la el. Rîsul lui puternic, cuvintele alese cu grijă veneau parcă din Caragiale.

— A fost bună, dragilor, varza, nu-i aşa ? Şi raţa ? Ehe, tata mi-a adus-o, încercă Banu să-l imite pe prietenul lor, Mătrăgună.

Mitel fu primul care izbucni în rîs.

— Dacă ştiam că vrea să rîdă de noi, îl evitam, oricum, zise Puiu, oprindu-se din rîs.

— Poate n-a vrut, dar a ieşit aşa. A fost o glumă reuşită Puiule, trebuie să recunoaştem.

— Mai mult, o învăţătură de minte pentru noi. Îl ştiam zgîrcit, dar nu într-atît, încît să fiarbă în varză raţa fără să-i scoată măruntaiele.

— „Comedie modernă", îl întrerupse Banu. Asta l-a scutit de a mai organiza vreo masă cu invitaţi ca noi. Oricum, fără nici o pierdere, şi-a atins scopul. Omul trebuie luat cum este el şi nu altfel.

Trecuseră ore bune de la plecare şi parcă încerca să se lumineze. Opriră maşina la sediul securităţii din oraş. Spre surprinderea lor, colonelul Şoloc le spuse doar cîteva cuvinte : „Vedeţi, Gîscan şi Turbatu să *reuşească* să iasă din încercuire. Ei mai au să ne arate ceva..."

*

Trenul zbura în întuneric. Prin geamurile aburinde îţi era imposibil să poţi descifra ceva din contururile îmbrăcate de noapte.

Garnitura nu era aglomerată, dimpotrivă, compartimentele erau goale, sau aproape goale şi cînd te gîndeşti că vara...

Gîscan fuma liniştit căutînd parcă să pătrundă negura nopţii. Încercase de cîteva ori să vadă dacă e urmărit. Nu era. Era liniştit. Era convins că totul e în ordine şi nimic nu va împiedica desfăşurarea planului. Vorbise cu deşteptul de văru-său la telefon, îi contactase pe cei doi care mai rămăseseră din bandă şi făcuse rost de maşină. Frînele brusc puse ale trenului scrîşniră puternic şi în gemete metalice acceleratul se opri.

Coborî. Ieşi repede din gară. Se opri pe trotuarul din spatele gării. Văzu maşina, un Buick vechi, albastru.

Căută în buzunare, deschise maşina şi porni.

Ieşi din oraş pe poarta sudică, dar ajungînd la linia de centură îşi schimbă drumul către Nord, călcă acceleraţia pînă la fund şi maşina căpătă maximum de viteză. Era o cursă infernală.

Se luminase de ziuă şi începuse un fel de ploaie. Maşina se opri în mica parcare de la marginea pădurii. Lungimea maşinii ocupă aproape tot locul.

Şoferul coborî şi dădu capota la o parte. Ceva la motor probabil.

În ploaia ce se înteţea, apăru o căruţă plină cu fîn. Ţăranul era supărat foc pe mîrţoaga care de-abia îşi tîrşîia picioarele, trăgînd după el movila de fîn. „Hi, gloabă, mişcă-te mai repede, că mă face ciuciulete". Apoi ajungînd în dreptul maşinii zise :

— Bună ziua, domnule.

— Bună ziua, răspunse în doi peri străinul.

— Vă ajut cu ceva ?

— Nu !

Ţăranul îşi continuă drumul prin ploaie la fel cum apăruse.

O maşină trecu în viteză. După un timp se întoarse. De astă dată mergea mai încet. Semnaliză dreapta. Drumul interior de pădure era îngheţat. Cauciucurile scrîşneau în surdină la impactul cu gheaţa. Maşina se afunda din ce în ce mai mult în pădure. La un moment, opri, dădu cu spatele, întoarse. Era Buickul căutat.

Pîrîind şi săltînd se apropia din partea opusă a şoselei o camionetă veche. Opri, semnaliză de cinci ori cu farurile şi, din nou, o luă la stînga pe urmele Buickului.

Şoferul staţionat în parcare dădu capota la loc, demară puternic, încetini brusc şi matahala începu să se strecoare printre secularii pădurii.

Cei cinci transpirară dînd jos lăzile mari și grele. Goliseră mașina cu totul. Dădură la o parte podeaua improvizată a camionului și apăru containerul mare, plat, din aluminiu pe care îl coborîră cu greutate și îl deschiseră.

— Nu mișcă nimeni ! se auzi o voce dură, dublată de ecoul pădurii, sînteți încercuiți.

La auzul „rugăminții" lui Bobiță, urmăriții se precipitară către adîncurile pădurii, fără prea mari șanse de reușită. Totuși, Turbatu și Gîscan observară punctul slab al încercuirii, o regiune umedă, mlăștinoasă, păzită doar de un singur militar. Se înțeleseră din priviri. Fulgerat de un pumn în plină față, soldatul căzu la pămînt lăsînd pădurea liberă în calea celor doi bandiți.

*

Fugeau. Nici ei nu mai știau de cît timp. Copacii fugeau și ei cu repeziciune, dar în sens opus.

S-au oprit să-și tragă sufletul. Auziră un zgomot și Gîscan armă pistolul. Răsuflară ușurați, era un iepure.

Ajunseră la șosea.

— Aici ne despărțim. Cred că am reușit să scăpăm. Rămîne cum ne-am înțeles, urmezi instrucțiunile întocmai. Uite aici ! Zicînd acestea Gîscan scoase din sîn un pachețel înfășurat în foaia de ziar, aici sînt obiectivele.

— S-a făcut, am înțeles, unchiule.

— Ai înțeles, pe dracu' să te ia ! Cînd faci un lucru de azi încolo să-l gîndești de zece ori, dacă vrei să nu rămîi un imbecil, deci nu uita că ne întîlnim în zece zile în capitală.

— Da. Să ne vedem cu bine unchiule...

Avusese dreptate Manuela

— Rămîne de datoria noastră, Puiule, să-i atragem în capcană. Merită efortul, se adresă Banu colegului său.

— Nu e rău, acceptă varianta Puiu. Şi cu cît mai repede, cu atît mai bine. Poate aşa obţinem şi noi puţină linişte.

Era sîmbătă, o zi încîntătoare, dar cei doi ofiţeri parcă nu se îndurau să plece spre casă. Mai aveau atîtea de rînduit şi ei simţeau pe umeri greaua responsabilitate a întregii acţiuni. Fiecare amănunt trebuia stabilit cu precizie, nu mai putea să dea greş şi de astă dată... Şi iar au analizat, etapă cu etapă, planul. Şi iar...

Erau obosiţi, dar, aşa cum se întîmpla deseori, după ce mîncau la popota din Libertăţii, hotărîră să bea cafeaua la Banu, la „reşoul lui Banu", care „coace" cea mai bună cafea din sud-estul Europei ! ! Lăsaseră vorbă ofiţerului de serviciu unde puteau fi găsiţi în caz de nevoie şi... la cafea.

Afară mirosea a gutui și pere și trandafiri. Vara trecuse pe nesimțite și toamna venise cu potopul ei de miresme, așa, parcă dintr-o dată.

Tineri și zvelți, Puiu și Banu se îndreptau spre gazda ultimului, în cămăruța aceea cochetă, curată și odihnitoare. Intrară pe ușa de metal frumos ornamentată, dar nu apucară să treacă prin hol și să se așeze că se auzi o bătaie scurtă, discretă, la ușa cealaltă, cea care ducea spre interiorul frumoasei vile.

Banu deschise. În prag apăru *madam* Zamfirescu, gazda.

— Sărut mîinile, doamnă, zise el, iar Puiu îi ținu isonul, el fiind prezentat ca cel mai bun, apropiat și iubit coleg și prieten din „studenție".

— *Bonjour, mes enfants,* le ură femeia înaintînd în interiorul camerei. Formidabil băiat ! frumos ca și chiriașul meu, parcă ați fi fost făcuți de aceeași mamă. Pe unde-mi umbli, domnule Banu, îl luă ea la rost. Te-au căutat doi prieteni, mai devreme.

— Treaba lor, madam Zamfirescu, dacă au nevoie de mine, vor mai reveni. Nu doriți și dumneavoastră o cafea ? întrebă el mai mult din obișnuință.

— *Avec plaisir, vous etez très jolis.* Așa de amabili erau și ofițerii francezi. Ce păcat că nu sînteți ofițeri ! Și ce bine v-ar sta în uniforme cu statura asta a voastră. Că în ce privește ochii, ați nimici orice femeie...

Între timp se făcuse și cafeaua. Banu turnă în cești. Madam Zamfirescu fu invitată să ia loc pe unul din cele două scaune care erau în camera lui Banu.

— *Merci,* dragă. *Quelle manière !* Sînteți seducător. Eee, în tinerețea mea...

Se auzi soneria telefonului. Cei doi tineri avură un schimb fulgerător de priviri „ce să fie ? !".

— Alo. Da, răspunse Banu. Da, eu Mătrăgună, eu sînt, Banu. Bine băiatule. Trimite-l pe Păsărică să facă aprovizionarea. Deci, vine și doctorul cu Cornelia lui. Poate treci și pe la Puia, stă în drumul tău. Da, da și Mărghița... Salutare ! Și Banu așează ușor receptorul în furcă.

— Cred că nu vă supărați, madam Zamfirescu, se adresă el gazdei sale, dacă vă anunț că s-au invitat la mine cîțiva colegi.

— *O ! non, non.* Se poate, domnule Banu. Puteți folosi și salonașul din mijloc, unde ați petrecut revelionul. Soții Graur nu sînt în localitate. Și acum, vă las, mă duc să mă pregătesc și eu, nu-i așa, oaspeții chiriașului meu sînt și ai gazdei, nu-i așa ? *Au revoir !*

După plecarea gazdei, cei doi se așezară din nou pe patul de campanie, zestrea de burlac a locotenentului.

— Zi-i, nu mă fierbe atît. Cine era ? Era într-adevăr... întrebă nerăbdător Puiu.

— N-ai priceput ? Era Ion al nostru, Mătrăgună. A trecut dimineață pe la doctorul Nițulescu și au pus la cale o petrecere. Prietenul și colegul nostru n-a avut de lucru și s-au invitat la mine, cu Cornelia, bruneta aia frumoasă cu care umblă. I-am spus că sînt de acord, dar să se descurce cum poate în privința necesarului — sandvișuri, vin... treaba lor, să se descurce. Madam Zamfirescu, după cum ai observat, ne-a pus la dispoziție și salonașul din centrul vilei, așa că... astă seară petrecem, Puiuțule.

— Da, am observat. Te simpatizează tare gazda, dacă nu tocmai te-oi iubi, glumi Puiu.

— Ne simpatizează, ar fi mai bine zis. Și pentru că Mătrăgună a aranjat chestia asta n-avem de ce să dăm înapoi. Trebuie să ne pregătim și noi.

Cei doi prieteni se despărțiră pentru cîteva ore, cît mai era pînă seara.

Era o atmosferă plăcută. Cornelia, soția unui inginer aflat mereu în deplasare, se încurcase bine cu doctorul Nițulescu. „Păpușa de cauciuc", cum o botezaseră toți pentru că dansa formidabil, plutea prin salon în brațele partenerului. De fapt ea îi învățase pe toți dansurile la modă pe atunci : întîi rock și, apoi, twistul.

Păsărică se achitase și el cum trebuie de sarcini aducînd vinul cel mai bun, „puterea ursului", și sandvișuri de la „Cina". El se așezase lîngă Mătrăgună și ciocneau cam des paharele. Banu era lîngă Puia, o studentă distinsă, care „împrumutase" ceva din frumusețea nativă a actriței, pe atunci în vogă, Liz Taylor. O cunoscuse în urmă cu cîteva luni, prin mama ei. Era și ea femeie arătoasă, poate chiar prea bine pentru cele patru decenii și ceva de viață, șefă de cadre la toate tribunalele, procuraturile, avocaturile și notariatele din regiune. Îl cunoștea destul de bine pe Banu.

Cînd magnetofonul încetă pentru o clipă și fiecare trecu la locul său, Mătrăgună se ridică și începu să toasteze. Îi plăceau lucrurile astea și chiar se pricepea destul de bine la ele de pe cînd fusese șef contabil la restaurantul militar. Prietenii îl mai numiseră „maestru de ceremonii".

Păsărică dădea din cap, aprobativ, și își sălta nasul, exagerat de mare, pe deasupra mesei, desenînd cu el o mișcare rectilinie ciudată, cînd în sus, cînd în jos.

Numai madam Zamfirescu, prezentă și ea, avea pe chip o umbră nostalgică. Probabil își visa tinerețea și pe ofițerii ei francezi...

Mătrăgună terminase destul de repede discursul, fapt care-l supărase pe Păsărică.

— De ce n-ai toastat mă și pentru Banu, îl dojeni el. Sîntem în casa lui. Vrei să ne dea afară ? Ia din nou cuvîntul și urează-i să se însoare cu Puia că e fată a-ntîia, frumoasă, foc de deșteaptă și stă bine și cu dosarul. Să spui ceva și despre Puiu „Bobiță", trebuie. Eu îi zic doar două versuri : Să trăiască și Bobiță ! Și drăguța lui Mărghița ! Corect ? Păsărică provocă o animație generală.

— Mă tu erai bun de pețitor, pețitorul Păsărică, el o drege, el o strică ! versifică urgent doctorul, aplaudat îndeosebi de Cornelia, lipită cu totul de el.

Hazul era general. Voia bună și glumele se încrucișau prin aer.

Între timp doctorul se așează lîngă Puiu și îi șopti la ureche.

— Prea privește fix, mă, fata asta, parcă te hipnotizează. Dar știi ce e curios ? Ea nu știe că te privește, parcă e pierdută atunci.

Puiu îl privea pe doctor nedeslușit.

„Ce te holbezi la mine ? E bolnavă domnule, bolnavă. Uită-te la ea. E absentă. Păcat, n-am mai văzut pe aici o femeie așa frumoasă ca ea și știi că eu umblu mult. O credeam pe Cornelia cea mai... dar..."

Păsărică își continuă glumele, ciocniră din nou și... „la muncă băieți !"

Banu dansa cu Puia. Ea îl prinsese cu mîinile de gît și-și rezemase capul ei frumos, cu părul foarte lung, ondulat, pe umerii locotenentului.

„Dacă fata n-ar fi avut meteahna asta, ar fi fost o pereche potrivită" gîndi la rîndul său Puiu, cînd dansa, cam tot așa de apropiat, cu Mărghița. Doctorul știe ce spune... Dansînd, doctorul se apropie de Banu și-i șopti la ureche : „Ce dracu domnule, nu

poţi să-ţi schimbi patul ăsta ? Vino la mine la spital să-ţi dau o dormeză mai ca lumea..."

„Frumoasă şi focoasă Cornelia asta. Dar cam rea de muscă domnule", îşi zise Păsărică. „L-a părăsit pe inginer, pe bărbatu-său, apoi cu doctorul, şi se vorbeşte de o idilă cu Prian, directorul combinatului. „Nu înţeleg, zău, ce zace în femeia asta, mă Mătrăgună". Prietenul îi răspunsese că asemenea întrebări se pun cînd „te afli în pielea celor părăsiţi..."

Se încălzise şi *madam* Zamfirescu. Acum era numai zîmbet şi-l invitase pe Păsărică la dans. „Bătrînă, bătrînă, dar plină de energie" remarcase Păsărică. „Se bagă în sufletul meu de parcă-ar avea vreo 30—40 de ani. Cine a zis că omul îmbătrîneşte, dar inima îi rămîne tot tînără, a avut dreptate..."

Momentul liber al tinerilor ofiţeri era cu adevărat deconectant. Mărghiţa se lansase în cîntecele ei de dragoste, cu care avea să devină, ceva mai tîrziu, celebră.

În jurul orelor 24,00 însă, telefonul sună strident. Banu recepţionă cuvîntul „Pajura" ceea ce însemna codul prin care era chemat la unitate. Codul era general valabil şi pentru ceilalţi, Puiu şi Mătrăgună. Pretextă un accident grav cu un coleg de la universitate „unde trebuie să meargă de îndată" cu rugămintea ca ceilalţi să rămînă mai departe în locuinţa sa. Fiind deja tîrziu, cu toţii înclinară pentru retragere. Rămase în grija lui Păsărică să conducă fetele către casele lor.

Era o dimineaţă înşelătoare de toamnă. Noaptea plouase mărunt, dînd trotuarelor acea prospeţime şi curăţenie care place atît de mult ochiului. Aerul curat şi proaspăt te făcea să te simţi undeva sus, în înaltul munţilor.

Îndrăgostiții se plimbau plini de visuri pe aleile singuratice ale bătrînului parc. O pereche se opri lîngă Poarta Sărutului. Cei doi se îmbrățișară, apoi rușinați parcă, plecară grăbiți.

Vechiul tîrg al Jiilor *își începuse schimbarea.* Acum nu mai era așezarea aceea arhaică, cu oameni mulți, veniți din toate colțurile Olteniei și mai de departe, interesant doar în zilele de tîrg sau atrăgînd doar vizitatorii dornici să vadă *minunile* lui Brîncuși.

Simbolurile erau aici, așa cum le lăsase. Copiii le primiseră și le păstraseră, dîndu-le tot *așa* copiilor lor.

Locotenentul Banu nu mai fusese de cîțiva ani buni în orașul acesta și acum, iată, nu-l mai recunoștea. Unde erau ulițele acelea strîmte și prost pietruite, prin care venise însoțindu-l pe taică-său cu carul cu boi sau, altă dată, venind tot cu taică-său să o vîndă pe Bălana, iapa reumatică ? Unde erau căsuțele ascunse cu tinzile și pridvoarele lungi ?

Mașina se opri în fața unei clădiri cu etaj. Coborîră.

Biroul în care fură invitați cei doi tineri locotenenți, Banu și Puiu, nu era prea larg și nici prea înalt. Un locotenent major, Mircea Pănciulescu, cu mustața „în furculiță", șeful de raion, le ură bun sosit și îi invită să ia loc.

Schimbară amabilități, șeful de raion fiind un băiat simpatic și considerat un fel de „naș" al lui Puiu. El îl recrutase pentru securitate, pe cînd lucrase la regiune.

— Avem ceva noutăți de la omul nostru ?

— Da, oarecum. Azi noapte și-a schimbat „domiciliul".

— Individul este foarte abil, a reușit să-i scape lui Irod, locotenentul, chiar în timpul debarcării la Turnu Severin. Noroc că l-a reperat repede în gară...

— Știți ce zic eu, vorbi pentru prima dată Banu, să purtăm o mică discuție cu Iancu Stanță, omul la care a tras Gîscan, poate aflăm noutăți.

— Nu știu dacă e bine. Stanță ăsta dacă era om serios venea și spunea ceva... zise Pănciulescu.

— Nu toți au tăria s-o facă, deși ar vrea. El nu știa ce hram poartă fostul lui amic, Gîscan. Așa că... e mai bine să-l abordăm, zise, cu destulă siguranță, Banu.

— Facem cum zic cei de la regiune, nu ? ei știu mai multă carte, zise în glumă, la rîndu-i, Pănciulescu.

Iancu intră încet, umil, pe ușa capitonată a biroului.

— Bună ziua, nene Stanță, ia loc, îl invită politicos Banu.

— Vă mulțumesc.

— Serveşti cu noi o cafea ?

— Nu, nu, mulțumesc, bîlbîi, slab, proaspătul intrat, nu mai beau de mult...

— După cîte știm noi despre dumneata, ești de meserie tehnician. Ești om serios. Ai urmat cursurile facultății de mecanică de la Cluj, facultate pe care, cînd a început războiul, ai abandonat-o plecînd pe front, așa-i ?

Stanță dădu afirmativ din cap. Banu continuă.

— Dar nu același lucru s-a întîmplat cu colegul și bunul dumitale prieten Gîscan care, părăsind facultatea, s-a aventurat într-o viață fără muncă, pe care a dus-o de azi pe mîine, cînd făcînd pe negustorul ambulant; cînd pe ciubucarul și mijlocitorul a „n" afaceri tenebroase. În 1939 se înscrie în legiune, ocupînd diferite funcții, participă la rebeliune...

Urmă o mică pauză în relatarea lui Banu. Omul, așezat cuminte în fața biroului masiv din lemn de

nuc, se îngălbenise cu totul, se făcuse parcă mai mic, parcă înghiţea repetat un gol imens, care nu se mai termina.

— Iată deci, nene Stanţă, pe cine ai adăpostit dumneata timp de trei zile.

— N-am ştiut de rebeliune, n-am ştiut că a fost.. eu eram concentrat şi apoi am fost pe front.

— Noi te întrebăm, după cum este firesc, continuă acum celălalt ofiţer, Puiu, neluînd în seamă argumentele slabe ale lui Stanţă, de ce nu ai declarat imediat de existenţa în casa dumitale a acestui criminal, care a fugit în străinătate, cînd a aflat că este căutat de siguranţă.

— Aflasem mai tîrziu, îmi trimisese o scrisoare... cu salutări, atît. Nu-l văzusem din '39, cînd am plecat pe front. Să ştiţi că n-am nimic de-a face cu ei...

— Ştim, nu dumneata ne interesezi, continuă Puiu. Într-un fel, ştim că dumneata eşti un om cinstit. Altceva vrem să ştim. Şi aici ne poţi ajuta. Tocmai pentru că eşti un om cinstit.

— Unde s-a ascuns, unde este acum ? Întrebarea lui Banu căzu brusc. Asta ne interesează, asta să ne spui dumneata.

Omul tuşi repetat, încercînd să vorbească.

— Cum a venit ?

— M-am... m-am trezit cu el într-o noapte. A bătut în geam. I-am deschis. „Nu mă recunoşti, prietene Iancu, sînt eu..." Bineînţeles că l-am recunoscut imediat. L-am primit. Ăsta-i spiritul nostru românesc... Să-i dai omului o mîncare, un pahar cu apă, dacă-ţi cere... „Nu eşti prea bucuros că mă vezi, hî ?" m-a întrebat. Nu i-am răspuns. Două zile nu a ieşit din casă, mi-a povestit... „După ce am fost înfrînţi, am fugit din ţară, nu mai puteam sta, Antonescu era

peste tot, pretutindeni erau vînaţi legionarii, aşa că... am plecat în Occident cu alţi cîţiva. Am lucrat la un centru de propagandă în Germania. După terminarea războiului ne-am dat la fund cîtva timp. N-am avut încotro, am primit indicaţii de la căpeteniile noastre, care sînt acolo afară. Da, ajutam şi noi cu informaţii, făceam cîte un serviciu. Am făcut instructajul într-o localitate de la marginea unui lac imens, unde am învăţat o groază de chestii. La terminarea „stagiului" mi s-a tatuat asta, şi mi-a arătat pe umărul stîng o acvilă ce ţinea în gheare o puşcă. „Apoi am fost trimis în cîteva ţări cu diferite misiuni. Aici, în ţară, sînt de cîteva săptămîni. Mi-au spus că asta e ultima misiune pe care o am de îndeplinit, pentru că voi fi numit instructor la şcoală, să am grijă deci cum o execut..."

După ce mi-a povestit toate acestea, a început să se uite foarte ciudat la mine. Am simţit că trebuie să spun ceva, vorbise mult, nepermis de mult pentru un om venit cu misiuni secrete. Să fie oare un spion ? Îşi bate joc de mine ? Era ceva suspect în toată vorbăria lui. Cam aşa am gîndit atunci !

„Într-adevăr ai avut o viaţă foarte grea, i-am spus, unde sînt zilele acelea cînd eram în facultate şi umblam după studente prin parcuri, unde sînt anii de altădată ?"

Mi-a mai vorbit despre soţia lui, care îl aşteptase tot timpul cît fusese plecat şi acum îl părăsise, nu pentru altul, ci pur şi simplu, pentru că el *nu mai depindea eminamente de el.* Treptat discuţia s-a mai încălzit. De ! Amintiri. Am văzut că nu-şi mai ducea mereu mîna la spate. Pe urmă am înţeles că acolo putea fi o armă.

A plecat după două zile. Mi-a zis : „Iancule, trebuie să-mi caut alt loc, s-ar putea ca cei de la Securi-

tate să mă fi recunoscut și primul loc unde m-ar căuta, aici în oraș, ar fi, poate, la tine. Prin urmare, pînă reușesc să iau legătura cu cine trebuie, tu trebuie să-mi găsești un alt adăpost. „Ce să fac ? Deși trăiam un adevărat coșmar, am căutat să-l ajut... M-am dus la Troacă, în strada Crizantemelor, un fost prieten de-al meu, am făcut „primara" amîndoi. I-am spus că am o rudă îndepărtată, care a venit pe la mine și n-am unde s-o culc, dacă poate să-i închirieze o cămăruță. I-am spus că nu e cine știe ce de pretenții, dar că nu ar vrea să fie deranjat de nimeni. M-a înțeles Troacă. I-a închiriat o cămăruță, un fel de bucătărie de vară în fundul curții.

— Deci „Liviu" se află în strada Crizantemelor, 59. O fi luat legătura cu cine trebuia ? Ce zici Puiule ?

— Cred că n-a reușit. Probabil omul de legătură nu a ajuns la timp. În orice caz, după cîte am înțeles eu, „șeful" e celălalt, cel cu care trebuie să se întîlnească, care probabil se află în munți, undeva nu departe. Vanvu ! Puiule, mă înțelegi, el este, Vanvu. Sîntem pe drumul cel bun.

Stanță părăsise biroul șefului de raion, cu pași nesiguri. Era acum convins că omul pe care-l găzduise nu venise întîmplător în țară, avea de îndeplinit misiuni potrivnice țării. Tot timpul s-a gîndit că trebuia să facă ceva, că de acest Gîscan nu îl lega nimic și că îl simțea dușman și înrăit. Dar ce să facă n-a știut, sau a știut, dar n-a avut curajul. „Doamne, în ce coșmar am intrat. Era deci un dușman, un spion, un..."

— Dacă nenorocitul ăsta ne-ar fi anunțat, zise Puiu. Gîscan ar fi fost acum în mîna noastră.

— Poate că e mai bine așa, îi răspunse Banu. Trebuie s-o luăm metodic, fără grabă. Gîndește-te că a apărut și Vanvu. De cînd îl căutăm noi ! Deocamdată trebuie să stăm în expectativă. Ții minte ce ne-a spus „Bătrînul". „Nu vă pripiți, judecați la rece toate acțiunile și fiți atenți, șacalii ăștia sînt în stare de orice..."

Hotărîră, împreună cu Pănciulescu, cum să acționeze mai departe, pe ce oameni, mai destoinici, să se bazeze.

Prin satele aninate la poalele munților erau țărani atașați, care altă dată îi prinseseră chiar ei pe bandiți, legîndu-i fedeleș, predîndu-i organelor de stat, ori sesizaseră despre apariția acestora în zonă.

Soarele scăpătase de mult și afară se înnoptase pe nesimțite.

Măria era singură acasă, bărbatul, Nae, îi plecase cu treburi pe la tîrg, la Scoarța...

Închisese păsările și dăduse de mîncare la vite, ca în fiecare seară.

Nu aveau copii, deși erau căsătoriți de trei ani. „Dumnezeu" nu le răsplătise cu nici un suflet gospodăria în care, împreună, trudeau din zori și pînă în noapte. Casa lor se afla la marginea satului, era ultima dinspre pădure.

De atîtea ori o întrebaseră oamenii : „Aba Mărie, da di' ce vă dusărăți voi așa departe de sat ?" Nu știa nici ea, Măria. Bărbatu-său hotărîse așa și așa rămăsese. Mulsese vaca și pusese laptele la fiert. Îl aștepta pe Nae. Plecase de două zile, trebuia să se întoarcă.

Trase laptele de pe cuptorul de lut, pe care îl făcuse un meșter din Budieni, pe vară. Își turnă puțin

într-o ulcică, și mirosul plăcut, ușor afumat, îi gîdilă nările.

Măria nu era o femeie excesiv de frumoasă, dar aparținea genului acela de țărancă voinică, zdravănă, harnică și cu mare dragoste pentru căminul ei.

Auzi niște zgomote prin curte, nu mai aveau cîine, Ursei al lor murise de bătrînețe în primăvară. Trebuia să fie Nae. Se ridică de pe laviță să-i iasă în întîmpinare.

Ușa se deschise și în odaie își făcu apariția un bărbat necunoscut.

Femeia scăpă ulcica din mîini și scoase un țipăt.

— Hai, bă, Scabie, că avem și noi o dată noroc. De cînd n-am mai văzut, bă, o muiere ?...

— Hă, hă, păi cam de multișor, se arătă bucuros al doilea. Era mic de statură și slab, avea ochii bulbucați și un nas enorm care parcă nu se mai termina. Tenul galben, cadaveric, completa o figură care părea decupată dintr-un film de groază. Probabil de aceea i se zisese așa, Scabie.

— Femeie, zise gros primul, avem nevoie de mîncare, pentru cin'șpe suflete, mălai, brînză, slană, o leacă de tărie și ce-i mai avea pe aci prin pod, ori prin pivniță.

— Hi, hi, hi, rînji cel care fusese strigat Scabie, dar astea după...

— Ia vezi tu Scabie, pîn pivniță, p-acolo, fă rost de potol, că-ți vine și ție rîndul...

Se îndrepta încet spre femeia care parcă fusese paralizată de frică. Întinse mîinile dar aceasta se retrase. Banditul rînjea sălbatic.

— Hai porumbițo, ce te rușinași ? sau n-ai mai făcut-o pînă acum ? Își aruncă iarăși mîinile spre femeia care se retrase din nou, de data aceasta simțind în spate recele de gheață al peretelui.

Bărbatul o cuprinse puternic cu mîinile de mijloc, săltînd-o în sus, femeia lovea zadarnic cu pumnii în pieptul puternic. Îi introduse în gură forțat o batistă și o intinse pe laviţa tare și începu să tragă cu putere de îmbrăcămintea sumară, care trosni și se rupse. O mușcă dureros. Țipetele Mariei erau din ce în ce mai slabe. Nu se mai auzeau decît respiraţiile neregulate.

Ușa se deschise brusc, sărindu-i cu totul balamalele și făcînd ca lumina slabă a lămpii să pîlpîie. Apăru un bărbat voinic. Văzînd înfiorătorul tablou din faţa sa, puse mîna pe mătura cu coadă de după ușă și-l lovi pe bandit drept în moalele capului, trecîndu-l pentru destul timp în nesimţire. Se repezi apoi la femeie și-i puse o pernă sub cap, apoi îi șterse sudoarea cu un prosop umed. O acoperi cu o șubă groasă. Măria îi spuse încet, arătîndu-i mai mult cu mîna către pivniţă, că mai există unul... Nae luă de pe pridvor bîta cu care își mîna turma de oi și coborî în pivniţă. Era întuneric. Se gîndi că poate i s-o fi părut muierii, sau poate aiura. Lîngă trepte se împiedică de ceva. Își dădu seama că era vorba de celălalt. Tolănit, duhnea a rachiu. Se îmbătase ticălosul și aproape că adormise pe scară. Îl luă în braţele-i vînjoase și-l băgă în casă, lîngă celălalt, îi legă bine și plecă la miliţie.

Tîrziu, în noapte, căpitanul Pănescu îl chemase la el pe Banu.

— Am terminat ancheta cu cei doi, s-au mai adăugat cîteva file la dosar.

— Ne aflăm pe drumul cel bun, tovarășe căpitan ?

— Mda, mîine dimineaţă mergi la raport la comandant, uite aici și dosarul cazului, completat cu

stenogramele anchetei celor doi. După toate probabilităţile cred că o să pleci *dincolo*, dragă Banule...

— Şi aici ?

— Aici rămîne „Bobiţă", care va fi ajutat de Mătrăgună. Noapte bună, Banule !

Colonelul Şoloc, „Bătrînul", cum îi spuneau toţi, nu pentru vîrsta sa, care era sub patruzeci de ani, ci pentru sîngele rece şi clarviziunea cu care privea toate acţiunile, era omul care ştia să-şi apropie subordonaţii. Prin prezenţa şi spiritul său analitic, inspira şi teamă şi încredere, era omul care prin capacitate, ţinută şi omenie devenise idolul celor tineri.

Comandantul îl primi pe Banu în biroul său şi îl pofti să ia loc.

Trecînd peste formalităţile de rigoare, locotenentul raportă comandantului datele noi ale cazului.

— Ştim acum cu precizie locul în care se ascunde acest Vanvu şi banda lui. Cunoaştem de asemenea modalităţile de aprovizionare ale bandiţilor, bazate pe jaf şi teroare.

— Noul venit a făcut cunoştinţă cu ei ?

— Nu încă, tovarăşe colonel, dar după cîte ştim noi în dimineaţa aceasta va avea loc întîlnirea.

— Mda, cu o zi mai tîrziu decît *dincolo*...

Tonul sec, aproape glacial, pe care îl folosise colonelul, îl puse pe gînduri pe locotenent. După cîteva momente comandantul îi văzu faţa încordată şi zîmbi.

— Eşti puţin derutat de cele auzite Banule, îţi citesc nedumerirea pe faţă. Iată despre ce este vorba. Acţiunea, poate bănuieşti, se desfăşoară pe două fronturi.

Colonelul se îndreptă spre harta atîrnată pe unul din pereţii biroului.

După ce v-au „scăpat" din încercuire, Turbatu și Gîscan au fugit un timp împreună, apoi s-au despărțit, unul îndreptîndu-se spre sud, Gîscan, și a mers pînă în port, de unde s-a îmbarcat pe remorcherul Cerna pînă la Turnu și de aici mai departe. Celălalt, Turbatu, a luat-o spre nord, spre Valea Oltuiui.

Uită-te puțin la fotografia aceasta, e puțin cam întunecată, dar este totuși inteligibilă. Este surprins exact momentul despărțirii celor doi, momentul în care Turbatu primește ultimele instrucțiuni de la Gîscan, împreună cu pachețelul acela mic.

Deci aici, și fixă o zonă cu mîna stîngă, și aici, adică în munții Coziei.

Deși terorizează populația locală, cele două „clănuri" sînt totuși în pasivitate. Au luat legătura și cu cei de *dincolo*, prin radio, și li s-a transmis să aștepte emisarul. Deci e vorba de planuri conjugate.

Ar mai fi de menționat că pînă la sosirea emisarului indivizii au fost dotați „gospodărește" cu materiale. Misiunea lor o cunoști : sabotajul și diversiunea economică, panică în rîndul populației civile și, bineînțeles, spionaj.

De aceea te vei urca în mașină și zbori în cealaltă zonă. Iei legătura cu tovarășii de acolo. Obiectiv : localizarea zonei, hai să-i zicem „A", deci fixarea locului unde se ascunde banda, și în zona „B", urmărirea „emisarului", a lui Turbatu, pentru că ai înțeles, cred, că el trebuie să fie emisarul. A și luat legătura cu unul din ei, despre care presupunem că este șeful.

Este imposibil ca ei să nu se întîlnească măcar o dată, undeva, pentru coordonarea acțiunilor și...

Mașina alerga în lumina aurie a amurgului. Valea Oltului era neasemuit de frumoasă și acum, la sfîrșit

de sezon turistic. De fiecare dată cînd trecea prin aceste locuri, Banu era năpădit de unele nostalgii, ecou ale paginilor citite pe nerăsuflate din istoria neamului. Aici pădurea este istorie, Oltul este istorie, aşezările sînt istorie, *totul este istorie.*

Trecuseră cîteva zile de la venirea lui Banu în cochetul orăşel.. Aflase zona în care bandiţii se ascundeau de la un cioban, pe care aceştia îl jefuiseră. Acum era în aşteptarea momentului prielnic.

Locotenentul se întinsese de vreo cincisprezece minute, cînd telefonul, care fusese instalat în camera lui micuţă, sună strident, sculîndu-l răutăcios din fotoliul în care se tolănise.

— Alo, răspunse gros locotenentul, care nu închisese ochii de cel puţin patruzeci şi opt de ore.

— Tovarăşe locotenent, omul dumneavoastră, Turbatu, s-a urcat într-o camionetă. Coboară pe defileu.

— La ce kilometru vă aflaţi ?

— La kilometrul 250, tovarăşe locotenent.

— Bine, aveţi cumva o hartă ?

— Da.

— La kilometrul 220 este un drum lateral, voi fi acolo în douăzeci de minute.

Se îmbrăcă rapid şi-l sculă şi pe Mitel, care, asemenea şefului, nu prea mai închisese pleoapele de mult timp. Ajunseră la locul stabilit. Nu aşteptară mult şi după cotul drumului apăru pufăind o camionetă plină cu fîn.

Mitel semnalizâ şi o luă spre dreapta. Începea un fel de burniţă.

Era seară şi trecătorii întîrziaţi se grăbeau spre casele lor. Pe străduţa îngustă, periferică, venea în-

cet, fără să țină seama de asprimea vremii, un bărbat. Avea mersul nesigur al unui om care caută ceva, probabil o casă. Deodată se opri. Era în fața unei case vechi, jupuită de vreme și pe hornul căreia un firișor de fum se chinuia să se ridice în înaltul cerului. Se furișă pe portița întredeschisă și intră înăuntru. Doi îndrăgostiți trecură prin fața casei, se opriră un moment, se sărutară, apoi plecară nepăsători.

Ciocăni scurt și ușa casei se deschise cu un scîrțîit lugubru și necunoscutul intră în întunericul de nepătruns.

— În sfîrșit, Gîscane, prietene, de cînd te aștept !

— Da, se vede, de-aia mi-ai trimis omul alaltăieri...

— Hai, nu te supăra, a fost o simplă măsură de prevedere. Parcă tu nu știi. Securitatea e peste tot.

— Bine, bine, să trecem la ale noastre.

Scoase dintr-un buzunar interior un ziar împăturit. Îl despachetă și dădu la iveală o hartă a regiunii. O desfășurară și dădură mai mare flacăra lămpii.

— Uite, zise, arătînd cu degetul cerculețele mici făcute cu tuș, unu, doi, trei,... de aceste zece obiective trebuie să te ocupi tu.

— Gîscane, ești nebun ? Tu crezi că poți umbla așa lejer, că te poți mișca de colo-colo ? Securitatea e peste tot. Pe urmă, nu avem „materiale" suficiente, distanța între obiective este mare, nu am oameni suficienți, cum crezi tu că o să pot realiza planul ?

— Trebuie realizat, Vanvule, și încă în timp !

— În timp ? !...

— Da. Mîine mergem să ne întîlnim cu amicii de *dincolo*.

Se despărțiră ieșind pe rînd pe portița rezemată, gata să cadă, a curții.

Camioneta semnalizează și o luă la dreapta, dispărînd după un cot al drumului. Wilis-ul opri scurt. Banu zări un indicator de circulație. „Drum închis".

— Mitele, ce zici de semnul ăsta ?

— ?!

— Nu crezi că e totuși prea nou ? Scoase harta și căută febril pîrîul acela care curgea în paralel cu drumul. Îl găsi și, firesc, alături de el... drumul. Zîmbi. Nu era închis, mergea cîțiva kilometri în munte, apoi trecea pîrîiașul și se termina în șoseaua națională tocmai la ieșirea din defileu. Era un drum forestier.

— Dă-i înainte Mitele.

Așteptau de aproape o oră cînd un Mercedes vechi își făcu apariția de pe drumul bolovănos.

Ieși în șosea și se întinse la drum către sud...

Străvechiul oraș de pe malul bătrînului fluviu nu-și aprinsese încă luminile. I se mai spunea „Orașul trandafirilor". Își trăia și el din plin momentele de înnoire.

Dunărea privea curioasă la această ridicare *nouă* pe verticală, fără echivalent în lunga istorie a acestor locuri strămoșești. O sirenă de vas urlă răgușit, spărgînd liniștea aceea nefirească de sfîrșit de iarnă care parcă plutea deasupra orașului. Îi răspunse alta și apoi alta...

Mercedesul opri în pădurica de la nordul orașului. Trase într-o parcare pavată prost și neîngrijită. Pădurea fremăta ușor sub impulsul palelor de vînt. Cei doi nu coborîră din mașină. „Așteaptă noaptea, desigur", gîndi Banu. Își trosni cu încetineală oasele. Atîția kilometri aproape că înțepenise pe scaunul incomod al mașinii.

Își aduse aminte de momentul cînd plecase de acasă la școala de ucenici, condus de mama lui, pînă la fîntîna din coastă a lu' Cofetaru, unde se despărțiseră în lacrimi. Bătrînul lui, Pătru, strîmbase din nas, dar n-a avut încotro, trebuia să-și dea consimțămîntul. „De ce să țin copilul pe lîngă fustele măsii ? Să se ducă, să învețe cum se cîștigă pîinea... !"

După anii de ucenicie și apoi ca strungar în marea uzină de la poalele Parîngului, s-a hotărît. Țara avea nevoie de oameni care să o apere împotriva încercărilor furibunde ale reacțiunii. Și iată-l sublocotenent și, apoi, locotenent, în plină luptă, luptă dură, adevărată și de mare importanță. Ce repede trecuse timpul, parcă ieri îi spusese maistrul acela, Moisescu, cînd intrase pe poartă, „În fond și la urma urmelor, ce vrei să faci tu aici, măi țîcă ?" „Să învăț, să muncesc" îi răspunsese el. „Ha, ha, ha ! țîcă ? ! Păi nu vezi că ești încă murdar de caș la gură ?" Rîsese și el, pe urmă... Moisescu era un maistru tînăr, dar cunoștea meseria nu glumă și, pe deasupra, era și un om spiritual.

Începuse să se întunece și luna reflecta înapoi lumina ei din gropile pline cu apă ale șoselei.

„Probabil că vor porni. Mai mult ca sigur, au așteptat întunericul. Nu degeaba se spune că noaptea e un sfetnic bun..."

Mașina din fața lor porni. Mitel demară și el. „Oare pe unde s-o afla Puiu, prietenul meu, acum ?"

Începuse din nou să cearnă. Nici ploaie, nici zăpadă, un fel de lapoviță. Noaptea era urîtă și neagră. Intrară în oraș. Mercedesul ocoli centrul învîrtindu-se pe mai multe străzi și, în sfîrșit, opri într-o uliță lăturalnică, în dreptul unei curți mari, îngrijite, cu casa undeva în fundul ei. Proprietarul era fără îndoială

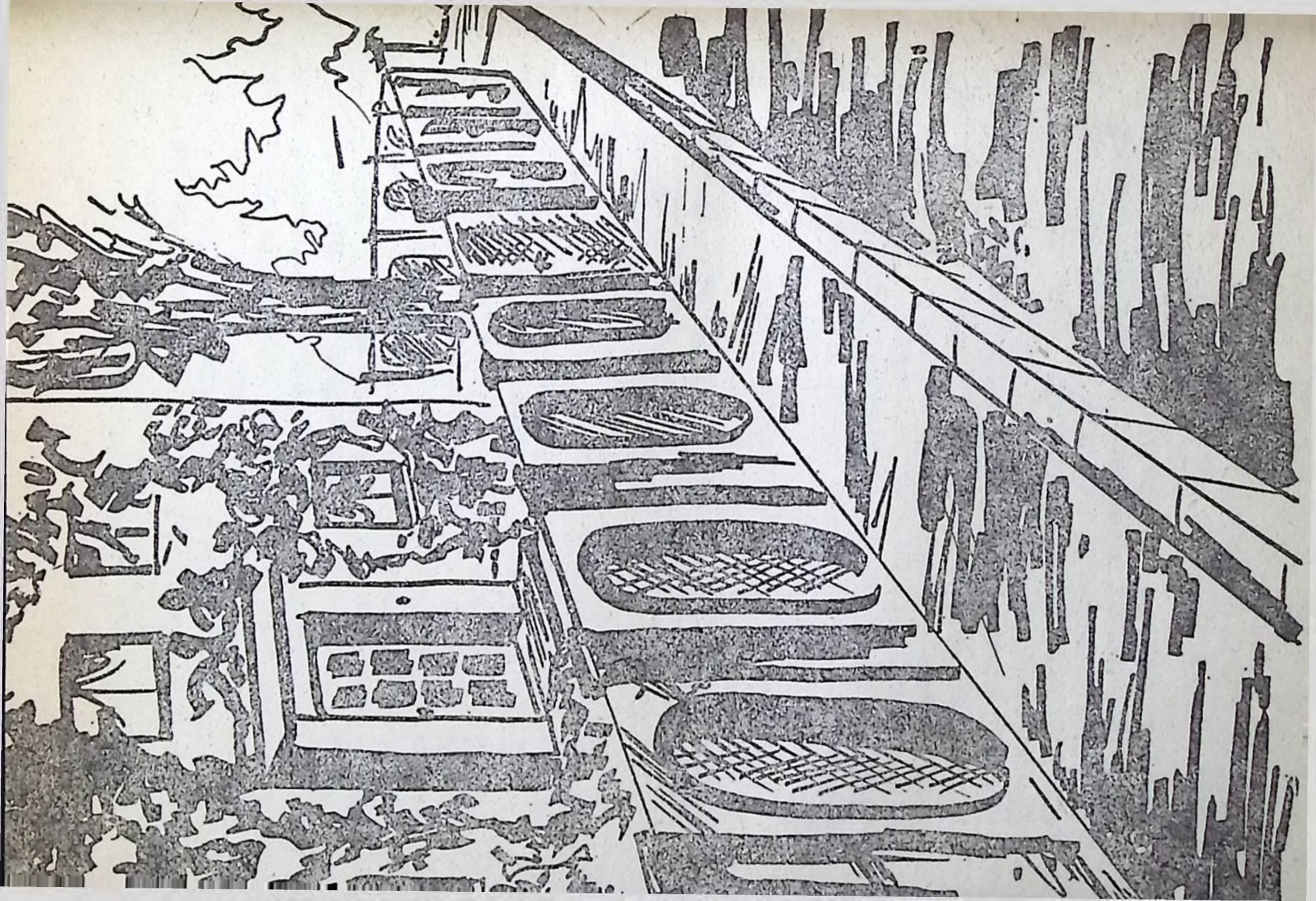

un foarte bun grădinar... Wilisul lui Banu depăși Mercedesul și opri la capătul străzii.

Nu trecu mult timp și, în fața casei, apăru o altă mașină, un Buick, de asemenea vechi, care trase ușor în fața Mercedesului. Ocupanții lui coborîră și intrară grăbiți în curte. Pufăind și săltînd, apăru de nu se știe unde o camionetă care opri oftînd prelung, la cîțiva metri de celelalte două mașini.

Înjurînd de mama focului, șoferul coborî și scoase roata de rezervă.

Din capătul opus Banu observă o scurtă străfulgerare de far, înțelese că totul fusese pregătit și că tovarășii săi de acțiune sînt în așteptare.

Trecuse aproape o oră de cînd prima mașină oprise în strada Florilor, cînd în curtea casei cu numărul 73 se produse mișcarea așteptată.

„Porumbeii se pregătesc, probabil, de zbor..."

Dinspre capătul străzii, se zăriră doi tineri îndrăgostiți care veneau cu pași rari, fără să țină seama de vremea care se stricase. Siluetele lor erau familiare lui Banu care, din unghiul său, cuprindea cu privirea toată strada. Da, erau ei, Puiu, prietenul său, cu Magda, colega lor.

Primii care ieșiră au fost cei urmăriți de Banu. Porniră încet Mercedesul și plecară. Imediat însă ce dădură colțul, fură opriți de un milițian pentru controlul documentelor. Banu se urcă repede în spate și le explică : „Domnilor, plimbarea dumneavoastră a luat sfîrșit. Vă rog să coborîți".

Turbatu se uită cu spaimă la omul care vorbise din spate și începu să tușească sec...

Cei doi, luați repede în primire, fură transferați în altă mașină. Banu se îndreptă în grabă către casa cu curtea largă.

Apărură, în sfîrșit, ceilalți doi, Gîscan și însoțitorul său. Ieșiră pe poartă. Vanvu descuie portiera.

„Nu mișcați și ridicați mîinile", zise tunător nervosul șofer care tocmai își terminase „pana".

„Hai, poftiți în mașina aceea, nu e limuzină, dar e bună, executarea", rosti Banu.

„Da, domnilor ! Piesa s-a terminat, actorii se retrag în culise, bun venit" le rosti ironic de data aceasta Bobiță.

Viitorul instructor de la școala de spionaj — trădătorul de patrie — Gîscan, înțelesese : *Manuela avusese dreptate, totul se sfîrșise.*

Fuseseră chemați toți cei din cadrul echipei care lucrase la acest caz în birou, la comandant.

Amabil, ca întotdeauna, colonelul Șoloc îi pofti să ia loc.

Arăta și el obosit, dar avea pe față un zîmbet mare, frumos, care-i lumina toată fața. Ochii săi negri căpătaseră sclipiri strălucitoare.

— Am încheiat un caz greu. Vă mulțumesc pentru modul cum v-ați făcut datoria. Și, acum, 3 zile permisie !

Banu dădu să zică ceva.

— Plecați, ce mai stați, vreți să mă răzgîndesc ? Vă așteaptă alte cazuri. Plecați chiar acum...

Pe drumul spre oraș, aceiași doi tineri, prieteni buni, Puiu și Banu, erau plini de gînduri mari.

— Ce însurătoare, mă, atunci ce facem cu planul nostru cu facultatea ?

— Da, ai dreptate, Banule. Primează treaba asta, cu facultatea.

— În orice caz, dacă te hotărăști și în privința însurătorii, dacă-mi dai voie, pot să-ți dau un sfat : între Steluța și Mărghița, trebuie s-o alegi pe Steluța.

Fată corectă, „estetică“ și nu uita că a fost alături de tine cînd erai la necaz. Cît o privește pe Mărghița, n-aș putea zice nu, dar vezi tu,... ea se pregătește să devină artistă. Artiștii au lumea lor, tabieturile lor. Noi le avem pe ale noastre care, oricum, se cam deosebesc...

— Și tu ? Tu ce ai de gînd ?

— Eu sînt sceptic în privința asta. Cu toate că nea Niki și Mateescu, colegii noștri, îmi tot dau brînci... Mă gîndesc la cele spuse de doctorul Nițulescu. Poate are dreptate.

— Deocamdată, să mai vedem, trebuie să luăm la anul la facultate. Hai să bem la mine o cafea și poate un pahar de vin bun de la nea Țîrcovnicu, să ne mai amuzăm cu poveștile proprietăresei mele.

POLESTIR
TRZI

Inginerul Totu se apropie zîmbind de Konrad. Vroia să-l invite la o petrecere, în după-amiaza acelei zile.

— Domnule Konrad, sper că n-o să mă refuzaţi ! zîmbi Totu în continuare. Am organizat o masă pentru succesul instalaţiei şi, bineînţeles, pentru dumneavoastră.

Konrad îl privi mimînd surprinderea, apoi ochii i se însufleţiră.

— Vă mulţumesc domnule Totu. Accept cu plăcere invitaţia dumneavoastră.

— Atunci vă aştept pe la orele nouăsprezece, domnule Konrad. Sper să vă simţiţi bine, mai ales că, Totu coborî vocea şi continuă insinuant, va veni şi... domnişoara aceea...

— *Oh, thank you, thank you very much*, se înveseli brusc Konrad. V-aţi gîndit la toate. Mai scăpăm de obsesia apăsătoare a acestui mastodont, şi Konrad întinse mîinile spre instalaţia masivă, care, într-adevăr, te făcea să te simţi un nimic pe lîngă ea.

Străinul scoase din buzunarul halatului un pachet de ţigări.

— Vă rog... domnule Totu.

Totu luă încet ţigara albă, fină, cu vădită încîntare.

— Un foc, domnule Totu ?

— *Please.*

Konrad scoase din buzunar Ronsonul, declanşînd o flacără discretă, dar persistentă.

Totu aprinse ţigara, privind, hipnotizat parcă, bricheta din mîinile lui Konrad.

— Luaţi-o, păstraţi-o ca o amintire a prieteniei noastre, îl îmbie străinul cu un surîs neutru. Totu îşi stăpîni cu greu emoţia şi plăcerea. Schiţă un vag gest de refuz, dar Konrad insistă.

— Sînteţi deosebit de amabil, domnule. Vă mulţumesc, zise Totu şi strecură bricheta în buzunar. Apoi, întinse mîna pe care Konrad i-o prinse amical între palmele sale.

— *O.K. !* La revedere, domnule Totu, şi vă mulţumesc încă o dată pentru amabila dumneavoastră invitaţie.

Despărţindu-se de străin, inginerul Totu se îndreptă grăbit spre biroul său. Era mulţumit că se făcuse agreabil lui Konrad şi, mai ales, era mulţumit de cadoul acestuia. Vîrî mîna în buzunar şi atingerea brichetei, care-i mîngîia parcă degetele, îl înfioră plăcut.

Intră în birou şi se aşeză la masa de lucru. Desfăcu un dosar şi începu să studieze proiectul de montare a noii instalaţii, proiect în care se făcuseră unele modificări de detaliu, ce trebuiau acceptate de conducerea tehnică, adică şi de el.

Cu străinul, Totu nu încercase nici măcar să discute despre proiect. Nu voia să dea naștere la îndoieli. Mai ales că, de cîte ori îi ceruse ajutorul, Konrad se eschivase abil, abătînd discuția pe alt făgaș, așa că Totu nu mai insistase. Se gîndea că petrecerea proiectată era un minunat prilej să mai încerce. Cum, va vedea el la fața locului, pentru că una este să-ți însușești fiecare modificare, fără a avea certitudinea că este cea mai bună soluție, și alta e să nu tolerezi neajunsuri aproape mereu, căci aceasta ar constitui o slăbiciune din partea celui care ar accepta-o.

Totu își aprinse de la bricheta primită cadou o nouă țigară. De astă dată Snagov, dar fumul țigării i se păru amărui, ca de cîrpă arsă. După Kent-ul domnului Konrad, Snagovul i se părea neplăcut, amar... Mai trase o dată și aruncă țigara enervat...

Se auziră bătăi puternice în ușă.

— Intră, zise el aproape strigînd. A, dumneata erai, tovarășe Codrea ? Studiam detaliile astea, bătu cu arătătorul în dosar... Poftim, iar modificări... adăugă el supărat.

— Și vor mai fi, tovarășe Totu, zise Codrea, apropiindu-se de masa de lucru. Dacă nu ne batem noi puțin capul, nu prea văd ce-i de făcut... Aceste dese stopări ne macină încrederea în noi și nu știu cînd vom reuși să punem instalația în funcțiune... Ai noștri sînt capabili să rezolve problemele ivite. Nu mai putem aștepta experimentele lor așa, la nesfîrșit.

Totu își mușcă buza de sus și Codrea își dădu seama că inginerul începuse să se cam enerveze.

— Și ce propui, tovarășe Codrea ? zise Totu pe un ton parcă supărat. Crezi că eu nu mă zbat, că nu-mi

fac probleme ? Poftim, găseşte dumneata oameni şi să ne apucăm să facem modificări.

Codrea răspunse repede, precipitat, dar hotărît...

— Avem oameni pricepuţi, care cunosc bine meseria, care au idei. Cei de la a doua, unde lucrează maistrul Iscru, au adus unele îmbunătăţiri la staţie. Şi ar vrea să o pornească. Ce ziceţi ?

Totu privi absent peste umărul lui Codrea şi răspunse încet, parcă nesigur.

— Eu zic să mai aşteptăm. Specialiştii străini au aflat de cei de la a doua şi de intenţiile lui Iscru ? întrebă Totu, de astă dată cu o nuanţă de îngrijorare.

— Nu, nu cred... Dar chiar dacă ar afla asta nu le-ar „leza autoritatea"... Konrad a încercat să discute cu cîţiva oameni de-ai lui Iscru, dar aceştia au ridicat din umeri şi i-au răspuns anapoda, ca şi cum nu i-ar fi înţeles întrebările. Şi bine au făcut. Konrad nu ne arată spatele cînd îl întrebăm ceva ? Eu cred că ar trebui să mergem, ca şi cum n-am schimbat nimic în proiectul lor.

— Şi dacă instalaţia sare-n aer ? se îngrijoră, pe bună dreptate, Totu.

— N-aveţi nici o grijă, n-o să se mai întîmple aşa ceva. Totul a fost verificat.

— Faceţi cum credeţi, scutură din cap Totu. Eu nu ştiu nimic.

Codrea părăsi biroul lui Totu, care-şi declinase orice răspundere pentru eventualitatea că se va întîmpla ceva neplăcut, dar lăsînd o portiţă pentru situaţia că treburile aveau să meargă bine... Codrea era contrariat. Ba, mai mult, chiar revoltat de atitudinea lui Totu. Un om care ar fi trebuit să răspundă de ce se întîmplă aici, ridica din umeri şi-l avertiza că este treaba lor, numai a lor, ca şi cum el, Totu, n-ar

fi făcut parte din acest colectiv, pe care, de fapt, trebuia să-l îndrume. Și Konrad ăsta, în preajma căruia era aproape în fiecare zi, nu pusese mîna pe o șurubelniță, pe o cheie, nu dăduse nici o indicație. Se plimbă toată ziua, ca un inspector, cu țigara în gură, cu mîinile în buzunar, iscodind cu ochi de viezure în toate părțile. Ce naiba avea de gînd ? Codrea era revoltat pe bună dreptate. Își mistuia în el revolta, monologînd în gînd cu domnul Konrad. „Eu n-am nimic cu dumneata, mister Konrad, dar și eu sînt inginer. Și nu tai frunză la cîini toată ziulica, ca dumneata, ci mă bag, fir-ar mama ei a dracului de instalație, pînă-n gît în măruntaiele ei, și nu mi-e silă că mă murdăresc de unsoare. Așa ca să-i văd eu toate rotițele, c-o facem pentru noi, nu pentru altcineva. Pe dumneata ce te doare ? Știi să vii numai cu pretenții de tot felul și să împarți cadouri de parcă ai fi moș Gerilă și ne tot amenințI cu plecarea. Da' du-te dom'le, nouă și cu a brînzii zece, și nu ne mai fierbe fără apă, că, la urma urmei, nu ne-ai adus-o pe degeaba. Ce, crezi că n-o să ne descurcăm fără dumneata ? Ei, bine, o să vezi și n-o să crezi, dar n-o să treacă mult și-o să vină vremea să-ți instalăm noi una în țara dumitale, așa să rămîi cu mîna la gură..."

Maistrul Iscru se tot foia de colo-colo, nerăbdător, așteptînd aprobarea experimentului. În jurul lui, oamenii cu obrajii negri de funingine, pe care sudoarea săpa mici pîrîiașe, așteptau și ei în tăcere. Ce altceva ar fi putut să facă ?

— Dați-i drumul, răsună vocea lui Codrea din ușa secției.

— Îi dăm ? ! se auzi glasul puternic, întrebător al maistrului. Parcă nu-i venea să creadă. Codrea îi

făcu un semn cu mîna și Iscru apăsă pe butonul de pornire și ridică maneta. Staţia se opinti parcă, sau așa li se păru lor, apoi începu să toarcă ușor. Introduceţi materialele, comandă el.

: : : : : : : : : : : : : : :

— Merge ! explodă Codrea. Merge, Iscrule... Măriți parametrii... Oamenii executară cu vioiciune ordinul inginerului. Fantastic, Iscrule... Bravo, și-l îmbrățișă pe maistru. Diseară dau trei baterii de trei sferturi la grădină. Oamenii rîseră tare, parcă fără nici un motiv. Dar rîsul lor era descătușarea acelei încordări pe care fiecare o trăise și o consumase în felul lui. Și lui Codrea i se păru că citește în ochii lor un justificat orgoliu. Ei, da, cu mintea și cu mîinile lor reușiseră un lucru la care nici Konrad, nici ai lui nu speraseră...

Trecuseră cîteva luni din ziua experimentului și tot atîta timp de la petrecerea organizată de Totu în cinstea lui Konrad. Petrecerea fusese reușită, iar Konrad împărțise mici atenții fiecăruia. Și totuși Totu rămase puțin dezamăgit. Nu putuse să-l determine pe Konrad să vorbească. În schimb, vorbise el. Așa aflase străinul de reușita celor de la a doua, care puseseră în funcțiune „inima instalației".

— Și ziceți că merge, domnule Totu ? ! întrebase neîncrezător Konrad. La gestul afirmativ al inginerului, mina specialistului străin se schimbă cu totul, de astă dată afișînd un entuziasm exagerat :

— Este un succes comun, nu-i așa ? ați văzut, interesele noastre coincid, știam că staţia este perfectă...

— Domnule Konrad, staţia merge datorită modificărilor executate de oamenii noştri, tăie elanul plin de volubilitate al străinului inginerul Totu.

— Modificări, cum adică modificări domnule Totu, fără acordul nostru...

— În contract nu se stipulează nimic despre un asemenea acord, dealtfel am şi trecut de termenul de garanţie al instalaţiei.

Ochii străinului clipiră ciudat şi se îngustară pentru o clipă, apoi aruncară o privire de gheaţă inginerului român.

— Deci, cu alte cuvinte, nu mai aveţi nevoie de noi ? !

— Ba da, ba da, rosti împăciuitor Totu, zîmbind larg, protocolar.

— Nu cred, domnule inginer, se repezi arţăgos străinul, vom pleca chiar în cursul acestei luni.

— N-ar trebui să vă enervaţi, domnule Konrad, nervii niciodată nu sînt un bun sfătuitor... Cred că n-ar trebui să cedaţi primului impuls... Şi-apoi mai sînt multe de făcut, încercă Totu să-l domolească. Fără să ştie însă, Totu intrase în jocul perfid al lui Konrad care, de fapt, asta şi voia, să mai rămînă, să poată afla detalii despre îmbunătăţirile aduse instalaţiei de către specialiştii români.

Konrad tăcu şi îl privi lung pe Totu, după care răspunse ceva mai potolit :

— Bine, dragă domnule Totu, o să mai rămînem, dar cred că ar fi necesar să ne informaţi şi pe noi cu ce mai aveţi de gînd să faceţi.

Străinul încerca să atenueze începutul de conflict. Îşi dădea seama că trebuia să procedeze mai cu mănuşi. Îl studiase cu atenţie pe Totu, putea spune că-l cunoaşte foarte bine. Îi ştia şi slăbiciunile şi defectele şi meritele. Putea conta pe el. Aici era o pistă

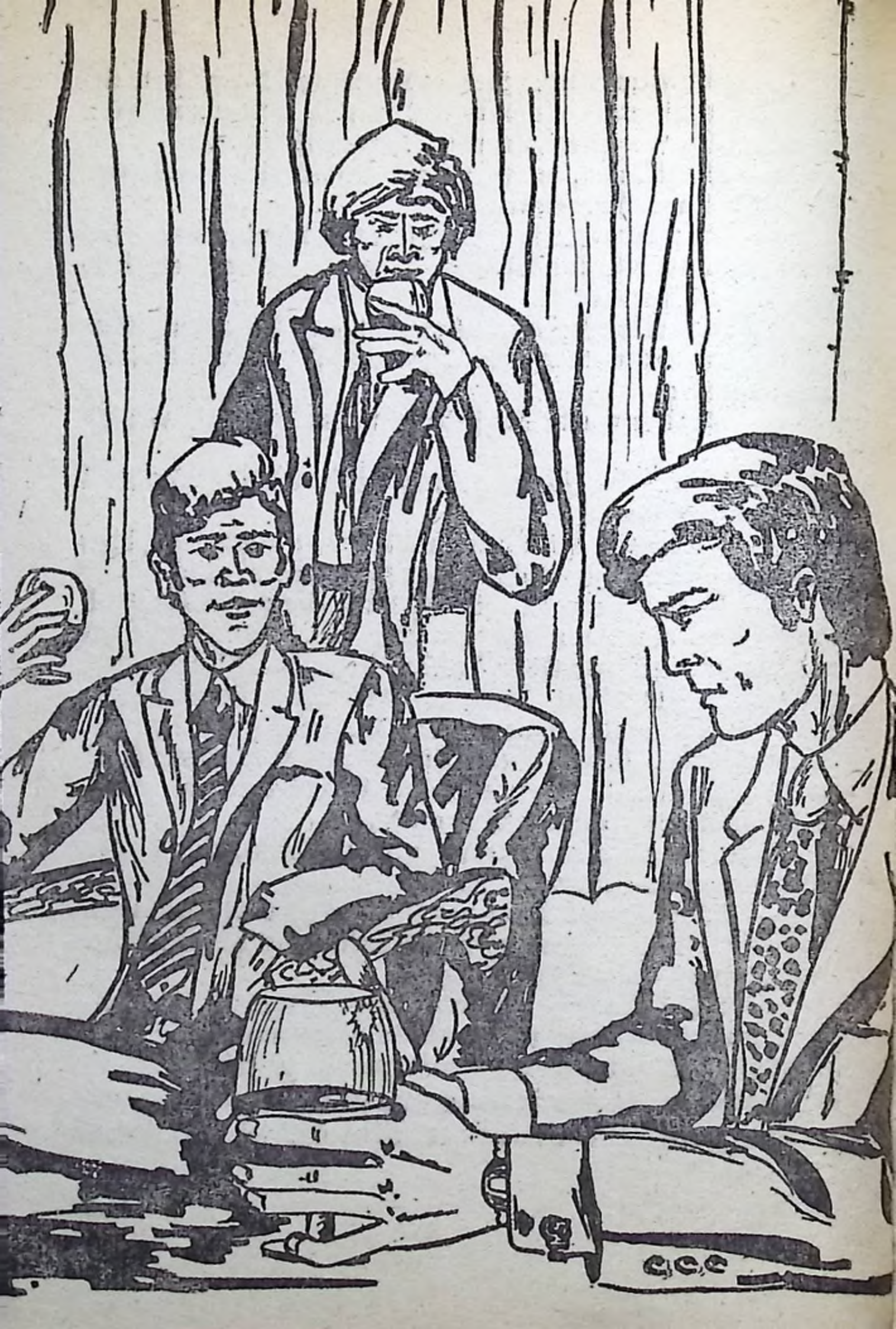

și el n-o va rata. Plasa, din care nu va mai avea scăpare, era pregătită. Restul va veni de la sine. Sau aproape de la sine. Era o chestiune de rutină care, pentru el, Konrad, nu mai ridica probleme serioase. Așa că străinul își pregătea minuțios „atacul". Totu îi devenise „simpatic", era omul care trebuia să-l „ajute".

Inginerul român se ridicase de la masă și dansa cu blonda aceea frumoasă, Corina. Rîdeau. Fata își sprijinea capul pe umărul său și îl privea languros.

— Îți place Konrad ? o întrebă el, șoptit.

Fata își îngustă pleoapele și, înainte de a răspunde, își umezi buzele. Spuse cît mai neutru cu putință.

— Nu găsesc ceva deosebit la el... dar e plăcut... și, mai ales, foarte *atent*. Mi-a făcut cadou tot felul de fleacuri... O, nu, să nu-ți treacă cine știe ce prin minte, se dezvinovăți ea fără să fie nevoie. Știu că are soție și copil în țara lui. Trebuie însă să mă port drăguț cu el, doar este musafirul tău, dar să știi, dacă te interesează, ca bărbat nu mă face praf, zise ironică Corina,... nu-i genul meu, tu poate...

— Lasă asta, o întrerupse Totu, eu te rog să fii doar drăguță cu el, atîta tot, chiar tu spuneai că așa se cade să te porți cu un invitat.

— Am să-ncerc, promise fata, dar tot mai țin la tine, adăugă ea, zîmbind strengărește, dezvelindu-și dinții albi, fermecător de perfecți.

Muzica încetă, Corina se dezlipi de el și Totu îi urmări silueta unduioasă cum se strecura printre dansatori îndreptîndu-se către Konrad. În felul acesta Totu credea că-l îndatorează pe străin făcîndu-l pe acesta să-și manifeste mai concret recunoștința. Cu gîndul la viitoarele atenții ale inginerului străin, Totu porni și el spre masă. Blues-ul începuse subțire,

discret, Corina se legăna răpitoare în braţele lui Konrad, care o sorbea din ochi.

Luna august îşi trimitea nepăsătoare şuvoaiele de foc deasupra oraşului, înţepenit parcă de incandescenţa razelor de lumină. Dunărea, în curgerea-i anevoioasă şi leneşă, părea un rîuleţ oarecare pe lîngă cea care fusese în primăvară.

La sesizările venite din oraş, căpitanul Iliescu răspunsese cu prezenţa sa, aici, la Dunăre.

Trebuia să urmărească toate aspectele legate de activitatea străinului, mai ales că începuse să se intereseze mult mai mult decît se cuvenea despre „noutăţile" instalaţiei...

Inspectorul Banu analizase, împreună cu el şi cu Floareş, cazul şi stabilise măsurile care se impuneau. „Iliescule, îi spusese şeful, trebuie aflat dacă a „dat" şi ce a „dat" Totu străinului şi în ce stadiu a ajuns prietenia lor... Şi încă un lucru foarte important pentru noi, reacţiile fiecăruia. Lucrează cu atenţie, ştii că-n meseria noastră n-avem voie să greşim niciodată"...

„Şi căldura asta", îşi zise Iliescu, „ce m-aş mai arunca o dată în Dunăre, uite, toată lumea coboară către ştrand..."

Cu ajutorul inginerului Codrea şi al altor tehnicieni, Iliescu află că faimoasa instalaţie era achiziţionată la un preţ destul de piperat, faţă de randamentul care întîrzia să apară, rămînînd deocamdată doar ca o promisiune tehnică, deoarece instalaţia trebuia să funcţioneze mai de mult timp. Văzînd toate acestea, cîţiva dintre specialiştii noştri făcuseră unele modificări foarte importante, fără de care instalaţia nu ar fi pornit niciodată. Şi iată acum merge, fiind aproape de parametrii reali de funcţionare. Iliescu mai află,

de asemenea, în ce consta aportul inginerului străin la această reuşită. Toţi fuseseră unanimi în aprecieri. Şi ofiţerul de la organul local şi inginerul Codrea spuseră că aportul inginerului Konrad era aproape nul. Acesta nu voia sau nu putea să dea nici un fel de explicaţii la întrebările specialiştilor noştri cu privire la instalaţie, asupra lui ridicîndu-se un mare semn de întrebare.

„Deci începe să se confirme ipoteza noastră iniţială, gîndi Iliescu. Bine a zis cine a zis să pui întotdeauna răul în faţă. Konrad nu prea cunoaşte instalaţia sau mai bine zis nu o cunoaşte de loc, prezenţa sa aici nu se justifică cu nimic, munca o execută tehnicienii străini veniţi cu el, dar fără nici un sprijin din partea lui... Atunci ce mama dracului caută la noi hahalera asta ?“

Totu putea fi văzut deseori, pe platformă, în compania lui Konrad, lucru ce nu dădea de gîndit nimănui. Era normal să fie împreună. Numai că cei doi deveniseră prea „siamezi“ şi în afara întreprinderii, ori asta trebuia să dea de gîndit, mai ales că Totu primise şi primea în continuare micile „atenţii“ ale lui Konrad.

Apoi, dintr-o dată, pe Totu îl săgetă brusc pasiunea pentru pescuit, unde putea fi văzut deseori împreună cu specialistul străin. Întotdeauna Totu îşi aşeza scăunelul şi sculele lîngă „prietenul“ său. Căci de-acum se puteau considera prieteni. Cu multă dibăcie, Konrad aţîţase sensibilitatea inginerului pentru „micile atenţii“, cum le spunea el, care deveneau din ce în ce mai consistente.

La început, Totu schiţase gestul de a-i plăti, dar străinul, vexat, îl bătuse amical pe umăr... „Un fleac domnule inginer, aceste lucruri se găsesc la noi la

sume derizorii, așa că, se poate să vă gîndiți la plată... nu se poate". Poate nu urmărise cu atenție vorbele străinului sau... cine știe, cert este că inginerul acceptase atunci cadourile. Apoi încă o dată și încă o dată, pînă cînd aceste lucruri deveniseră obișnuință și pentru unul și pentru celălalt.

Inspectorul Banu era la zi cu evoluția acestui caz.

Îl trimisese în „zonă" și pe Floareș, care, cu inteligența sa constructivă, îl ajutase de multe ori pe căpitanul Iliescu.

Cei doi ofițeri primiseră ordin să verifice dacă nu cumva amiciția lui Totu cu Konrad se înfiripase în timpul cînd inginerul și ceilalți tehnicieni români se aflau la specializare în țara de baștină a străinului. Apoi mai apăruse un fapt căruia i s-a acordat toată importanța pentru dosarul acțiunii. În grupul tehnicienilor străini apăruse un anume Raul, specialist care mai acordase asistență tehnică la o altă întreprindere din România. După ce fusese prezentat conducerii, Raul invitase pe toată lumea de față la o mică petrecere. Era un „om de lume". „E de datoria mea să-mi cinstesc noile cunoștințe" le zisese el. Dar oamenilor numai de whisky nu le ardea. Instalația trebuia supravegheată ceas de ceas. Din politețe acceptară totuși invitația.

Konrad și, mai ales, Raul încercară să fie la înălțimea ospitalității românești pe care o cunoscuseră în tot timpul șederii lor în țară. Și unul și celălalt erau veseli, întreținînd o atmosferă pe care o voiau destinsă și caldă...

Raul îl urmărea cu atenție pe Totu, încerca să descifreze din comportarea acestuia dacă nu cumva Konrad greșise...

Mica petrecere se încheiase. invitații plecaseră la treburile lor, în încăpere rămînînd doar Konrad și Raul.

— Este într-adevăr omul care ne trebuie ? întrebase precipitat Raul.

— Inginerul Totu este un om de valoare pe care se poate conta, *la o adică*.

— Bine, dar în ce măsură se poate conta pe el ?

— În măsura în care l-am obligat cu față de noi. Să știți că n-am ars gazul degeaba, domnule Raul, și să spuneți asta la „Centru". O să vă convingeți personal de aceasta, ați observat cumva graba și plăcerea cu care lua țigările pe care i le ofeream din plin...

— Acestea sînt datele, tovarășe inspector șef, raportă căpitanul Iliescu.

— Mda, e foarte bine că știm cu cine ne confruntăm, spuse calm Banu. S-ar putea ca Raul și Konrad să-l ocolească un timp pe Totu, să aștepte, să pîndească, să vadă ce se întîmplă. Trebuie să ținem seama de asta, Iliescule.

Se auziră cîteva bătăi în ușă.

— Da. În birou își făcu apariția locotenentul major Floareș. Părea cam agitat...

— Să trăiți, tovarășe colonel ! Permiteți să raportez ?

— Da, sigur, dar mai întîi ia loc. Pe urmă, fără grabă și cu calm să vedem ce ne mai fac „prietenii".

Floareș se așeză pe scaun și începu să raporteze la fel de agitat, după cum îi era felul.

— Konrad este o cunoștință mai veche a lui Totu. După cîte știu Konrad i-a promis că va interveni pe lîngă firma sa pentru a-l invita pe inginerul român să-și petreacă concediul de odihnă în străinătate.

— Deci s-au cunoscut mai demult, spuse ca pentru sine, Banu... Eşti sigur de asta, Floareş ?

— Am dovada, tovarăşe colonel, se precipită din nou ofiţerul, începînd să scotocească în mapa de care nu se despărţea niciodată cînd venea sau era chemat la raport. Scoase dintre coperţile unui dosar o fotografie color pe care o aşează pe birou sub privirile şefului. Banu privi cu atenţie fotografia. Din ea zîmbeau patru bărbaţi şi lui Banu nu-i fu greu să recunoască printre ei pe Totu şi Konrad, ce stăteau unul lîngă celălalt, fericiţi, ca şi cînd toată lumea ar fi fost a lor.

— Vedeţi, tovarăşe colonel, eu zic să-i reţinem odată şi să-i cercetăm...

— Ţi-am spus eu că te grăbeşti, ca fetele... Cazul devine din ce în ce mai interesant deşi începe să se simplifice, din acest moment sîntem siguri pe problemă, nici o mişcare a celor doi „tehnicieni“ să nu ne rămînă necunoscută şi atenţie la greşeli...

Cei doi ofiţeri se ridicară în acelaşi timp. Floareş era însă vizibil obosit, nopţile nedormite din ultimele săptămîni îşi puseseră pecetea adînc pe faţa acestui „copil matur“. Ochii îi erau înconjuraţi de cearcăne vineţii, iar obrazul îi era atît de palid, de parcă nu pusese capul jos de o săptămînă.

— Iliescule, pleci imediat la întreprindere, iar tu Floareş ai opt ore obligatorii de somn după care fugi după Iliescu. Trebuie să fim lucizi. Lucizi şi răbdători.

Inspectorul rămase singur... Umbrele serii se strecurau pe furiş în biroul capitonat. Nici astăzi nu plouase, autobuzele, pline pînă la refuz cu lume asudată, înaintau leneş, zgomotoase de la un capăt la

celălalt al orașului. Banu se așeză în fotoliu și începu să citească un alt dosar. Trebuie rezolvat urgent și cazul...

— Cred că ar fi mai bine să avem o întîlnire cu el în afara combinatului și să forțăm puțin nota, timpul presează.

— Nu crezi totuși că este prea devreme Konrad ? rosti îndoielnic Raul.

— Nicidecum, domnule Raul, spuse sigur pe sine Konrad. Vînatul a fost momit, e gata pentru lovitura de grație. Acum este în mîinile noastre. Tot nu crezi că n-am stat degeaba aici ? !

Tonetele cu răcoritoare și bere erau luate cu asalt de o mulțime de copii și de vîrstnici însetați.

Cerul străveziu tremura subțire, nepăsător. Nu plouase și nici nu părea că are de gînd să plouă, așa că toată lumea o luase, încet-încet, către plaja frumos amenajată de pe malul fluviului.

Umbrele mari, colorate, cearșafuri, mingi, siluete, mai mult sau mai puțin bronzate, îl descumpăniră în primul moment pe Iliescu, care nu mai avusese concediu vara de cîțiva ani buni. Dunărea se desena imensă, oglindă curgătoare, despicată frecvent de corpurile masive și lenețe ale șlepurilor, care se tîrau încet, exasperant de încet.

Deși într-o bluză și în pantaloni scurți, Iliescu se simțea ca într-o etuvă. Încercă să se răcorească cu o bere, dar nu reuși. După un timp își simți gura amară și limba încleiată, iar senzația de sete deveni insuportabilă. Își șterse sudoarea de pe frunte căutînd desperat spre înalt un semn cît de mic că văpaia avea să se mai domolească. Dar cerul siniliu îi săgeta ochii răutăcios...

Scormoni cu privirea locurile de parcare. Dar nimic. Cei pe care-i căuta nu erau pe plajă. Se îndreptaseră probabil către altă zonă de agrement.

Blestemînd încă o dată în gînd afurisita de căldură, se înapoie în oraș hotărît să-l aștepte pe Floareș și să stabilească cum să procedeze în continuare.

Găsi un telefon, formă un număr, și ceru un interior. Îi răspunse chiar Floareș.

— Ne întîlnim la cofetăria din centru, poate ți-o fi și ție sete ? !

— Năprasnică... Nu-mi ajunge nici Dunărea, cît e ea de Dunăre... Gata, am și fugit...

Îl zări pe Floareș de departe și se grăbi să-i iasă în întîmpinare. Dincolo de munca ce îi lega, Floareș și Iliescu erau foarte buni prieteni de familie, constituind astfel un cuplu sudat și foarte util ; unul dintre ei, grăbit, precipitat, dar plin de idei, nu o dată ciudate, dar fericit alese, celălalt, temperat, potolindu-și discret colegul atunci cînd era nevoie. Inspectorul ținea foarte mult la ei, erau tineri, aproape la început în munca lor, cîteodată îi privea cu nostalgie, aducîndu-și aminte de alte zile, de propria lui adolescență și tinerețe.

— Mai vioi, mai vioi, îl zori Iliescu. Într-adevăr Floareș venea încet, toropit de căldură, de parcă ar fi înotat prin aerul fierbinte, tremurător.

— Întîi să stingem arșița, spuse Floareș, și intră în cofetărie urmat de Iliescu.

Citronada era în nota ei obișnuită, adică rece iarna și caldă vara, dar ce să-i faci... Sorbiră însetați cîte două pahare și, după ce Floareș plăti, ieșiră afară în căldura care îi prinse din nou cu numeroasele-i tentacule fierbinți. Trecînd pe lîngă Tudorică Dorobanțul, statuia simbol a luptelor purtate pe aceste

meleaguri în 1877, intrară în frumosul parc al orașului căutînd un colț mai retras și o bancă liberă, dar nici vorbă de așa ceva, era duminică ! Hotărîră să meargă undeva prin apropiere.

— Și cînd te gîndești că o baie ar fi făcut minuni, zise Iliescu insinuant, dar ia stai, știu, e acolo o poieniță cu tei și plopi, tocmai bună pentru un visător ca tine. Gata, mergem într-acolo. Raportară la bază direcția de deplasare și demarară în viteză...

Părăsiseră de mult timp asfaltul...

— Crezi că o să dăm de ei ? întrebă Floareș.

De-abia într-un tîrziu Iliescu îi răspunse sec, impersonal...

— Mda, am mai fost pe aici, să vezi ce frumos e, poți să dai și la pește...

— Bine, bine, dar ei ? !

— Au mai fost și ei pe aici. E posibil ca azi să nu fie... Adică să nu fie împreună, adăugă el, repede.

Parcară mașina. Cîteva grupuri răzlețe, gălăgioase, cu tranzistoarele deschise la maximum, petreceau.

— Facem o baie, Floareș. De-ze-chi-pa-rea, un, doi..., ordonă în glumă Iliescu, și Floareș nu mai așteptă încă o dată „ordinul".

Ajunși în apă, cei doi începură să înoate către celălalt mal. Așa cum presupusese Iliescu, Totu lipsea. În schimb erau ceilalți doi : Raul și Konrad. Pescuiau. Floareș și Iliescu ajunseră la mal și se aruncară pe nisipul fierbinte.

— Au început să-l „ocolească". Înseamnă că Raul și-a însușit propunerea lui Konrad. Exact după planul nostru, constată Iliescu. Dacă am ști ce discută acum și unde se află Totu, în momentul de față, vorbi cu regret Iliescu.

Un timp rămaseră nemișcați pe nisip sub razele puternice ale soarelui. Apoi Iliescu se întoarse spre Floareș :

— Gata, te-ai odihnit ? Putem să mergem ?

— Putem...

Apa îi mai înviorase. Întorși la mașină se îmbrăcară în grabă.

— Totu este pe platformă, sugeră Floareș un răspuns la întrebarea care-l frămînta pe colegul său.

— Sigur, mai mult ca sigur. Să-i raportăm tovarășului colonel că avem nevoie de Prisecaru. Mîine este luni. Trebuie neapărat să aflăm ce pun la cale. În ce s-a băgat inginerașul ăsta ? ! Vom afla în curînd.

— Spune-mi Konrad, i-ai văzut pe cei doi ?

— Cine ? Care ? N-am văzut pe nimeni !

— Cei doi tineri, au trecut înot de pe partea cealaltă, au stat puțin lungiți în nisip și au trecut înapoi. În mod sigur erau de la Securitate... după fizic, ăștia-s numai unu' și unu' !

— Prostii, booss, ăștia-s băieți deștepți, cum crezi tu că venea Securitatea tocmai aici în văzul nostru să se desconspire. Cine știe ce cîrlani, de ăștia „crescuți pe malu' gîrlei", cum spun românii, erau...

— Totuși Konrad, să grăbim lucrurile ! În cîteva zile vreau să fiu cu materialul la centru. Trebuie să fim cu ochii în patru, nu vreau să mă poticnesc tocmai aici...

În acest timp, inginerul Totu se afla pe platformă. Discutase cu inginerul Codrea și-i ceruse să completeze proiectul inițial cu modificările tehnice ale specialiștilor români.

— Le fac tovarășe Totu, dar să fim atenți să nu ajungă în posesia furnizorilor străini.

Totu se uită nedumerit și suspicios în același timp la Codrea. „Se îndoiește de mine ?“ se întrebă el nemulțumit, dar îi răspunse totuși calm.

— Tovarășe Codrea, mîine plec la centrală și trebuie să-l iau cu mine. Am să arăt negru pe alb că s-a rezolvat una din problemele care ne-au dat atîta bătaie de cap, aproape doi ani.

— În ordine, acceptă atunci liniștit Codrea. Mîine la prima oră o să le aveți.

Prisecaru fu chemat de inspectorul șef. Trebuia să plece în misiune, să-l „însoțească“ pe Totu. De cei doi „specialiști“ urma să aibă grijă alți colegi.

— Vom lucra discret, zise Iliescu către Floareș și Prisecaru. Inginerul Codrea are tot interesul să ne ajute. Este un om destoinic și relațiile cu Totu sînt așa cum le știm. Voi raporta tovarășului comandant și se va discuta cu el. Să pregătim totul minuțios.

Iliescu raportă prin stație și ceru permisiunea de a trece la executare.

— Puteți începe. Succes, Iliescule ! Sper ca noaptea noastră să nu fie numai albă, ci și excelentă...

Floareș își luă în primire postul. Ferestrele locuinței lui Totu erau puternic luminate, dar nu-l vizitase decît frumoasa blondă. Stătuse un timp, nu prea mult, după care plecase pendulîndu-și pe umăr, poșeta din piele. Părea grăbită, fapt pe care Floareș îl reținu. Îi raportă lui Iliescu și-i ceru permisiunea s-o „conducă“.

— Te ocupi de Totu, nu de ea, o să vină Prisecaru, îi răspunse Iliescu, și Floareș distinse în glasul căpitanului o notă de iritare stăpînită.

— Se pare că e liniște la el. Lumina este tot aprinsă. Parcă studiază niște fișe, sau cam așa ceva.

— Cum adică studiază ?! întrebă Iliescu puțin impacientat de acest amănunt. Vezi, poate mai prinzi ceva deosebit. Orice amănunt, cît de nesemnificativ la prima vedere. Mă anunți imediat... I...me...diat ! silabisi Iliescu. La revedere !

Prisecaru o porni după blondă. Aceasta străbătu cîteva străzi la întîmplare, cu pași rari, apoi iuțindu-și mersul, ocolind niște grămezi de moloz și, dintr-o dată, dispăru de parcă ar fi intrat în pămînt. Prisecaru rămase puțin dezorientat. Îl observase, sau ?... În asemenea momente nu ai însă putința să alegi. Credea că a aflat de acum trucul blondei. Era un truc folosit pentru acoperirea celuilalt.

— Mă auziți, sînt eu, Pintea, raportez. *Călăuza și-a uitat rujul.*

— Perfect, Prisecarule, veni răspunsul. Urmează planul.

Printre grămezile de moloz, Prisecaru își făcu drum cîntînd „Șapte văi și-o vale-adîncă". N-avea ureche muzicală Prisecaru, dar lălăia întruna. Era cîntecul lui preferat și, culmea, acum, versurile se potriveau de minune cu situația. Dar dacă blonda avea ceva de transmis lui Konrad ? Începu să se obișnuiască încet-încet cu întunericul. Cîntînd cît îl ținea gura, Prisecaru înainta poticnindu-se. Deodată auzi un geamăt, apoi un țipăt. Cîntecul îi îngheță pe buze.

— Ajutor, au, au, ajutor ! țîșni în noapte un strigăt disperat de femeie.

— Cine-i acolo ? întrebă Prisecaru. Să fie blonda ? Se îndreptă precaut spre locul de unde veneau țipetele. Aproape că se împiedică de un trup de femeie care gemea încetișor. Se aplecă spre ea. Era chiar ea, prietena lui Totu, chircită la pămînt, făcea eforturi zadarnice să se ridice. Poate că-și fractu-

rase piciorul. Nu, nu e o glumă să escaladezi asemenea obstacole și, mai ales, noaptea.

— Vă rog să mă ajutați, domnule, se rugă fata. Mergeam la unchiul meu și-am luat-o mai de-a dreptul pe-aici. Și începu să plîngă.

„Haida-de, își zise Prisecaru, la unchiu' prin coclaurile astea" !

Fata plîngea încet, cu sughițuri, și-și ținea poșeta strînsă la piept. Era într-adevăr frumoasă fata. „Ce-o fi căutînd ea în toată povestea asta, se întreba Prisecaru, parcă e o adolescentă care abia și-a luat diploma de liceu".

— Nu mai plîngeți domnișoară, am să vă ajut eu să mergeți pînă la spital, o consolă el destul de slab.

— Oh, nici nu știți cît vă mulțumesc...

— Nu trebuie să-mi mulțumiți, mai ales că... și aici Prisecaru era să facă o mare gafă, mai ales că mă simt onorat să ajut o fată atît de agreabilă...

Cînd semnalul transmis de Prisecaru fu recepționat de Iliescu, proiectul era terminat. O mașină a salvării se îndreptă în grabă spre locul unde se aflau cei doi : fata și Prisecaru.

Iliescu luă legătura cu Banu căruia îi raportă evoluția situației. Inspectorul Banu îi ordonă să ia toate măsurile pentru „îngrijirea" fetei.

— Vin și eu acolo, Iliescule. Transmite-i lui Floareș să aibă grijă de Totu.

Se contura *ceva,* ceva deosebit de clar. Totu încăpuse pe mîinile unor oameni foarte periculoși. Ce-l determinase să cadă în această plasă ? Concediul de odihnă plătit de firma respectivă și „atențiile" lui Konrad îl făcuseră să accepte această treabă mur-

dară ? În ce măsură era folosită fata de către el ? Bănuise oare natura jocului în care intrase ? Sau poate nu se compromisese încă ?...

Din fericire nu era vorba de fractură. Spaima fetei fusese mare. Atît de mare, încît tot timpul ţinuse strîns la piept poşeta, remarcase Prisecaru. Apoi, ceruse să vorbească la telefon cu unchiul său. Dar telefonul era defect.

Inspectorul Banu, care sosise între timp, se hotărî să-i pună cîteva întrebări. Şi, în primul rînd, despre poşetă : ce „comoară" ascundea ?...

Era vorba de două casete cu muzică românească pe care Totu le dăruia lui Konrad. Muzică românească ? Nu le putea lua chiar el ? Trebuia chiar în noaptea asta ? Fata însă nu ştia mai multe. Relatase aspecte pe care lucrătorii de securitate le intuiseră numai : întîlniri frecvente ale lui Totu cu Raul, unele chiar la Bucureşti, într-un restaurant, fusese şi ea împreună cu ei, de cîteva ori. În timp ce ea dansa cu Konrad, observase că Raul şi Totu discutau foarte aprins, iar cînd ea şi partenerul de dans se apropiau de masă, discuţia se domolea şi înceta. În rest, cînd ea era de faţă discuţiile erau banale. Nu-i auzise discutînd despre instalaţie sau despre oamenii din întreprindere. Ba da, o dată auzise pronunţîndu-se numele lui Codrea.

Intraţi în posesia casetelor, un ofiţer trecu la ascultarea lor. Într-adevăr, muzică populară oltenească. Prima casetă nu avea nimic deosebit, ceva care să se cheme mesaj. La cea de-a doua, în final, Iliescu rămăsese surprins.

— Tovarăşe colonel, raportă el. E ceva suspect. Două propoziţii, dar în două limbi diferite. Se pare că avem o *cheie*.

Banu ascultă și el banda. Comparînd textele, care la prima vedere nu aveau comun nimic unul cu celălalt, îi atrase atenția două cuvinte, care în cele două limbi folosite aveau același sens. Dar de ce, în ce scop le folosise Totu, căci vocea era a lui ? De ce se complicase atît ? Răspunsul era aparent simplu, casetele trebuiau să ajungă la destinatar și de aceea, *chipurile*, în drum spre casă, Totu o rugase pe fată să depună casetele în cutia poștală a lui Konrad. La ordinul lui Banu, casetele au fost totuși duse de Prisecaru, după care fata a ajuns acasă. Puțin mai tîrziu, Corina îi comunică prin telefon lui Totu că făcuse comisionul și totul era în ordine. Puțin speriată nu înțelesese exact despre ce era vorba, dar simțea ce era mai important: se găsea în pericol. Era pe punctul de a intra într-un joc murdar și fatal. Indicațiile celui care părea a fi șef au fost clare și ea se hotărî să le asculte fără tăgadă.

După ce primi această veste îmbucurătoare, inginerul stinse lumina, nu înainte de a strînge hîrtiile de pe masă și a le pune într-o servietă.

Floareș, care urmărise cu destulă greutate mișcările, putea fi, în sfîrșit, liniștit...

Ceea ce a părut însă curios a fost faptul că atît Raul, cît și Konrad își rezervaseră două locuri pentru Orient-Expres. Faptul părea, aparent, fără nici o justificare, dar el le spunea că cele două „păsărele" se pregătesc să zboare...

Inspectorul șef, după ce primi raportul lui Floareș și puse cap la cap toate informațiile pe care le deținea, ajunse la concluzia că inginerul Totu mai avea o singură șansă, era interesant de văzut dacă se va agăța de ea sau va cădea la fund...

Cu toată oboseala acumulată în ultimele zile, Banu continua să vegheze. Se punea la cale un furt de inteligență și de muncă. Indivizi fără scrupule erau angajați în această piesă și ei trebuiau opriți. Se căuta *cea mai bună* soluție pentru dejucarea planurilor celor care voiau să lovească în economia noastră. Banu ceru legătura cu capitala. Trebuia să afle dacă vreunul din cei doi străini nu își mai rezervase și alte căi pentru trecerea frontierei și, dacă da, la ce oră anume și care era mijlocul de transport. Se puteau formula două ipoteze, în cazul în care răspunsul ar fi afirmativ. Prima : că proiectul și alte materiale intraseră deja în posesia străinilor ; a doua: că acestea vor fi transmise străinului, sau străinilor, de către Totu sau de către altcineva înainte de plecare. Se ordonaseră măsuri de supraveghere a celor suspecți, tocmai pentru a împiedica furtul și actul de trădare. Totu avea — indirect — o ultimă șansă.

Cine a spus că noaptea e un sfetnic bun, a avut dreptate. După ce i se confirmă lui Banu că, într-adevăr, se mai reținuse un bilet de avion la cursa de seară, se puse în mișcare. Și începea ultimul act al acestui scenariu, ultimul episod al acțiunii.

La prima oră a dimineții cei doi specialiști străini își făcură apariția pe platformă. Fără să privească în stînga sau în dreapta, intrară în biroul ce-l aveau la dispoziție. Iliescu și Floareș se îndreptară și ei spre platformă. Era o dimineață de vară liniștită, cu cer senin și soare mult. dar cei doi străini nu păreau a fi în apele lor. Mai ales Raul. El urma să plece și să ducă la destinație „marfa".

Cum reușiseră totuși să intre în posesia datelor ? Cu siguranță, un sprijin important îl primiseră din partea lui Totu, sau mai bine spus a nesăbuinței lui.

Dar de ce îl angajaseră pe acesta în jocul lor și, mai ales, de ce-l rugaseră să se întîlnească în această dimineață, să aibă asupra lui proiectul, aici în biroul lor ? De ce Totu acceptase acest lucru prin mesajul cu explicații înregistrat pe casete ? Interesant cum lucrează conștiința lui Totu, va deveni oare el trădător ?... Întrebare lîngă întrebare, necunoscutele încă se adunau. Ce se ascundea de fapt dincolo de cortina ce urma să se ridice în curînd ? Totu îl sunase pe Codrea.

— S-a rezolvat tovarășe Totu, îl asigură acesta.

— Nu de asta ți-am dat telefon, vreau să te văd cît mai repede. Fii bun și dă o fugă pînă la mine.

Codrea se îmbrăcă în grabă, dar nu înainte de a comunica rugămintea lui Totu.

Lui Banu îi plăcea de acest inginer. Era priceput și, mai ales, avea miros, intuiție.

Dacă Totu începuse să dea înapoi însemna că își dăduse seama că făcuse o greșeală ! Codrea, care venise destul de repede, apăsă scurt pe sonerie. Ușa se deschise și în cadrul ei apăru Totu. Era schimbat, obosit, cearcăne mari, vineții, îi înconjurau ochii.

— Intră, te rog. Inginerul era vădit neliniștit. Aș vrea să te rog ceva... să-ți spun ceva foarte important... Simt că-mi plesnește capul, nu sînt în stare să plec nicăieri și nici nu vreau.

— Nu te înțeleg, ieri arătai altfel. Ce s-a întîmplat ? Ai pățit ceva ? întrebă uimit Codrea.

— Am să-ți spun și te rog să mă înveți cum să mă descurc. Că de încurcătură este vorba... Ne cunoaștem de mult, am fost colegi de facultate.

...După cîtva timp, cei doi se aflau în fața inspectorului Banu, care asculta atent cele spuse de Totu. Se putea trage concluzia că proiectul fusese filmat,

dar nu în întregime. Îl privi pe Totu cîteva clipe în tăcere după care îl rugă să-și amintească exact cînd se realizase aceasta.

— Eram în birou, tovarășe colonel,... zilele acestea, începu Totu după ce se gîndi puțin. Atunci a venit Konrad. Eu aveam planul proiectului nou întocmit de Codrea și de echipa sa în care erau trecute doar o parte din îmbunătățiri. Îmi amintesc foarte bine că am fost chemat de un maistru să-i semnez o decizie. Am părăsit biroul, fără să strîng lucrarea. Cînd m-am înapoiat, Konrad se afla în picioare în fața proiectului și...

— Și ? Amintiți-vă exact fiecare mișcare, cum arăta, cît ați lipsit... Oricare amănunt devine foarte important...

— Foarte puțin, două-trei minute... Konrad s-a scuzat cînd l-am surprins că studia atît de atent proiectul. Peste alte două zile mi-a spus că este interesant planul nostru, dar că nu și-a dat seama exact de potențialul oferit de instalație cu modificările făcute de noi. Pentru asta ar avea nevoie și de celelalte date de fond aflate la inginerul Codrea și mi-a spus că ar fi bine, mai ales pentru mine, să nu afle nimeni că el a cunoscut proiectul nostru de modificări.

De-abia atunci mi-am dat seama de adevăratele intenții ale străinului, de-abia atunci am înțeles rostul cadourilor pe care mi le făcea cu atîta gentilețe și pe care eu le credeam un gest de amiciție sinceră și neinteresată...

— Mda, ați făcut bine că ați venit la noi... Puteați să o faceți mai devreme, de ce nu ne-ați anunțat imediat ?

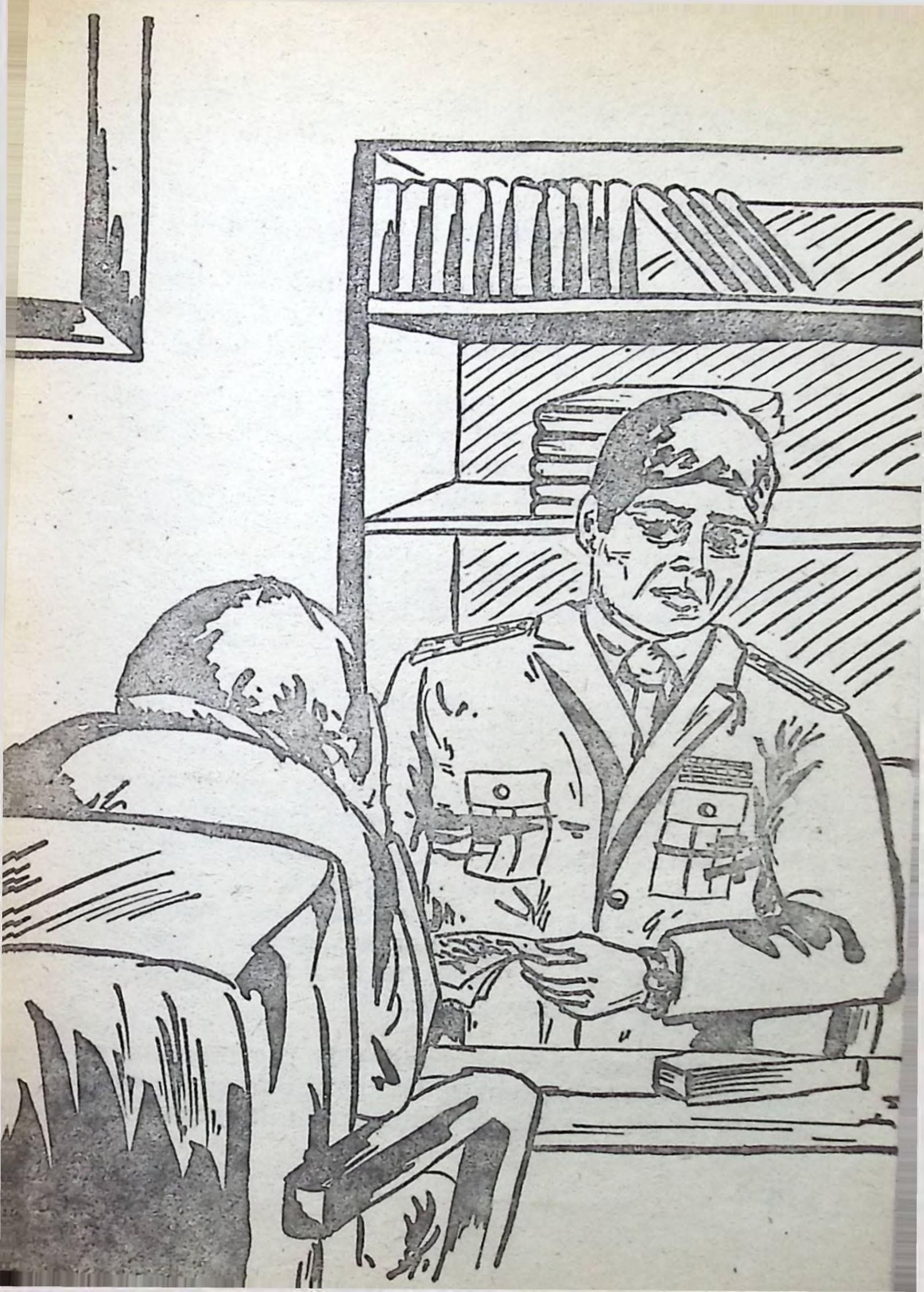

— Nu știu, nu știu, poate că îmi era frică de ce ar putea spune colegii, îmi era frică să nu mă considere toți un trădător...

— Știam că se fac presiuni asupra dumneavoastră. Acum sîntem siguri. Și fișele unde sînt ? întrebă din nou Banu.

— Le-am adus, răspunse Totu. Unele sînt însă la Konrad. Trebuie să ne întîlnim în dimineața aceasta în biroul lor de pe platformă. Dar nu pot, nu mai pot, mă înțelegeți ?

— Trebuie tovarășe inginer, ar fi cea mai mare greșeală să nu vă duceți ! zise cu un glas hotărît, aproape poruncitor inspectorul.

— Dar credeam că totul s-a terminat, tovarășe colonel, că totul s-a oprit aici... Totu era vizibil epuizat, la capătul puterilor, pe frunte îi apăruseră broboane mici de sudoare, iar buzele i se uscaseră de tot.

— „Inginerul" Konrad va avea o surpriză foarte mare în dimineața aceasta, zise inspectorul Banu, mai mult pentru sine...

Presiunea exercitată de străini îl determinase pe Totu să vină să declare adevărul. Lecția aspră, dură și gravă primită de inginer se încheiase, era, totuși, un sfîrșit fericit. În acest asediu îndelungat de conștiință, cîștigase în cele din urmă conștiința.

Inspectorul Banu, căruia nu-i plăceau lucrurile făcute pe jumătate, hotărî să acționeze așa cum cereau de fapt legile țării. Și pentru a documenta, în mod definitiv, activitatea celor doi spioni împotriva cărora existau și așa probe suficiente, trecu de îndată la realizarea scenei finale.

Pe platformă lucrările se desfășurau febril. O zi de muncă obișnuită, tenace. Oamenii doreau să vadă cît mai repede instalația funcționînd la parametrii

proiectaţi. Inginerii Codrea şi Totu trecură pe la punctele de lucru. Cei doi angajaţi, îmbrăcaţi în salopete, cărora le arătase cîteva puncte ale instalaţiei, ascultau cu „atenţie".

— Scuzaţi-mă, zise la un moment dat Totu, am de comunicat ceva domnului Konrad. şi cu paşi nu tocmai hotărîţi se îndreptă spre birourile acestuia.

Bătu la uşă.

— Cine e ? se auzi vocea lui Konrad.

Se auzi zăvorul şi Konrad se ivi în uşă...

— A, dumneata erai ! se miră Konrad. Intră, te rog... Şi după ce închise uşa întrebă cu glas scăzut. Ei, ai adus, domnule Totu ?

— Nu încă, domnule Konrad, dar în cîteva minute trebuie să vă pregătiţi. Nu avem mult timp la dispoziţie.

— O.K. ! aprobă Raul, trăgînd neglijent din ţigară. Din partea noastră nu o să aveţi greutăţi. Sîntem pregătiţi.

Privind cu atenţie, Totu observă lîngă dulapul metalic un aparat asemănător celui descris de Banu. Într-adevăr, străinii erau pregătiţi, dar nici oamenii legii nu stăteau cu mîinile-n sîn.

Uşa biroului afectat celor doi străini se dădu la o parte şi inspectorul Banu împreună cu Iliescu pătrunseră înăuntru.

— Bună ziua, domnilor, zise Banu. Cei doi se priviră surprinşi, dar nu-şi pierdură firea. Vă vorbesc în limba mea, pentru că sînt informat că o cunoaşteţi la perfecţie, aşa că...

— Ce doriţi, domnilor ? întrebă puţin răstit Konrad.

— Ce dorim noi ? Mai bine ne-aţi spune ce doriţi dumneavoastră domnule „inginer" Konrad. Zi-

cînd aceasta, Banu îi făcu semn lui Iliescu „să-şi arunce privirile“ puţin prin cameră. Fără greutate, descoperi, lîngă dulapul metalic, micul aparat fotografic acoperit neglijent cu o husă.

Chiar credeţi că cinstea şi demnitatea se cumpără domnilor ? ! Nicidecum, zise plin de hotărîre inspectorul. Sînt bunurile cele mai de preţ ale noastre, ale românilor, aşa că şantajul şi asistenţa dumneavoastră cred că s-au terminat. NU ? !

— Nu înţeleg despre ce vorbiţi ! se miră candid Raul, încercînd totodată să-şi revină şi să cîştige timp.

— Ba înţelegeţi foarte bine, domnilor, sînteţi oameni cu „experienţă“ în muncă şi de aceea cei de la centrul dumneavoastră o să fie puţin decepţionaţi de eşec...

Se lăsă pentru un moment o tăcere grea. Era evident că cei doi căutau o ieşire. Şi era de asemenea sigur că vor mai încerca să nege. Probele fuseseră însă adunate cu grijă.

— Încă un lucru, domnule Konrad, zise Banu, uitîndu-se la ceas, vedeţi să nu pierdeţi trenul la care v-aţi rezervat deja loc. Ar fi bine să-l urmaţi şi dumneavoastră, domnule Raul. Trebuie să părăsiţi cît mai repede ţara aceasta în care, cred eu, nu veţi mai reveni. Dealtfel, ca să fiu sincer, aici nu e loc pentru dumneavoastră. Şi acum, daţi-ne fişele şi celelalte documentaţii în posesia cărora aţi intrat ilegal. Nu are nici un rost să negaţi. V-am spus acest lucru de la început. Pe „omul dumneavoastră“, aşa cum îl credeaţi, nu l-a răbdat sufletul să vadă munca alor săi în mîna unora care trăiesc din vînătoarea de informaţii, ca să nu zic altfel. Şi-a dat seama unde-l duceţi cu „bunăvoinţa“ şi „dărnicia“ dumneavoastră. Aşa că, adio, domnilor...

Dispariţii ciudate

Hotărîse ca, în seara aceea, să iasă împreună cu familia la spectacolul de varietăţi dat de unii dintre cei mai îndrăgiţi actori de estradă. Trecuse destulă vreme de cînd nu mai fuseseră împreună la un spectacol.

Distribuţia era tentantă. Erau anunţaţi oaspeţi de frunte de la Bucureşti : şi nea Mărin, alias Amza Pelea, şi Stela Popescu, şi Ştefan Bănică, şi Virgil Ogăşanu şi Nicu Constantin şi atîţia alţii.

În timp ce pe scenă se desfăşurau tocmai „păţaniile lui Sucă", cineva intră în lojă şi şopti la urechea inspectorului şef.

— Tovarăşe Banu, ceva urgent pentru dumneavoastră.

Banu se întoarse şi-l văzu pe Grigoraş, directorul Casei de cultură, a cărui voce îi era atît de cunoscută.

Făcu semn soţiei că este nevoit să plece. Îşi îmbrăcă de la garderobă pardesiul şi, uşor alertat, se îndreptă spre sediu.

Se întîmplase, gîndi el, ceva deosebit, care necesita luarea unor măsuri urgente, altfel nu mă căutau chiar la spectacol. „Datoria înainte de toate, Banule, spectacole vor mai veni, așa că...“

Ajuns la sediu inspectorul află că este așteptat de o femeie care ține cu tot dinadinsul să-i facă cunoscută o situație deosebită, gravă. O primi. Era Capanu Nora din Silișteni care relată că de trei zile bărbatul ei, sondorul Costică, nu a mai venit acasă. Crede, ba e chiar sigură, că i s-a întîmplat ceva rău, crede că e chiar mort. Gîndul o duce acolo, că ar putea fi mort, că, obișnuind să bea de la o vreme, s-ar fi putut îneca în lacul pe lîngă care trece cînd vine de la serviciu. Sau poate, o fi fost prins în vreo casă la cine știe ce femeie și...

Și femeia, plînsă, tristă și înnegurată își justifică prezența la comandant, spunînd că semnalase faptul cu trei zile în urmă șefului de post, dar crede că n-a întreprins nimic pentru găsirea soțului cu care are trei copii. „Sînt desperată tovarășe colonel, sînt distrusă, ce mă fac ? !...“

Într-adevăr, faptul era semnalat șefului de post, dar neraportat la timp și la județ. Subofițerul justifica întîrzierea crezînd că omul va apărea sau că se va putea rezolva situația la nivel local.

Banu chemă pe cei de la judiciar și le dădu spre clarificare cazul, făcîndu-le și un scurt instructaj : traseul pe care-l urmase cetățeanul, amplasarea locuinței, detalii de la locul de muncă, relații, legături, locuri frecventate etc.

A doua zi, Popeangă se prezentă cu un plan de bătaie.

— Tovarășe inspector șef, raportă el, acesta mi se pare un caz deosebit. Pe plan local se fac inves-

tigații, după cum ați ordonat. Au început deja să se cearnă și unele zvonuri.

— Nu zvonuri, Popeangă, vrem altceva. Dacă vă luați după zvonuri... vă apucă iarna cu cazul ăsta, îl întrerupse Banu.

— Am și ceva detalii. Am fost informați că actele, pe care de obicei le purta la el, sînt acasă. Au fost găsite în bucătăria de vară. De ce acolo, încă nu s-a stabilit. A plecat acest om fără acte și în puterea nopții ? Unde ? Cum ? Pentru că fusese văzut în curte. Există și martori în acest sens, continuă Popeangă.

— Popeangă, să nu ne pripim. S-ar putea să fie o fugă desperată de acasă, s-ar putea să fie o crimă, s-ar putea să fie și un înec. Cîte n-ar putea fi la mijloc.

Popeangă tresări. Cu cîteva minute în urmă și el gîndise același lucru.

— Totuși cercul bănuiților, continuă Banu, trebuie format acolo și după aceea, prin eliminare...

— Așa voi face, raportă scurt ofițerul.

Inspectorul mai făcu unele mici completări pe plan și-l înmînă lui Popeangă, ordonîndu-i să fie ceruță și o echipă de scafandri pentru a verifica eleșteul. Poate...

Cel dispărut, Capanu C., căzuse în patima băuturii după ce au început să circule primele zvonuri cum că Nora, nevastă-sa, și-ar fi găsit încă din toamna trecută pe unul Pică Gicu, tractorist care lucra la ferma Ciorăști. O aducea chiar pînă acasă, seara, cu tractorul, cînd el, bărbatu-său, se afla la lucru, că lucra omul în schimburi la sonde. Se mai ciondăni-

seră ei, o mai altoise, dar femeia, ajunsă la 37 de ani, se îndrăgostise subit. Cunoscuse, pesemne, adică, marea iubire... Uitase, se vede treaba, că avea trei copii şi bărbat. Se schimba şi se pieptăna de trei ori pe zi pînă să apară Gicu, tractoristul. „Boală grea dragostea, îţi aprinde călcîiele şi-ţi seacă sufletul" îi spusese într-o doară poştăriţa satului, femeii. Prin ea, prin poştăriţă, îi trimetea Gicu bilet şi vorbă, în schimbul unui sac sau doi de grîu ori porumb. „Ce s-o găsi pe la fermă, Gicule. Nu uita, dragostea Norei, prin mine se ţine, dacă vrei să-ţi fie bine".

La început au fost zvonuri, dar pînă la urmă povestea n-a mai putut fi ţinută în secret şi Nora începuse să ia drumul Ciorăştilor, iar Gicu călca tot mai des pămîntul Siliştenilor.

Costică o mai iubea pe Nora,, îşi iubea copiii, banii îi aducea acasă, la leu, dar încolţise în el sîmburele geloziei şi băutura pusese într-adevăr stăpînire pe el.

Era necăjit. Nora se rupsese definitiv de el. Zvonurile ajunseseră şi la urechile lui. Femeia lui uitase de toate. De el, de mîncare, de gospodărie, de copii.

— Nu-ţi convine, replicase ea, plec. Plec unde-oi vedea cu ochii.

— Noro, o rugase el, din cauza ta m-am apucat de băutură. Nu mai am somn. Tu ştii de ce. Abandonează-ţi gîndul... a fost o rătăcire de-a ta, sîntem oameni în toată firea, avem copii. Cum poţi trece peste ei, peste anii care i-am trăit împreună ?

— Ani ? Nu-mi pasă. Faceţi ce vreţi. Eu mă duc la el. Ce ştii tu !

— Fă, femeie, nu fi proastă, ţine seama că e mai tînăr ca tine şi cînd i s-o scîrbi, te lasă...

— Pe mine ? Ha, ha, izbucnise isteric Nora.

— Femeie, bagă-ţi minţile-n cap, ai altă datorie, crezi că iubitu-ţi ţine de urît sau de cald mult ?

— Nu-mi pasă, ţipase ea.

Bărbatul ridică braţul, dar întîrzie pînă palma lovi obrazul femeii. Apoi lovi. Tare, cu toată durerea, cu tot necazul adunat.

— Căţea ! zise el şi, întorcîndu-i spatele, ieşi din odaie.

— Dobitoc eşti tu. Ori eu, ori tu, fi-ţi-ar splina a dracului ! ameninţă în urma lui femeia. Cîinii or să te mănînce !...

După scandal Nora Capanu dormi ca pe jăratic. Îl ura pe acest om, nu mai putea să-l vadă, trebuia să facă într-un fel. „Mă mărit cu Gicu. Mă voi muta la el. Acolo, la I.A.S., unde are el cameră".

În ziua în care luase salariul, sondorul Costică dispăruse. Poate plecase în altă parte... Poate...

În dimineaţa în care venise femeia la postul de miliţie, declarase că bărbatul ei a părăsit domiciliul, în plină noapte, a luat-o prin oboare, aşa crede ea. Auzise ceva zgomote în beci, unde aveau o damigeană cu ţuică, apoi paşii lui prin curte.

Subofiţerul se uită lung la ea, apoi îi întinse o hîrtie şi stilou.

— Ştiu la ce te gîndeşti... că de... ne-am certat, el cu beţia, eu cu altele. Nu ascund că am vrut să plec. Dar sînt copiii la mijloc. Şi am vorbit între noi, aşa, ca oamenii, şi ne-am împăcat. Eu uit pe Gicu, el se lasă de băutură, copiii să fie sănătoşi. Şi tocmai acum ! Sînt tare amărîtă şi îngrijată. Vorbea lim-

pede, convingător. Obrazul, privirea indicau suferință și sinceritate. Femeia îl mișcă pe Ispas.

— Scrie matale o plîngere, că ți-a dispărut bărbatul, și explică cu a dispărut, ce știi. Eu îți promit să ți-l găsesc. Stai liniștită și ai grijă de copii.

Nora a scris o pagină întreagă. „L-am așteptat și nu a venit. Toată noaptea n-am dormit din pricina asta". Într-adevăr, era obosită, cearcăne mari îi străjuiau ochii. Îi tremurau și mîinile.

„Să nu-mi formez o părere greșită, n-aș putea bănui că dispariția acestui om este definitivă. O fi avut și el o treabă undeva. Ia-o încetișor, băiatule, altfel o să-ți tragă șeful o săpunealâ...", gîndi subofițerul.

Rămas singur, așternu și el în agendă un fel de plan de acțiune, își fixă oamenii pe care trebuia să-i întrebe, să-l ajute.

Ieși în fața postului și trase în piept, adînc, aerul curat al dimineții de martie, cu miros de zăpadă tîrzie și mugure nou. Să anunț la județ, să nu anunț... mai aștept. Să nu vin cu bombe, omul o fi pe aci, prin apropiere...

Urcă pe bicicletă, de care nu se despărțea niciodată, chiar și iarna, o porni spre oficiul P.T.T. Telefonă la Schelă și i se răspunse că omul căutat într-adevăr nu se înființase la schimb. Lăsă vorbă ca cei de acolo, adică maistrul lui, în cazul în care va apărea, să-i telefoneze la postul de miliție. Cînd termină convorbirea operatoarea de serviciu îl întrebă curioasă :

— Pe cine căutați tovarășe plutonier major ?

— Pe Capanu, sondorul, Ioană, a plecat de acasă și trebuie să aflăm unde e ? Cunoști cumva, ceva ?

— De cunoscut nu cunosc, dar aseară a fost aici, a telefonat fetei la București, e elevă la o școală din

capitală. Nu era prea băut, cu toate că mirosea. N-am auzit prea bine, dar părea niţeluş cam trist. Oricum era treaz.

Plutonierul major Ispas se întoarse pedalînd către bufetul comunei. Bufetierul confirmă că sondorul Costică trecuse pe la bufet şi luase, ca de obicei, o cinzeacă. Atît şi nimic mai mult.

— Altceva n-ai observat ? insistă Ispas.

— Altceva... parcă de la o vreme Costică pare abătut, răspunse acesta. Parcă e bolnav. L-am auzit odată vorbind singur. Am zis că e de vină aia, cinzeaca. Am auzit că-l chinuie beleaua aia de nevastă-sa. Ce-aş cîrpi-o eu, tovarăşe major. Da' Costică e băiat blajin. De cînd a altoit-o, acum 4—5 zile, pare şi mai trist. Parcă-i pare rău.

Treaba dracului, gîndi plutonierul. Cine ştie prin ce şanţ o fi dormit Costică şi-n ce parte o fi luat-o. Poate Paraschiva, zootehnista, o şti ceva. Pedală cu îndîrjire mai departe, către sectorul zootehnic. Paraschiva tocmai terminase mulsul vacilor şi fu găsită în uşa grajdului. De cum îl văzu, simţi că e ceva la mijloc. Ea era vecină cu Nora şi Costică Capanu.

— Măi, Paraschivo, măi, fătuco, l-ai văzut pe Costică cumva aseară ? o întrebă miliţianul.

— Păi l-am văzut, că în ultima vreme mereu era tărăboi la ei.

— Eşti de aur, Paraschivo. Bună ziua, că şi uitai.

— S-a întîmplat ceva ?

— Sper că nu. Văd că te aşteaptă cei de la I.C.I.L. ai treabă, treci pe la post să stăm de vorbă.

— Trec.

Ispas pedala, ca un ciclist de performanţă, de colo pînă colo. Comună mare, cu sate lungi. „Mi-ar trebui o mobră, aş fi mai operativ, da' ce fac cu

ecoul ei, pîrîitul ăsta mă dă de gol. E șeful de post, s-o mai fi întîmplat ceva, ce o fi ? și de aci, curiozități, întrebări, comentarii și se alege praful de munca șefului. Tot bicicleta-i mai bună, sau calul..."

Mobiliză cîțiva oameni, pe care se bizuia, și începu treaba. O treabă grea, migăloasă. Dar nici acum nu telefonă la județ. Credea că totuși îl va descoperi pe Costică.

Plutonierul major Ispas scotoci cu oamenii lui prin împrejurimi. Cu niște prăjini, încercară zadarnic să dea de cel dispărut în apele heleșteului.

Greșise totuși că nu raportase la județ. Abia după a treia zi de căutări, spre seară, hotărî acest lucru. Se pierduse totuși timp.

Cînd colonelul Mihalcea, unul dintre colaboratorii apropiați ai inspectorului șef, împreună cu Popeangă și o echipă operativă ajunseră la Silișteni, era deja noapte, o noapte înstelată de martie.

Banu luase legătura între timp cu un vechi prieten al său, acum director la un șantier naval. Îl rugase să-i trimită pentru a doua zi doi oameni, doi scafandri.

„Deci omul nu a mai fost văzut, din acea noapte, nicăieri. Trebuie să căutăm peste tot, oricum, în primul rînd trebuie căutat în perimetrul localității, trebuie să fie găsit", își zise Banu. Deși nu prea cred că se află în adîncuri, trebuie să încercăm și această variantă, își continuă gîndul inspectorul. Mihalcea îi raportă că ajunsese în localitate și că a început cercetarea cu bine. Deja obținuse o informație prețioasă. Tractoristul fusese văzut în seara aceea, a dispariției, în Silișteni. De astă dată fără tractor. Fusese văzut prin preajma locuinței lui Capanu și chiar vorbise cu Nora. Cel care îl informase despre acest amănunt

era soţul Paraschivei, coleg de schelă şi prieten întrucîtva cu Costică. Putea fi în legătură cu hotărîrea nevestei lui Costică de a termina aventura cu tractoristul. Se potrivea !

— Cînd s-a petrecut întîlnirea dintre cei doi ? întrebă Banu.

— Înainte de a veni soţul acasă ! îi răspunse, de la capătul celălalt al firului, Mihalcea. Apoi n-a mai fost văzut. După aceea, Gicu s-a aflat la locuinţa sa din cadrul I.A.S.-ului Ciorăşti. Dimineaţa a luat tractorul şi remorca şi a plecat la gară să aducă îngrăşăminte. Pînă la această oră nu s-a discutat cu el şi nici locuinţa nu a fost cercetată. Este tot ce ştim pînă acum, adăugă, la cele relatate mai înainte, Mihalcea.

Din lectura declaraţiei Paraschivei, a soţului ei şi a altor cetăţeni, Mihalcea reuşi să prindă firul de care acum avea atîta nevoie. Trebuia, deci, cum s-ar spune, „să înceapă cu începutul". Luă măsura ca oamenii din sat, care în dorinţa lor de a ajuta mai mult încurcau desfăşurarea cercetărilor, să meargă acasă, să-şi vadă de treburile lor. Apoi, la fiecare ieşire din sat aşeză cîte un om din grupa de sprijin a şefului de post.

— Orice persoană suspectă care intră şi iese din sat să fie legitimată şi să se comunice imediat la sediu, ordonă Mihalcea.

Acasă, unde se verifică loc cu loc, încăpere cu încăpere, nimic deosebit. Cercetările înaintau, s-ar putea spune, cu „pas de melc", dar înaintau.

Se lăsase puţin frigul şi, probabil, în acea noapte, temperatura avea să coboare serios, dar oamenii în uniforme albastre lucrau cu febrilitate.

„Toate urmele să fie adunate cu grijă, să nu scăpăm nimic" ordonase Mihalcea oamenilor săi.

Nora, soția celui dispărut, încerca și ea să dea relații ofițerilor Popeangă și Mugur. Vorbea aproape monosilabic și la intervale scurte izbucnea în plins.

Cu atenție, Mugur și asistentul său căutau, probe criminalistice, făceau fotografii. S-au cercetat casa, cameră cu cameră, curtea, grajdul, grădina. S-au studiat toate locurile pe unde pașii dispărutului puteau călca.

În pivniță, de exemplu, au avut ce vedea. Lanternele care au inundat încăperea dădură la iveală sticle neorînduite, damigene, borcane, o putină și un butoi pentru vin. Dar totul mirosea a țuică. Pardoseala era umedă. Nora stătea în ușă și privea la munca lor. Dealtfel i-a însoțit peste tot cu discreție, cu interes și cu dorința de a fi utilă. Le era de folos.

— Cînd s-a vărsat țuica asta pe jos ? o întrebă Popeangă, în timp ce Mugur examina cu atenție lucrurile din pivniță.

— Nu știu exact, poate chiar el a vărsat-o în seara aceea, dar cum venea beat în fiecare seară, nu m-am mai sculat din pat.

Mugur recoltă cîteva amprente.

— Continuăm mîine, zise Popeangă, și ieșiră.

Dimineața veni parcă mai repede decît se așteptau ofițerii. Pămîntul înghețase și începuse să ningă. Ningea calm și frumos ! Erau ultimele zvîcniri ale iernii. Natura nu ține seamă de necazurile și întîmplările nefericite ale oamenilor. Ningea liniștit, așa, ca un adio al anotimpului zăpezii spus acestor locuri.

După ultimul raport primit de la Mihalcea, colonelul Banu hotărî să meargă și el la Siliștenii. Cei doi scafandri sosiseră cu trenul de noapte.

Se urcară în autoturism cu toții și, în zumzetul discret al ștergătoarelor de parbriz și în torsul lin

al motorului, porniră spre nordul județului. Dacă pînă în prînz Mugur reușește developarea filmelor, relevarea amprentelor, putem în scurt timp să obținem noi indicii cu privire la crimă și la autorul crimei. Se închide cercul. Nu a rezultat să fi avut dușmani acest Costică. Nici în sat și nici printre colegii de la Schelă. Să vedem ce surpriză ne aduce și pufoaica lui Gicu. Corpul celui dispărut, rămînea însă de negăsit.

La Siliștеni, la sediul postului de miliție, inspectorul șef era așteptat de Mihalcea.

— Nu sîntem încă stăpîni pe situație, tovarășe colonel, o luă înainte Mihalcea. Dacă e vorba de un omor, ucigașii au lucrat aproape perfect. Avem un noian de date, dar deocamdată nu ne putem pronunța.

— N-o fi mai greu de clarificat decît celălalt caz, ăla cu femeia găsită pe cîmpul de la Tufeni. Acolo n-am avut chiar nici un fir și tot am dat de autori, zise Banu.

Într-o glugă de coceni din curtea Paraschivei se găsise o cămașă și o flanelă de lînă. Să aparțină oare lui Costică ?

— Sînt mai multe piste, zise Mihalcea. Există aici și dragoste și gelozie și vecini...

De venirea Paraschivei la postul de miliție, aflase, după un timp, și Nora, care era și ea cu ochii în patru. Nu prea o vedea cu ochi buni de cînd cu Costică.

Cu șorțul sumes în brîu, Nora o strigă la gard.

— Fă, Paraschivo, fă-te încoa' să-ți zic două, trei, vorbe.

Femeia strigată tocmai curăța porumbul ce-i fusese adus pentru zilele muncă realizate în cursul anului.

— Acu'. Stai, stai, că vin. Cu legătura pe cap, Paraschiva se apropie de gardul scund ce despărţea cele două gospodării.

— Ce-i ziseşi lui Ispas, la post, în declaraţia aia ?... Poate ştii tu ceva. De ce mie nu-mi ziseşi nimic. Că, oricum, tot eu eram femeia lui, dumnezeu să-l ierte.

— Păi, ce să zic, fusei întrebată dacă ştiu de Costică ceva, îi răspunse Paraschiva, puţin mirată de întrebarea vecinei.

— Şi ce ai declarat, vecino ? continuă ea. Poate-mi zici şi mie.

— Ce-am auzit şi ce-am ştiut, eu nu pot să mint... dar ce te interesează ?

— Cum să nu mă intereseze ? Fă, femeie ! Păi, bun ori rău, era bărbatul meu şi chiar dacă ne băteam, noi încă ne iubeam. Numai ţie nu-ţi plăcea, că te băgai în el, ca ursu' la miere. Şi el mi-a recunoscut cînd ne-am judecatără ultima oară, că a păcătuit cu tine ! Ptiu ! Cu una ca tine ! !

Afirmaţia femeii de lîngă gard pică asemenea unui trăsnet asupra Paraschivei.

— Eu să... cu Costică ? ! Tu spui asta ? Tu care te-ai întins cu tractoristul ăla prin toate coclaurile şi prin lanurile de porumb ? Tu, fă... ?

— Eu, fă ! Da, eu ! Başaldelo, hoaşco, tu l-ai învîrtit, tu ştii de Costică ! Te-o fi prins al tău, bărbatu-tu cu el în glugile de coceni şi i-ai făcut de petrecanie.

Şi Nora zicînd asta, nescoţînd-o pe Paraschiva din hoaşcă şi başaldelă, i-a înfipt amîndouă mîinile în păr şi o trase peste gard.

Dar nici Paraschiva n-a stat de lemn. A început să-i dea cu pumnii în cap, peste faţă, peste burtă şi chiar şi cu picioarele. Lovea pe unde nimerea.

Amîndouă încleștate, că și Paraschiva reuși să-i înfigă o mînă în păr, scrîșnind din dinți, se loveau de mama focului.

— Curvă, cățea nepotolită, te aranjez eu, acum chiar ám să te aranjez, striga Paraschiva.

Nora gîfîia trăgînd-o pe cealaltă de păr, nescoțînd-o din zootehnistă, vacă murdară, nemulsă, nespălată, proasta satului, curvă și criminală...

Pînă la urmă au sărit vecinii să le despartă. Se adunaseră deja mulți și se uitau, unii chiar se amuzau, rîdeau că de mult nu mai văzuseră două femei bătîndu-se, unii nu văzuseră deloc. Știau că femeile nu se bat, în general, ca bărbații. Dar cum să le desparți, că erau încleștate bine și nu-și dădeau drumul în nici un fel. În sfîrșit, cînd ele obosiră, putură oamenii să le scoată mîinile din păr. Erau pline de sînge și de bale, pentru că se zgîriaseră, se scuipaseră, se mușcaseră și îmbrăcămintea lor era ferfeniță.

Se despărțiră totuși și, în aceleași huiduieli reciproce și blesteme, se retraseră fiecare în partea ei.

Mulțimea se împrăștie și ea, comentînd cu haz spectacolul pe cît de dramatic, pe atîta de comic.

— Abia am scos-o pe Paraschiva din mîinile Norei, interveni Popeangă care relata inspectorului întîmplarea. A fost dusă în casă și a leșinat.

— Interesant. Cred că și încăierarea asta ar spune ceva. Surprize peste surprize. Cîinele l-ați folosit ?

— L-ám folosit tovarășe colonel, însă fără rezultat. În heleșteu, de asemenea, am căutat, am folosit o barcă și prăjini. Nimic. Chiar dacă ar fi fost aruncat acolo, nu avea cum să-l poarte apa mai departe de 5—6 metri de mal, pentru că nu sînt curenți puternici.

— Deci scafandri noștri n-au ce lucra. Îmi pare rău că v-am chemat, se adresă celor doi bărbați înalți

și supli, pregătiți pentru „operații". În orice caz, trebuie, totuși, să faceți o verificare.

Într-adevăr și cazul de la Tufeni a dat bătaie de cap oamenilor legii. Femeia fusese găsită la marginea satului, înghețată, aproape dezbrăcată. Cei care au făcut primele cercetări au tras concluzia, dealtfel pripită, că nu fusese un act de tîlhărie și viol, că ea a murit din cauza viscolului și a gerului năprasnic.

Era a treia zi de Crăciun.

Familia îi făcu slujba și cele necesare înmormîntării. Curios ! Și medicul legist fusese de acord cu cele propuse, încuviințînd înhumarea. Întrucît persoana respectivă, femeia, locuia în alt județ și fapta se întîmplase la Tufeni, unde avea rude, după sumare cercetări la fața locului și neexistînd probe evidente, organele din județul vecin urmau să-i găsească pe eventualii vinovați.

Raportul șefului de post ridica însă multe semne de întrebare. Lucrurile nu erau așa clare. Înmormîntarea grăbită nu era o soluție înțeleaptă. Nu era nici corectă.

Colonelul Mihalcea primise raportul și se înființă-se cu el la inspectorul Banu.

— Curios, foarte curios ! De ce o femeie dintr-o — să-i zicem — ceartă hotărăște să plece de acasă pe o vreme așa cîinoasă, în alt sat, la o depărtare de circa 10 km ?

— Și declarațiile soțului, socrilor și fiului său sînt contradictorii. De ce oare nu se ținuse seama de aceste lucruri ? Se pare că cei care au anchetat s-au grăbit. Nouă însă ne revine sarcina să mai facem o verificare. Trebuie !

Echipa operativă, condusă de Mihalcea, începu să-și desfășoare activitatea de dimineață. Vecinii care

mai aflaseră și știau cîte ceva despre necazurile acelei femei, despre viața pe care o ducea cu pădurarul, soțul, au dat relații prețioase. La fel și bătrînul, tatăl ei.

— Rău făcui, taică, rău făcui că o dete-i după nebunu' ăla. S-a boierit, acu' nu-i mai plăcea de fii-mea. Cînd l-am cules din șanțuri, îmi pupa mîinile, acu' nici p-ăla mic, pe nepotu-meu, nu-l lasă să vină pe la noi. Săraca de ea. Venea numai bătută, mereu era amărîtă. Și asta numai de cînd l-a făcut șef de pădure... zisese tatăl cu năduf, ștergîndu-și lacrimile ce-i brăzdau obrazul.

În locul unde fusese găsită femeia, între ciulini și porumbari, zăpada era viscolită și, la fel ca prima dată, nu au fost descoperite alte urme care să facă lumină.

— Să mergem la Șoricu, hotărî Mihalcea. Sper să n-o fi înhumat-o.

Au ajuns la timp, cu toate necazurile create de drum, și de vreme. În curtea pădurarului, dealtfel bine întreținută, casă nouă mare, de puteau locui cinci familii în ea, grajd și alte acareturi, plus „Dacie 1300", se adunase o mulțime de oameni care doreau s-o conducă pe răposată pe ultimul drum. La căpătîiul femeii mame, se afla băiatul ei, în vîrstă de 19 ani, un băiat decent, îngrijit, dar cu părul răvășit și ochii plini de lacrimi. Pe chipul lui de adolescent se putea citi o mare durere. Mai încolo, rudele apropiate. Soțul se ocupa cu alte treburi, cu preotul și prietenii lui. Cînd intră pe poartă Mihalcea, cunoscut oamenilor, aceștia, cu respect, le făcură loc noilor veniți.

Deosebit de mirat se arătă pădurarul, care le ieși în întîmpinare.

Primul care vorbi fu Mihalcea.

— Avem să mai facem o verificare. Dumneata eşti soţul, nu-i aşa ? Eşti de acord, da ?

— Da... sigur, dar nu înţeleg de ce ar mai trebui... Este şi aşa destul de tîrziu cu îngropatul... Ştiţi, soţia mea a plecat şi cineva, vreun tîlhar...

— Ştim, cum să nu, îl opri Fătu. Tocmai pentru asta am venit. Să vedem despre ce tîlhar este vorba.

— Dumneata trebuie să ne ajuţi, nu să ne încurci. Doar eşti primul interesat în aflarea adevărului, îi zise Mihalcea. Văd însă că ai cam băut, crezi că băutura te linişteşte ? Într-adevăr, pădurarul mirosea puternic a băutură.

Sicriul fu luat pe braţe de cîţiva oameni şi dus într-o cameră, din al cărei tavan spînzura un frumos candelabru. Interiorul era mobilat cu lucruri destul de scumpe, unele cuverturi de pe paturi fuseseră executate chiar de decedată.

Criminaliştii începură să-şi facă datoria. Pe obrazul drept, aşa cum se stabilise şi prima oară, dar fără a i se acorda semnificaţia reală, rămăsese impregnată forma degetului mare al unei mîini care obturase gura femeii. În partea de jos a bărbiei se descoperi o forţare a maxilarului care, prin intervenţia morţii, rămăsese încleştat. Pe braţe fură identificate cîteva vînătăi iar în partea laterală a bazinului — iarăşi vînătăi... La dorinţa soţului, deci a familiei, nu se făcuse autopsie, fapt nelegal şi care a permis alunecarea cercetărilor şi concluziilor pe o pistă greşită.

— E clar, exclamă Fătu. Femeia a murit înainte. A fost dusă apoi acolo, şopti el lui Mihalcea. Moartea a survenit cu cîteva ore înainte. Priviţi corpul inert, păstrează urme de altă culoare, care se formează numai prin impact cu un corp tare. De exemplu, la trepidaţii cînd se transportă cu o căruţă.

— Faceţi cît mai multe fotografii color. Cu atenţie, se adresă Mihalcea ofiţerilor criminalişti.

Activitatea grupei operative era pe sfîrşite. Pădurarul, soţul moartei, devenise nerăbdător. Observîndu-l, Fătu îi zise, cu calmul său de anchetator.

— Imediat se termină, omule, o puteţi duce liniştit unde aţi dorit.

Şi ofiţerii s-au ţinut de cuvînt, au lucrat calificat. Nici nu s-a întîrziat prea mult. Au făcut paşi uriaşi spre adevăr, spre clarificarea reală a cazului.

...A doua zi era mare fierbere în Şoricu. Dacă pînă atunci unii oameni erau încredinţaţi că femeia fusese victimă a gerului care o îngheţase pe cîmp, iar alţii că totuşi, aici, în sat, se întîmplase ceva, acum toţi aşteptau cu înfrigurare un răspuns.

Pădurarul devenise atent la tot ce se întîmpla. Avusese de-a face, în viaţa lui, cu mulţi oameni pe care-i furase, îi linguşise... Fusese chiar şi în ţări străine omul, cu „Dacia“ lui.

Şi Mihalcea cu Fătu lucrau metodic. Ce au făcut membrii familiei pădurarului în ziua aceea ? Cum sînt ei cunoscuţi, cu ce se mai ocupa pădurarul ?...

Băiatul victimei venise în vacanţa de iarnă, fiind elev încă. Discuţia cu el fusese lăsată la urmă, întrucît, aşa cum gîndise Mihalcea, cheia se afla în mîna lui.

— Dimineaţa, începu el, am stat acasă. Al bătrîn (tatăl pădurarului) şi cu tata fuseseră la un vecin să taie porcul. După ce au terminat au venit să-l taie şi pe al nostru. Mama pregătise totul, apă fiartă, spălase vasele şi mulsese vacile. Şi ei au venit cam afumaţi. Al bătrîn avea chef vizibil de ceartă. A înjurat-o pe mama, adică pe nora lui, că e puturoasă, că n-a dat la vite şi ea i-a răspuns că „nu puteam face totul“, „poţi să le dai şi dumneata“. El s-a făcut

foc şi a început s-o înjure şi mai rău. Tata sta mai într-o parte şi nu zicea nimic. Pînă la urmă m-am dus eu şi am dat la vite. Cînd au terminat, s-au cinstit din nou şi ăl bătrîn se cherchelise bine. A înjurat-o din nou pe mama. Ea a zis s-o lase în pace odată. Dacă nu le este pe plac de ce au acceptat-o în casa lor. Tata i-a luat apărarea bătrînului, „că bine-i face, că e o natantoală". A înjurat-o şi el, ceea ce nu mi-a plăcut deloc. Am plecat în sat lăsîndu-i certîndu-se. M-am plimbat vreo oră, că nu mai puteam suporta. Cînd m-am întors mama nu era acasă. Mi-au spus că plecase la Tufeni. Însă nimeni n-a văzut asta, nici Covîrlie de la canton, cu toate că a declarat că a văzut-o. Deci, nu era acasă. M-am întrebat, o fi plecat totuşi la Tufeni ? Cum, dacă nimeni n-a văzut-o plecînd ? ! Băiatul începu să plîngă cu sughiţuri, regretînd că a plecat în acea clipă în sat şi nu a rămas lîngă maică-sa.

Deşi se edificase asupra acestui aspect, Fătu îi mai puse o întrebare.

— Spre o clarificare sigură spune-ne : pe ei, pe bătrîn şi pe tatăl tău, unde i-ai găsit cînd te-ai întors, ce făceau ?

— Erau în curte şi sporovăiau. Am intrat în casă şi mama nu era. I-am întrebat unde e şi mi-a răspuns bătrînul : „nebuna de mă-ta a plecat la Tufeni. Se întoarce ea. Dă-o dracului". A doua zi, ştiţi că a fost găsită... şi iar izbucni în plîns. Ce-o fi avut cu ea ? ce-a avut ? întrebă el, zguduit de plîns.

— Cine ? întrebă şi Fătu.

— Ăl bătrîn şi tata. De ce ?

...Pînă la urmă, pădurarul şi bătrînul, neavînd încotro, au recunoscut.totul.

Magnetofonul își rotise benzile care reținuseră totul.

După ce băiatul plecase în sat, pădurarul a lovit-o pe femeie. Ea a început să strige și bătrînul i-a dat cu muchea toporului în cap. Au dus-o apoi într-o glugă de coceni pînă cînd le-a venit ideea s-o transporte în cîmp. De aici și urmele acestea vinete și gălbui descoperite pe trupul moartei. Corpul ei rigid se lovise de blana drogii cu care a fost transportată. Apoi au aruncat-o în cîmp... Atunci cînd viscolul se întețise, iar fiul ei dormise cu gîndul că mama lui s-a dus, totuși, la Tufeni.

Inspectorul era însă preocupat de mobilul noului caz, de găsirea autorului, pentru că el își formase convingerea că era vorba totuși de un omor.

Faptul îi devenise mai limpede după ce au sosit analizele de laborator, fotografiile și celelalte probe și după ce s-au corelat toate datele.

Înainte de dispariția lui Costică, Nora făcuse un drum la Gicu. Îi spuse că se va muta la el, că nu mai vrea să trăiască în casă cu omul ei.

— Trebuie să termin cu el, zise ea, cu ochii aprinși în cap. Așa nu mai merge.

— Ești nebună ? Ce, nu putem să trăim și așa ? răspunse Gicu.

— Nu, nu putem. Eu numai cu tine vreau să trăiesc. Ajută-mă, fă ceva. Ești bărbat !

Gicu era el om slab din fire, dar...

Văzîndu-l că nu zice nimic, femeia începu să plîngă, să vorbească în neștire, să amenințe că-și ia viața, că ea nu poate trăi cu doi bărbați, că fără Gicu nu poate trăi, că de cîte ori se apropie bărbatu-său de ea îi vine să-l omoare, ori să se omoare pe ea, că i se face greață cînd pune mîna pe ea, că...

— Nu mă iubeşti, nu m-ai iubit... Eu sînt în stare să-mi părăsesc pînă şi copiii pentru tine şi tu... Bine că te cunosc acu', văd eu ce fel de om eşti...

Gicu a încercat s-o potolească, dar ea se tăvălea pe jos, şi plîngea. Pînă la urmă el se învoi să o ajute. La auzul făgăduielii, femeia sări de gîtul lui şi începu să-l sărute. „Cine a zis că femeia are trei coaste de drac, n-a greşit", zise el printre dinţi, şi se tăvăliră pe dormeza de alături. Se iubiră îndrăcit, nesocotit, uitînd că între ei creştea o umbră. O umbră mare cu înfăţişare de om. Cu înfăţişare de om mort.

Cei doi negară cu înverşunare faptul că ei ar fi autorii crimei. Fiind puşi în faţa probelor evidente, recunoscură. Mai întîi Gicu, apoi Nora. Recunoscură cum ea, Nora, îi motivase lui Costică că vrea un sprijin să scoată acea damigeană din pivniţă şi cum Gicu, tractoristul, aflat în spatele uşii, îl lovise cu sete în cap cu muchea toporului pe sondor. Cum vărsaseră ţuica, să ascundă eventualele urme, şi apoi şterseseră cu cămaşa şi flanela mortului, pe care l-au dezbrăcat lăsîndu-l gol, şi cum, pînă la urmă, l-au îndesat într-un sac pentru a-l duce cît mai departe de sat. Acolo, în capătul viei, unde fusese găsit, mîncat parţial de cîini. Cum se gîndiseră să ascundă în gluga de coceni din curtea Paraschivei obiectele „corp delict".

Un lucru mare uitaseră. Că oamenii puşi să vegheze la adevărata dragoste şi linişte a oamenilor, a vieţii acestora, îşi fac datoria aşa cum trebuie.

Şi cînd au aflat-o era prea tîrziu... Remuşcările... nu-şi mai au rostul.

În după-amiaza unei zile de august, curtea şcolii generale din Silişteni devenise neîncăpătoare. Oame-

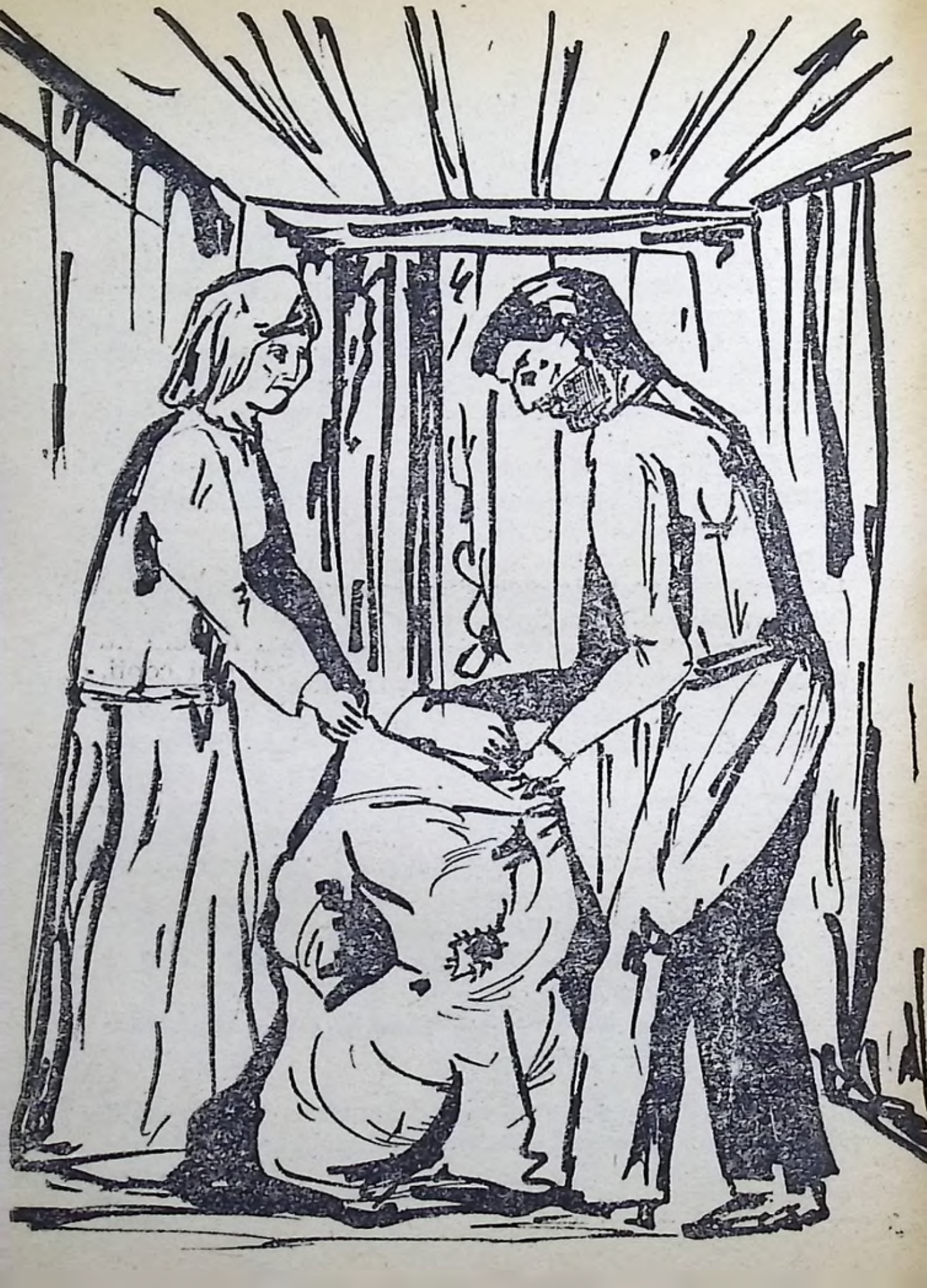

nii urcați în pomi și pe case veniseră să asiste nu la un spectacol sau la o serbare susținută de-o formație școlară de aici, sau de aiurea, ci la procesul public a celor doi indivizi, autorii odiosului omor, săvîrșit cu cîteva luni în urmă.

Omor cu premeditare pus la cale și săvîrșit cu sînge rece de soție și amantul acesteia. Trei copii au rămas fără tată, trei copii frumoși, făcuți din dragoste. Căci din dragoste se căsătorise Constantin Capanu cu Nora. Trei copii bucuroși de-a avea părinți, părinți de la care să învețe ceva, să-i îndrume în suișul vieții, să afle rosturile ei, asistau în aceste clipe la procesul mamei. Trei copii o priveau, trei statui vii, cu ochi adînci, îndurerați, care nu puteau înțelege gestul mamei și, mai mult, ura ei față de cel care-i fusese soț și tatăl lor.

Ochii lor căutau ochii mamei, dar aceasta și-i fixase în pămînt ; ochi lipsiți de lumină, așa cum îi devenise și sufletul. Se dădu sentința, dar nimeni nu voia să părăsească adunarea. Doar ei, cei trei copii, își făceau cărare printre oameni și se îndreptau spre ieșire. Acasă nu-i mai aștepta nimeni...

Moartea şobolanului

Căpitanul Alexandru, supranumit „Colombo", se afla de aproape două ore în biroul inspectorului. Analizaseră cîteva dosare complexe, care trebuiau rezolvate cît se poate de repede. Între ele, unul referitor la o mare afacere cu grîu şi mălai.

Existau informaţii sigure că la cîteva unităţi prelucrătoare se sustrăgeau cantităţi importante de făină şi nu de către un singur făptaş, ci de mai mulţi. Se lua pîinea de la gura oamenilor, calitatea pîinii începuse să scadă, cozile începuseră să se mărească şi oamenii îşi puneau întrebări.

Paguba atinsese aproape milionul. De aici şi necesitatea unei acţiuni urgente şi eficiente.

Planul a fost pus la punct în biroul inspectorului şef. „Colombo" avea o misiune specială.

După „problemele" pe care le avusese cu miliţia şi după promisiunile de cuminţire făcute lui... „dom' culonel", Mişu Boşu se liniştise, se apucase de treabă

la întreprinderea în care fusese încadrat, devenind astfel un muncitor harnic şi priceput.

Trecuseră cîteva luni de la întîmplarea aceea şi aproape că totul fusese uitat.

Într-una din zile, la unul din restaurantele oraşului, pe lîngă care curgea liniştită Vedea, era mare chef mare...

— Hai bă, Mişule, ce dracu', sîntem bărbaţi doar, n-o să stai după fusta nevesti-ti tot timpul...

Sticlele se goleau cu repeziciune, vinul greu, de Dealul Mare, îşi făcea efectul, cei trei oameni deveneau din ce în ce mai... volubili.

— Vezi, bă, Mişule cum se trăieşte pe picior mare, dacă ne-ai da o mînă de ajutor, ai putea veni şi tu aici în fiecare zi...

Mişu păru că nu-l aude pe Ciuciumiş, stătea mai retras şi arunca priviri nostalgice către clădirile oraşului.

— Ai înţoli-o şi tu mai acătării pe Profira ta, că de, de fizic nu duce lipsă, zise oarecum în batjocură Tîrîlă.

— Şi pe urmă te-ai îmbrăca şi tu... costume fine, pantofi de lac, alb cu roşu, nu ţi s-o mai uita piranda după alţi bărbaţi, de ăştia ca...

Ciuciumiş nu mai apucă să continue că pumnul lui Boşu îl şi proiectase în tabloul reprezentînd un peisaj de iarnă de pe peretele alăturat. În acelaşi timp dosul palmei cu inelul de oţel găuri bărbia lui Tîrîlă.

Cei doi escroci dispărură rapid în lumina palidă a amurgului. Apăru sectoristul, un plutonier major, trecut de prima tinereţe şi împreună cu ospătarul evaluară pagubele destul de însemnate. În afară de amendă, Mişu fu nevoit, în lipsa „prietenilor" săi de pahar, să plătească 1 500 de lei.

Inspectorul șef află despre întîmplarea de la restaurant și își dădu seama că lui Boșu i s-a întîmplat ceva, ceva care l-a hotărît să se schimbe, să încalce consemnul respectat atît de fidel în ultima vreme.

Se hotărî ca, împreună cu căpitanul Alexandru, să facă o vizită la Mișu acasă. Dealtfel mai era un motiv care l-a hotărît pe Banu să gîndească această vizită. Mișu Boșu lucra într-una din întreprinderile din care veneau sesizări că se fac hoții, poate... cine știe...

Au fost primiți într-un mod deosebit de Profira, căci Mișu nu venise încă de la serviciu. Deși mamă a patru copii, Profira avea o figură tînără, plăcută, de o rară frumusețe. Mai era acasă și Moș Urdu, care la 75 de ani se ținea încă drept și făcea pe tinerelul. Îi arătară casa, cu cele trei camere, destul de îngrijită, deși cu pardoseala din... pămînt. Camerele curate dădeau o notă de prospețime. Aveau și televizor, dar mare le fu mirarea celor doi ofițeri cînd într-una din camere, căreia îi ziceau sufragerie și unde fuseseră invitați să ia loc, văzură o mică bibliotecă. Cel mai curat semn al civilizației, iată, începea să-și facă loc și în casa acestor oameni.

Trecură apoi prin bătătura bine măturată, cu multe lucruri, mai cu seamă lemnărie, dar bine rînduite. Văzură căruța cu loitrele reparate și coviltirul bine cusut, văzură și cei doi cai care fuseseră înjunghiați pe la burtă și pe spate, în acea noapte de pomină, cu un an în urmă, și care se vindecaseră grație pansamentelor cu gaz pe care bătrînul Urdu le folosea plin de convingere. Oblojea caii în fiecare zi.

— Căruța o am din '38. Am făcut războiu' cu ea. Am dichisit-o însă de multe ori, de cinci ori am dichisit-o. Ehee... dacă ar avea grai această căruță să vor-

bească pe unde și-a purtat obezile și ce a păţit, adică eu, stăpînul ei. Și moșul oftă lung.

— Are grai cel care a strîns în mîini hamurile, amintirile oamenilor sînt lucruri de mare preţ, poate cele mai de preţ, mai ales pentru cei ca dumneata, prin amintiri trăiești a doua oară, chiar dacă cei din jur nu te înţeleg întotdeauna pentru că așa este viaţa, niciodată amintirile unui om nu vor reuși să impresioneze pe altcineva în același mod cum îl impresionează pe cel care le-a trăit, îi zise Banu.

Sosirea lui Boșu întrerupse pentru moment discuţia celor doi ofiţeri cu moșul.

— Să trăiţi... bine aţi venit, zise cu voce aproape stinsă Mișu.

— Bună ziua, dragă Mișule, ţi-am promis că venim pe la tine să vedem cum stai și să vedem dacă ne-ai ascultat sfaturile.

— Tăticule, tăticule, ce înseamnă *prospeţime* ? Apăruse, nu se știe de unde, un copilaș îmbrăcat în uniformă de școală. Am auzit astăzi la școală că...

Mișu nu răspunse, pesemne că nu știa, căpitanul Alexandru se uită întrebător la inspector, acesta dădu aprobator din cap și căpitanul luă copilul să-i explice în amănunt noţiunea.

— Pe mine vă rog să mă iertaţi o ţîră, își ceru scuze Boșu..

Inspectorul rămase cu bătrînul Urdu, discutînd despre amintiri și frumuseţea lor.

— Isteţ copil, remarcă „Colombo“ revenind lîngă șeful său, dacă se ţine de carte va realiza ceva în viaţă.

Observară cum Profira și Mișu aruncară în spuza mocnită a focului din mijlocul bătăturii o găină cu măruntaiele scoase, fără însă a fi pigulită de pene. O acoperiră cu cărbunii din spuză și puseră deasupra o

căldare de fontă, care aducea puțin cu un țest, și o lăsară acolo.

Bătrînul Boșu, după ce a adus ulcelele de pămînt și vinul roșu, ca sîngele de roșu, făcu în grabă semnul crucii și-și pofti insistent oaspeții să ia loc și să guste căpșunica lui.

Profira, nora lui Urdu Boșu, avea gătită carne de batal. O puse pe masă. Nu o brodi însă, pentru că inspectorului nu-i plăcea carnea de oaie, de-ar fi fost și de miel și tot n-ar mînca, era ceva rămas din copilărie, ceva de-atunci cînd, copil fiind, îl înspăimîntase și-l scîrbise în același timp. Pentru ca gazdele sale să nu se simtă jignite cumva, le povesti mica istorioară din copilărie, care l-a făcut ca în tot timpul vieții să nu se atingă de o asemenea mîncare. Află, cu această ocazie, fiind vorba de pregătiri și obiceiuri culinare, că și cu batalul se procedase la fel ca și cu găina. Adică, după ce-i fuseseră scoase măruntaiele, fusese băgat în spuză, ca, după coacere, întreaga masă de carne friptă să fie meticulos retrasă din spuză, degresată, scoasă din fosta piele, care acum era doar un strat unsuros, gros de un deget — amestecătură de unsoare cu cenușă.

Această *tehnică* culinară se dovedea utilă cel puțin din două motive, elimina din timpul pierdut de gospodină și, în al doilea rînd, carnea devenea foarte gustoasă, după cum avea să dovedească și găina ce se pregătea. Poate tocmai datorită coacerii ei înăbușite în *veșmintele* animalului.

— Omul află multe cît trăiește, tovarășe comandant, zise mulțumit „Colombo".

— Ai dreptate căpitane, ai perfectă dreptate, nici eu n-am auzit de așa ceva... .

Gazdele însă învinseră treptat tracul întîlnirii neașteptate cu inspectorul șef. Deveniră cu toții, chiar și Mișu, foarte vorbăreți.

Copiii se retraseră repede într-un colț al curții cu jucăriile aduse de cei doi oaspeți, jucărioare luate de la bigul orașului, cu gîndul că, poate, unul dintre ei va ajunge fie tractorist, fie șofer, fie mecanic de locomotivă sau, de ce nu, inginer constructor.

— Și zici c-ai făcut războiul Urdu Boșule ? A fost greu, cum ai scăpat ?

— E o poveste lungă dom'culonel. Îmi trebuiește o săptămînă, poate chiar mai mult, ca să vă povestesc. Uitați-vă la nenorocita asta de căruță, apoi ea și muierea mea, Coroana, răposată anul trecut, mi-au fost martori. Au mai fost f'o trei d'acilea din oraș, dar au murit. Am rămas doar eu, cît oi mai fi rămas, că de la o vreme nu mi-e bine deloc.

Acu' cîteva luni, cînd dom' „Colombo" mi-l luase pe Mișulică, am crezut că mă prăpădesc. Matale ai fost cel mai bun om pentru mine. I-ai dat drumu' și să știi că ascultă de tot ce zici matale, dom'culonel. A dat și ultimul copil la școală, muncește cinstit și el și Profira.

Mișu a căzut atunci, ca musca-n fundu' calului în scandalul ăla, că noi sîntem neam cu alde Neamu, ăla de a făcut scandalu' și, știi și matale, sîngele apă nu se face. Dar vezi că și în ăi de același neam sînt și buni și răi. El, Mișu, e un copil bun. Ai lui Neamu au ieșit toți niște zăpăciți, deși sînt făcuți de sora nevesti-mii, Coroana. Eu și azi vă mulțumesc dom' inspector și să dea Dumnezeu să vă văd ginăral.

— Mișu era într-adevăr nevinovat. Voiam să știu dacă a făcut ce i-am spus. Dacă s-a încadrat într-un serviciu stabil, dacă și-a dat copiii la școală, dacă-și păstrează bine gospodăria. Toate acestea le-am

văzut, am văzut că ne-a ascultat și iată că le merge destul de bine, dar... nu crezi Mișule că ai să ne mai povestești ceva ?

Și Mișu vorbi. Încet, stins, apoi tot mai sigur, tonul său deveni ferm, convingător.

— Cum am venit acasă, m-au chemat la oficiul de plasare, acolo eram dat de matale, și m-au încadrat la „Morile Unite", la panificație. Acolo, nu mă plîng, o duc foarte bine și dintr-o dată s-a întîmplat... !

— Ce s-a întîmplat ?

— S-a întîmplat că ăia vor să mă prindă pentru învîrtelile lor. Și cînd s-au legat de Profira n-am mai rezistat și...

— Eram sigur că ceva de genul acesta te-a făcut să-ți ieși din fire. Să lăsăm asta acum, vorbește-mi despre fabrică, despre *ăia*.

Mișu își plecă fruntea la pămînt. Nici ceilalți nu ziceau nimic și Boșu continuă să povestească.

— Eu îs nou la „Morile Unite", dar de la început am băgat de seamă că ceva nu e în regulă. Sînt foarte ai dracu', se ferește și nu poți să le pătrunzi așa dintr-o dată firu'. Verificați și dumneavoastră — vorbea rar, sacadat — cu ce-și ține Vlase Tîrcolea, de-i zice Rotofeiu, cei peste o sută de *grăsani*. Trece multe mașini pe la el... Sau cum petrece tot timpul alde Ciuciumiș și Tîrîlă...

Eu cam atîta știu, că nu m-a interesat, mi-am văzut de treabă. Poate aflați mai multe de la unul Agop. El s-a cam luat la harță cu ei și le-a zis cîte ceva. E om al naibii Agop ăsta, da' e cinstit, d-aia vor să-l doboare, c-a prins firu'. Acu' f'o săptămînă i-au băgat un șobolan în pîine. Știți, el răspunde de controlul tehnic, și au vrut să-l compromită. Tot orașul a aflat de chestia cu șobolanu' și vinovatul a fost...

Agop. Da' pe crucea mea că nu-i adevărat... Ei l-au băgat în pîine.

— Cine ei ? care ei ? întrebă inspectorul.

Dar nu răspunse nimeni. Mișu nu știa sau nu voia să spună mai mult.

Nu mai insistară. Simțeau că Mișu Boșu nu le va mai spune nimic. Mulțumiră gazdelor pentru tratație și plecară. Comandantul se grăbea, așa că mașină scrîșni puternic, îndreptîndu-se spre sediu.

A doua zi, consultîndu-și corespondența Banu dădu de o scrisoare foarte interesantă, legată tot de afacerea cu făina.

Era o zi frumoasă și pe fereastra înaltă se vedea o parte din orașul—sediu de județ. Un vast mozaic în care se răsfăța, ca o bucurie, verdele intens și strălucitor al pomilor.

O reciti, se opri după cîteva rînduri și-și aprinse o țigară, nu prea fuma, dar nu stătu să-și explice gestul. Reluă lectura scrisorii. Pe măsură ce parcurgea rîndurile, în minte i se contura din ce în ce mai limpede chipul umbrit de amărăciune al unui om aplecat deasupra biroului, ținînd în mînă stiloul în timp ce se străduia cu greutate să-și pună în ordine gîndurile.

Izbutise. Dar, în timp ce se oprea la un fapt, își aducea aminte de altul mai mult sau mai puțin deosebit, după aceea însă se întorcea din nou la ideea inițială, pentru că acolo se găsea motivul real al scrisorii. Era ca și atunci cînd vrei să spui ceva dintr-o răsuflare, cînd vorbele, venite toate deodată, se vor rostile simultan și, bineînțeles, neputînd să o faci, le frîngi și le amesteci încurcînd fără să vrei ceea ce ție îți este foarte clar, dar care, de multe ori, din păcate, interlocutorului îi sună confuz.

Inspectorul înțelesese.

Cerul se închise dintr-o dată și norii s-au lăsat atît de jos, încît păreau să atingă în coborîrea lor brațele uriașe ale macaralelor de afară și fereastra înaltă a biroului. Începu să plouă. Strălucirea verde a florilor și pomilor se stinsese, răpăiau acum stropi mari și piezișii.

Îngîndurat, Banu bătea cu degetele în biroul masiv, parcă în ritmul ploii. Apăsă pe un buton. În cadrul ușii apăru imediat ofițerul de serviciu.

— Să vină Moldovan și „Colombo".

Îi reveni în minte imaginea omului a cărui amărăciune se răspîndise parcă în tot biroul, își aruncă din nou privirile în ploaia de afară. „...Și ploaia e bună, dacă e la timp, dar trebuie să avem grijă ca hambarele să fie lipsite de găuri...".

Ciuciumiș și Tîrîlă stăteau tăcuți în fața paharelor pe care picoliță, plimbîndu-și ochii puternic rimelați și carnețelul cu note de plată pe la alte mese, uitase să le mai umple. Așa cum era așezat, Ciuciumiș se privea din cînd în cînd în oglinda prinsă în stîlpul din fața lui. La un moment dat se plictisi să-și tot contemple „frumusețea". Avea un cap lunguieț, nasul cocoșat, buzele subțiri și strînse, dar mai ales avea ochii ca două gogonele, zbătîndu-se veșnic umezi și speriați în găvanele lor, ca într-o cușcă. Nu se uita nici la Tîrîlă, pentru că și ochii acestuia erau la fel de neliniștiți și neluminați de apariția neașteptată a vreunei idei.

Pînă atunci își vorbiseră încet, cu coatele întinse pe masă, întorcîndu-și capul, cînd și cînd, să nu care cumva să mai audă și alții de necazul acela al lor care îi frămînta de două zile. Auziseră că miliția făcea cercetări și se interesa *ce și cum.*

Tîrîlă strivi cu dușmănie țigara în scrumiera improvizată, o farfurioară mică, și umplu din nou paharele. În loc de „noroc“ se aplecă spre tovarășul său — Ciuciumiță — și îi șopti, mai mult bolborosind : „ne-am topit !“

Ciuciumiș mai-mai să scape o lacrimă iscată însă din pricina fumului țigării, care, fără voie, îi invadase ochiul drept. Se aplecă și el peste masă, uitîndu-se în oglindă. I se păru deodată că forma capului i se schimbă și din lunguieț devine rotund. Amuți, dînd afirmativ din cap înspre Tîrîlă.

— Acuma, ridică Tîrîlă din umăr, paștele ei, ce-o ieși, măcar să bem. Goli paharul.

— Da, să bem, zise stins Ciuciumiș și trînti paharul gol pe masă.

Ușa bombei se deschise și o aripă de răcoare se zbătu, stingîndu-se în cele din urmă în murmurul celor de la mese. Capetele celor doi se ridicară în același moment și se întoarseră către noul venit. O licărire în ochii încețoșați ai lui Tîrîlă, prima din ziua aceea, și capul lui Ciuciumiș se înclină a încuviințare. Merita să încerce.

— Hăă, noroc bă, nea Bolboreo ! Ce mai faci, dom'le ? Tîrîlă își desfăcu brațele și se uită cu atîta înduioșare, de ai fi zis că toată viața i-a fost dor de spilcuitul acesta din fața lui. Luară loc.

— Ce-i cu voi, tipilor, de ce sînteți așa plouați ? sau mi se pare ?

— Mai nimic, bre nea Bolboreo, Uite, Ciuciumiță ăsta a picat în patima aia și eu n-am cu cine să beau un pahar de vin. Hai, fă fetițo ! strigă după ospătăriță, adă încă f'o două...

Încet, încet, Bolborea începu să se bine dispună. Din pahar în pahar, din vorbă în vorbă, mai dînd ocol, mai lăudîndu-și meseria...

— Hee, merceolog ! Mersi ! Te-mbraci la „ultimul strigăt". Iei mapa sub braţ, te plimbi dintr-un oraş într-altul, vezi lumea, aşa mai zic şi eu, chit că e niţeluş cam scump, cam scump, bre nea Bolboreo, nu-i aşa ? Tîrîlă ajunsese cu băgare de seamă să pună degetul pe rană.

Bolborea îi fixă cu privirea o clipă, apoi izbucni într-un rîs zgomotos.

— Asta e necazul vostru ? se veseli Bolborea. Păi, atunci să bem ! Are leac Bolborea pentru voi ! Are ! Să bem !

— Să bem, sigur, să bem, zise Tîrîlă mai dînd o dată gură după fată. Dar eşti sigur că rezolvăm, bre ? Că d'acilea de la saci a pornit. Este lipsă de saci...

— Ce dracu, e ca şi rezolvată problema, mîine aveţi sacii.

— Nene Bolboreo, noi sîntem oameni serioşi şi...

— Mie-mi spui ? Gata, să nu mai vorbim despre asta. Ce dracu, e ca şi rezolvată problema, mîine aveţi sacii.

— Nene Bolboreo, noi sîntem oameni serioşi şi...

— Mie-mi spui ? Gata, să nu mai vorbim despre asta. Mîine...

— Dacă-ai şti, nene Bolboreo, cîtă bucurie ne-ai făcut alde matale ! Pă cinstea mea — hai noroc ! — Eşti mană cerească, eşti un sfînt. E de-ajuns să te gîndeşti la ceva, să ai o dorinţă, că o şi împlineşti.

— He, he ! behăi Bolborea. Îmi place chestia cu sfîntul...

Ciuciumiş îndrăzni să se uite din nou în oglindă. Altă faţă ! Uite ce cap simpatic, ce nas drept, cilibiu, ce gură de bărbat hotărît şi, mai ales, ce ochi limpezi, ce privire deşteaptă, îndrăzneaţă.

— Fetiță ! Încă două la băieții ! zise cu hotărîre în glas.

„Bun băiat Bolborea ăsta, așa-mi place mie oamenii, cînd au apucat să spună o vorbă, apăi vorbă să fie", se tot gîndi în sinea lui Ciuciumiș.

A doua zi, o mașină le aduse o mie de saci. Îi găsise nenea Bolborea, „sfîntul", la I.A.S., la Pereți. Păi ce, n-aveau ăia destui ?

Numai că, controlul economicului trebuia să treacă pe la altă moară și responsabilul ei, de, ca omul care face bine altora, avea nevoie de saci. Poți să-l lași la necaz ? Astfel, nenea Bolborea deveni, și pentru el, sfîntul ivit la moment pe pămînt. „Îngerul" le dădea liniște și făcea din morile lor nu mori de vînt, printre paletele cărora să se încurce cine știe ce setos de dreptate, ci „mori de noroc", în care să-ți arunci gologanii adunați de ici, de colo. Nu poți umbla cu miere și să nu-ți lingi degetele.

Era plin de făină pînă-n albul ochilor și transpirat tot, așa cum nu i se întîmpla prea des cînd se afla în fața cuptorului în care se cocea pîinea, fiindcă de atîția ani se obișnuise cu căldura aceea înmiresmată. Sudoarea i se prelingea pe frunte și pe tîmple, încerca zadarnic să se agațe de sprîncenele groase, el nici măcar nu apuca să se șteargă. Era uluit.

Ridicîndu-și din cînd în cînd privirile din dosare, șeful îi explicase cum că a muncit bine, vreme îndelungată, dar acum metodele lui vechi au fost depășite, fiind înlocuite de altele noi, moderne, mult mai eficiente. Așadar, el, Agop, ar face bine să se ducă în altă parte.

— Îți mulțumim că timp de treizeci de ani au ieșit milioane de pîini din mîinile dumitale, dar acum, ca să nu se mai întîmple povestea cu șobolanii în pîine,

umbrind astfel munca altora, ar trebui să-ţi schimbi locul sau să te pensionezi.

Se uită la omul din faţa sa, care îşi coborîse din nou privirea în dosarele acelea ignorîndu-l total, şi nu mai ştia ce să spună. Simţea doar transpiraţia curgînd nestingheritä şi mărul lui Adam urcînd şi coborînd, sufocîndu-l.

Va să zică meştere Agop, *topeală,* cam asta ţi-e răsplata pentru că ai încercat să opreşti pe unii de la lucruri necinstite şi fiindcă ai vrut să deschizi ochii altora. După treizeci de ani de muncă, valea...

— Nu plec nicăieri ! zbîrnîi puternic glasul brutarului.

— Cum adică nu pleci ? tresări şeful.

— Aşa cum aţi auzit. Dacă vreţi să mă daţi afară, n-aveţi decît, eu unul nu plec nicăieri. Eu aici...

— Măi omule, e spre binele dumitale, înţelegi, vrei să te *lege.*

Şeful, obosit dintr-o dată, se aplecă din nou deasupra hîrtiilor făcînd vag cu mîna, în semn că discuţia s-a terminat. Agop ajunsese abătut acasă şi abia mîncă. Ochii Anetei tot iscodeau.

— N-am dragă nimic, ce să am, răspundea el neconvingător, sînt obosit, atîta tot.

Se culcă mai devreme ca de obicei, fără a mai deschide televizorul fix la 7,00, aşa cum făcea în fiecare seară. Se culcă... e un fel de a spune. Se întinsese cu mîinile sub cap şi cu ochii pironiţi în tavan. Se gîndea. Vedea acolo, sus, în tavan, întreaga viaţă, cu treizeci de ani de veghe trudnică pe acest lung drum al pîinii. Întîlnise mulţi oameni, cu fel de fel de opinii, oameni cu dragoste de galbenul grîului şi albul imaculat al făinii, cu dragoste de acea creştere magnifică a pîinii în cuptoare... Întîlnise din păcate şi altfel de oameni, care gîndeau : „ducă-se dracu' făina, colacii

să iasă buni.“ Hoți versați, care furau fără rușine din avutul statului. Oare pînă unde vor merge cu afacerile ? Avea dreptate Mișu Boșu cînd spunea...

Într-un tîrziu, cînd socoti că Aneta adormise de mult, se dădu jos din pat și trecu în odaia de alături. Își aprinse un „Carpați“, luă hîrtie și un pix și, cu grijă pentru fiecare literă, începu să scrie...

Termină, lipi bine plicul obișnuit de un leu și se ridică de pe scaun. Se deschise ușa și în prag apăru Aneta, neliniștită. Cînd îl văzu cu scrisoarea îl întrebă vădit îngrijorată :

— Ce faci aici, la ora asta, Agop ?

— Eh, ce să fac, răspunse el înroșindu-se ca un școlar. Bătrînețile ! Te mai apucă așa, din cînd în cînd, cîte o sminteală.

Aneta închise ușa, gîndindu-se că o să afle ea cum stau lucrurile mîine dimineață. Auzi, o sminteală ..

Cînd se trezi nici nu putu să îmbuce ce-i pregătise nevasta. Se simțea parcă mai liniștit de cînd așternuse pe hîrtie tot ce-i apăsa de la o vreme gîndurile. De dat afară nu mă dau ei, gîndi, în timp ce închidea poarta. Ei sînt doar niște escroci și noi sîntem mai tari ca ei, adică noi, oamenii cinstiți. O luă spre colțul străzii unde știa că se află o căsuță poștală. Ajuns însă aici se răzgîndi. Mai bine mă duc eu. E altceva cînd vorbești și altceva cînd scrii. Poate o fi nevoie și de niște lămuriri. Am să iau trenul și mă duc personal.

Și Agop a luat trenul spre reședința județului. Era prima zi din viață cînd lipsea de la serviciu. Prima zi cînd nu se afla între malaxoare, pîini și cuptoare.

I se păru că trenul merge prea încet, face prea multe opriri. Se așezase într-un vagon de nefumători că nu suporta fumul de țigară. Cîțiva tineri, poate

ieșiți din schimbul trei, navetiști, jucau șeptic. Erau doar ei în compartiment.

„Mă va primi oare comandantul ? se întrebă el. Cred că da. Am auzit eu că e om de omenie și judecă bine. Altfel nu l-ar fi pus comandant !"

Coborî pe peronul gării din reședința județului și apucă spre centrul orașului. Bănuia că în centru trebuie să fie sediul inspectoratului județean. Avu însă noroc că întîlni un subofițer de la ei din oraș și au mers împreună.

— Și ai ceva important să-i spui tovarășului colonel ? îl întrebase acesta.

— Un necaz de-al meu, tovarășe plutonier. Deh, așa e la bătrînețe, se mai întîmplă și d-astea.

Trecură direct prin parcul cel mic al orașului, la ora aceea plin de glasurile zgomotoase ale copiilor de la școala din apropiere. Copii care se hrăneau poate chiar cu pîinea trecută prin mîinile lui Agop.

— Nene Agop, îi zise subofițerul, aștepți aici în holul de la intrare și am să comunic eu ofițerului de serviciu că dorești să mergi în audiență, deși nu e ziua fixată pentru așa ceva. Dar dacă zici că nu suferă amînare...

Și Agop fu primit îndată de inspectorul șef. Cînd intră pe ușă, parcă o acoperi cu trupul său mare, aproape mătăhălos. Inspectorul Banu îi întinse mîna, lucru care-i plăcu tare mult lui Agop. Era o palmă, ca o pîine.

— Ce te aduce la mine omule, îl întrebă Banu.

— Sînt Agop, tovarășe comandant, cel de la Roșiori. Cel cu șobolanul. I se puse parcă un nod în gît și se opri.

— Da, cunosc acest lucru, deci dumneata ești cel pe care au vrut să-l înfunde ?

Agop își reveni. Se bucura în sinea lui că inspectorul șef îl știa. „Deci, comandantul mă crede nevinovat. Are încredere în mine. Trebuie să am și eu în dumnealui, că e om de ispravă".

— Eu, răspunse el sec. Tovarășe comandant, eu am venit să spun adevărul. Nu vreau să vă mint. Am vrut să vin mai de mult, credeam însă că o vor face alții. M-a supărat tare povestea cu șobolanul, tovarășe comandant. A aflat tot orașul. Au avut grijă alde Ciuciumiș și Tîrîlă să răspîndească zvonul prin cîrciumile în care hălăduiesc toată ziua. Parcă n-ar avea servici.

— Dar cine-i plătește, cine-i ține în brațe ? tovarășe Agop. De unde au bani ? Nu te-ai întrebat niciodată ?

— Cum să nu ? vorbi precipitat Agop. Fac escrocherii mari.

Banu se uită la Agop. „Deci omul ăsta știe multe.. De ce n-o fi vorbit pînă acum ?" gîndi el.

— Escrocherii ? întrebă Banu spre a se edifica parcă asupra cuvîntului rostit de Agop.

— Da, sînt niște escroci. În frunte cu Lixandru, șeful. Că tranșează afacerile. Mișună pe culoare și prin biroul lui, ca șobolanii, tot felul de indivizi aduși de Ciuciumiș și Tîrîlă. Deși ăștia sînt proști, de le piuie urechile, nu se dau îndărăt de la bani cîștigați fără muncă și hoții.

Eu m-am lămurit de lucrul ăsta cînd cu șobolanul. Că eu, tovarășe comandant, știu de pîinea care o fac. Nu prea mă vîntur prin fabrică. Îmi văd de pîinea mea și iau cuvîntul numai la ședințe, că de la un cuvînt mi se trage nenorocirea. Le-am zis că pîinea nu mai este așa bună ca înainte și că probabil se sustrage făină. Din albă devenise maronie. Ne punem orașul în cap și nu e bine. Noi avem tradiție aici. Țin

la fabrica asta tovarăşe' comandant. Dar a doua zi mă pomenesc cu şobolanul în pîine. Îşi vîrîse dracul coada. Nu ştiam cine mi-o făcuse. Am hotărît să-l descopăr.

— Ca un detectiv adevărat...

— Chiar aşa. Un zîmbet larg se deschise pe faţa lui Agop. Neam de neamul meu nu s-a lăsat călcat pe bătături, tovarăşe comandant. Şi l-am descoperit. Ciuciumiş făcuse treaba. Mîna lui, dar capul a fost al lui Lixandru. Atunci am văzut eu unde merge făina, cine o mătrăşeşte.

I-am pîndit tovarăşe comandant şi i-am păscut. M-am strecurat pe lîngă ei, dar nu m-au văzut, nu m-au auzit din cauza foşnetului sutelor şi băuturii. Bolborea însă m-a bănuit şi atunci s-a hotărît Lixandru să mă dea afară...

Agop plecă mulţumit din biroul inspectorului. Lăsase şi scrisoarea unde trecuse cu răbdare toate amănuntele. Îl salută aproape vesel pe ofiţerul de la poartă şi ieşi în forfota oraşului. Mai avea cîteva ore pînă la plecarea trenului de întoarcere, aşa că se gîndi să mănînce ceva. Intră într-un restaurant şi comandă :

— Cin'şpe mici, o jumătate de pîine şi... o halbă.

După plecarea brutarului, inspectorul citi şi scrisoarea.

Afară, vremea frumoasă de dimineaţă începu să se strice. Îl chemă pe ofiţerul de serviciu cerîndu-i să-i caute pe Moldovan şi „Colombo" şi să vină la el. Ofiţerul se retrase închizînd încet uşa cabinetului.

Banu se uita iar pe fereastră. Agop e într-adevăr om cinstit, avusese dreptate Mişu Boşu cînd îi vorbise despre el. Dovedise şi curaj, înfruntase cam singur aceste păsări de pradă, aceste „rozătoare" umane, care furaseră din averea statului. Aşa că acum ăştia încercau să-l dea la o parte după ce încercaseră să-l compromită cu povestea aceea cu şobolanul.

Îi plăcuse omul. Era sincer, se vedea după faţă, după ochi, după mîinile alea mari şi muncite şi după modul precipitat de a rosti cuvintele. Avea personalitate, fermitate şi totuşi părea tare blînd. Blînd şi bun, ca pîinea.

Întîlnise mulţi oameni ca Agop, mineri, sondori, oţelari... toţi aveau felul lor, amprenta lor, demnitatea lor născută în munca şi prin munca pe care o efectuau zi de zi.

„Iată, Agop ăsta se ocupă de pîine, dar pentru el cuvîntul *pîine* înseamnă mult mai multe lucruri decît pentru oricare dintre noi. El cunoaşte drumul pîinii, adevăratul drum al pîinii..."

Un ciocănit scurt în uşă curmă firul gîndurilor lui Banu.

— Da, intraţi, răspunse, aşezîndu-se din nou în scaunul pe care îl părăsise la plecarea lui Agop.

— Să trăiţi...

— Hai, luaţi loc şi citiţi şi voi asta. Era scrisoarea lui Agop.

Urmară cîteva clipe de linişte, întrerupte doar de bîzîitul slab, ca de bondar, al ventilatorului.

Inspectorul îi privi pe cei doi subordonaţi ai săi, care citeau cu atenţie mărită cele comunicate de Agop, gîndindu-se, totodată, cum ar fi mai bine să se treacă la prinderea infractorilor.

Cei doi ofiţeri terminară de citit punînd în ordine hîrtiile pe masa lungă de şedinţe.

— Acum cunoaşteţi şi voi toate datele problemei. Din momentul acesta se poate trece la acţiune. Are cineva vreo idee ?

— Am eu tovarăşe colonel, zise aproape sfios Moldovan. Iată cum cred eu că...

*

Lixandru stătea răsturnat într-un fotoliu, care mai degrabă aducea a scaun, și se uita absent pe fereastră. Totul i se părea normal, obișnuit. Risipise pe masă cîteva dosare și în scrumieră mai fumega încă o țigară nestinsă bine. Se uită la ceas. Era devreme. Se aplecă, luă de sub masă sticla de coniac. Metaxa! Sorbi de cîteva ori, plescăind. Era bun, era ca gimnastica de dimineață, îl simțea cum umblă prin el gîdilicios și acidulat, ca un șir mărunt de furnici. Se lăsă din nou pe scaun, trosnindu-și oasele. O bătaie în ușă curmă liniștea odăii. Lixandru împinse cu piciorul sticla mai sub masă și deschise un dosar.

— Da !

Ușa se deschise și în încăpere intră un individ necunoscut, rotofei, roșu la față, cu o frunte largă, deasupra căreia se legăna un moț gălbui.

— Hai, s'trăiți, zise omul rostogolindu-se parcă pe mașă, parcă spunea „sărut mîna". Domnul Lixandru ?

— Da, ce dorești dumneata ?

Omul nu se grăbi. Se uită în jur de parcă ar fi căutat ceva și „domnul" Lixandru îi arătă un scaun. Rotofeiul îl luă și se așeză aproape, atît de aproape, încît responsabilul morii, stingherit dintr-o dată, își strînse picioarele.

— Domnu' Lixandru, se aplecă servil omul și moțul galben de pe frunte începu să-i tremure, eu sînt de acilea, din oraș cu matale, mă cheamă Vlase, poate oi fi auzit...

— Nu, răspunse Lixandru.

— E, nu face nimic, am auzit eu de matale. De la alde Tirilă, îl știi 'mneata. Lixandru nu schiță nici un gest. Aștepta. Și, pentru că omul se oprise, se

uita lung la el, încercînd să descopere în ochii lui cine știe ce semn, întrebă :

— Și ce vrei ?

— Păi, cum să zic, am și eu acasă, ca omu', niște scrofițe, cu purceluși cu tot,. mînca-i-aș, că de, trebuie să-i mănînc eu, dacă nu le găsesc lor ceva de mîncare.

— Îhî ! făcu Lixandru. Și ce ți-a spus Tîrîlă ?

— Păi ce să-mi spună, să viu la matale că ești om cu inimă bună, care nu-i lași pe alții la necaz. Sînt prieten cu alde Tîrîlă și Ciuciumiș, oamenii matale.

— Cît ? întrebă sec Lixandru.

— ...Zece tone.

— Un vagon ? !

— Nu porumb ! Că ai naibii, porci-porci, da' are rînturi subțiri. Mălai ? ! Vreo zece mii de kilograme, acolo ! adicătelea un vagon, cum bine ziseși matale, și se-ndesă iar spre urechea responsabilului.

— S-a făcut. Dar n-am atîta acum. Îți dau trei mii azi și mai vii, după restul, săptămîna viitoare... Cam în trei săptămîni ridici totul. Dar...

— E, ne înțelegem noi, că doar oameni sîntem...

Rotofeiul își duse mîna la buzunar, scoase un teanc de bancnote și-l lăsă, nepăsător parcă, pe masă.

După ce plecă, Lixandru trase o dușcă zdravănă de coniac. Înghețase și băutura îl încălzi plăcut. Luă banii, îi flutură prin fața ochilor și-i băgă în buzunar. Își aprinse o țigară și trase cu nesaț... Altă bătaie în ușă.

— Da, strigă lăsîndu-se pe speteaza scaunului. Aăă, ce mai faci bă, nea Stănică ? .se miră cînd îl văzu pe proaspătul intrat..

— Ce să fac dom' Lixandru, necazuri, ce parcă dumneata nu știi ?

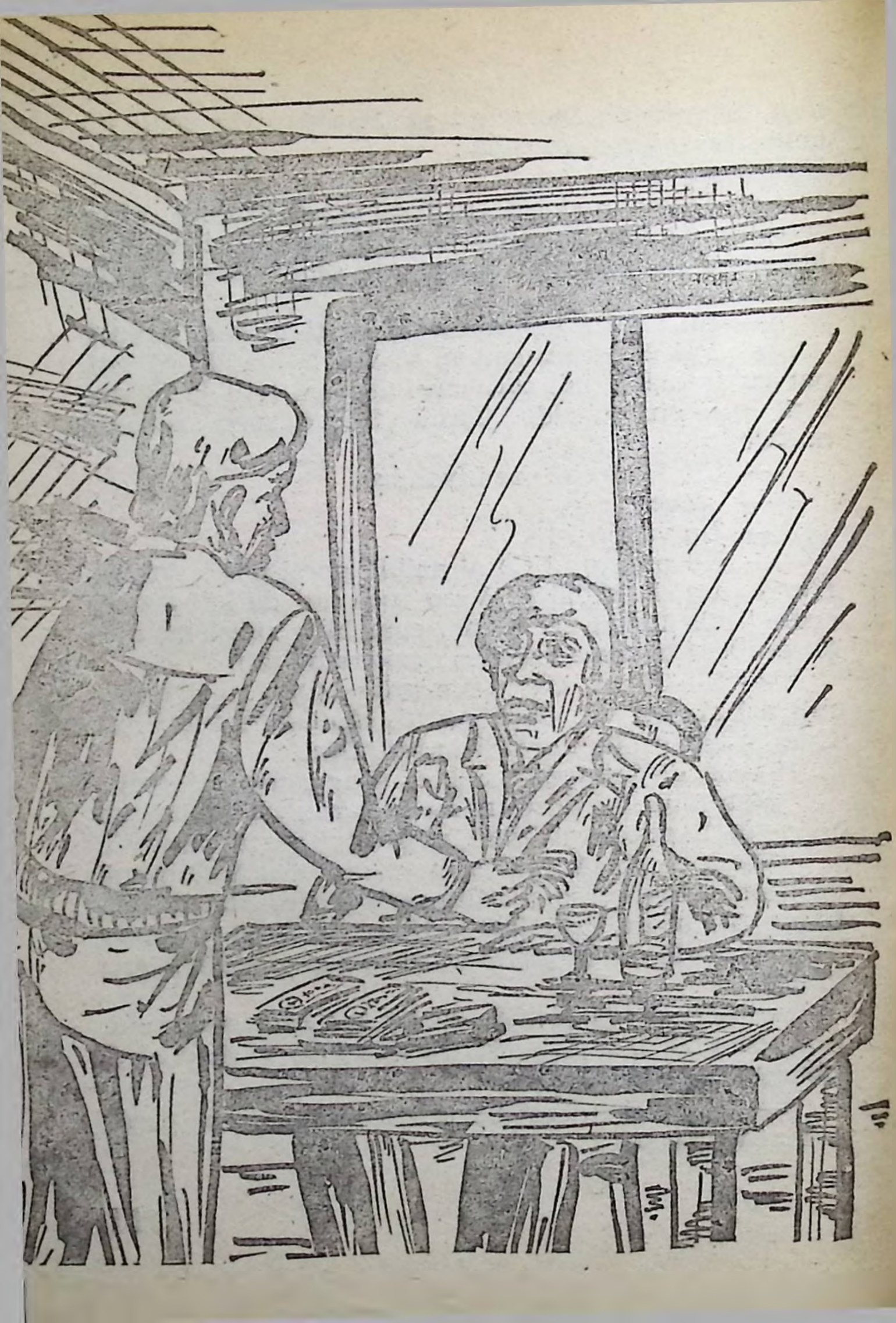

— Ce necazuri, bre ? Mai ai nevoie de ceva ?

— Păi...

— Hai că le rezolvăm noi pe toate, dă-le încolo de necazuri. Ia mai bine de aici, să-ţi mai tragi puţin sufletul, că te văd înfierbîntat. Îi întinse sticla de coniac.

— ...S-a cam golit, remarcă Stănică. Ştiam eu că e nevoie de aşa ceva. Scoase dintr-o sacoşă o altă sticlă. Plină...

— Cam cît... nea Stănică ?

— Eu ştiu ? Ca data trecută...

— Ia d'acilea bileţelu'ăsta şi te duci la *bază*, la Ciuciumiş, ştii doar...

Rămăsese singur, se întinse dezmorţindu-şi din nou oasele, care pîrîiră zgomotos. Începuse bine ziua. Îşi frecă mîinile mulţumit şi închise dosarul din faţa sa. Are tot timpul să se uite la el. Se ridică şi, fluierînd ceva vesel, se apropie de fereastră. Deodată se opri din fluierat şi se întunecă.

Trei bărbaţi, între care şi cel rotofei, tocmai intraseră pe poartă şi se îndreptau spre biroul său. Parcă acela ar fi tovarăşul... iar celălalt... Îl apucă un tremurat puternic. Se precipită spre cele două sticle de coniac, le aruncă în coşul de gunoi. La fel făcu şi cu banii, îngrămădind cîteva hîrtii deasupra. Deschise dosarul şi fără să se mai poată stăpîni, începură să-i clănţăne dinţii. Bătăi în uşă.

— Da ! răspunse cu un glas tremurat şi gîtuit...

Ploua mărunt de cîteva zile, o ploaie înceată de toamnă se aşezase gospodăreşte peste oraş.

În biroul său, Banu se gîndea la cei doi ofiţeri, Moldovan şi „Colombo", care lucraseră foarte bine. La îndrumarea lui, cei doi descoperiseră toată „reţeaua" prin care se risipeau cantităţi imense de

saci cu făină de grîu şi porumb. Se formase cu adevărat o reţea. Un lanţ de fraude şi înşelăciuni, în care fiecare îl avea la mînă pe celălalt. Un lanţ care produsese pagube enorme.

Era ameţitoare perindarea aceea prin biroul responsabilului „Morilor Unite". Cincisprezece oameni trecuseră veseli prin faţa lui, cu teancuri de bani, unul după altul.

Acum, aceiaşi oameni treceau prin faţa lui „Colombo" şi Moldovan. Aveau feţele îngălbenite, ochii umbriţi, cătînd mereu în jos sau pe alături, cu umerii lăsaţi şi capetele plecate. Păreau copleşiţi. Nu evidenta lor vinovăţie îi făcea să fie astfel, ci învinuirea că faptele lor purtau un nume atît de grav şi pedeapsa venea necruţătoare.

Unii dintre ei se credeau chiar nişte victime. O, fuseseră nişte inocenţi în fond, nişte copii care crezuseră în povestea cu... sfinţişorul făcător de minuni. Ce, era rău că îşi doriseră şi ei ceva ?! Doar „munciseră" pentru îndeplinirea acestei dorinţe. Transpiraseră, chibzuiseră, cumpăniseră fiecare lucru în parte, întocmiseră acte, false desigur, dar asta nu avea nici un fel de importanţă, tremuraseră uneori de frică, de emoţie, nu dormiseră liniştiţi nopţi în şir, alergaseră de la unul la altul, se încovoiaseră sub greutatea „volumului dislocuit", făcuseră atîta *bine* în jurul lor... Cu ce se aleseseră din toată deşelarea asta ? E, cu nişte bani stivuiţi cu migală în sute foşnitoare, cu cîte un chefuleţ cu coniac şi şampanie, cîteodată chiar la Bucureşti, că drumul dura doar o oră cu trenul... şi printre altele dăduseră dovadă de mare milostenie, fiindcă nu lăsaseră să piară de foame cîteva sute de porci, nu ai obştii, ci ai particularilor, biete animale neştiutoare !

Acum, oprindu-se în mijlocul încăperii sub privirile iscoditoare ale anchetatorilor, își aminteau brusc de nevestele și copiii lor, arătîndu-se îngrijorați de soarta acestora.

De ce nu se gîndiseră la nevestele și copiii lor înainte de a umbla în avuția statului, a oamenilor, înainte de a lua pîinea de la gură oamenilor ? Acum își tîrșeau pașii, îmbătrîniți parcă dintr-o dată. Oameni să spargă pietre în mîini, oameni care ar fi putut să trăiască liniștiți alături de familiile lor... Acum ieșeau încet, spășiți, mai lăsînd în urmă ceva din tremurul glasurilor, din încîlcita lor văicăreală pentru a reface dincolo de ușă — responsabili, morari, gestionari, ciobani, porcari — cercul acela trist și întunecat, ca o roată de umbră.

Afară ploaia contenise. Banu, gînditor, privea cum din norii ce părăseau grăbiți albastrul cerului se ivește soarele. Fereastra biroului său strălucea. Și acoperișurile. Toate se limpezeau sub calda și dulcea lui lumină.

Întîmplări cu nedreptcredincioşi

1. Cu mîna pe creştet

Nu departe de Dunăre, în cîmpia Olteniei, se află o comună cunoscută în toată ţara, nu atît datorită hărniciei oamenilor de aici, a bunei lor gospodăriri, a caselor zidite cu gust pe uliţele drepte ale satului, a roadelor bogate obţinute în cîmp, ceea ce ar fi fost normal şi meritat, ci „minunii" care s-a petrecut în urmă cu ani aici. Unui cioban din sat, pe cînd se afla cu oile pe islaz, i s-a năzărit că i s-a arătat Dumnezeu şi că acesta l-a învestit cu puteri miraculoase. Faptul poate că ar fi trecut neobservat şi ciobanul de aici ar fi rămas în anonimat, dacă, atunci, în ţara noastră, care era zguduită de puternice convulsiuni sociale şi politice, de nemulţumire tot mai crescîndă a maselor populare, „evenimentul" nu ar fi devenit o diversiune menită şi ea să abată atenţia maselor populare de la gravele lor probleme.

În anii dinaintea celui de-al doilea război mondial, anonimul cioban a devenit, sub oblăduirea autorităţilor şi a unor gazetari care au ştiut să între-

ţină cu atenţie curiozitatea şi misticismul, o celebritate.

Şi comuna cu pricina a devenit o Mecca pentru obijduiţii soartei, pentru mulţi nenorociţi care străbăteau cale lungă să primească binecuvîntarea lui Petrache, căutînd o ieşire din nevoile şi suferinţele cotidiene.

Profitori ? Au fost nenumăraţi : politicienii vremii, regele Carol al II-lea, preotul din comună, numeroşi şarlatani care în „minune“ au întrezărit o posibilitate de cîştig, s-au lăsat antrenaţi în joc. Mai tîrziu, ciobanul Petrache a fost plimbat pe front sugerîndu-i-se să spună soldaţilor că „Moşul i s-a arătat din nou şi i-a dat mandatul să-i îndemne la luptă pentru că războiul e vrerea sa şi este sfînt“...

Au trecut ani...

Doar cîteva babe mai cred în „minune“, mai au convingerea că pe islazul din sat s-a coborît cîndva Dumnezeu. Sătenii îşi văd de treburi, de muncă. Nepoţii ciobanului au trecut prin şcoli şi rîd de neghiobia părinţilor lor care s-au lăsat angrenaţi în minciună.

Maşina inspectorului străbătea în goană şoseaua dreaptă, tăiată printre lanuri. Banu era gînditor. Medita la întîmplările petrecute în urmă cu ani la Maglavit. Se gîndi apoi şi la scena cînd mama lui, Nicoliţa, atinsă de o molimă grea, fusese dusă, cu treizeci de ani în urmă, pentru dregere şi mîntuire tocmai la ciobanul Petrache, „omul lui Dumnezeu, salvatorul de vieţi bolnave sau păcătoase“. O sută cincizeci de kilometri de mers cu carul cu boi. Femeia însă se întorsese mai bolnavă decît plecase. Boii, rămaşi fără unghii, slăbiseră, se îmbolnăviseră şi Pătru, tatăl lui,

fusese nevoit să-i vîndă abatorului aproape pe nimic. N-avusese bietul om cu ce să-şi mai ducă femeia la doctor. S-a împrumutat la rude de bani pentru curcani, că numai aşa puteai să intri la vestitul Hasnaş. Rămăsese şi fără boi şi fără bani, şi doar doctorul, numai el, îi salvase nevasta...

Îşi aminti această poveste şi multe altele. Tot drumul tăcuse. Venea în comună nu condus de amintiri, ci de fapte ale prezentului.

Unele sesizări arătau că, din cînd în cînd, omul cu „minunea" mai primea vizitatori care doreau să fie binecuvîntaţi.

Faptelor din trecut le găsea explicaţia, mai greu le înţelegea pe cele prezente. Era mirat şi intrigat. „Cine se mai pretează acum să mai creadă în minuni, în naivităţi de care rîd pînă şi copiii ?!" Şi totuşi...

Problema era delicată şi nu-şi formulase încă un plan ferm care să-i permită abordarea omului „minune". Căuta soluţia. Era necesar să tatoneze oamenii, pe cei care ştiau mai bine povestea consăteanului lor şi, mai ales, a ultimelor vizite.

Nu trase la postul de miliţie, ci îl căută la şcoală pe învăţător, vechi cunoscut, om cu care s-a mai întîlnit de multe ori, cu prilejul unor şedinţe de la Casa de cultură din oraşul dunărean.

Îl găsi uşor. Acesta tocmai îşi rostuia nişte scule pescăreşti. După ce discutară despre pescuit, inspectorul Banu aruncă o vorbă şi despre Petrache, unchiul. Dacă şi el pescuieşte', ce mai face...

Învăţătorul începu să rîdă.

— Tovarăşe comandant, zise omul, eu nu ascund şi nu mă feresc să o spun la toată lumea. Eu sînt rudă cu Petrache, nepot de văr. La noi în sat, toţi sîntem neamuri. Dacă nu eşti nepot ori văr, trebuie să fii fin ori naş şi tot neam eşti, dar din prostia aia

nu cred nimic. Cînd i s-a arătat „Moşul“ eram ţînc. La Pedagogică rîdeau toţi de mine pe chestia lui Petrache, rîdeam şi eu cu ei. La noi în comună nimeni nu mai crede în puterea lui miraculoasă. Chiar băiatul lui, care lucrează la uzină, îl ia în zeflemea, rîde de el, ca un fiu, dar rîde.

— Şi totuşi am aflat că, din cînd în cînd, în comună mai apar unii care cred în „minune“, care au convingerea că bătrînul poate să-i izbăvească. Aşa e ?

— Este exact cum spuneţi dumneavoastră. Mai vin proşti pe la noi, adică pe la el. Ştiţi dumneavoastră pentru prostie nu se găseşte o motivaţie. Prostul e prost.

— Dar cine sînt ăia care mai cred în „minunea“ de aici ?

— Tovarăşe comandant, eu nu mă mir cînd aud că au fost la Petrache nişte babe troglodite. Se poate explica. Dar la ştiubeiul din vale vin să se adape şi tineri. Fete care n-au reuşit pe la facultate vin să le pună el mîna-n cap, crezînd că le pune şi minte sau le rezolvă problemele pe care nu le-au ştiut aşterne pe hîrtie la admitere.

— Asta nu e bine.

— Aşa am zis şi eu.

— Vreau să-l văd şi eu pe „omul minune“, zise comandantul. Vrei să mă conduci pînă la el ?

— Cum să nu, răspunse învăţătorul. Numai să vedem dacă o fi acasă. Că bătrînul aleargă, ca un argint viu. Mai devreme l-am văzut mergînd în sus. Ştiu eu unde s-a dus. Învăţătorul deschise geamul cancelariei şcolii şi, după ce privi cîteva momente pe uliţă, se adresă unui tînăr : Costăchel, strigă el, Petrache mai e la bufet ?

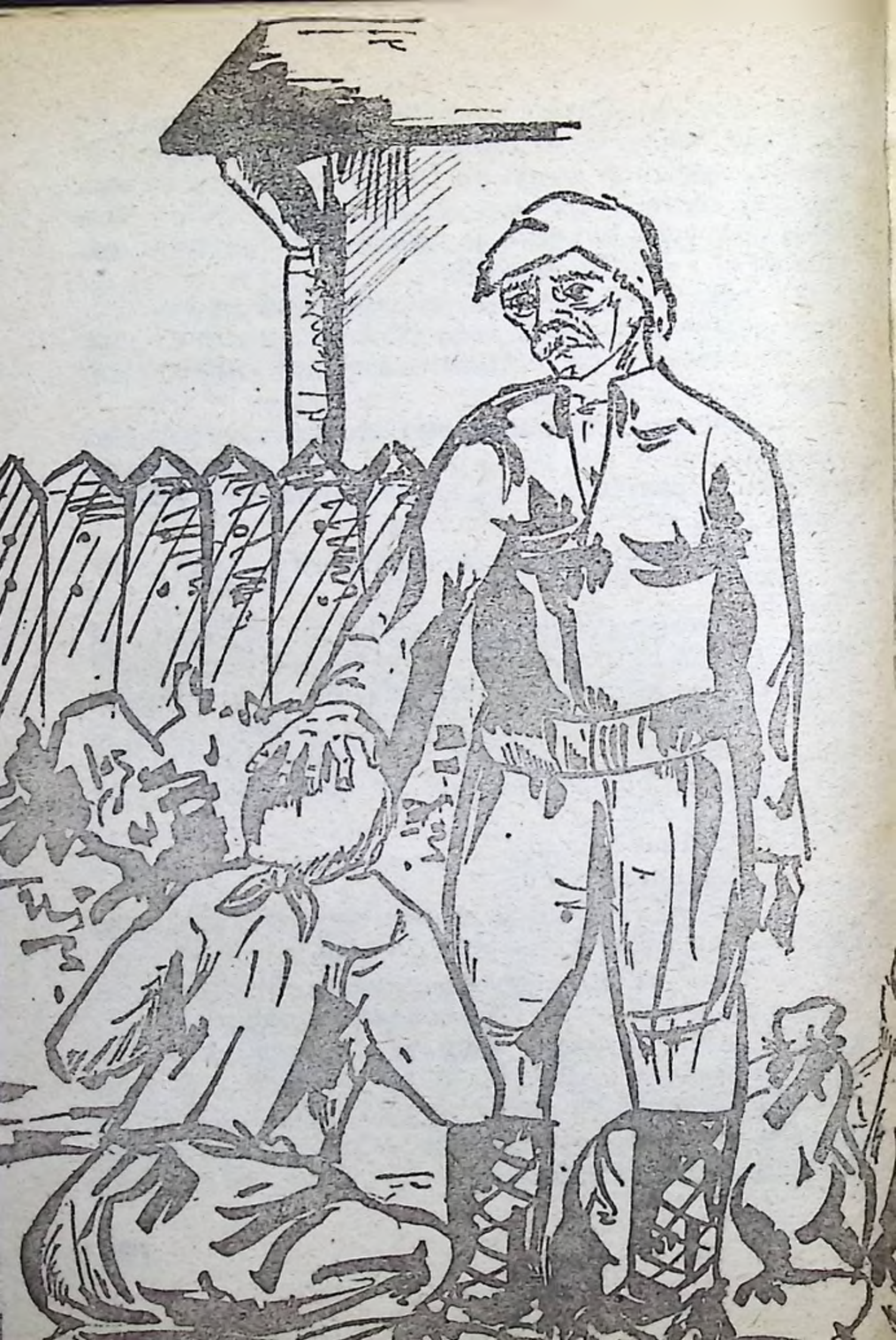

— Care Petrache ? întrebă tînărul.

— Ciți alde Petrache avem noi în comună ? „Sfîntul", de el te întrebai.

— A plecat de vreo jumătate de oră. Cred că s-a dus acasă.

— Mergem în vale, spuse scurt învățătorul.

Plecară pe jos pe ulița satului de cîmpie.

— Punerea mîinii în cap, binecuvîntarea, ori cum să-i spun, e o treabă pe care sfîntul o face fără vreun profit ?

— Prostia plătește de fiecare dată tributul său. Săptămîna trecută unul care e anchetat de ai dumneavoastră pentru delapidare s-a pus sub mîna moșului sperînd că hoția va fi protejată. Ei, ce credeți că i-a adus ?

Comandantul îl privi întrebător.

— Un porc ! Un grăsan destul de scump, că pe la noi porcii sînt scumpi. Nimeni nu vine la el cu mîna goală. Unii îi dau bani, alții îi aduc fasole, ori o funie de usturoi, alții struguri, alții ce le mai dă prin minte. Prostia are imaginație și tributul e mare, tovarășe comandant.

Curînd ajunseră la casa sfîntului. Bătrînul era în curte. Se sprijinea de ulucă. Mînca semințe de dovleac și cojile le arunca în șanțul șoselei.

— Ce vrei nepoate ? întrebă el.

— Dînsul a venit să stea de vorbă cu matale.

— Tu... ești dușmanul meu și nu l-ai adus din partea domnului. Ce vrea de la mine ? De unde e ?

— De unde să fie ?

— Poate de la finanțe, poate de la miliție. Cu ei nu am eu pace.

— De ce ți-e frică de ei ?

— Finanțele vin după bani, iar miliția, plotonierul Ilie, îi urmărește în sat și pe islaz pe oamenii

care vin la mine. Milițianului i-am spus că-l reclam dacă se mai ia de mine, știu eu unde, dar de finanțe nu-mi pasă.

— De ce, taică Petrache, nu ți-e teamă de cei de la secția financiară ?

— N-are ce-mi face. Eu nu oblig pe nimeni să-mi dea ceva. Eu le pun mîna pe cap fără să le cer taxă.

— Și porcul ? întrebă inspectorul. Ce e cu el ?

— L-a lăsat în poartă. Ce era să fac ? Trebuia să-l las să se piardă ? L-am băgat în coteț. E vieta-tea domnului. Îl hrănesc. Nu puteam să-l las în părăsire. Da' de ce mă întrebi ?

— Totuși, lumea te plătește.

— Eu nu cer nimic. Pe matale te văz cam curios ? !

— De ce-ți dau ei bani și altele ?

— Dacă-s proști !

— Spune, chiar l-ai văzut pe Dumnezeu ?

— Eu nu mai țin minte. A trecut mult de atunci. Ceva o fi fost, dar ce mai știu eu ?

— Ești sfînt ?

— Toată lumea, dacă vrea, e sfîntă. Trebuie să fii om de omenie, dacă vrei să fii sfînt.

Inspectorul Banu auzise că „sfîntul de la Maglavit" ar fi un gîngav care nu știe să lege două vorbe una de alta. Discuția începută cu el, la poartă, nu-i lăsă această impresie. Bătrînul era șiret în gînd și-n vorbă. La vorbire nu se deosebea de alți țărani pe care îi cunoscuse în această zonă a cîmpiei. Ba chiar vorbea îngrijit. Era un om ca oricare, era un bătrîn care părea să fie simpatic, hîtru și inteligent. Fața însă îi trăda o mare șiretenie.

— Ești mulțumit cum trăiești acum ? îl întrebă inspectorul Banu, încercînd să înnădească mai departe dialogul.

— De ce n-aş fi ? Am penzia mea, am lotul meu. Am tot ce-mi trebuie. Copiii sînt cu rostul lor.

— Dacă e aşa, de ce mai faci pe sfîntul ?

— Eu n-am spus asta. Oamenii cred. Eu nu am oprit pe nimeni. Dacă ei vor să le pun mîna în cap, o pun. Nu mă costă nimic. Dar dacă tot ai venit la mine şi mă ţii cu întrebări, intră în curte să vorbim pe prispă, ca oamenii, că nu ne-om mînca.

— Bine zici, moşule, să stăm de vorbă.

Au intrat în curte şi s-au aşezat pe băncuţa de pe prispă.

Banu continuă vorba de unde-o lăsase :

— Dar pe ei îi costă ?

— Treaba lor.

— Nu mi-ai răspuns la ce spusei mai înainte. Chiar l-ai văzut pe Dumnezeu ?

— A trecut mult de atunci. Mai ştiu eu ? Poate am stat de vorbă cu „moşul", poate mi s-a părut. Ce pot să mai ştiu ?

— Există Dumnezeu ? Dumneata crezi ? Văd că nu mai eşti sigur dacă l-ai văzut !

— Curent electric există ? replică bătrînul.

— Există, răspunse fără şovăială inspectorul.

— L-ai văzut ?

— Pe cine să văd ?

— Curentul electric.

Inspectorul începu să zîmbească. Are haz moşul. Îi umbla mintea şi pe un nepriceput îl poate încă răsuci. Şi moşul era mulţumit, îi plăcea să vorbească şi era mîndru cînd i se părea că l-a păcălit el pe cel cu care tăifăsuia.

— Şi Dumnezeu există. Nu-l vezi, dar te trăsneşte şi te cutremură cînd vrea. Aşa e tovarăşe, spuse satisfăcut Petrache.

— Moșule, dumneata ai vorbit cu Vodă Carol al II-lea. Îți mai aduci aminte ?

Bătrînul stătu o vreme în cumpănă. Nu știa dacă să povestească ceva despre acele întîmplări, petrecute demult, în anii în care era încă tînăr.

— Vodă Carol ? Să zicem că am stat.

— Și ce ți-a spus vodă ?

— Mi-a spus să mă însor, asta mi-a spus. Îmi zicea că el nu are nevoie de sfinți holtei.

— Numai atît ?

— Nu ajunge pentru un om păcatul ăsta ? Trebuia să-mi mai facă și alt bine ? A pus pe unii în capul meu, de nu m-au lăsat pînă nu i-am făcut voia. Nu aveam cum să mă pun contra lui Vodă. El era mai mare. Stăpîn peste toate...

— Dar dumneata erai omul lui Dumnezeu ! Nu putea „Moșu“ să te apere ?

— „Moșu“ e stăpîn în ceruri, dar pe pămînt atunci era mai tare vodă. A trebuit să mă supun. Mi-a spus că eu Petrache Lupu voi avea o faimă mai ceva ca a domnitorului Vasile Lupu. S-a ținut de cuvînt. Am fost cunoscut de multă lume. Poate de tot ce e suflet de om pe pămîntul ăsta, al domnului...

Banu discută îndelung cu Petrache Lupu, omul vremurilor trecute, „minunea“ pentru care mulți oameni și-au ruinat gospodăriile. În final, îi spuse însă că ceea ce face el este împotriva legii, că însușirea unor bani sau bunuri de la anumite persoane prin tot felul de promisiuni este escrocherie și se pedepsește. Sever se pedepsește.

Peste satul de cîmpie se revărsau zgomotele de muncă venite din îndepărtarea ogoarelor. Cel care zicea că l-a văzut pe Dumnezeu a devenit și el altul,

a îmbătrînit. Nu mai muncește în cooperativă agricolă de producție decît rareori, fiindcă e destul de înaintat în vîrstă și e un pensionar chivernisit. Faptele de demult au rămas doar ca amintire. Cei tineri rîd și nu le dau crezare, ceilalți, bătrînii, se miră și ei de neștiința lor și fac haz mare pe seama proștilor care se mai ivesc, uneori, să-l caute pe „sfîntul" lor pentru a le pune mîna pe cap. „Proștii de ieri" se bucură și rîd cînd mai apare pe ulița satului ignoranța.

„Vă spun eu tovarășe, pe onoarea mea, că în tot Maglavitul nu găsești nici măcar un copil să vină la Petrache să-i pună mîna pe creștat", îi spuse în fapt de seară, înainte de plecare, nepotul „Sfîntului", învățătorul. La noi, aici, oamenii sînt serioși".

Colonelul întîrzie pînă tîrziu la Consiliul Popular al comunei unde împreună cu primarul și ceilalți factori de răspundere s-au sfătuit ce măsuri să ia ca să împiedice prezența la Maglavit a acelor pelerini ce mai apăreau din cînd în cînd să-i izbăvească Petrache de „necazuri", considerînd că bătrînul, după ce a aruncat bălegarul din grajd, ori a curățat cotețul porcilor, dacă le pune mîna în cap le va rezolva problemele lor personale.

Inspectorul Banu și-a amintit de întîlnirea cu Petrache Lupu într-o zi cînd autoturismul gonea din nou pe un alt drum ce șerpuia în cîmpie. Se grăbea să ajungă într-un sat în care, la fel ca și cu Petrache Lupu, om al trecutului, o întîmplare reîntorcea cumva uitarea timpului. De data aceasta era vorba de altceva ; era vorba de o crimă săvîrșită de un prooroc care, timp de mai mulți ani, și-a ascuns cu dibăcie fărădelegea și s-a strecurat printre oameni ca un „Sfînt".

2. Sectantul era criminal sadea

Cînd Proorocu apăru pe uliţă, vecinii rămaseră înmărmuriţi, consternaţi. Ştiau că, după atîţia ani, fusese descoperit ca ucigaş şi iată-l din nou liber, zîmbitor, trecînd sfidător prin faţa lor. Dacă-l întreba cineva ceva, o întorcea spre pilde biblice, spre învăţătura lui, ocolind cu vicleşie răspunsul, pentru că el ştie ce ştie.

Dar oamenii nu-l ascultau, se prefăceau doar. Ei cunoşteau adevărul, chiar dacă de la odioasa crimă a trecut atîta timp. Şi toţi se întrebau cum de s-a întîmplat de-i Proorocu din nou în libertate, de ce nu-şi ispăşeşte pedeapsa. „Desigur, a avut pe cineva", se ridicau unele glasuri.

În prima şîmbătă de la venirea lui din nou în Pereţeni, criminalul s-a înfiinţat la sectă, la fraţii întru credinţă, rostind cuvintele de căinţă şi blestem, asupra puterilor diavolului, asupra celor care, în baza unor „neadevăruri", l-au pedepsit.

„Fraţii mei, nu sînt vinovat. Aţi văzut şi voi, Domnul a făcut dreptate..."

Sectanţii l-au privit cu îndoială. S-au întrebat ce mai caută omul ăsta în mijlocul lor. El însă nu se dădu bătut, a insistat, a argumentat, a rugat.

„În faţa voastră vin cu încredere, fraţilor, pentru ca Domnul să-mi spele păcatele şi să mă apăraţi de fărădelegile răilor, căci el, numai el, m-a scos din ghearele oamenilor vînduţi satanei. Nu am ucis, fraţilor, poate în gînd, cine ştie, sau în vis, dar Domnul a vrut să mă încerce, cum o să-l încerce pe fiecare dintre noi, care-am greşit sau nu. Vă rog, primiţi-mă

în partea voastră, căci vreau să-l slujesc pe Domnul pînă cînd..."

Aci s-a oprit. Nu ştia ce să mai zică. Se gîndea, probabil, la scurgerea prescripţiei, dar nu putea în faţa fraţilor să rostească asemenea vorbe. Ar fi fost înlăturat, n-ar mai fi avut sprijinul lor, fie şi numai moral. Pe urmă o porni din nou. Cuvintele se băteau la gura lui. Proorocu aruncă cu noroi în legi, în reprezentanţii ordinii publice.

„M-au umilit fraţilor, au vrut să mă distrugă, să mă despartă de voi şi de Domnul, dar adevărul a învins, nu sînt eu cel care a ucis".

Se părea că va reuşi să-şi facă iarăşi loc printre „fraţii" lui.

Dar în comună oamenii se întrebau : de ce ? atunci, cine ? El, Proorocu, fusese dovedit cu martori şi fapte, deşi crima se petrecuse cu mulţi ani în urmă. Iar martorii nu erau alţii decît ei, sătenii lui. Fusese văzut în noaptea aceea la locul crimei, oamenii legii nu puteau să greşească. Şi totuşi... criminalul era din nou în libertate, se mişca nepăsător printre ei, sau, mai bine-zis, se tîra zîmbind, mestecînd vorbe învăţate la adunările sectei, vorbe goale, lipsite de sens.

Inspectorul care, pe baza dovezilor speţei, avea certitudinea vinovăţiei lui Proorocu, primi informaţii amănunţite în legătură cu manifestările şi activitatea lui. I-au atras atenţia în mod special cîteva aspecte :

La sosirea acasă, după ce cotrobăise prin locuri numai de el ştiute, îşi pierduse parcă minţile şi se certase tare de tot cu nevastă-sa. Se pare din cauza banilor cheltuiţi. Se spune că s-a auzit în tot satul cum striga : „M-aţi ruinat, unde sînt banii, banii strînşi de mine, treizeci de mii, de ce ? Nenorociţi-

lor ! Focul Ghecmei să vă ardă. V-aţi dat cu duşmanii mei, sînteţi uneltele diavolului. M-aţi ruinat..."

Se spunea că soţia şi fiul cel mic, care ştiau ei ce ştiau, l-au înfruntat.

Inspectorul Banu şi cei care cercetaseră cazul nu ştiau ce să creadă cînd au aflat că dosarul lui Proorocu se returnase şi încă cu multă întîrziere. Se tot gîndeau dacă nu cumva era o tărăgănare a cuiva, pentru ca Proorocu să prindă termenul de prescripţie. Dacă da, atunci cine este acel cineva ?

Procurorul care cercetase în final cauza, şi o cercetase bine, ceru explicaţii la forurile superioare : de ce Proorocu este din nou liber ? În felul acesta determină trimiterea dosarului la judeţ spre recercetare, „faptele fiind insuficient dovedite..."

Inspectorul şef, care fusese informat de sinuozitatea rezolvării acestei spete, îşi menţinu lucrătorii care instrumentaseră cauza şi procedă, fără întîrziere, la studierea tuturor observaţiilor instanţei superioare. O înşiruire de raţionamente pe zeci de pagini. În dosar au apărut alte 60 de pagini cu concluzii scrise de avocat. Concluzii care din punctul de vedere al eticii profesionale se găseau pe muchie de cuţit. Prin cuvinte bine meşteşugite ele au putut abate atenţia instanţei. Veridicitatea faptelor a putut fi pusă la îndoială şi, în consecinţă, fusese returnat dosarul pentru „întărirea probaţiunii". Avocatul Stănculete, cunoscut pentru „păcatele" lui morale, dar şi pentru talentul lui, ceruse chiar achitarea ! Era limpede că nu se putea ajunge pînă aici. Scopul era altul şi pentru Banu acesta era limpede ca lumina zilei : orice tărăgănare curgea în favoarea criminalului... se apropia termenul de prescripţie !

Banu îi chemă la el pe Fătu, Popeangă și Tomescu și fixară, de comun acord cu procurorul Trandafir, om drept, priceput și meticulos, toate măsurile care trebuiau luate pentru a putea răspunde fiecărei observații. Se stabili o viitoare analiză peste o săptămînă.

Cum era de așteptat, în următoarele zile se primiră informații de valoare operativă privindu-l pe criminal.

Pe adresa sa, inspectorul șef primi și o scrisoare semnată de mai mulți cetățeni din Pereteni, consternați de punerea în libertate a lui Proorocu.

— Mă așteptam la o atare reacție. Oamenii nu pot sta nepăsători, gîndi inspectorul Banu.

„Noi îl știam că este condamnat, cînd colo, îl vedem plimbîndu-se prin sat, iertați-ne, ca vodă prin lobodă. Vedeți că are pe unul de aici, ajuns mare, și toată ziua copiii și nevasta lui Proorocu se duc încărcați la mama ăstuia acasă. L-am văzut plecînd cu trenul, cu mult bagaj. Poate duce plocoane la ăla de l-a scăpat. Cei care l-au văzut atunci, nu mint. „Criminalul", că așa-i merge numele, pînă o muri, trebuie să-și primească pedeapsa. Să se facă dreptate, că adevărul unul e, și nu se pot face scamatorii. Umblă țanțoș, vorbește de sfîrșitul satanei, pe care unii o slujesc. Numai el e sfînt. Este un bandit, un criminal, a făcut moarte de om, să fie pedepsit. Și vedeți că nu e străin nici de Ciungu, omorît tot în anii ăia. Face pe nevinovatul în fața oamenilor, dar noi îl cunoaștem ce are pe suflet. Îl are pe conștiință și pe... Ciungu. De-asta v-am scris, să-l judece din nou, el e ucigașul..."

Fătu și Tomescu așteptară să fie primiți de inspectorul șef. Citiră și ei scrisoarea.

— Poate au dreptate oamenii. Dacă secta l-a primit, potrivit cu preceptul „crede și nu cerceta", pereții nu-l vor. Ei vor să se facă dreptate. Cum merg cercetările ? îi întrebă Banu.

— Pînă acum destul de bine. Procurorul Trandafir pune la punct ultimele amănunte.

— Am mare încredere în acest om tînăr și priceput, adăugă inspectorul. Ați întocmit raportul ?

— Poftiți ! zise Fătu, plus informațiile din ultimele ore. Pare îngrijorat.

— Ați obținut date interesante.

După ce inimoșii ofițeri ieșiră, Banu se cufundă în lectura raportului, întocmit de colectivul desemnat să „recerceteze" cazul.

— Evident, zise pentru sine Banu, totul este așa cum am prevăzut. Și reascultarea martorilor, reconstituirea, precum și comportarea vinovatului susțin speța. Observații vor mai fi, dar probele nu iartă și nimeni nu se poate încumeta să le anuleze, să treacă peste veridicitatea lor.

Dosarul, completat cu noile date apărute în cazul „Criminalul", fusese înaintat procuraturii. Și acum se mai observaseră unele tărăgănări.

Avocatul părții învinuite ceruse strămutarea dosarului, întrucît „ar putea exista influențe locale..."

Martorul principal, cel care-l văzuse pe Proorocu în acea noapte luînd viața unui om, și-a susținut depoziția, deși asupra lui s-au făcut insistente presiuni să „revină". Văzînd poziția fermă a martorului principal, avocatul a cerut insistent strămutarea procesului. Era o nouă stratagemă pentru tărăgănare...

Mai mult, avocatul se exprimase în acea primă ședință că „s-ar putea ca Ilieș, martorul, să fie nebun"... Ceru amînarea ședinței. Instanța aprobă.

Martorul a fost trimis la cei mai competenți specialiști în psihiatrie, prin Institutul medico-legal.

„Perfect sănătos, în depline facultăți mintale" a fost concluzia specialiștilor pe bază de semnătură. Se reluase procesul, se începuseră audierile. Oamenii din sală parcă nici nu mai respirau. Martorii se perindaseră prin fața completului, unul cîte unul. În final este invitat să intre în sală și martorul principal. Intră tot atunci în sală și părinții acestuia.

„Onorată instanță, dați-mi voie, martorul principal este criminalul !", se auzi vocea agitată a avocatului. Avocatul, care, ca orice parte, vorbește cînd i se dă cuvîntul, fu oprit un moment. Apoi, cînd i se dădu din nou cuvîntul, încercă totul. Bun vorbitor, abil și cu vervă, el își desfășură întreaga-i pricepere. Explicații, îndoieli, semne de întrebare, constatări, concluzii, portretul moral al celui pe care-l apăra, de puteai crede că acesta e un sfînt și curat ca lacrima. Și iar... și iar. Cînd patetic, cînd cu umor și, deodată, o schimbare de ritm și de obiectiv. Trecu violent la intimidarea martorului principal și a părinților acestuia.

Tatăl, un bătrîn încă drept, cu părul tot alb, a înaintat încet, spre completul de judecată.

„Cel din boxă este criminalul, tovarășe președinte, nu fiul meu — cum afirmă aici, pe ce temei ? domnul avocat, se auzi vocea acestuia. Fiul meu nu este nici nebun, nici criminal, cum încerci să-l faci dumneata, domnule avocat, se adresă el întorcîndu-se cu fața către avocat. Știu că ai fost tocmit cu bani grei să-l aperi pe Proorocu, dar fă-o cu demnitate, nu cu patimă, cu răutate, încercînd să înfunzi pe alții. Să-ți fie rușine domnule... om cu carte cum te pretinzi".

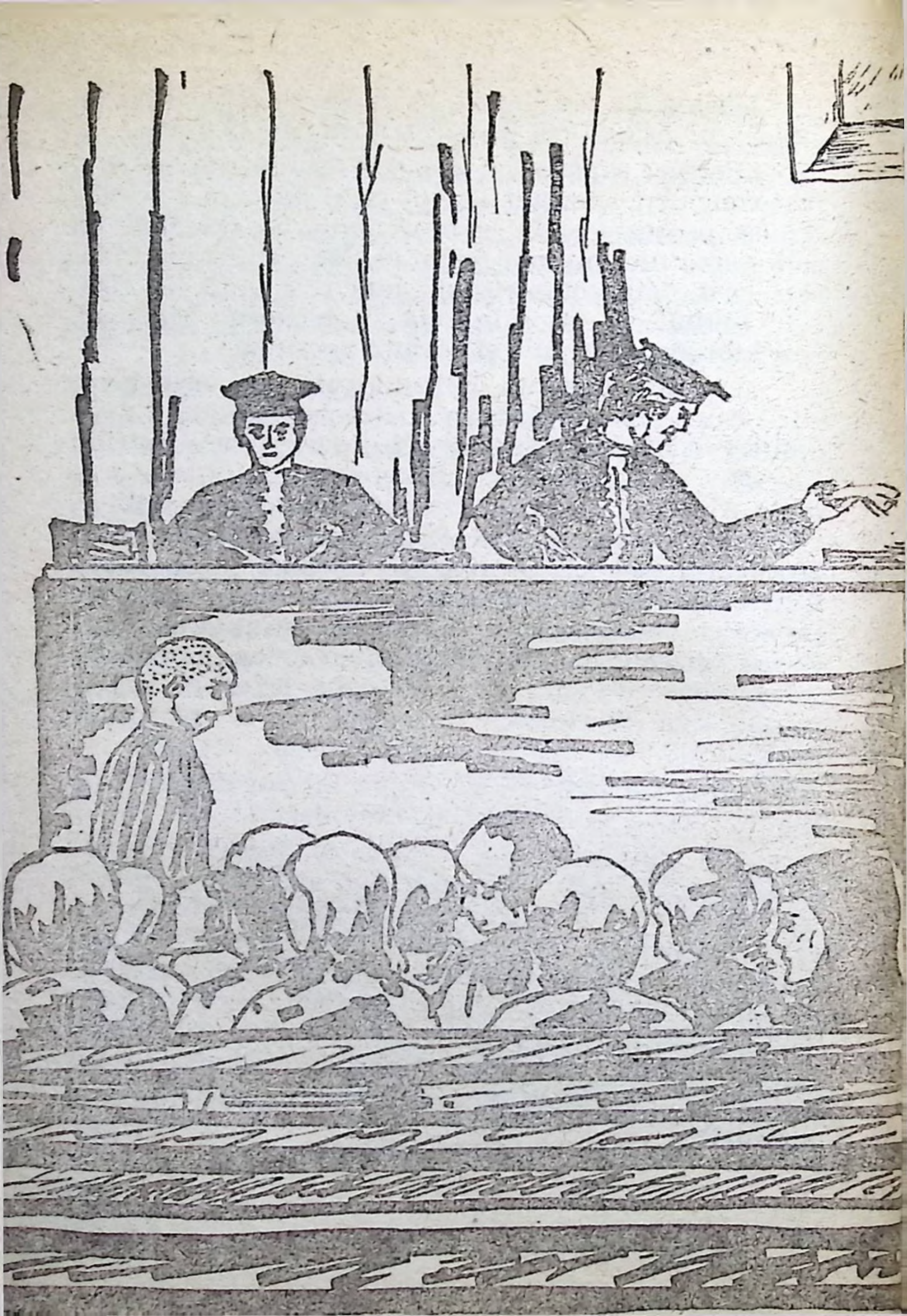

Se întoarse apoi și se așeză lîngă soție. Avocatul Stănculete, deși cu faimă, trecut prin multe situații grele, rămase surprins. Pentru un moment își pierdu firul și forța oratoriei lui se topi brusc. Țăranul ăsta bătrîn și simplu îl învinsese. Efortul lui de a ieși din impas deveni zadarnic.

Martorii plătiți de Proorocu recunoșteau prin mimică și cuvinte că „au încercat să-l ajute", că „a fost de-al lor, dar..."

Proorocul răspunse neconvingător la întrebări și, mai ales, repetă mereu că „Dumnezeu știe ce face cu mine, cred că numai el, Domnul..."

Încercările dubioase de a salva situația criminalului au eșuat asemenea unei corăbii de hîrtie în valurile unui fluviu.

Se făcuse din nou lumină în acest caz „strămutat", iar oamenii din Pereți puteau fi cu adevărat mulțumiți. Și, odată cu ei, cei ce trudiseră zile și nopți pentru elucidarea lui.

3. În numele lui Dumnezeu

Era tîrziu. Ofițerul de serviciu se pregătea să facă un raid prin unitate, să constate dacă toate sînt în ordine... Nu apucă însă a se depărta prea mult, că telefonul zbîrnîi prelung. Ridică receptorul.

— Alo, miliția ! Sînt Apostol din Smîrdănești. Nu mă cunoașteți dumneavoastră, dar sînt om cinstit. N-avusei de-a face cu miliția.

— Ce s-a întîmplat omule ? întrebă scurt ofițerul.

— Pe drumul național, cam la vreo treisprezece kilometri de oraș, se făcu o mare pacoste, un accident mare. Sînt morți și răniți.

— Unde s-a întîmplat accidentul ? mai întrebă o dată ofițerul.

— Cum spusei, ici la Smîrdănești, aproape de oraș.

— Bine, vă mulțumim !

Abia se transmisese prin radio ordinele necesare unui echipaj de circulație aflat pe traseu pentru a se deplasa urgent spre locul accidentului, cînd telefonul sună din nou. Medicul de gardă de la Spitalul orașului anunța că au fost aduși de urgență cinci cetățeni străini, grav răniți într-un accident de circulație.

Ofițerul de serviciu raportă cazul. I se ordonă să formeze o echipă operativă pentru a pleca de îndată la fața locului.

Într-adevăr, în dreptul pietrei kilometrice 13+800 pe marginea șoselei asfaltate, se găseau rămășițele unui „Wartburg" și ale unui „Trabant", mașinile fiind aproape complet distruse. Urmele de sînge arătau că fusese un accident cu adevărat grav.

Ca de obicei, cu toată ora tîrzie, aproape de miezul nopții, se strînseseră în jur și curioși.

Echipa operativă își începu lucrul la lumina farurilor. Ofițerii Odăngescu și Mugur, de la criminalistic, descoperiseră cîteva fărîme de vopsea, diferită de cea de pe cele două autovehicule, atît de grav lovite. Devenea plauzibilă ideea că un alt autovehicul produsese impactul și apoi a dispărut de la locul accidentului. Adunară probele materiale. Blitz-ul fotografului străfulgeră de mai multe ori.

Audierea celor din jur aducea date contradictorii. Demnă de crezare rămînea depoziția căruțașului Apostol, adică tocmai omul care sunase la ofițerul

de serviciu. Cu toate că omul, la vîrsta lui de peste 60 de ani, nu avea vederea cea mai ageră, reținuse că accidentul fusese produs de mersul dezordonat al unui autobuz albastru. Albastru ! Adică tocmai culoarea resturilor rămase pe cele două mașini accidentate. Dar unde-i autobuzul ? Unde-i șoferul lui ? Unde-s oamenii din el, dacă au fost oameni ? Poate a circulat fără pasageri. Nu mai era timp de pierdut. Lucrătorii serviciului de circulație au fost mobilizați în acțiune încă în acea noapte.

În dimineața următoare, către ziuă, la Autobaza nr. 5, este identificat un autobuz care prezenta pe aripa stîngă urme de coliziune. Se dovedi că urmele de vopsea descoperite la locul accidentului sînt identice cu vopseaua de pe aripa lovită a autovehiculului. Dar asta era care suficient ?

Colonelul Banu chemase la prima oră pe maiorul Panait pentru a se informa asupra stadiului cercetărilor în accidentul produs.

— În ce constau consecințele, Panaite, și cît timp crezi că o să ne ia clarificarea în întregime a acestui caz ? întrebă el, arătîndu-i maiorului fotoliul din fața biroului, semn că-l invită să ia loc.

Maiorul se așeză ținînd pe genunchi dosarul cu care venise.

— Cred că n-o să ne ia prea mult timp. Am obținut deja cîteva date rezistente care ne-au pus pe urmele autorului. Poftiți dosarul cu probele acumulate pînă în prezent.

Colonelul se uită și analiză cu atenție.

— Mai întîi verificați garajele spre a stabili ce autobuze au lipsit la ora aceea, ce șoferi au fost în tura respectivă. Nu ne putem lua după un singur element. Trebuie adunate datele și comparate. Nu există

doar un singur autobuz albastru care poate avea o lovitură pe aripă. Staţi de vorbă cu fiecare, să-şi justifice timpul în ziua precedentă, pînă după ora accidentului. Apoi verificarea declaraţiilor. Atenţie la şoferul de pe autobuzul suspect. Staţi de vorbă şi cu şeful său, maistrul sau şeful de echipă...

Se făcu un plan amănunţit.

— 'Nţeles, tovarăşe colonel. Asta vrem să facem şi să cer aprobarea ca după identificarea certă să-l aducem la sediul judeţului pentru a fi confruntat cu unul dintre străinii mai puţin accidentaţi. Poate că îl va recunoaşte.

— Desigur.

— Aspectul cel mai grav este că au murit doi dintre accidentaţi. Un copil de nouă ani şi mama lui.

— Este într-adevăr grav şi dureros, Panaite. Tocmai de aceea te-am chemat să mă informezi. Ştiu că eşti obosit, după cazul acela de la Silişteni, dar trebuie să lucrezi împreună cu echipa pentru clarificare. Povestea asta are, precum vezi, grave implicaţii. Stabiliţi în detaliu vinovăţia : Cui aparţine ? Cine n-a respectat regulile circulaţiei ? Eu voi merge la spital cu căpitanul doctor Lepădătescu spre a face totul pentru a asigura îngrijirea accidentaţilor.

°

În timpul anchetei, ucigaşul bănuit adoptase o atitudine curioasă, devenea volubil, în anumite momente, apoi tăcea, pe urmă rîdea, şi mai tîrziu începea să se roage. Trecea apoi de la o stare la alta.

Ofiţerul desemnat cu efectuarea anchetei raportase toate aceste particularităţi ale individului. Deşi nu declarase pînă atunci, şoferul, după comportarea sa, părea că era pur şi simplu nebun. Cineva emisese părerea că s-ar putea să facă parte dintr-o sectă. Ofi-

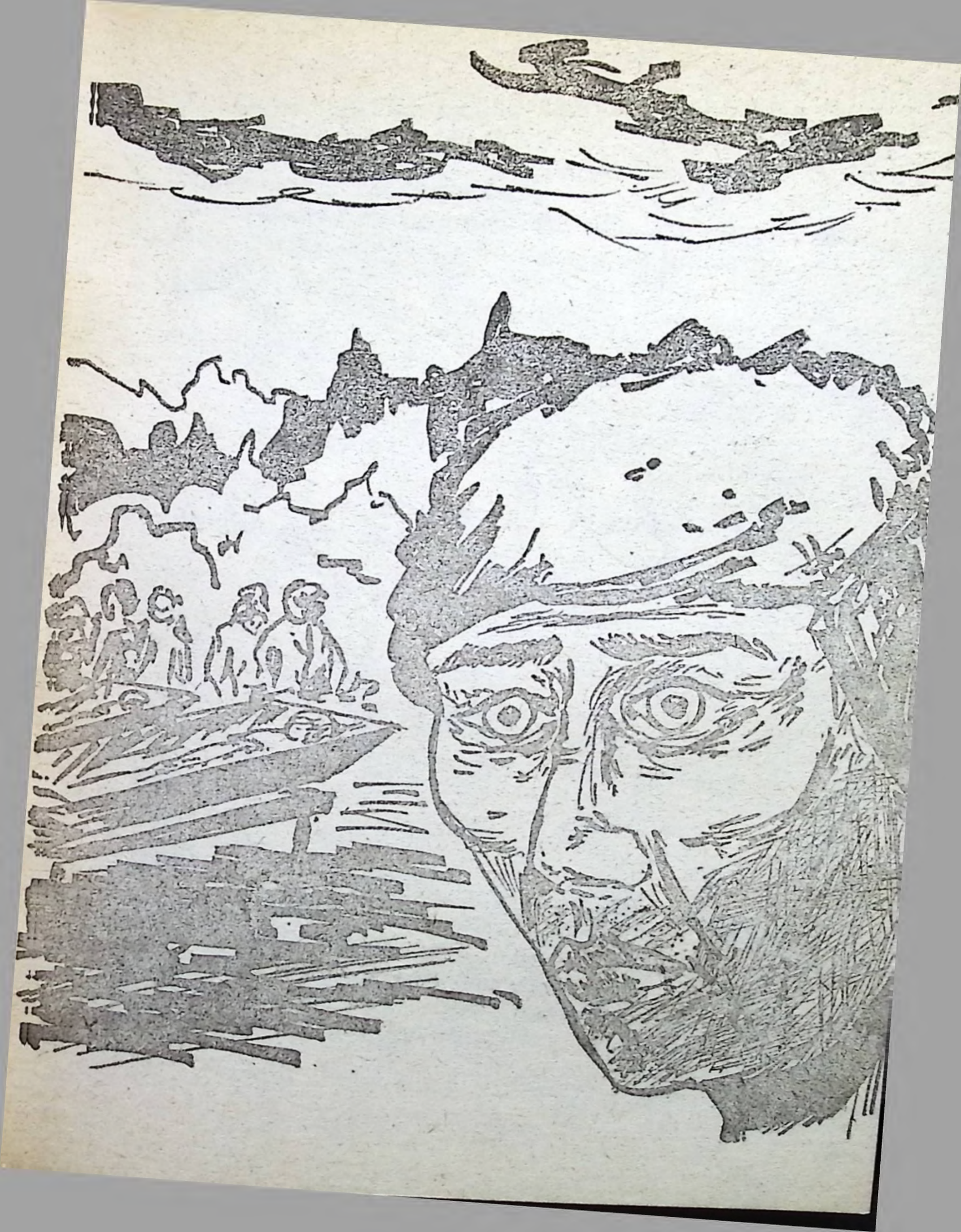

ţerul care aruncă această părere mai avusese de-a face cîndva cu sectanţi şi i-au dat mult de furcă prin părerile lor despre viaţă.

Banu, din cele relatate de subordonaţi, nu ştia ce să creadă. Era într-adevăr un nebun ? După ce ascultase raportul ofiţerului, ceru să-l audieze personal pe presupusul ucigaş.

— Recunoşti că ai omorît oameni ? îl întrebă inspectorul.

— Recunosc, dar le-am făcut un bine, domnule comandant...

— Ce fel de bine ?

— Hm, toţi ajungem acolo, ori acum, ori mai tîrziu, toţi... mă înţelegeţi !...

— Unde ? veni o altă întrebare.

— În lumea de dincolo, a îngerilor, a drepţilor, răspunse senin omul din faţa sa.

— Dar tu al cui *supravegheat* eşti ?

— Al lumii de pe pămînt. Sînt trimis să-l slujesc, după cum pot, pe Domnul, veni răspunsul dezinvolt.

„Individul este, într-adevăr, ori nebun, ori atît de fanatic, încît ar fi în stare să facă şi alte crime", îşi zise Banu.

— De ceilalţi oameni, în mijlocul cărora trăieşti, nu-ţi pasă ? Cu ce drept ai luat viaţa unor fiinţe nevinovate ?

— Noi ştim ce facem, legea Domnului o urmăm. Cei care nu cred în el sînt păgîni şi trebuie să-i ajutăm să ajungă la el, să-i judece, răspunse.

Gîndul îl conduse maşinal pe Banu la un alt caz, cînd un individ asemănător demontase liniile ferate spre a azvîrli în prăpastie un tren expres. Şi acela

declarase la anchetă : „eu sînt Dumnezeu, eu hotărăsc cine pleacă şi cine rămîne..."

Diferenţa dintre cei doi ar consta în aceea că unul se considera el însuşi Dumnezeu, pe cînd cel din faţa sa, trimisul lui Dumnezeu.

Încercă să gonească asemenea gînduri. Nu era momentul pentru analize comparate. Timpul presa.

Banu se edificase asupra comportamentului şi mai cu seamă asupra nemerniciei celui cercetat. Hotărî să fie în continuare anchetat pînă la elucidarea deplină a tuturor implicaţiilor. Cu asemenea indivizi trebuie lucrat cu atenţie. Cu mare atenţie !

Recunoaşterea şi, mai ales, seninătatea bizară, ba chiar unda de bucurie a fostului şofer, manifestate în timpul anchetei, puteau împinge către ipoteza iresponsabilităţii, a unei boli psihice. Doar un pas, doar o mică neglijenţă, şi acest pericol public, acest individ degenerat şi fără scrupule, putea deveni din vinovat, victimă ! !

Dar lucrurile nu se petrecură aşa. Individul săvîrşise, în mod responsabil, fapta aceea. Îi văzuse în faţa sa pe cei cărora, după el, le oferise lumea de dincolo, a lui Dumnezeu, prin acea coliziune provocată. Nu intervenise apoi cu nimic spre a încerca să-i salveze. Prin ceea ce reuşiseră anchetatorii să descopere, era vorba de crimă, o crimă oribilă, realizată conştient. Dar ce făcuse în acele momente fostul şofer ?

Aşa după cum deja declarase inspectorului, Bălălie răspundea mai departe că se aflase „în contact" cu cel de sus. Că auzise o voce „divină" ce-l admonesta că n-a făcut nimic pentru el, că rostul lui pe pămînt este să-i trimită pe cîţi mai mulţi acolo, dincolo, care să-l slăvească pe Domnul. Apoi, îi vor-

bise despre păcătoşi, că aceştia ar trebui aduşi pe calea cea bună şi să fie verificaţi.

— Şi tu ai ales calea cea bună ? Ai fost „uns de Domnul“ să-i aduci pe calea „cea bună“ ! zise intrigat anchetatorul.

Individul răspunse la fel, cum făcuse şi înainte. „Eu şi alţii ca mine, noi sîntem reprezentanţii *lui* pe pămînt“.

— Şi cei care n-au concepţiile tale ce au să facă ? veni o altă întrebare.

Bălălie, fostul şofer, nu pricepuse jocul în care anchetatorul îl angajase.

— Toţi sînt nişte păgîni, trebuie să-i ducem în casa noastră, a Domnului.

— Chiar prin crimă, prin orice mijloc, Bălălie ?

— Dacă altfel nu se poate...

. . . . . .

În final cazul fu prezentat de către maiorul Panait şi căpitanul Tomescu comandantului.

— Cred că ne-am clarificat asupra specimenului. Daţi drumul rechizitoriului la procuratură. Pînă ce va ajunge Bălălie în lumea de „dincolo“ a Domnului său, să treacă întîi prin „purgatoriul“ de pe pămînt. Şi încă un element. Aveţi grijă ca, după judecare. acest caz să-l prezentăm în faţa opiniei publice. E foarte important.

Apoi a rămas singur. A închis dosarul şi a rămas pe gînduri. Între el şi dumnezeu se declanşase din anii tinereţii un conflict ireductibil şi un divorţ definitiv. Nu, oamenii n-au nevoie de un asemenea dumnezeu. N-au nevoie.

4. Nu numai sectanţii

S-au deplasat la faţa locului. Om şi bicicletă se amestecaseră în şanţul drumului. Nici un fel de frînă. Accidentatul, victima mai bine spus, apucase, în spasmele morţii, cu disperare ghidonul. De unde şi concluzia specialiştilor criminalişti că decedase la cîteva ore după producerea impactului.

— Acum, la lucru, băieţi, le zise maiorul Panait, cel care în plină noapte fusese desemnat să se ocupe de caz, celor din echipa operativă.

Cazul se încadra într-o formulă pe cît de concisă şi clară, pe atît de gravă : „Un accident de circulaţie, soldat cu moartea unui om (de data aceasta un bătrîn) şi fuga de la locul faptei". Deci un şofer iresponsabil, laş pe deasupra, şi viaţa unui om este curmată !

Probele preliminare strînse uşurau cursul anchetei. Trebuia conlucrat cu judeţele limitrofe. Subofiţerul de la dispecerat, Dumitrescu, primi acest ordin. Trecuse bine de miezul nopţii.

Ordinele se dădeau în şoaptă, erau scurte şi limpezi. Oamenii ştiau ce e de făcut. În întunericul nopţii, la lumina farurilor şi lanternelor, echipa operativă căuta să refacă scenariul evenimentului. Dar pentru asta aveau nevoie de probe. De cît mai multe probe.

Preotul Isaia terminase împărtăşania unei bătrîne care, prin vorbe fără şir, încerca să-i spună ceva,

„...Şi acum du-te liniştită, cu Dumnezeu, în lumea de dincolo", îi zise preotul. Îi mai citi cîteva versete, îşi luă geanta şi darul şi, urmat de-ai casei, se

îndreptă spre poartă, unde-l aştepta un alt om, Fănică, dogarul satului.

— Să trăiţi părinţele, zise el. Treceţi şi pe la mine. Am o ţuică la butoi de dud, spuse el cu voce mai înceată.

Pe masă, într-o strachină de lut, cufundat în mujdei, un pui fript, dolofan, iar o sticlă pîntecoasă, de ţuică, ademenea ochiul.

— Noroc părinţele şi ce-ţi doreşti matale !

— Pentru pacea sufletului, nene Fănică. Dumnezeu să ne-ajute !

Şi dădu peste cap paharul, închizînd de plăcere ochii.

— Ţuică veche, ţinută în butoi de dud ! ai dreptate, nene Fănică, e tare bună.

— Te vindecă părinte, zic eu, şi de păcate şi de dragoste...

— Cum ? întrebă popa.

— Cum auzişi părinte, că băutura-i mai a dracului decît femeia !

— Piei satană şi nu huli lucrurile sfinte, nene Fănică, zise poruncitor preotul.

— Las' că te ştiu eu părinţele, mai ia unul şi să terminăm şi puiul, că d-aia l-a rumenit în cuptorul sobei Polina, buna mea femeie.

Părinţelul Isaia mai trase vreo trei păhărele.

Mîncă ce era mai bun din pui, îşi făcu o cruce mare binecuvîntînd şi pe enoriaşul de lîngă el şi pe el însuşi, că, de, băuse şi era şi cu maşina, proprietate personală. Apoi se ridică şi-şi luă rămas bun de la gazdă.

Părintele plecă, bine făcut, către Scufiţa, bufetiera din colţul satului, o femeie durdulie, poreclită aşa pentru modul cum se îmbrăca. O focoasă care-l băgase-n răcori pe popa, şi nu numai pe el. Povestea

aceasta începuse mai demult, de cînd o urcase prima dată în mașină. De atunci mai în fiecare seară se așeza la o masă în bodega aia plină de fum și arunca pe gît țuică sau un coniac pentru că bine a zis cine a zis că băutura tare e bună mai cu seamă pentru dregerea glasului și bună dispoziție. Popa îi urmărea mișcările șoldurilor și îi plăcea să le pipăie și s-o dezbrace cu mîna lui, ce dacă pe undeva, prin cărțile sfinte, se zice altfel. Păcătuia și el, dar se ruga, cerea iertare și, apoi, făcea atîtea servicii lui Dumnezeu că merita și el oleacă de indulgență. O aștepta de trei ori pe săptămînă să-i mîngîie gîtul și sînii, că și Isaia tot din carne era făcut, nu din piatră. Asta fu mai la început. Că apoi mai dese se făcură drumurile la Scufița.

Ceru și de astă dată un coniac, unul mic, îl dădu pe gît, scuturîndu-se de plăcere și, cum erau prea mulți păcătoși în jur, îi șopti femeii că „mîine o așteaptă tot acolo, cînd vine să se aprovizioneze..."

Apoi, ieși fără să mai arunce vreo privire în jur, urcă în mașină și acceleră. Se făcuse tîrziu și era grăbit.

Băutura îl moleșise de-a binelea și făcea eforturi să conducă pînă în satul vecin. Deodată, o lovitură scurtă, surdă, puternică. Opri și coborî să vadă ce se întîmplase. Atunci observă și nu-i veni să creadă. Cel care fusese lovit își pierduse viața. Așa crezu...

Îl cuprinse teama. Ce să facă ? se uită în dreapta, se uită în stînga, se uită spre cer și... dispăru în noapte.

În ziua aceea Banu stabilise o inspecție la arest. Subofițerul de serviciu raportă scurt, și-l urmă pe inspector.

— Cei de la cinci, reveni subofițerul Cărăușu, au cerut să fie scoși la raport.

— Îi ascultăm, Cărăușule. Care dintre ei ?

— Au zis că toți.

Același răspuns îl primi și cînd ajunse la 5.

— Păi dacă vorbiți toți, nu ne vom înțelege.

— Domnule comandant, începu unul dintre ei aflat mai în față, nu mai vrem să stăm cu ăsta, și arătă spre un bărbat scund, care stătea într-un colț al încăperii. Noi n-am făcut moarte de om dom' comandant. De ce să stăm cu unul care... Toată ziua face mătănii și se roagă să-l ajute cel de sus. Cum să-l ajute dom' comandant ? întrebă el, apoi continuă : să-l ducă în altă parte. Ne vorbește numai despre biserică și sfinți...

— Dumneata nu ai de spus nimic ?

— Ba da. Aș vrea să fiu și eu adus la dumneavoastră, zise cel care fusese repudiat de cei din arest.

— Bine, o să îl primim de îndată ce terminăm inspecția, spuse Banu, adresîndu-se subofițerului.

Inspectorul se edificase. Era vorba de preotul care comisese accidentul grav și fugise de la locul faptei, lăsînd victima în părăsire.

— N-am recunoscut prima dată, nici eu nu știu de ce, din teamă sau din lașitate, domnule comandant. M-am gîndit „ce-or să zică oamenii, enoriașii mei ?“ Aș fi vrut să mă întorc, dar nu am mai avut tăria... O rătăcire, domnule comandant, încercase preotul o explicație în fața inspectorului.

— Te înțeleg omule. Mă gîndesc însă cum e cu preceptul acela... „ajută-ți aproapele“, îl întrebase Banu sec.

— Știți, la carte așa spune, dar fiecare e supus greșelii, răspunse Isaia.

— Adică să acceptăm ca neomenia să-şi poată găsi o explicaţie !...

— Nu, nu asta vreau să... şi Isaia înghiţi în sec. Se ridică şi începu să-şi mototolească în mîini pălăria. Am fost un fricos, adăugă el, un laş.

Preotul Isaia îşi dăduse seama de la început de ostilitatea celor din încăpere. Încercase să şi-i apropie, să discute cu ei, dar aceştia nici nu-l luau în seamă, din „ucigaşul de popă" nu-l scoteau.

Trebuia să se hotărască odată. „Voi ieşi la raport şi voi spune totul. Mă spovedesc, cum se spune în limbajul nostru. Poate colonelul ăsta mă va înţelege". Fugise de la locul faptei. Cazul lui Isaia era grav, mai cu seamă că încercase să şteargă într-un fel urmele.

Cu fiecare zi ce trecea el şi-a dat seama că încăpăţînarea nu are rost şi că mătăniile nu-l vor ajuta.

— Te înţeleg omule, te înţeleg, pînă la un loc. Ştiu că mai în toate cazurile de acest fel fapta nu se face cu intenţie. Cine vrea să omoare pe cineva cu maşina ? Cu atît mai mult un preot... Dar de ce te-ai urcat la volan beat ? Nu crezi că şi ăsta e un semn da slăbiciune ? După ce ai ieşit de la Scufiţa, unde ai fost văzut mai în fiecare zi cu diverşi prieteni, de ce n-ai plecat pe jos acasă ? Scufiţa asta, aş putea spune, te-a împins şi ea către păcat. Are şi ea o vină... morală.

— Despre asta mi-e foarte greu să vă vorbesc, mă înţelegeţi ? M-am confiat şi unui părinte călugăr, avem legile noastre, a e preoţiei, mi-a zis că este interzisă...

— Dar să „preacurveşti" nu e interzis ? să provoci accidente mortale nu e interzis? să fii laş nu e interzis ?

— Este, dar eu...

— Știu, vrei să-mi spui că ai greșit... Dumneata ai încălcat înainte de toate legile.

Preotul tăcea. În fața ochilor îi apăruse poate imaginea Scufiței, poate a dogarului care-l avertizase, poate a bătrînului omorît din șanț, rămas cu mîinile încleștate pe ghidonul bicicletei. Apoi, poate, auzi vorbele călugărului „Mă voi ruga pentru tine că ești tînăr și n-ai știut ce faci, rău e că ai apucat pe drumul ăsta. Poate Dumnezeu te va ierta, că numai el ne poate ierta păcatele. Te dezleg de taine și mă voi ruga pentru tine și pentru ai tăi. Amin..."

— Poate mă veți ierta. Bătrîna mortului m-a iertat. I-am dat bani pentru a-și retrage plîngerea. S-o ajut...

— Poți plăti viața sau moartea ? De ce nu răspunzi părinte ? Mai gîndește-te, mai caută în dumneata, dacă mai există cumva, un sîmbure de omenie, de justiție. În ceea ce privește epilogul cazului dumitale numai legea îl poate fixa și legea nu iartă pe cei ce o încalcă deliberat, indiferent de crezul lor, indiferent de haina ce-o îmbracă. În cazul dumitale nu numai legea te condamnă, ci și omenia !

„Înţelegere“ cu dracul

Totul a pornit de la plîngerea pe care o femeie văduvă din Merigoala a adresat-o inspectorului şef. Se formula rugămintea : „să cercetaţi şi să mi se înapoieze un macat, 2 ştergare şi 160 lei de la vrăjitoarea Caisa din Lixăndrie“.

Erau notate şi adresa şi orele de primire la aceasta. Cel căruia i se ordonase să se ocupe de caz nu era altul decît căpitanul Popeangă. Caisa nu apăruse niciodată cu aşa ceva. Cel puţin în agenda ofiţerului nu apărea. Fie că era nouă în meserie, fie că lucrase „discret“. Popeangă se grăbi să ducă la îndeplinire şi această nouă misiune, dar cel mai important lucru, în cazul că se verifica plîngerea, era s-o prindă în flagrant pe ghicitoare. Începu deci cu o deplasare la Merigoala pentru a discuta cu Veta Morcov, femeia ce făcuse sesizarea.

— Ce te-a făcut să mergi la această Caisa şi de unde ai aflat de ea ? întrebase Popeangă.

— A, păi nu avêam unde să mă duc, fata trebuie măritată, că ăsta şi-a bătut joc de ea, a făcut-o de rîsul satului. M-am dus să-i fac de dragoste nebunu-

lui, răspunse femeia. Că și Floarea Baboi a fost, nu o dată, ci de mai multe ori, dar... i-a greșit fiertura. că se îmbătase Caisa, și a internat-o pe fii-sa în spital.

— Da ? și dumneata ai reușit ceva cu fata ?

— Nuu, păi aici e buba, tovarășe, că ne-a jecmănit, că i-am dat cît a cerut. Ea a dat în cărți fetei, i-a vărsat cositorul nebunului, dar nimic, a fugit cu alta, parcă-i făcusem pentru alta, nu pentru fii-mea.

Veta oftă, își așeză mîinile în poală și tăcu.

— Și chiar ai crezut că face minuni ? întrebă din nou căpitanul.

— Eh, încercarea moarte n-are, tovarășe. N-am crezut, dar speram. Unii spuneau că e mare... că nu știu ce minuni d-astea a făcut, că una, că alta... Așa... ne-am făcut de rîs, izbucni ea în plîns.

Căpitanul se lămuri că femeia fusese îndrumată de altcineva către Caisa și hotărî să afle cine se ocupa cu „reclama". Poate, în așa fel vor fi descoperite și alte victime ale vrăjitoarei.

Mari era secretară dactilografă la o unitate din oraș. Prima oară se căsătorise la terminarea liceului, iar la un an se despărțise. Din vina ei, se pronunțaseră soacra și rudele mirelui, trecut dincolo de 40 de ani, om altfel așezat, dar cam mototol. Mari voia să fie distrată, să vadă lumea și de aici au început certurile, scandalurile, și de aici părăsirea domiciliului conjugal.

Apoi o cunoscuse pe madam Burlan, mare amatoare de țigări bune și ghicitoare în cafea. Tot aici cunoscu și cîțiva bărbați de care rînd pe rînd se îndrăgosti subit. Madam Burlan își lua partea ei. Iar Mari visa drumuri lungi, cu păsări ciudate care doreau să o ocrotească și, în sfîrșit, bărbatul ideal care

apărea la două-trei zile, pentru a o îmbrăţişa şi mîngîia.

Au fost zilele şi nopţile ei de glorie, dar veniră părinţii şi sub ameninţări fu nevoită să se întoarcă acasă.

— Cînd vrei poţi trece pe la mine, o sfătuise madam Burlan. Aranjez eu lucrurile.

— Şi Aurel n-o să mă uite ? întrebă Mari.

— Nici o grijă, dacă faci copilul o să-l constrîngem să te ia de nevastă.

— Ce copil, madam Burlan, sări ca arsă Mari. N-am nici un copil. Nu sînt eu proastă să fac aşa ceva.

— Bine, fetiţo, zisese, cu glas slab, madam Burlan, treaba ta ce faci, dar pe Aurel nu-l mai vezi, s-o ştii de la mine. O să-ţi sfîrîie sufletul după el şi degeaba, n-ai să-l mai întîlneşti. Devenise rea, ea, cea mai... delicată femeie. Ţii minte ultima cafea cînd ţi-am spus de o punte şi de apa pe care o vei trece ? Ţii minte ? Ei, e adevărul adevărat. Nu te iubeşte băiatul ăsta. Dacă nu mă asculţi, nu te va iubi niciodată. Eu puteam să te rezolv, dar nu mă lasă puntea pe care trebuie s-o treci. Du-te şi lasă-l în pace.

Asta se întîmplase mai tîrziu, după ce Mari îşi luase serviciu şi mai obişnuia să treacă pe la madam Burlan. Pe Aurel îl văzuse de cîteva ori, dar acesta o ocolea de fiecare dată. Şi atunci aflase de Caisa. Şi s-a dus la ea.

„Iţi fac domnişoară de urît, de aducere şi de plecare, de ce vrei dumneata, dar parale să ai că diavolul cu care lucrez (hai sictir drace ! se adresă ea, în gol, întorcîndu-se către colţul întunecat al camerei unde atîrnau nişte cîrpe) mănîncă numai boşoc şi ficat, mînca-ţi-aş ochii tăi de fată bună şi dulce, cum să nu-ţi fac ? Ce-ţi doreşte inimioara asta blîndă şi o

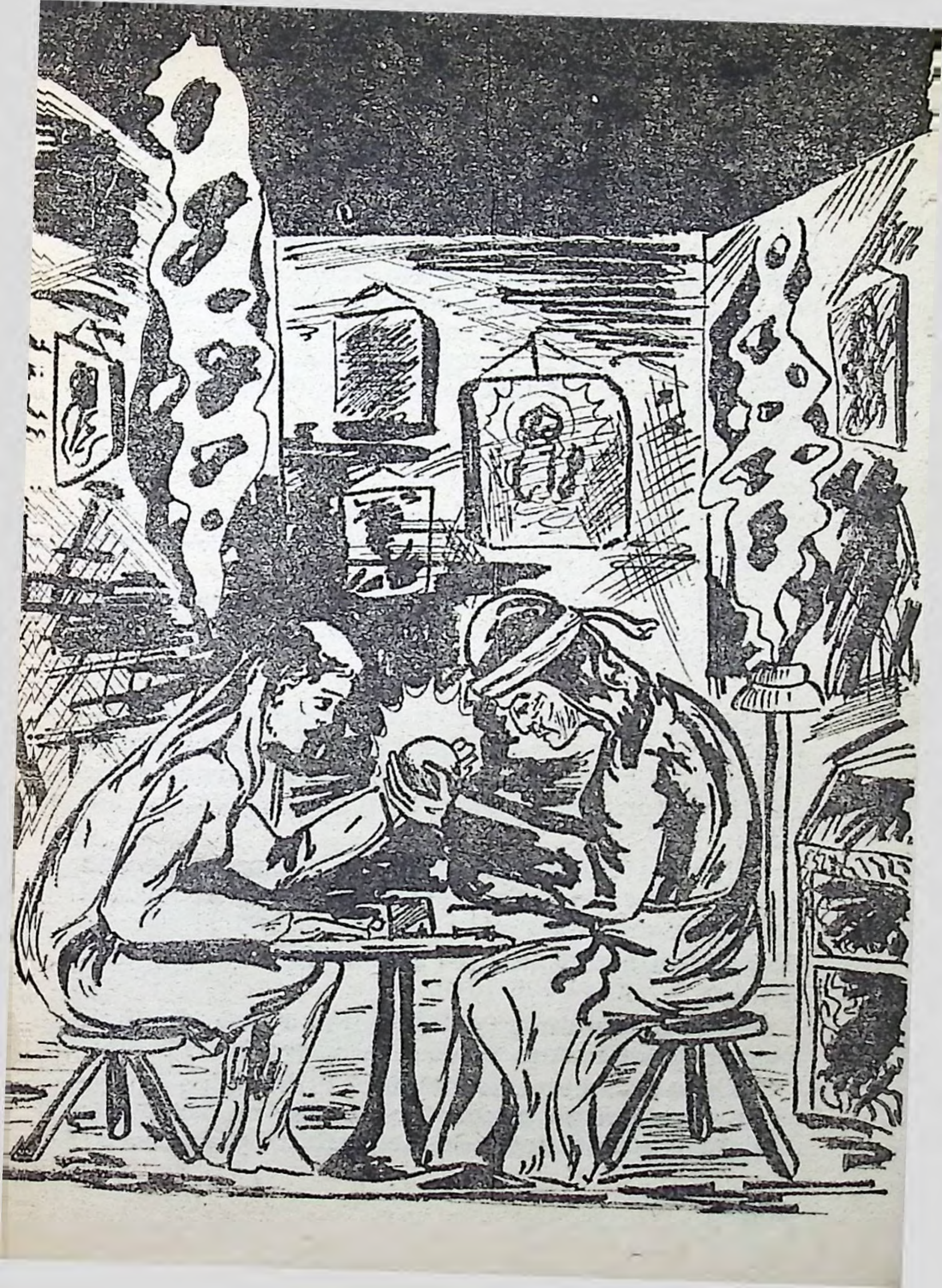

apucă de sfîrcul sînului stîng, așa îți fac. Să moară cine nu vrea să moară, scumpete".

Fata se pierdu toată cînd auzi vorbele care ieșeau, ca niște șerpi veninoși, din gura mirosind a băutură a vrăjitoarei. Ar fi vrut să plece, și chiar făcu un pas înapoi, dar vrăjitoarea îi apucă mîna și trase de degetul pe care fata avea un mic inel de argint. Cît ai clipi, acesta ajunse în buzunarul capodului slinos, ce-l purta ori de cîte ori avea vizitatori și doritori de aflarea zodiei.

„Să-ți dau să bei dulceață din apă nevăzută și nemaiîntîlnită, călcată de piciorul stafidei că ești tînără și ai nevoie de dragoste, să te scalzi și să bei din ea. Caisa scoase de sub pat o sticlă, o umplu cu apă și începu să bălmăjească iarăși.

Să-ți pui cositorul, iaca Brînduşo, două boabe pentru sufletul aflat la ananghie, că ți-l aduc și să ai noroc de el".

Sfiită, umilită, fata aștepta cuvîntul ultim al vrăjitoarei. Se îndoia toată, dar inelul îi zburase, sutele intraseră în buzunarele acelui halat, trebuia să plece cu un răspuns. Şi răspunsul mult așteptat nu s-a lăsat.

„Vii peste o săptămînă cu combinezonul ăla nou ce-l ții pentru noaptea nunții, dar poate fi și unul pe măsura mea. Să-l cetesc în stele, să scrii și belet de dragoste cu numili lui, că-i afla așternut și braț, cînd îi vrea".

Fata scoase din poșetă stiloul și o foaie de hîrtie pe care scrise : „Aurele, vino, te aștept, Mari".

Caisa luă biletul, se uită la el, îl învîrti pe o parte și pe alta, fără să priceapă ceva. Dar nu voia să se trădeze că e neștiutoare de carte ; totuși pînă la urmă

îi ceru fetei să-l descifreze. „Pentru a nu greși vraja", zise ea.

„Păi, e simplu, zise fata, acum mai puțin speriată. „Aurele, vino, te aștept, Mari". Numele meu.

„Brava matale, fătucă, o lăudă ghicitoarea. Multă carte trebuie să ai, că le bunghești bine. Acum ține sticla, pleacă și vino cînd am vorbit".

O împinse pe fată afară din cameră și rămase singură. Apoi scoase pe rînd din buzunarele halatului acela atît de murdar care, probabil, nu mai văzuse apa de ani de zile, hîrtiile foșnitoare și inelul de argint.

„Proastă mai ești fătucă, tocmai cu mine te pui ? O să-l vezi pe omul tău la sfîntu'așteaptă. Ha, ha, ha".

Bărbatul, care se afla dincolo, în altă încăpere, o auzi rîzînd și veni grăbit.

— Te-a apucat damblaua ? Ai dat de bîștari ? Dă-i la băiatu' că te snopesc și plec.

— Nu pleca, ți-i dau, se smiorcăi Caisa. Tu știi... și se aruncă la picioarele zdrahonului.

— Hai sictir ! o apostrofă acesta și-i smulse hîrtiile foșnitoare din mînă, apoi ieși fără să-i arunce măcar o privire. Ea rămase întinsă, lăbărțată și începu să-și smulgă părul, să-și rupă halatul.

Argintul viu, stafida, cei cu care „lucra" ea nu aveau cum s-o ajute, la fel cum nu putea să-i ajute nici pe cei care îi călcau pragul întru aflarea norocului și pierderea banilor. Și ea știa, dar prostia se plătește și cu asta se ridică, își sumese fustele și trecu în camera cealaltă să-și plîngă neputința, pe „coada împielițatului" care o aruncase în brațele zdrahonului, mult mai tînăr ca ea și care o dijmuia cumsecade.

Toate acestea ieșiră la iveală în timpul anchetei. Popeangă, în lipsa unor probe palpabile, se hotărî să-și descînte „de noroc și veselie". Cazul dat spre rezolvare se încadra la înșelăciune în dauna avutului personal și al persoanei.

Cu datele adunate pînă la acea oră se prezentă la inspectorul șef.

Acesta îl primi imediat. Bănuia că Popeangă se gîndise la ceva și era bine. Iubea inițiativa, fantezia lucrătorilor săi... dar numai în interesul muncii. „N-avem voie să ne hazardăm și nici să complicăm situațiile", spusese el cîndva la o întîlnire cu lucrătorii.

— Sper că ai noutăți, Popeangă, zise Banu.

Căpitanul așeză pe biroul inspectorului șef dosarul „C" și raportă scurt.

— Ar trebui să organizăm, dacă aprobați, un flagrant. Probe avem, dar pentru instrumentare, acesta ar fi mai concludent.

Banu îl privi și se bucură.

Citi planul întocmit de lucrător.

— Interesant, căpitane, dar nu așa cum propui. Mult mai bine ar fi să trimiți o tovarășă. Cei de la judiciar sînt destul de cunoscuți. Ar putea să descopere „falsul". Pe cine propui să meargă ?

— Ar putea merge tovarășa Geta. Și la grupul satiric a avut un asemenea rol. Am pregătit și suma respectivă.

— Bine, Popeangă, aprob. Dați-i drumul cît mai repede.

Căpitanul salută bucuros și ieși.

Trebuia acționat imediat.

Inspectorul șef îl urmări cu privirea. Popeangă era un colaborator de nădejde. Lui Banu îi plăceau

puterea de muncă și dragostea de adevăr, dar și inițiativa pe care o avea. Își cunoștea meseria, grea, dar cu satisfacții.

Nu trecură decît cîteva ore, timp în care Banu mai analizase cîteva cazuri și cu alți ofițeri, cînd telefonul sună scurt.

— Să trăiți. Căpitanul Popeangă. Raportez : acțiunea a reușit.

— Bravo, căpitane, îl felicită inspectorul șef.

Caisa mușcase momeala. Femeia subofițer își jucase și ea perfect rolul de fată fără noroc în dragoste. I se descîntase, i se citise în cărți și în palmă, apoi din nou, la rugămintea fetei, i se dăduse în cărți. Caisa mînuia cu dexteritate cărțile slinoase, scotea la drum de seară și miez de noapte cavalerul născocit, rătăcitor, și îl așeza în fața femeii. A urmat darul, un dar pe măsura eforturilor vrăjitoarei... și atunci au apărut ei... neanunțații, nici călare pe trestie, nici pe cai albi cum prevestea Caisa, nici la drum de seară. Au venit chiar cînd trebuia, aproape de prînz, cînd vrăjitoarea își umflase buzunarele cu hîrtii foșnitoare.

Și Caisa a înlemnit, și-a pierdut firea uitînd să mai „încalece" pe mătura ei vrăjită și fermecată, iar zdrahonul s-a ascuns de teamă în șifonier, de unde a fost scos cu mare greutate. Totul a decurs normal, conform planului înfocmit. Cei doi, Caisa și zdrahonul, fură aduși la sediu, pentru anchetă.

Caisa încercă să facă pe victima.

— El, zdrahonul, și numai el, de-al dracului, m-a băgat în treaba asta. Dacă nu-l iubeam, nu o făceam.

Avea mereu nevoie de bani, pentru băutură și barbut. Dar venea, se întorcea la mine, îl fierbînțeam eu, domnule comandant.

— Și pe el n-ai încercat să-l descînți, să vină și fără să-i dai bani ? o întrebă inspectorul șef, puțin amuzat de cele spuse de Caisa.

— Oho ! nu, căci cine mai crede în astea. Numai proștii, dar eu nu sînt proastă, domnule comandant, dădu explicația de rigoare vrăjitoarea.

— Tovarășii mi-au spus că nu ai făcut nici o zi de școală. De unde știi să citești ?

— Eu să cetesc ? Rîzi de mine, domnule șăf... Mă făceam că cetesc, dar în stele. N-am cetit niciodată, că dorm buștean după două caisate mari, domnule comandant, răspunse Caisa.

— Meserie bănoasă, nu-i așa ?

— Bănoasă, domnule șăf, dar acum s-a dus dracului. Mă las, domnule șăf, dar cît iau ?

— Păi, după cîte ai făcut, o să iei ceva și cînd ieși, să te apuci de o treabă cinstită.

— Aoleo, domnule culonel, nu mai fac în viața mea. Și pă el, pe zdrahon, să-l țineți aici pînă ies eu, că se duce la alta mînca-l-ar păduchii, că prea s-a făcut cioclovar.

— N-avea nici o grijă ! Veți avea, un timp, aceeași soartă...

Banu și ceilalți începură să rîdă. Cioclovar !... Caisa îl iubea pe zdrahon și pentru asta se apucase de vrăjitorie. „Îl ținea ca pe un rege", așa a spus, altcumva nu avea cum să-l țină aproape, căci vrăjile erau zadarnice. Zădărnicie, pe care uneori o încercaseră destui pe propriul buzunar, cînd băteau în poarta Caisei să-și găsească norocul în dragoste, în viață.

Inspectorul șef indică în final ca acest caz să fie pus în dezbatere publică la care să fie invitați și tineri din întreprinderile orașului, instituții și școli. Bineînțeles, de față să fie și personajele care făcuseră obiectul cauzei.

Va fi un spectacol, dar și o lecție. O lecție pe viu, o lecție care nu trebuie uitată.

Atenţie la jălbari

Inspectorul Banu tocmai se înapoiase dintr-o acţiune în care, împreună cu colectivul aflat în subordine, reuşise să descopere şi să aducă în faţa legii cîţiva infractori înrăiţi.

Fuseseră cîteva zile în care oamenii dacă reuşiseră, pe apucate, să pună geană lîngă geană. Misiune grea şi importantă. Aşa că doar satisfacţia datoriei împlinite se citea pe figurile lor obosite şi încrîncenate.

Banu hotărî însă să treacă întîi pe la sediu, pentru a verifica dacă nu a intervenit ceva urgent între timp. Pe urmă, „odihnă de voie".

În mapa de lucru descoperi o scrisoare care-i era adresată de un cetăţean dintr-o localitate în plină dezvoltare. Textul îl intriga. Deşi obosit, îl citi şi îl reciti cu atenţie. I se povestea că în oraş, de cîţiva ani, se fac frecvente cercetări de către colective, brigăzi sau persoane, venite de la organisme centrale, în urma reclamaţiilor tendenţioase şi calomnioase ticluite de un individ pe nume Tatu, pensionar. I se scria că nu exista sector de activitate care să nu fi fost ţinta po-

negrirlor și exagerărilor acestui „jălbar" înrăit, pus să compromită și să distrugă oamenii. La un moment dat citi : „Știm cu toții că este bine să fie sesizate faptele negative din instituții și întreprinderi, greșelile comise de unii dintre noi. Există, de asemenea, și lege pentru aceasta, dar sesizările să fie făcute într-un mod corect și în spiritul adevărului, pentru a îndrepta greșelile sau abaterile". Scrisoarea îi dădea o serie de lămuriri. Că Tatu este un vînător de așazise abuzuri, că ademenește o serie de persoane acasă la el și le chestionează în scopul descoperirii unor eventuale necazuri de-ale lor, spunîndu-le că el este un om cu relații „sus" și că nu discută cu cei de la județ și cu atît mai mult cu cei din conducerea localității noastre, că pe casa lui se poate distinge de la distanță, chiar pe acoperiș, un fel de firmă, pe care este scris numele „Tatu".

Și, apoi, firească reacție a celui care semna : „Cum de este trecut cu vederea, de ani de zile, acest individ care, pe lîngă faptul că defăimează și calomniază oamenii cinstiți din orașul nostru făcîndu-i hoți, tîlhari, bandiți, își însușește și bani pentru aceasta".

După citirea scrisorii, inspectorul Banu se ridică și începu obișnuita-i plimbare prin birou. În adîncul său mai păstra încă amintirea amară a unor asemenea fapte întîlnite și rezolvate în cariera sa. Parcă îi trecuse și oboseala. Își făcea loc un fel de tristețe, care se transforma în revoltă.

Se gîndi la sesizarea semnată de 12 persoane în care fusese scris, negru pe alb, că un anumit cetățean furase porcul vecinului său. Dispusese cercetări. Cel încriminat, presupusul hoț, nu recunoștea însă fapta. Trebuiau deci probe. Se audiaseră concetățenii „hoțului", dar, nimic. Pînă la urmă se descoperi adevăra-

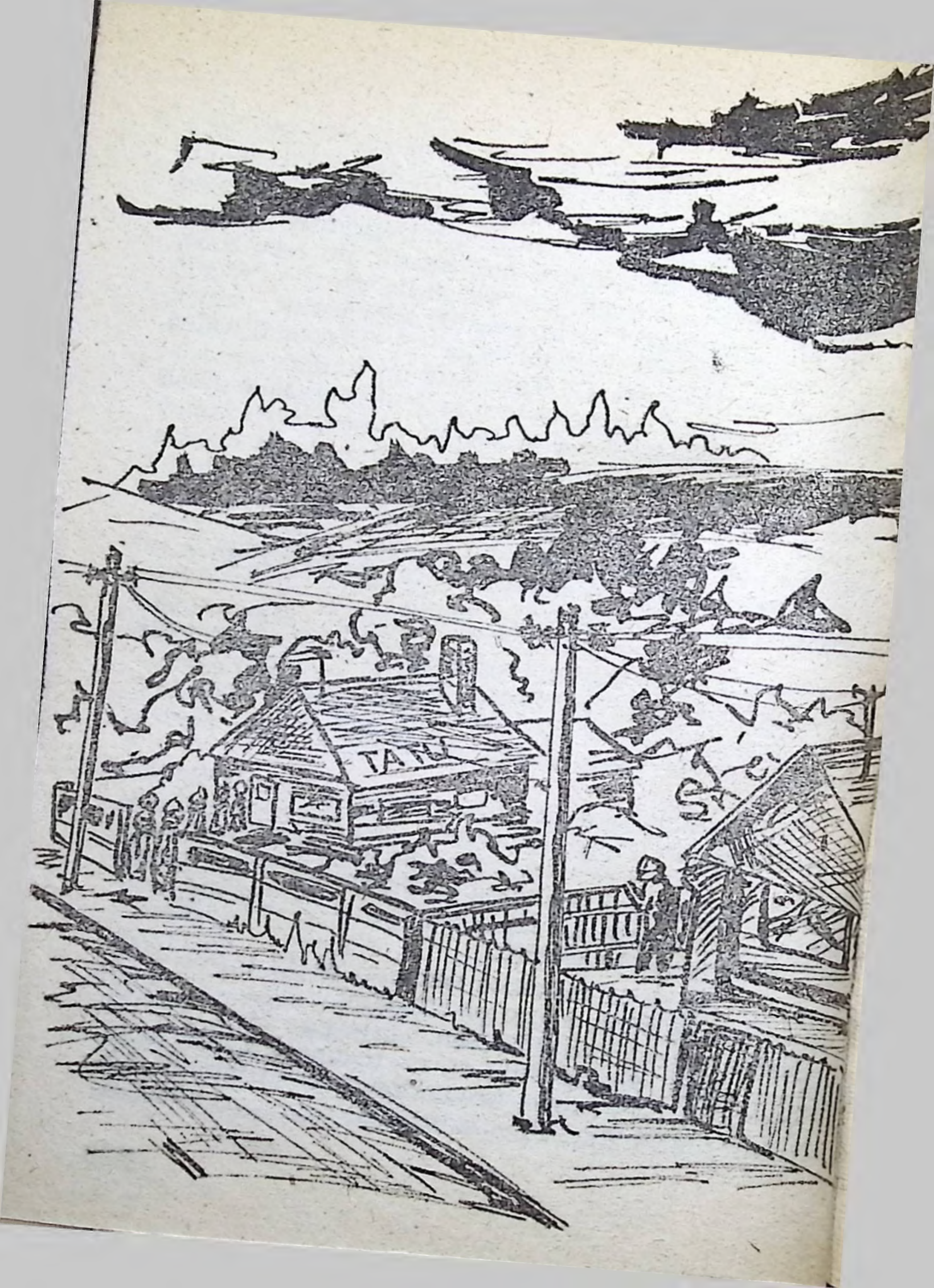
TAXI

tul făptaș. Pretinsul păgubaș nu se înțelegea cu vecinul său, nu vorbeau între ei de ani de zile. Și acum găsise momentul să-l înfunde pe vecin, care era un om cinstit, apreciat gospodar al comunei.

Cînd soția plecase la o rudă, într-un oraș de munte, nenorocitul s-a gîndit să-și sacrifice animalul și să tragă un chef pe cinste cu amicii.

Cei ghiftuiți, prietenii săi de chef, au trebuit să semneze reclamația împotriva vecinului.

Dar subalternii lui Banu și-au făcut pe deplin datoria. Calomniatorii și-au găsit nasul, cum se zice. Au fost „răsplătiți" cu aplicarea prevederilor legale, care i-au tămăduit, probabil, pentru toată viața de a se coaliza în realizarea de reclamații ridicole.

Și cîte asemenea situații. Mai simple sau mai complicate, mai ușoare sau, unele, chiar foarte grave.

In asemenea cazuri, Banu știa că trebuie să se acționeze cu discernămînt, cu mare grijă, cu foarte mare grijă. El știa că este în joc bunul cel mai de preț al omului, demnitatea. Omul ține la acest lucru ca la lumina ochilor pentru că înseamnă de fapt tot : și muncă, și gînduri, și vise, și succes, și înfrîngere, și cinste, și prestigiu, înseamnă viața lui. Și vin acești indivizi, lipsiți de orice fel de scrupule, de personalitate, lovind fără milă.

Calomniatorii sînt asemenea unor reptile care se tîrăsc hămesite și mușcă, lăsînd în urmă doar veninul lor.

Scrisoarea îl agitase și-l necăjise profund. Prin minte i se derulau alte secvențe privitoare la calomniatori. Reclamația care trebuia rezolvată stîrnea, la o lectură mai atentă, unele nedumeriri.

Se pretindea că în comuna X se petrec abuzuri grave : directorul școlii, un om trecut de anii tinereții, era acuzat că folosește lotul școlii în interes personal ;

unii elevi, slabi la învățătură, muncesc la el acasă pentru a primi note pozitive. De asemenea, se menționa că, uneori, cînta, împreună cu elevii, cîntece religioase. Toate acestea erau puse sub semnătura unui „grup de părinți", care dorea „din toată inima" înlăturarea și pedepsirea celui vinovat.

Banu luase legătura și cu organele locale, pentru ca împreună să verifice, cu tact și responsabilitate, această poveste, mai cu seamă că o sesizare similară fusese primită și acolo. Dar directorul școlii era unul dintre cei mai vechi activiști pe tărîm cultural din comună, capabil și cinstit. O astfel de reclamație în care este ponegrit un om, activitatea lui de o viață, nu se rezolvă numai așa, ca să fie îndeplinită o formalitate. „Binevoitorii" sau „binevoitorul" trebuia căutat în rîndul cadrelor didactice, poate vreunul care fusese sancționat de director, poate...

Atrăgea atenția persoana unui învățător, care ținea cu tot dinadinsul să se facă util organului de verificare.

Chiar în vocabularul acestuia fuseseră auzite unele cuvinte care se puteau citi și în reclamație. Astfel, treptat, se făcu legătura. Calomniatorul a fost demascat.

Dar cîte ore de efort, de căutări !... Acum era rîndul inspectoratului județean de învățămînt să ia măsurile necesare.

Calomniatorul este un specimen aparte, are sufletul plămădit din fiere, dar știe să se strecoare, să se arate plin de atenție, să fie mieros și supus.

Este un amestec tare ciudat, care însă îl face să treacă în fața oamenilor ca un individ obișnuit, cîteodată crezi chiar că vrea să te ajute. Dar el așteaptă, pîndește, apoi începe să arunce proiectilele urii sale

tocmai în cei care l-au considerat un prieten devotat sau un om adevărat.

Este linguşitor şi prefăcut, se coboară pînă acolo, încît sărută mîna cuiva, gîndindu-se în acelaşi timp cum să o muşte mai sălbatic.

Aşa era şi Blenderescu, care, prin peregrinările sale în diferite localităţi ale ţării, cunoscuse mulţi oameni, unii dintre ei dorind să se sfătuiască, avînd tot felul de probleme, pînă cînd a apărut el, „jălbarul".

Blenderescu şi-a „asumat" calitatea de sfetnic şi om al dreptăţii. El va face cunoscute acele imaginare încălcări ale eticii şi echităţii trimiţînd către numeroase foruri centrale, în copii bineînţeles, scrisori prin care cerea, în numele unor grupuri de oameni, verificări spre a constata şi a-i aduce în faţa instanţei pe cei „vinovaţi".

Într-una din aceste misive, dactilografiate, ca şi altele, în mai multe exemplare, acuza pe directorul general al unei mari uzine şi pe colaboratorii săi direcţi ca fiind trădători, oameni vînduţi spionajului străin.

Se cereau totodată verificări asupra averii acestora, valutei pe care o deţin...

Fapte deosebit de grave. Se impuneau măsuri urgente de verificare.

Prin natura funcţiei sale, directorul general primea, într-adevăr, delegaţii străine în vederea încheierii de contracte, dar aceste întîlniri de afaceri nu se făceau decît în cadru oficial şi niciodată n-a participat singur. Nu primise cadouri, nu existau nici bunuri de proveniență străină, dubioasă. Ce spera însă Blenderescu, pentru că verificările ulterioare au arătat clar că nici măcar nu-l cunoaşte pe acest director şi nici pe altcineva din conducere ? Şi el semnase : „un grup de muncitori". Se conturase însă faptul că în-

vectiva și ponegrirea unor personalități erau practici folosite curent de Blenderescu.

Pentru a face cît mai „veridică" starea de fapt, Blenderescu apela și la citate decupate din ziare, legi, iar otrava cu care își încarcă stiloul inundă hîrtia care, vai, te miri cum suportă atîtea.

La mare sau la munte unde îl poartă micile afaceri pe cont propriu, desfășura aceeași activitate. Scria, scria, scria... Scrisul este obsesia lui. Scris care nu slujea nimănui. Infracțiunea de calomniere era evidentă.

Și, într-adevăr, acest Blenderescu a primit ce i se cuvenea, cînd fapta ajunsese la cunoștința inspectorului șef.

Insulta și calomnia sînt două noțiuni juridice care îmbracă elementele constitutive ale infracțiunii *contra demnității*. Dintre ele, calomnia reprezintă pericolul social cel mai mare, cel care calomniază reclamînd fapte determinate pe care pretinde că le-ar fi săvîrșit o persoană anume. Gradul ridicat de pericol social este dat de exteriorizarea publică, care poate fi sub formă scrisă sau orală.

Pînă și în vremurile de demult se proceda la tragerea la răspundere a calomniatorilor. Legiuirile lui Solon obligau pe cel care batjocorea să plătească o amendă usturătoare atît păgubitului, cît și statului. În alte legiuiri, fapta calomnierii era pedepsită cu tăierea limbii, trimiterea la galere sau la moarte...

...Insulta verbală sau scrisă, în epoca post clasică romană, era sancționată uneori chiar cu pedeapsa capitală de către *legea celor XII table*. Faptul este invederat chiar de Cicero.

Potrivit unor legi romane, pentru astfel de delicte se aplica *pedeapsa corporală publică* sau pecuniară.

Victima era cea care avea dreptul să opteze între pedepsirea corporală a delincventului, adică bătutul în public, sau plata unei sume de bani.

Legiuirile romane au influențat, după cum se știe, și pe cele ale domniilor române de mai tîrziu, unele păstrîndu-le aproape identic. Să ne amintim de pedepsele date de Vodă Lăpușneanu pentru încălcarea demnității ș.a.

Așadar, au existat, încă din vechime, indivizi care au îmbrățișat această „plăcere" de a calomnia, de a insulta, motive de atitudine și din partea filozofilor, scriitorilor, moraliștilor în general. La Bruyère, referindu-se la asemenea specimene, spunea : „...sînt înțepători și amari... un amestec de fiere și pelin... le-ar fi prins tare bine să se fi născut morți..."

În zilele noastre, reglementările legale sînt limpezi. Se întîlnesc însă cazuri cînd unii dintre cei care calomniază sau insultă invocă adesea... „n-am știut că fac o abatere de la lege...". Ori prevederile legilor incumbă cunoașterea și respectarea lor de către toți cetățenii. Necunoașterea legii nu exonerează de răspundere pe cel ce o încalcă, pentru că el este obligat să o cunoască.

Calomniatorii ignoră prevederea legii la gîndul că nu vor putea fi identificați, semnînd în contul altora sau nesemnînd deloc.

De cîte ori nu se gîndise la toate acestea și nu vorbise despre ele. Se vede însă că mai este mult de luptat pentru ca asemenea specimene să dispară.

Cine era Tatu reieșea din conținutul scrisorii. Un individ care ponegrea orice și pe oricine, fie că era vorba de un conducător de întreprindere sau de instituție, fie că era vorba de un om muncitor, din conducerea locală, milițian, vînzător sau paznic. Avea omul

acesta în sînge microbul blamării, al defăimării oamenilor.

Cei care veneau la el cu „of-uri" se vindeau diavolului. Odată intraţi pe mîna lui nu mai puteau da înapoi fără riscul de a deveni ei înşişi victime. Tatu ştia el ce scrie. Cînd un cetăţean a mers la el să-i scrie o plîngere pentru un ceas prost reparat de Cooperativa locală, a scris o reclamaţie făcîndu-i *bandiţi* pe toţi lucrătorii cooperativei respective, inclusiv conducerea. Pentru 25 de lei, cît a primit de la petiţionar, a umplut cu invective, „spre ştiinţă", două coli pe care le-a dat spre dactilografiere în multe exemplare.

„Atît îţi cer : doar 25 de lei. Or să vadă ei. Tatu cînd se apucă de treabă, nu iartă. Să cumperi şi cinci plicuri, pentru fiecare exemplar. Să vină cinci, din cinci părţi, să-i controleze pe bandiţii ăştia. Le-am pus cenuşă-n cap..."

Şi omul venise iarăşi. „Tatu" scrisese pe fiecare plic în parte destinatarii, şi de la centru şi de la judeţ. Omul îl mai cinsti şi cu o sticlă de coniac. Cînd terminară treaba, Tatu îşi frecă mîinile bucuros şi-i zise omului din faţa lui : „Dacă-n două săptămîni nu-i vezi la „beci", muşcîndu-şi unghiile, să nu-mi zici pe nume..."

Şi aşa continuase cîţiva ani la rînd. În fiecare zi, „Tatu" avea clienţi. O întîmplare era cît pe-aci să-i piardă „onor clientela".

Venise la el, într-o dimineaţă, o femeie dintr-o comună învecinată.

— Dom' Tatu (era şi respectat !) rogu-te fă-mi şi mie răclămaţie. Fata a fost lăsată de bărbatu-său.

— Ştiu, am aflat, zisese acesta atoateştiutor. Asta te costă 75. Data trecută ţi-am luat numai 50 de lei. Şi făcu un memoriu, aşa cum mai scrisese unul

cînd femeia pretindea că aceeași fiică a ei fusese violată cu 2 ani în urmă. În realitate totul se petrecuse cu acordul de voință al fetei care avea să-i devină mai tîrziu soție băiatului reclamat.

În prezenta „răclămație" văduva pretindea altceva. Că fiica ei fusese silită de soț să scoată toate lucrurile soacrei afară din casă, că acesta le-a bătut pe amîndouă în văzul oamenilor, de față fiind primarul și milițianul. În consecință, cerea măsuri severe față de acest „bandit", iar primarul și milițianul să fie dați afară, pentru că sînt prieteni cu „banditul" de ginere !

Dar lucrurile nu erau chiar așa.

Între părțile respective nu avusese loc nici un incident. Soțul reclamat fusese trimis de întreprindere la niște cursuri. Mama și soția tînărului nu înțelegeau acest fapt, sau înțeleseseră greșit situația. Tatu, în dorința lui de „apărător" și „legiuitor de trei parale", cerea pedepsirea tuturor, contra 75 de lei.

Fantezia sa bolnăvicioasă crea tot felul de insinuări, incrimina oameni, răstălmăcea fapte. Nu-l interesau realizările localității, frumusețea faptelor demne ale concetățenilor. Pentru Tatu, calomnia devenise „pîinea lui, cea de toate zilele".

Inspectorul Banu chemă la el pe locotenentul colonel Fătu și pe căpitanul Tomescu.

— Citiți această scrisoare. Luați măsuri pentru a clarifica toate aspectele. Rezultă clar că cel care scrie este un învederat calomniator. Faceți, în același timp, și o documentare prealabilă.

Cei doi ofițeri trecură la executare. Fiecare amănunt trebuia analizat cu atenție.

Fătu începu cercetarea de la biroul de copiat acte din localitate unde au fost dactilografiate o bună parte

din ciorne. Dactilografa recunoscu de la început.

— Nu putem accepta ideea că nu ţi-ai dat seama despre ce era vorba. De ce te complăceai în calomnie, asemenea lui Tatu.

— Recunosc, eu le-am bătut, am şi chitanţele de încasare, încerca să se justifice ea. Mi-am dat seama, într-adevăr, era vorba de răutăţi, dar cînd n-am mai vrut să bat asemenea reclamaţii, m-a ameninţat că „intervine şi că mă va da afară, că are pe cineva... acolo sus, că el nu discută cu cei de la judeţ şi nici cu cei din oraş". Mi-am zis : îmi pot pierde serviciul. Omul ăsta era în stare de orice, după cum vedeţi şi dumneavoastră.

— Cîte persoane au trecut pe la acest birou, cu ciorne de la Tatu ?

— Cred că peste o mie, nu exagerez, de cînd ştiu eu, peste o mie, răspunse fata. Fiecare reclamaţie începea cu „Spre ştiinţă". Acest lucru nu l-am înţeles. Aproape toate erau la fel, fie că era vorba de mărirea unei pensii, de acordarea unor gradaţii, dar mai ales de reclamaţii. După cîte am auzit, ar avea o întreagă arhivă acasă.

— Păi, tovarăşe Fătu, arătase un şofer care fusese găsit în stare de ebrietate la volan, eu am cerut să fiu examinat după ce mi se termina termenul respectiv. Nu altceva. Nu ştiu ce a scris nea Tatu ăsta. Ştiu doar că mi-a cerut să-i aduc cinci plicuri pentru a le trimite „în mai multe colţuri ale lumii".

— Şi n-ai avut curiozitatea să vezi ce scrie el ?

— Nu, nea Tatu s-ar fi supărat.

Fătu raportase inspectorului Banu rezultatul primelor cercetări.

— V-am spus că nu poate fi vorba decît de un calomniator. V-am zis şi de o documentare prealabilă.

Adunați probe. Faptele lui prezintă un pericol social. Și vedeți ce-i cu această „arhivă", ordonase inspectorul.

Și Fătu cu Tomescu se apucară de treabă. Cei mai mulți recunoșteau că Tatu le luase bani, iar cînd nu aveau cît cerea el, se mulțumea și cu o găină, o gîscă sau curcă, ori ceapă, ouă, cartofi...

Nu era în pierdere niciodată. În toate scrisorile folosea aproape același limbaj veninos. Și prospera. Formula machiavelică „scopul scuză mijloacele" rămăsese fundamentul acțiunilor sale.

Firma „Tatu", care ascundea în spatele ei calomnia și insulta, „înflorise" ani în șir.

Unul dintre vecinii reclamagiului îl căută pe locotenent colonelul Fătu. Era un bătrîn care, după ce-și șterse fața de sudoare, începu să vorbească.

— Tovarășe, ne-a făcut de rîs localitatea și ne-a făcut să nu mai trăim în pace unul cu altul. Nu e sănătos. Dacă nu bagă zîzanie între oameni, n-are liniște. Nu trece o zi în care să nu scrie măcar o jalbă. Ne-a adus pe cap fel de fel de comisii de pe la București și de pe la județ și a pus pe drumuri o grămadă de oameni. Dacă ar cunoaște bine oamenii ce-i poate capul, nu l-ar lua în seamă și casa lui ar fi ocolită, ca a unui ciumat, dar nu știu cum și-a făcut faimă, de a prostit o lume întreagă. Sînt oameni care deși știu să mînuiască condeiul, cred că dacă el, Tatu, scrie o cerere, au mai mult noroc. Și vin la el o serie întreagă de proști. Nu scrie un rînd fără plată. Ce mai, ne-a făcut de rîs cu reclamațiile lui. Eu, dacă aș avea o putere, pe Tatu ăsta l-aș scoate de aici, din mijlocul nostru. Oare pentru el nu există lege ? Dumneavoastră nu-i puteți face nimic ?

— Tocmai pentru asta ne găsim aici, îi răspunse Tomescu, care era de față la discuție.

— Trebuia să veniţi mai demult. Cred că Tatu a cam simţit ceva.

— Ce te face să crezi asta ?

— De vreo două zile arde hîrtiile pe care le-a adunat la el, sub formă de dosare. A avut o adevărată arhivă cu jalbe de-ale lui scrise de-a lungul anilor, aşezate în ordine, pe instituţii, persoane cu funcţii. „Dă-mi dosarul I.G.O.". sau „Dă-mi Sfatul", „Dă-mi miliţia", aşa îi zice nevesti-si cînd se apucă să scrie o nouă jalbă. Da'ce, ăsta e birou de cadre tovarăşe, de-şi permite să facă dosare oamenilor şi încă... pe instituţii !...

La fel vorbiră şi alţi oameni, vecini sau nevecini, chiar şi nişte rude de-ale jălbarului.

Locotenent colonelul Fătu şi căpitanul Tomescu descinseră la domiciliul lui Tatu. Nu mare le fu mirarea cînd găsiră pe „masa de lucru" tentative noi, proaspete înscrisuri calomnioase, unele gata terminate, altele în curs de redactare de pe nişte notiţe făcute în urma unor discuţii cu unii dintre cei care văzuseră în Tatu „avocatul salvator" al of-urilor din sufletul lor. Găsiră şi cîteva mape, cataloage, cu nume de oameni, cu copii de pe materiale mai vechi, expediate tot „Spre ştiinţă" la mai multe foruri, mai cu seamă la cele centrale.

— Ce căutaţi în casa mea ? Ce căutaţi la mine fără aprobare legală ?... Vă reclam ! Vă reclam la comandantul vostru. Vă reclam chiar mai sus. Vă reclam la ministrul vostru şi la procurorul general al Republicii.

— S-o faci omule, n-ai decît. Nu-i nici o surpriză. Dumneata cu asta îţi place să te ocupi, spuseseră ofiţerii vînturînd hîrtiile mincinoase. Deocamdată, toate astea se confiscă.

— Vă reclam, chiar vă reclam, domnilor, se înfurie şi mai tare Tatu.

— Pentru liniştea dumitale, să ştii că am venit aici chiar din ordinul comandantului şi... citeşte asta. E ordonanţa procuraturii. Nu îţi vom face o percheziţie în toată legea, îţi cerem dumitale să ne pui la dispoziţie materialele pe care le ai în arhiva despre care se vorbeşte aici în această scrisoare. Poftim, citeşte-o!

Tatu citise atent ordonanţa, dar mai atent scrisoarea. Şi ofiţerii putuseră citi pe faţa lui o schimbare bruscă, o încetinire a vorbirii, vocea topită, bîlbîită chiar. Tatu citea pentru prima oară o scrisoare împotriva sa, pe care nu avea cum s-o combată. El însă adresase pentru alţii sute, numai că acelea erau false, calomniatoare. N-avu încotro şi puse la dispoziţie ofiţerilor toate materialele. Cele care mai rămăseseră, pentru că, într-adevăr, o bună parte le arsese cînd simţise că se fac verificări în jurul lui.

Lui Banu îi fusese trimisă — spre verificare — de la centru, o nouă scrisoare care, de data aceasta se referea la un cadru de-al său. Unul din principalii săi colaboratori, ofiţer superior. În anonimă se arătau destule, între care şi faptul că, deşi căsătorit, se întîlneşte în fiecare sîmbătă în Capitală cu o funcţionară subalternă, în scopuri amoroase. Că ar fi neprincipial şi abuziv în activitatea sa, că faptele sale ignoră legile şi, în final, este etichetat, fără echivoc, drept tîlhar. Tîlharul ? !... Un om cu răspundere, un om care activează într-un asemenea organ al statului de peste două decenii ? !...

Desigur activitatea sa de interes general nu putea fi apreciată decît ca o activitate morală, corectă, altfel nu ar fi putut păşi pe treptele ierarhiei pe care se găsea. De-a lungul carierei sale, ofiţerul în cauză luase

însă atîtea și atîtea măsuri împotriva hoților, delapidatorilor, atentatorilor la viața și integritatea persoanelor. Și indivizii de soiul acesta îl simțiră pe ofițer și, prin el, simțiseră brațul menit să apere de încălcări cinstea și corectitudinea în relațiile dintre oameni. Așa că erau cu siguranță destui care nu-l iubeau pe ofițerul V...

Banu cunoștea foarte bine psihologia unei astfel de „faune" și de aceea privea cu rezervă semnalările ce i se adresau în legătură cu unul sau altul dintre lucrătorii săi, mai cu seamă cînd erau anonime. Își cunoștea bine subordonații. Și mai ales știa că aproape, întotdeauna, jălbarii încearcă să lovească în oameni cu funcții de răspundere. Cineva îi spusese odată : „Calomnia este o boală care atacă numai valorile".

În ceea ce-l privea pe omul acuzat de anonimă, îl cunoștea și mai bine. Lucrase aproape de el și îndepliniseră misiuni grele. Ziua de sîmbătă — cînd era semnalat că se deplasează cu regularitate la București, „cu o funcționară subalternă" — era de la început ireală, întrucît, mai cu seamă în acea zi, ofițerul, aproape tot timpul, îi fusese în preajmă. Se prezenta cu analize, aveau programate trageri etc.

Fătu și Tomescu își încheiaseră verificările în ceea ce privește speța dată.

Avusese și un „dialog" cu Tatu. Un fel de a spune dialog, pentru că lui Tatu parcă i se luase graiul vorbirii. Nu se aștepta că va veni timpul scadențelor. Se convinsese abia acum de adevărul cuprins în zicală : „orice naș își are nașul".

Și era așa cum se citise negru pe alb în scrisoarea trimisă inspectorului șef. Individul Tatu aruncase cu noroi în cine vrei și cine nu vrei, cu sau fără motiv, mai cu seamă fără motiv. Într-adevăr, nu prea rămă-

sese sector de activitate şi mai cu seamă vreo notabilitate a localităţii respective să nu fi fost ţinta ponegririlor şi exagerărilor acestui om înrăit. Tatu îşi făcuse cu adevărat o ocupaţie din a aşterne pe hîrtie fraze mincinoase, calomnioase, nu aşa cum i le povestea unul şi altul interesat în a-şi face cunoscute părerile şi unele necazuri. El inventa inechităţi, abuzuri şi încălcări de legi pe care le formula mai cu seamă către foruri centrale, urmînd „la faţa locului" comisii peste comisii pentru rezolvarea unor fapte grave, care nu erau în realitate.

Şi, în funcţie de mărimea jalbei, „avocatul" Tatu primea, cu *titlu obligatoriu,* fie bani, fie kilograme de carne de porc, păsări, inclusiv curcani, iar băuturica, mai cu seamă coniacul, **basca.**

Faptele jălbarului în chestiune le încadrase Fătu şi Tomescu la „avocatură clandestină" propunînd promovarea dosarului la procuratură — propunere cu care inspectorul se declară de acord, cu menţiunea de a fi pus şi în dezbaterea publică a cetăţenilor din cartier.

Atenţie la jălbari !

Legendă şi adevăr

La prima oră de lucru a dimineţii se prezentară la intrarea principală doi bărbaţi cam de 30—35 de ani. Unul dintre ei avea nişte mustăţi mari, ce se arcuiau frumos deasupra gurii cărnoase şi coborau ca nişte cleşti de cărăbuş spre bărbie. Amîndoi erau îmbrăcaţi în costume negre, bine periate, aveau cămăşi cu gulere tari din care porneau cravate roşii cu buline albe. În picioare, pantofi din piele fină, împletiţi, de culoare alb cu gri. Prostul gust în îmbrăcăminte era atenuat de figurile lor joviale, de oameni mulţumiţi şi, totodată, conştienţi de importanţa făpturii lor. Privirii întrebătoare a plutonierului Vasile, i-a răspuns cel cu mustaţă, după ce şi-a mîngîiat cu vădită plăcere preţioasa sa podoabă de care, se vede, era nespus de mîndru.

— Vrem să mergem la dom'culunel.

— Cine sînteţi dumneavoastră ?

— Eu is Finel, de la Smîrdăneşti, iar el Pantelică, vărul meu ăl bun, după mamă. Durim să mergem la

dom' culunel să-i răclămăm ceva. Am auzit că e om bun, ia seama la toţi, şi la cei ca noi, dă ăştia...

Plutonierul îi privi atent, întrebător. Apoi faţa i se însenină.

— Adică, vreţi să spuneţi-la tovarăşul comandant al miliţiei, tovarăşul Mi...

— Nu !... Nu !, nu la domnul Mihalcea, îi luă vorba din gură cel fără mustaţă. Vrem la dom' comandant Banu, adică la dom'culonel. Domnu' Mihalcea este locotinent-culonel. Avem ceva a-ntîia să-i spunem, să ştie dom' culonel Banu, la el vrem.

Plutonierul sună la ofiţerul de serviciu şi, după ce vorbi cu acesta, primi încuviinţarea să-i conducă în biroul inspectorului şef. Pe măsură ce înaintau pe culoar, nota aceea de siguranţă se mai domolea, iar colţurile buzelor începeau a se lăsa în jos, mai a stîngăcie, mai a umilinţă şi pleoapele picau grele, îngustînd privirile. Se metamorfozau, erau cuminţi şi tot mai speriaţi.

Intrară sfios pe uşă, abia atingînd clanţa şi salutară, îndoindu-şi spinările. Inspectorul îi invită să ia loc pe scaune, în jurul mesei de lucru. Îi privi în tăcere, aşteptînd. Dar ei tăceau.

— Am auzit că aveţi să-mi spuneţi ceva deosebit, îi încurajă Banu... Că nu degeaba aţi venit aşa de dimineaţă, îmbrăcaţi ca... de bal ?

— Apăi, ne iertaţi dom' enspector că vă diranjarăm la prima oră a matale de lucru, îi zise ăl mai tînăr, Finel. Noi la matale avem dă zis, că matale eşti ăl mai mare şi trebe să le ştii pe toate. Am fost noi la dom' Mihalcea, tot într-o dimineaţă şi ne-a spus că să mai aşteptăm, să se enformeze, să discute cu cei mai mari... Dar acum venirăm direct la dumneavoastră. Aşa că ne scularăm de noapte, ne regularăm, adecă ne luarăm şi noi hainele ăle bune pe noi, că nu era să vinim la

matale îmbrăcați oricum, și, să ne iertați diranjul ce-l făcurăm, să ne ascultați și pe noi, că sîntem și noi oameni și ce vă spunem noi acum este enteresant pentru matale, adecă pentru meliția noastră, că cu toții avem nevoie de ea și noaptea și ziua, și mai ales noaptea, c-ar fi dă rău de n-ar fi meliția pe lume, iar pentru noi dom'enspector, meliția este a doua mumă a noastră.

— Și nu numai mumă, îl completă celălalt, Pantelică, ba chiar tată...

— Taci, bă, tu, Pantelică, n-a fost vorba că vorbesc numai eu la dom' culonel ? Prima problemă este cu... Árșinel, băiatul lu' văr-miu ăsta d-acilea. Vorbesc eu pentru el că este cam tăntălău de gură, adecă nu prea potrivește vorba, de !... el n-a mai fost în audiințe. Singura lui audiință a fost la dom' premar Păsărică și la dom' șef de post Voineicu. Le-am zis și lor ce voim să vă răclămăm acuși la matale, dar au dat din umeri. „Duceți-vă dracu' cu pataramalele voastre, descurcați-vă între voi...", au zis ei. Văr'miu, Pantelică, ăsta d-acilea, și-a logodit unul din băieții lui, pe Árșinel, cu fata a mică a lui Drîmbă Trîndavu, ăla cu opt copii. I-a dat cinșpe mii, bani gheață, cinșpe vedre de vin și cin'șpe dă țuică, pe care le-a procorat cum a știut și el dupe la niște gistionari, le-a cumpărat încălțări noi la toți din casă și, pe deasupra, i-a dat paișpe napulioni aostrieci cu zîmți, din '915, adică bani de aur d'adevăratelea, o avere, dom' culonel... Asta cînd se întîmplă, Pantelică ? că nu mai știu.

— În august trecut, cînd Norica, mireasa, avea unșpe ani, îi răspunse pe loc celălalt. Acu' Norica are doișpe. A mai crescut fata, are părul lung și împodobit cu salbe, zici că e rigină.

— Acu' trei săptămîni îi veniră peținori Noricăi. Și Drîmbă Trîndavu, lacom dă bogăție, strică viitorul

copiilor. Peţitoru' ăsta nou, unu di la Gătaia, i-a dat douăzeci dă napulioni aostrieci cu zîmţi, din '915, şapşpe vedre dă ţuică şi opşpe dă vin, plus încălţăminte dă lac pentru toţi ai casei şi toţi nepoţii. Bogat, dom'enspector, Gătăianu ăsta ! Bogat rău, nu alta ! Omul face du-te vino în Sirbia, se duce cu ărgint şi se întoarce cu aur, acolo se caută ărgint, nu aur. Amărîtul de Pantelică n-a plecat nicăieri din Smîrdăneşti, decît pînă acilea în jurul casei... pi la bîlciuri.

— Trebuie să aibă paşaport ăsta din Gătaia, de zici că se duce aşa des în Sirbia ?!

— Păşăport ? ! Ce păşăport, dom'enspector. El singur zicea că o dată a depus cerăre la meliţia de la Torontal, s-a dus de cîteva ori după păşăport, dar a lăsat-o baltă. Cînd l-a chemat meliţia, după fo lună, să-i dea păşăport, el le-a spus că nu îi mai trebuie deocamdată pentru că doar ce s-a întors... Înţălegi matale cum face ei pe-acolo. Zicea de nişte călăuze care i-ar scoate şi le dă şi lor cîte ceva, dacă nu s-o fi lăudat. Sufirinţa lui Ârşinel, ca sufirinţa, dom'enspector, da' vreau să vă zic că Drîmbă Trîndavu ăsta e un iscroc. A mai fost preponit dă fo patru ori, e clientul meliţiei. După ce că nu se mai încoscreşte cu văru' Pantelică, nu vrea să-i întoarcă nici napulionii cu zîmţi. Paişpe napulioni cu zîmţi. O avere. Un napulion e 8000 dă lei. Faceţi socoteala... O avere, dom' enspector ! Amărîtul dă Pantelică a încercat să-i ceară galbenii înapoi, da' ce credeţi ? Nici una, nici alta, a sărit să-l bată. El se dă ăl mai rău, şi toţi îi ştie dă frică. Şi cum vă spuneam, dom'enspector, să lăsăm la o parte sufirinţa lui Ârşinel... O găsi el, Pantelică, altă noră, dar să scoatem aurul dă la iscroc. Ştim că n-o să ni-l mai daţi, că-l confiscă meliţia. Să-l ia meliţia! Şi ne-o da şi nouă meliţia un stemulent... Nu, dom' enspector ? !...

— Interesant ce-mi spuneți voi. Aș vrea să te întreb : cîți copii ai, Pantelică ?

— Păi fo cinci, s'trăiți, dom'enspector.

— Ârșinel, cel pe care l-ai logodit, bănuiesc că e cel mai mare ?

— Da, dom'enspector, ăl mai mare și ăl mai bine făcut, e premul !... Are doișpe ani împliniți în dicembrie anu' trecut, anul ăsta în dicembrie face trăișpe. Norica, logodana lui, e mai mare cu nouă luni ca el, da' e născuți amîndoi în același an. E adevărat, ea e mai dizvoltată. Áilalți copii ai mei, patru, e mai mici cu cîte doi-trei ani.

— Bă, Pantelică, interveni Finel, de ce-l minți pe dom'enspector, bă ?

— Cu ce, bă vărule ?

— Cum ? Păi numai cinci copii ai tu ?

— Dar cîți am, bă ?

— Păi n-ai șase ?

— Care șasă, bă ?

— Păi, pă Filipuță, nu-l pui, bă ?

— Á, ăla damblagiu' ? Cu el e șase cu toții, dar fără el e cinci. Famelie numeroasă, dom'enspector ! Și japița de Drîmbă Trîndavu vrea să-mi haleasc averea, paișpe napulioni din aur cu zîmți, dă douăș-patru dă cărate, din '915... Arză-l-ar focul să-l arză dă hoț ! Hoț și dilicvent că dă patru ori e condamnat. Ca să vezi și matale cu cine mă încuscream eu ? !...

Inspectorul Banu zîmbi, înțelesese necazul celui-lalt de a fi rămas fără „avere", adică, după cum încercase să demonstreze Pantelică, fără singurul lui „suport material". Asta pe lîngă necazul că Norica n-o să-i fie noră.

— Luați-i dumneavoastră, dom'culonel, ridicați-i aurul lui Drîmbă, adică meliția, și ne-oți da și nouă ceva, cum zise vărul Finel, un stemulent.

— A doua răclămaţie cu care veniram la matale aşa de dimineaţă — reluă discuţia Finel — este una tot pentru meliţie. Clandistin, dom'culonel, mă înţelegeţi ? Clandistin şi neligal !

— Ce vrei să spui, Finele ?

— E tot cu aur, ţinut clandistin, neligal. Eu sînt un preten al dumneavoastră, mă cunoaşte dom'Mihalcea, că l-am ajutat în multe chestiuni, tot în clandistin de aur. Am făcut treburi bune. Acu' trei ani meliţia a dat de opt kilograme de aur. Atunci dom' Mihalcea a vrut să mă ia la meliţie, dar... n-am dosar... adecă n-am decît două primare şi nu a aprobat DEGEME-ul. Acu' meliţienii e oameni cu carte... Nu m-am supărat, am rămas preten al meliţiei, deşi m-a tupşit dom'Mihalcea zdravăn în dosul gării de la Vedea, dar nu eram de vină cu scandalul ăla. Furasem fata unui neam de la Drăgăneşti pentru neamul nostru de la Smîrdăneşti, ca s-o dau nevastă lu' Rubinet, un fel de nepot al nost' pe care părinţii fetei ceruseră prea mult. Fata trebuia luată oricum, pentru că îi plăcea de Rubinet al nost'. Ei, cu tot neamul lor, au venit dupe noi şi ne-au prins la bufetul „Rapid" din spatele gării. Acolo s-a încins cafteala. Ce cafteală? A fost un fel de război. Arme ? Pietre, ciomege, ce se găsea. Am spart geamurile şi la bufet şi la gară şi la frezerie şi la casele de belete şi la autobuze ; am spăriat lumea. Era o bătaie pă cinste, una d-a noastră că nu se mai vedea om cu persoană. Tocmai atunci a ieşit ca din pămînt dom'Mihalcea şi am zis : „dracu', ne-a luat pă toţi !" Care a fugit, fugit a fost. Eu am rămas la gîndul că sînt cunoştinţă a d'mnealui. Cu mine au mai rămas fo cinci. Dracu' ne-a luat pă toţi, că d'mnealui era în ixerciţiul foncţiunii. Cînd oţi avea

'mneavoastră timp, am să vă spui eu cum a fost și cu fata aia furată, e o poveste ca dă filme.

Inspectorul fu de acord ca povestea cu furtul fetei să-i fie spusă altă dată, cînd o avea timp mai mult să-i asculte.

Mîna subofițerului stenograf aluneca ușor pe coala întinsă, consemnînd relatările celor veniți în audiență. Paginile „colorate" de limbajul picant al celor doi se umpleau cu repeziciune.

Lui Banu i se păru interesantă discuția cu Finel și Pantelică și, pentru ca atmosfera să poată fi cît mai îmbietoare pentru mărturisiri, îi făcu semn stenografei să aducă două cafele și să cumpere de la bufetul unității și cîte un pachet de Mărășești. Să aducă și niște apă minerală așa... pentru o atmosferă cît mai plăcută. Dealtfel, cei doi musafiri pufăiau deja, cu permisiunea gazdei. Tăvița și ceștile frumoase, aurite, pline de cafea aburindă și aromată fu așezată pe lunga masă de ședințe din cabinetul de lucru al inspectorului. Finel și Pantelică își îndreptară țintă privirile către tavă, așteptînd parcă o comandă ca să se repeadă la ele.

— Vă mulțămim, dom'enspector, de atîta bunătate pentru nește prăpădiți ca noi, care vă diranjarăm chiar la prema oră a matale de lucru. Să vă dea dumnezeu să ajungeți cît mai mare. Săru-mîna.

Sorbiră zgomotos din cafeaua fierbinte. Pantelică tresări, îngustă ochii, își supse dureros buzele groase ; se arsese.

— Și cum vă spuneam, chestia care o avem acum de zis e tot cu clandistin, adecă tot cu aur clandistin, dom'culonel, dar... dincolo, peste granița noastră. Și fără ajutorul matale nu se poate lua d'acolo dă unde

e aurul, pentru că trecem graniţa şi... o-nghidonăm cu ăia de dincolo.

Judeţul în care era inspector-şef Banu era la graniţă şi problema căpătă în gîndul lui importanţă. Dar ce să caute ei dincolo ? Şi de unde ştiau Finel şi Pantelică că acolo, dincolo, ar fi aur şi încă deţinut clandestin ?...

— Lîngă port e un sat cu mulţi de-ai noştri, Moldoveanca îi zice, continuă Finel. Aştia e plini de aur, dom'şef. Îl ţine în oiştea căruţelor sau pă enema carului. A dat gaură şi acolo l-a pitit, cred că au şi cocoşei din cei vechi, cu zîmţi. Dacă picăm pe ei, ne umplem de aur ; om îl fac pe dom'Sipeanu de la iconomic. Da' vezi matale, cu graniţa asta e prost, nu-i la noi şi ne prinde ăia...

— Ce graniţă ? ! Moldoveanca este un sat în judeţul vecin ! Banu zîmbi. Pricepu că povestea cu „graniţa" era de altă natură.

— Păi asta-i, dom'enspector, d-aia vinirăm la matale. Să vorbeşti matale, cu igalu matale, de la judeţul vicin, că dacă ne prinde acolo să nu ne lege, să ne lase-n pace şi le-om da şi lor ceva : „juma-juma".

— Adică vrei să vorbesc cu comandantul de-acolo, să vă lase să acţionaţi ?

— Cam aşa, dom'enspector ; adecă să-i ziceţi, dacă ne găbjeşte, cînd le luăm aurul ălor din Moldoveanca, meliţia din judeţul ăla să nu ne lege, să fie băieţi salon, să ne lase să facem treaba şi dacă pritind ceva, vreau să zic aur, le dăm şi lor... chiar „juma-juma". Că aurul e de pe tiritoriul lor, da'l scoatem noi şi ei să zică bogdaprosti că ia şi ei „juma-juma". Da ! Treaba asta numai matale poţi s-o rînduieşti cu igalu matale de dincolo.

Și ar mai fi una, adecă să ne dați voie, mie și lui Pantelică, să-i „încălzim“ o țîră, nu pe meliției, haoleu, ci pe ăia, că altfel nu iese aurul...

— Adică cum să-i... încălziți ?

— Cum ? Păi facem așa : noi îi sumăm „să dea aurul că-i ia mama dracu' și pe ei și pe noi, că se știe la meliție...“ Ei n-o să vrea și, atunci, trebuie să-i rupem cu bătaia. Áia numai de bătaie știe, dom'colonel. Vreți să scoatem aur ? Dați-ne voie să-i caftim o țîră, altfel canci aur.

Inspectorul începu să rîdă, nu numai de cele auzite, ci și gesturile celor doi, Finel și Pantelică, care, după ce-și băură cafeaua, băgară degetul arătător în ceașcă, luînd pe el zațul, trăgîndu-l apoi prin gură, pînă cînd cestile rămaseră albe, curate. Mai văzuse gestul acesta și la un alt țigan, Mișulică, eroul unui scandal încă proaspăt în memorie, o întreagă poveste tot de iubire, cu cai înjunghiați și căruțe sfărîmate, petrecut în orașul de pe Vedea.

— Ce-mi cereți voi nu pot să vă aprob. Cum adică, să bateți oamenii ? Sînt de acord să ridicăm aurul deținut ilegal, dar nu și cu scandalul. Știu eu cum vă bateți voi, sigur se lasă cu mîini rupte, ochi scoși, cai tăiați cu harnașament cu tot, ba poate chiar mai mult... Eu zic, Finele, istețule, să te pun în legătură cu maiorul. Știe el cum să acționeze. Voi numai să-l ajutați. Cît despre teama că n-or să vă dea voie cei de dincolo de Olt, nu vă faceți probleme.

— Facim cum zici matale, dom'enspector, matale ești ăl mare dă le știe pă toate. Oricum, să afli și matale că eu sînt bun la dat și n-aș veni cu oasili rupte.

— Într-o bătaie nu numai dai, mai și primești...

Un ciocănit în ușă și în birou intră colonelul Mihalcea. Cei doi „bruneți“ se ridicară mașinal în picioare, după care Finel începu să vorbească vioi :

— Să spună dom'Mihalcea cît am sprijinit eu meliția și pe-mnealui, să vă spună ca să știți și dumneavoastră...

Mihalcea confirmă că, într-adevăr, Finel e un „băiat bun“, numai că uneori „mai aduce piciorul“, antrenîndu-se în scandaluri ; îi place să se bată... După ce-i făcu acest sumar portret, colonelul Mihalcea îi aminti că și el, Finel, fusese ajutat de miliție.

— Știu la ce vă referiți, la nevastă-mea, Larisa. Așa-i ! Dacă nu era dom'Mihalcea, n-aveam cum s-o iau de nevastă. N-aveam atîția galbeni cît îmi cerea socrul de la Corabia. Era arvunită altuia, unuia bogat, din Vîlcea, care-i dăduse douăzeci de cocoșei. Avea avere ăla ! Da' ea mă vrea pe mine și m-am hotărît s-o fur, să fug cu ea. Și am furat-o și am fugit cu ea la noi acilea la Smîrdănești. Cînd m-a răclămat socrul la meliție că i-am furat fata, dom'Mihalcea, după ce a cercetat, a zis : „Lăsați-o ! Îl iubește pe el“. De atunci am rămas „omul“ dumnealui.

Inspectorul zîmbi și se ridică de pe scaun, semn că audiența luase sfîrșit. Se ridicaseră și cei doi veri și, făcînd dese temenele, părăsiră biroul cu speranța că vorbele lor au fost luate în seamă de inspectorul șef. Îi însoți și Mihalcea care urma să facă „planul“ cum să ridice aurul de la Drîmbă Trîndavu, în primul rînd, și apoi „de la cei de peste graniță“, cei din Moldoveanca.

Finel și Pantelică nu-l mințiseră pe inspector. Au fost descoperite și confiscate aproape două kilograme de aur, fără oase rupte, fără căruțe distruse, fără cai înjunghiați și fără o „vendeta“ țigănească.

Cînd fuseseră în audienţă. Finel şi Pantelică îl invitaseră pe inspectorul şef să vină la ei, la Smîrdăneşti, să pună la punct, împreună, unele lucruri, „care nu se mai poartă ca altădată".

Peste cîteva zile, Banu dădu curs invitaţiei. Împreună cu Mihalcea, cu căpitanul Ştefan, zis „Colombo", şi cu alţi cîţiva de la judiciar, se duse la Smîrdăneşti.

Şoferul Cristescu dădu drumul la sirena maşinii şi „bi-bi"-ul sonor îi scoase pe toţi din corturi. Cei mai mulţi locuiau în corturi, deşi aveau case frumoase.

— Sculaţi-vă, băă ! Ieşiţi, că a venit dom'enspector Banu, cu dom'Mihalcea ! Ieşiţi bă, ieşiţi cu toţii ! A venit !... Ieşiţi ! Alarma a dat-o unul mai bătrîn, care nu dormea, şi cu mic cu mare se executară.

În jurul noilor veniţi se făcu un fel de careu. Se începu un fel de recensămînt. Colonia număra peste 200 pe persoane adulte şi peste 500 de copii şi tineri sub optsprezece ani.

Inspectorul Banu fu neplăcut surprins cînd află că, din numărul mare de copii, doar cîţiva se duceau la şcoală. Cei mai mulţi o părăsiseră după ce urmaseră o clasă sau două şi aceasta la îndemnul părinţilor care spuseseră nu o dată : „Dacă am trăit noi fără carte, tot aşa o să trăiţi şi voi" !

Vina însă nu era numai a lor, era şi a învăţătorilor din sat care au acceptat această stare de lucruri, în virtutea inerţiei. Motivau, după cum aflase inspectorul, că aceşti copii „le-ar crea probleme" în privinţa frecvenţei şi a disciplinei. Era şi vina celor de la consiliul popular, care, deşi cunoşteau situaţia, o tolerau, în judecata lor făcîndu-şi loc zicala : „Cartea este pentru cine vrea s-o înveţe".

Au fost invitaţi la faţa locului primarul comunei şi directorul şcolii.

Pînă la sosirea acestora, Banu și Mihalcea au apucat să stea de vorbă cu copiii și au remarcat cu ușurință că o bună parte din ei erau ageri la minte.

Căpitanul „Colombo“ — cum îl știau și-l strigau toți — făcu o listă cu ei, cu cei pînă la paisprezece ani. Cînd veni directorul școlii, Zorileanu, nu avu decît să întocmească formalitățile de organizare pe clase și repartizarea învățătorilor.

Inspectorul șef, colonelul Mihalcea, primarul și directorul școlii trecură din gospodărie în gospodărie și se convinseră că acești oameni erau certați rău cu cele mai elementare reguli de igienă. Găsiseră „găzduiți“ în frumoasele case cai, măgari, porci, cîini. În schimb ei, oamenii, locuiau în corturi, în mizerie și promiscuitate.

Convocară medicul comunei, sanitarii și frizerii. Nu mare le fu mirarea cînd s-au trezit cu mari probleme de igienă.

Măsurile au fost luate pe loc. Medicul impuse tunsul bărbaților și copiilor găsiți cu păduchi, iar la femei li se făcu tratament cu detergenți. Femeile nu numai că nu se opuseră, dar cerură să se dea cu prafuri peste tot, să scape de mîncărimile acelea nesuferite. Se lăsară cu posterioarele goale, dîndu-și poalele peste cap. Una din ele încercă să fie mai pudică. Ea luase singură praful și-l presăra cu străşnicie prin acele locuri ascunse pe unde se cuibăriseră păduchii. Ba le atrase atenția și celorlalte. „Nu fiți nerușinate, fă, că dînșii are obraze subțiri, oameni cu carte“. Un timp femeile o priviră mirate, zicea așa, de-a dracului, sau vorbea serios ? Dar femeia le certă din nou. Deci, vorbea serios. Atunci, una mai bună de gură se sumeți spre ea și începu să turuie. „Lasă, fă, să ne vază... ce, domnii ofițeri, premarul, profesoru' și dom' doctor n-a mai văzut... Ehee ! Să avem noi atîția bani

de cîte 5 lei, cîte..." Și femeile își ridicară și mai sus fustele : „Dați-mi și pe la..., băgați-mi și ici, în sîn, să se ducă dracului lighioanele, să moară, să nu mai rămînă nici-un păduchel".

Își dezveliră apoi busturile, dînd la iveală piepturile tari de culoarea bronzului.

Bărbații oacheși, care așteptau la rînd pentru tuns sau își dădeau singuri cu prafuri, își îndreptară bruse privirile către una din femei, care-și dezgolise pieptul, lăsînd în jos, pe lîngă fustă, cămașa. Era Smaranda, femeie la 29 de ani, care, deși născuse doi copii, avea un sîn pietros, ca de fecioară. Ea nu avea bărbat la Smîrdănești. N-avea bărbat așa, cu rînduială și după rînduială, deși o ceruseră de nevastă mulți din Smîrdănești și din alte locuri și oferiseră pe ea mulți galbeni vechi, „napoleoni cu zîmți", dar Smaranda le întorsese spatele la toți.

Avea ea pe unul, Căliman, din Caracal, cu care făcuse copiii și care o întreținea. Căliman nu era holtei. Avea nevastă și alt rînd de copii acolo, la Caracal. Știa Smaranda, dar îl iubea de moarte, așa însurat și cu copii cum era el. Numai pe el îl vrea. Era frumoasă țiganca, cu ochii ca noaptea, catifelați și umezi, vînoasă, cu trupul de trestie. Pe ea n-o interesa nici unul dintre bărbații Smîrdăneștilor. Și toți care încercaseră să se apropie de ea rămăseseră numai cu of-ul. Așa că acum, cînd puteau s-o vadă goală, își lipiră privirile fierbinți pe trupul ei gol, numai fărădelege și păcat. Măcar cu atît să se aleagă ei, dacă mai mult nu se putea...

Discuția s-a continuat cu o acțiune amplă în toate direcțiile. Unii și-au curățat și curțile, alții și-au dărîmat corturile instalîndu-se definitiv în case. Cei buni de muncă primiră repartiții pe loc : la marele complex de porcine din comuna lor, la Cooperativa

agricolă, la Cooperativa meșteșugărească pentru prefabricate din beton și în alte părți. Cei mai mulți se bucurau că intră în rîndul oamenilor cumsecade, că o să aibă banul lor, muncit cinstit, și-o să poată pune capul pe pernă fără teamă c-o să fie chemați la miliție. Dar mai erau și din cei care, auzind de muncă, se înnegurară. „Nu mai avem păr în cap și-o să murim de frig, zău așa... Mi-e frig, nu pot merge la muncă".

Era gălăgie mare și, uneori, nu se mai înțelegea nimic. Un zumzet de cuvinte se împletea de te apuca ameteala. Dar Mihalcea puse lucrurile la punct repede și peste toată adunarea se lăsă liniștea, o liniște nefirească, plină de așteptare. Începu să vorbească medicul comunei, Păsat, care îi certă aspru că nu l-au ascultat și nu s-au spălat cu apă și săpun și nu și-au fiert rufăria. Ce mai, au trăit murdari, i-au umplut păduchii, au ajuns de pomină în județ. Dar de-abia făcu medicul o pauză, să-și mai tragă sufletul, și din gloată țîșniră reproșuri pe un ton ridicat, răutăcios, ca niște provocări. „Nu ne-ați dat săpun !... De trei ani nu se dă de la primărie săpun. Cu ce să ne spălăm, dacă n-avem săpun ? Dați-ne săpun, că ne spălăm..."

Primarul ridică mirat din umeri. „Cum adică, de unde ați mai scos-o și pe asta ? Ce, era obligată primăria să vă dea săpun" ?

„Domnul primar care a fost înaintea matale ne da săpun" ziseră cîțiva, răspunzînd întrebării primarului. „De cîțiva ani nu ni se mai dă săpun", reluară alții din zbor plîngerea. Primarul își flutură mîna prin aer, semn că cere să se facă liniște. Și cînd glasurile amuțiră le spuse răspicat că nicăieri primăria nu împarte săpun. Dacă vreodată au primit săpun,

asta a fost după război, cînd săpunul era cartelat. Acum, fiecare trebuie să-l cumpere.

— De unde bani ? ! se auzi vocea spartă a unui țigan mai bătrîn. Un timp întrebarea rămase suspendată ca de ceva nevăzut, apoi coborî peste gloată, insinuîndu-se, provocînd rumoare.

— Aia-i, de unde bani ? Aici voiam să ajungem, răspunse Banu. Fiecare trebuie să muncească, să trăiască pe banii lui... Oricum, pentru săpun se mai găsește un ban.

— Domnu'culonel, domnu'culonel, iese porcul ! Iese porcul !, domnu'culonel ! se auzi vocea ascuțită și puternică a Columbiei, femeie între două vîrste și cu basma înfloratâ pe cap.

Strigătele femeii erau cu temei. Într-adevăr, porcul Columbiei scăpase afară din țarcul casei. Milițienii care veniseră cu inspectorul șef dărîmaseră cotețul, acesta fiind ridicat cu materiale furate de pe șantiere, ca și alte cotețe, grajduri și bucătării, dealtfel.

— Domnu'culonel, domnu'culonel, cade casa ! Cade casa, domnu'culonel.. Aceasta era Filadelfia. Își construiseră, tot cu astfel de materiale, un fel de cuhnii în care își pregăteau mîncarea și pe care le foloseau totodată ca ateliere de fierărie.

Banu opri „demolarea" și ceru să vină un contabil de la întreprinderea de construcții să evalueze costul materialelor și să facă note de plată pentru cei în cauză. Nu-i făcu plăcere nimănui hotărîrea colonelului, dar nici unul nu crîcni. Furtul era dovedit și cu legea nu se puteau juca. Columbia și Filadelfia tăcură și ele mîlc, înțelegînd că dreptatea era departe de a fi a lor.

— Aveți obligația să îndepliniți cîteva lucruri mai importante, începu să le explice colonelul Banu :

în primul rînd, încadrarea voastră în muncă. Din fiecare familie, cel puţin doi-trei să muncească în cadru organizat. Vreau să spun : să se califice într-o întreprindere, să înveţe o meserie serioasă de pe urma căreia să trăiască. În al doilea rînd, şcolarizarea copiilor. Toţi copiii să înveţe carte şi o meserie... În legătură cu aceasta există posibilităţi reale chiar aici, în comună. Şi nu vă costă nimic. Trebuie doar să-i sculaţi dimineaţa...

— N-are haine, dom'colonel. Daţi-le haine şicolare.

— Există uniforme şcolare la toate magazinele.

— De unde bani ? întrebară maşinal alte voci zgomotoase din grămada de oameni.

— Asta-i acum ! De unde bani ? ! Dacă munciţi, cîştigaţi bani. Vedeţi cît este de necesar să aveţi o ocupaţie stabilă, serioasă ?

Inspectorul ştia că există un fond larg de ajutorare şi că ar putea, eventual, să găsească o soluţie la judeţ, spre a li se da primele uniforme...

— Şi dacă vă vom procura uniforme, ce-o să faceţi ?

— Îi dăm pe toţi. Pe toţi îi dăm la şicoală, răspunseră în grup.

— Ne străduim să facem ceva, ne străduim. Pînă atunci copiii pot merge la şcoală şi fără uniforme.

Iarăşi amestecuri de voci.

— Al treilea lucru, continuă inspectorul, trebuie ca toată suflarea să păstreze o igienă omenească : nu poţi să mănînci aici, lîngă closet... Toţi să doarmă în case, că aveţi case ; iar animalele băgaţi-le sub corturi. Faceţi acest „schimb de locuinţă" spre binele vostru ; mai cu seamă, al sănătăţii copiilor. De asemenea, curăţenia în case şi în curţi. De data aceasta nu vom da amenzi, dar data viitoare, dacă se va găsi

aceeași situație, sînt sigur că doctorul vă va lăsa nu numai fără păr, ci și fără bani...

Inspectorul fu întrerupt de o altă intervenție. Un bătrîn, cu barbă stufoasă, despre care află că era octogenar, zise : „Dom'colonel, lăsați-ne măcar unul din ele. Măcar unul, dom'colonel".

Milițienii confiscaseră cinci radio-casetofoane, procurate pe căi „lăturalnice", pe care, de asemenea, nu le puteau justifica.

— Lăsați-ne măcar unul din ele, dom'colonel. Vă rog eu... Eu îs unul din ăia care trebuia să moară la Bug ! insistă bătrînul.

— De ce insiști tocmai dumneata ? că doar de jucat nu mai poți juca după ele...

— Îngheață de frig amărîții ăștia... Așa... mai joacă dupe el. Joacă, dom'colonel, eu nu mai joc, ei joacă și se încălzesc jucînd, nu glumesc !...

Mihalcea, primarul, doctorul și directorul școlii discutară în continuare cu oamenii despre viața trecută și cea care va să vină în colonia lor.

Inspectorul fu chemat la bază prin radio-telefonul autoturismului. Trebuia să plece. Le promise că va reveni, îi părea rău că nu aflase cum scăpase bătrînul de la moarte, cînd fusese dus la Bug. De mult dorea să găsească pe cineva care să-i povestească „odiseea Bugului".

Întinse mîna bătrînului, căruia i se umeziră ochii văzînd cinstirea pe care i-o făcuse inspectorul prin gestul său de salut, și îi spuse să-i facă o vizită la sediu. la județ, spre a-i povesti acea mare dramă trăită de țigani în 1942.

Peste două zile bătrînul octogenar și fiul său, Finel, se înfățișară la inspectorul șef.

Pe bătrîn îl chema, sau mai bine zis așa era strigat, „Grînari", nume ce-l purta încă de cînd era copil.

Banu, asistat de „Colombo", era pregătit pentru o asemenea discuție.

— Ai făcut armata, bătrîne Grînari ? Ai avut vreun grad ?

— Eu, armată ? Eu, grad ? Ce să facă cu noi în armată, dom'culonel ?

— Cum ce să facă ? Voi nu eraţi tot oameni ?

— Ai dreptate matale, nu zic nu, sîntem și noi oameni, dar nenorocitul ăla de ghinăral, că nu știu dacă nu greșesc că-i zic așa, că am auzit multă lume bălăcărindu-l, s-a supărat pe noi, ca lupul pe oi și foc să ne mănînce. S-a gîndit el că ţiganii sînt o pacoste și s-a năpustit pe noi ca lupul... Și ne-a făcut o soartă neagră, mai neagră decît noaptea fără lună, trimiţîndu-ne să murim. Dar nu ne-a trimis așa, să luptăm pe front, că ne-a trimis forţat cu tot aleotmanul, pirande, copii, părinți și bunici, cu ce aveam și noi pe lîngă corturi. „La Bug cu ei !" așa a zis ghinăralu' și...

„Era prin '942. Noi eram un sălaș de vreo 40—50 de căruţe cu corturi, ne conducea vătaful Rista, și umblam prin sudul ţării, din sat în sat, ca să găsim de-ale gurii. Eram oameni pașnici, de meserie căldărari.

Ne găseam la Fîntînele cu toată șatra, cînd ne-am pomenit cu șeful de post al jăndarmilor, Călin, și cu ajutorul lui, Șeptilici.

«Avem ordin să vă expediem pe toți, adică să vă conducem pînă la Găuriciu».

Cînd am ajuns la Găuriciu, dom'adjotant Talabă, șăf de post de jăndari în comună, ne scrise pe noi și pe încă cîțiva di la el într-un rigistru și ne-a trimis mai departe.

Aveam pe timpul acela cai și căruțe și, mai ales, catîri, averea noastră cea mai de preț ; un catîr făcea cît trei-patru cai la un loc, iar căruțele erau frumos pictate cu tot felul de văpseluri, fuseseră făcute la Craiova. Numai acolo era lucrate căruțe așa frumoase, în Valea Gangului, lîngă gară.

Am ajunsără la Alexandria și d-acilea direcția București. Eram păziți de trei jăndari înarmați cu puști.

La București, vătaful nostru, Rista, ne-a spus că e orden să mergem către Orziceni și apoi la Buzău. La Buzău șătrarii noștri aveau multe rubedenii și cum am ajuns ne-am și găsit. De-abia aici am aflat... Voiam să ne întoarcem acasă, dar nu ne-a lăsat... La Buzău, Rista și alți vătafi primiseră același orden : singurul drum pentru noi era numai către Galați, la Prut.

Ne-au împărțitără pe județe. Toți țiganii dintr-un județ aveam un vătaf care ținea de jăndari și tot el împărțea ordenele către bulibașii fiecărei șatre. Noi care plecasem din Găuriciu am fost așezați lîngă o șatră din Prundul Bîrgăului care-l avea bulibașe pe Uzbek basa. Era o șatră bogată, avea căruțe cu cai, cu măgari și catîri, avea porci, cîini și cîțiva urși.

Alte șatre îi aveau de bulibași pe Palu, Lupașcu, Rădicaru, Caiola, Moșa, Chiamant, Mîrșan, Vrîncaru, Pașalega și pe alții, dar tot Rista ținea de jăndări. Deci Rista al nost' era acum mai mare peste mulți bulibași.

Om fi dom'enspector și noi răi, dar cînd e vorba de un orden, executăm la fel de bine ca alții, de alte neamuri...

Ne pregătirăm cu de-ale gurii, hrănirăm la cotul muntelui șatrele, a noastră număra 90 de suflete: copii, tineri și bătrîni, cai, măgari și urși, după aia

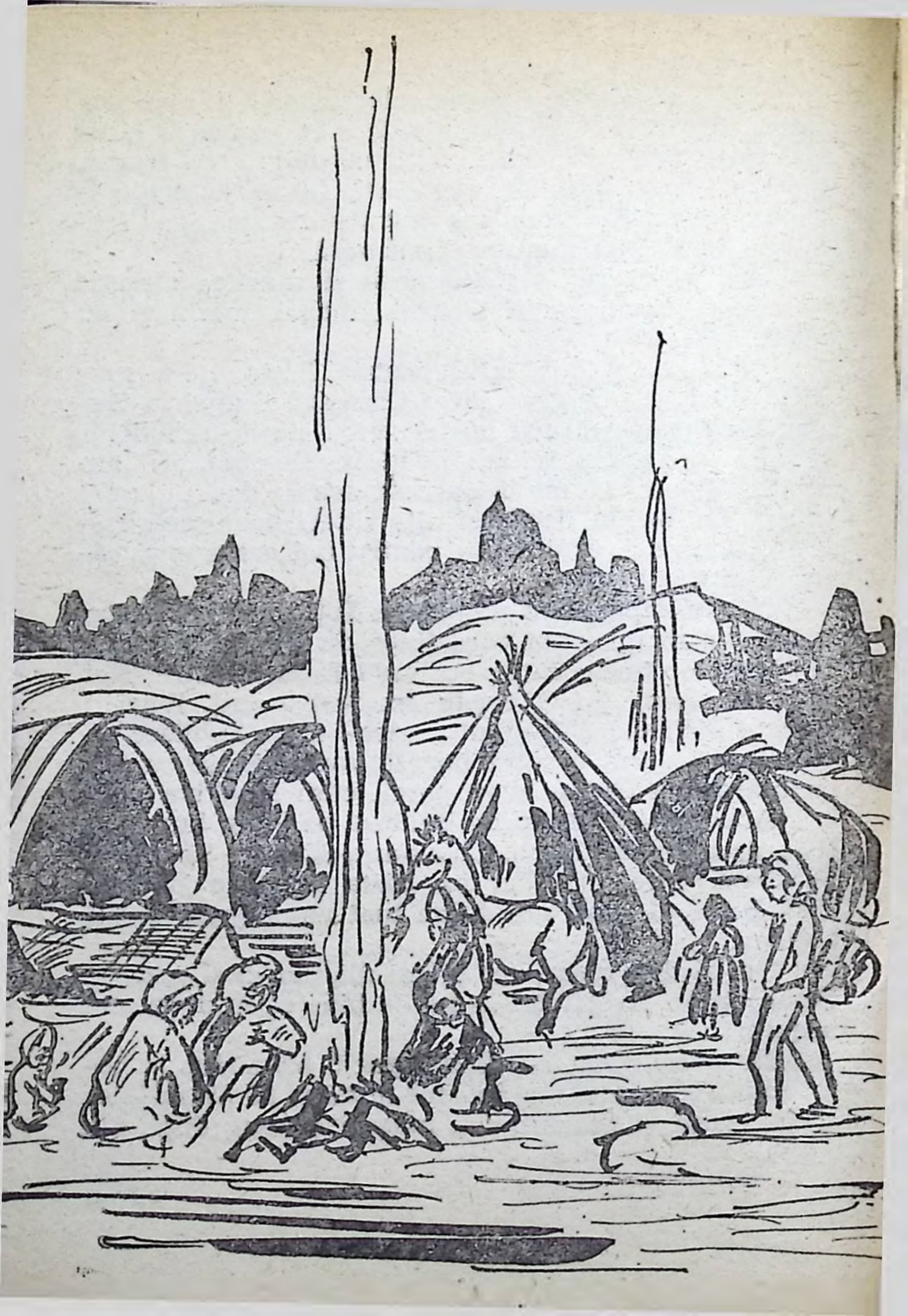

făcurăm semnul crucii și spuserăm Tatăl nostru, că sîntem și noi creștini, ce dacă s'tem țigani, și o luarăm p'acilea, pe unde îi zise majurul de jăndari lui Rista, spre Galați.

La Galați am aflatără că ghinăralu' ne duce în Rusia unde „om găsi case mari și frumoase, vaci cu lapte, oi și altele". Mergeam de dimineață pînă cînd apunea soarele și chiar mai tîrziu, noaptea, cînd luna ne lumina calea. Trecură șatrele de la Tiraspol, de peste Nistru și după ele și șatra noastră. Trecusem de Odessa, Crivoirok, Yalta, Bîrjabca, Salvanu și apoi ajunserăm la Dumalevca, într-o vale pustie și încovoiată.

Uzbek başa, așa-i spuserăm și noi, ăi din sud, bulibașei, ne dădu pauză pentru odihnă în această vale de lîngă Dumalevca, la marginea unui cîmp unde erau lemne și apă.

Celelalte șatre au mers mai departe.

«Acum, faceți focurile și potoliți-vă foamea, drumul a fost lung și trebuie să vă odihniți puțin». Vremea se răcise, ningea și bătea vîntul, și iar ningea și iar bătea vîntul, zile și nopți, mai ales nopțile care începuseră să se mărească.

În sate lume puțină, foarte puțină, și nu se arăta aproape de loc. De ! Era războel.

Și noi mergeam mereu în pustiu, ca în pustiu mergeam, și soarele stătea ascuns. În șatra obosită, nemîncată, muriseră mulți oameni, dar se născuseră alții... Fiecare suflet murise pentru el, fiecare suflet se născuse pentru el. Așa ziceam noi, dom'enspector. Erau mai fericiți cei ce muriseră decît cei ce se născuseră. Mergeam mereu și aveam ochii înlăcrimați. Ne rupeam de locurile unde prinsesem viață și pe care le părăseam. Și asta e rău, e tare rău, dom'culonel".

Tonul cu care vorbea Grînari, trăind parcă încă o dată evenimentele petrecute atunci, în timpul războiului, nu putea să nu impresioneze. În mintea lui Banu au răsunat deodată, fără ca el să-și dea seama, versurile lui Macedonski :

...Țiganii merg fără-ncetare
Nu știu nici ei cînd au pornit
Țiganii merg fără-ncetare.

Numai că acest mers fără încetare le fusese impus. Scurta tăcere fu depășită, Grînari continuă să povestească :

„Acolo, în valea de lîngă Dumalevca, fu și locul unde ne-am îngropat primii morți, sub zăpada înghețată. Tot pămînt ca al nostru era și acolo ; și tot pămîntul te schimbă în țărînă. Și ăsta de aici și ăl de la Fîntînele. Așa că nu se tînguiseră mult ai noștri că sînt îngropați morții departe de locurile unde au văzut lumina prima dată.

Treaba cu morții era cum era, dar noii veniți pe astă lume, dar lehuzele care trebuiau să mănînce pentru a putea potoli foamea sugarilor... Era greu, dom'culonel, și spre răsărit se auzeau tunurile.

Foametea dădea tîrcoale șatrei, frigul o făcea să dîrdîie și să clănțăne, că țiganul, dom'enspector, simte adînc frigul.

Pămîntul se albea de zăpadă și cerul era mereu acoperit, întunecos. În șatră n-auzeai decît gemete, oftaturi și vaiete stinse și toate se amestecau.

Dă sus alte vaete, că veneau aveoane, multe aveoane, ca păsările. Și tot se auzeau pocnituri și explozii și se vedeau doar ridicături de fum.

«Pînă cînd vor înmuguri din nou pomii nu v-a mai fi în viață nici unul dintre noi», a zis unul, nu

se știa cine. Toată șatra s-a uitat către crîngul desfrunzit și mort. Așa să fie cum zisese, că nu v-a mai trăi nimeni pînă nu înmuguresc pomii ? Mi-amintesc, dom'enspector, cum, deodată, crengile uscate ale pădurii trosniră. Și cum din crîng apăru o femeie tînără de mînă cu un tînăr : «Ce vă holbați așa la mine, eu nu vreau să mor, înțelegeți, eu vreau să trăiesc cu cine-mi place, știu ca și voi că mai avem foarte puțin de trăit și de aceea...» A început să plîngă muierea. Bărbatu-său, Dinograda, s-a îndreptat spre ea s-o mîngîie, dar l-a zgîriat pe față, ca o tigroaică. «Ce vrei, neputinciosule ?» Ochii i se aprinseră ca doi tăciuni lui Ruda. «Să nu te apropii de mine că te ucid, cu unghiile te ucid». Ruda nu-și iubea deloc bărbatul, deși țiganul ei îi adusese, cînd putuse, daruri ca să și-o apropie. Era din cale-afară de urît. Era primul, dar și cel mai urît băiat al bulibașei.

Dinograda începu s-o roage : «Draga mea pirandă, hai... hai să mîncăm, plîng copiii, hai să mîncăm și să ne culcăm... liniștește-te, o să trăim, n-o să murim...»

Dar Ruda arăta de parcă-și pierduse mințile, dăduse ochii peste cap, plîngea și sughița, și printre sughițuri spunea cuvinte fără șir. Sărmana muiere, 'nebunise.

Oamenii erau flămînzi și osteniți. Au sorbitără în grabă zeama făcută dintr-unul din caii morți de foame și frig, apoi se întinseră în culcușurile reci și încercară să doarmă. Somnul însă nu voia să le închidă pleoapele, oamenii se răsuceau, se așezau cînd pe-o parte, cînd pe alta, închideau ochii și încercau să nu se mai gîndească la ce va fi mîine, poimîine...

«Pînă cînd vor înmuguri din nou pomii, nu va mai fi în viață nici unul dintre noi» repeta vocea din șatră.

Cîteva focuri mai pîlpîiră, p'urmă se stinseră. Frigul intra și printre pieile de urs atîrnate la intrare. Ne acoperirăm și noi cum puturăm mai bine.

Alții și-au strîns din nou nevestele în brațe. Era singurul lucru cald și viu. Nu se stăpîniră. Și nici nu era cazul, din moment ce Ruda, oacheșa lui Dinograda, le deschisese pofta prin aventura ei din crîng, cu tînărul pletos."

Și Grînari își derulă mai departe filmul acela greu de uitat.

..Lîngă peptul meu, Maria, buna mea muiere, cu care avusesem pînă atunci cinci copii, era mereu trează. Inima îi ardea în pept, ca un bulgăre de foc. De ce a fost nevoie să moară Ruzalin, băiatul nostru ăl mare? Așa gîndea muierea mea. De ce a murit?

Ruzalin dormea somn adînc în pămîntul de lîngă apă. Oasele i-au rămas acolo. Că trebuie să vă spun, dom'enspector, că, înainte de Finel și ăilalți, l-am avut pe Ruzalin. El a fost băiatul meu ăl mare. Finel, aci de față, ne veni în '45. Da' să vă spui ce mai vorbirăm noi acolo :

— Pe morți nu-i mușcă frigul, Grînari ? Morții la ce se gîndește, ce visează ei, în lumea de dincolo? Oare lui Ruzalin i-o fi frig, nu l-am îngropat decît cu o cămășuță, poate că trebuia să-i las cojocul meu din blană de urs.

— Pe morți nu-i mușcă frigul, muiere, pe morți nu-i mușcă nimic. Odată culcați și acoperiți cu pămînt, morții nu mai trăiesc, morți-s morți și gata. Așa că degeaba-i puneai lui Ruzalin cojocelul. Acum ceilalți copii au cu ce se acoperi.

— Spune-mi, Grînari, e adevărat că pînă cînd vor înmuguri din nou pomii nu v-a mai fi în viaţă nici unul dintre noi ?

— Cine ştie, muiere ? ! Or avea unii noroc. N-om muri cu toţii. Aşa i-am zis. Ca azi-ţiu minte, dom'enspector. Şi plîngea muierea.

Aerul din corturi era tare amar şi stătut, şi îl auzeam pe bulibaşa cum vorbea prin somn, numai el ştia ce. Deodată, în noapte, au bubuit tunurile. Tunurile bubuiau prin sute de guri, de scularâ din amorţire toate vieţuitoarele care mai erau pe sute de kilometri. Răsăritul venea cu jale, cu nori vineţi, cu crivăţ, cu zăpadă, cu tunuri care bubuiau.

Bătrînul urs Crud, singurul care mai trăia din cei opt pe care-i avusese şatra, se uita la pieile fraţilor săi sacrificaţi şi îşi aştepta rîndul. Ca şi noi, dom'enspector, ca şi noi aştepta... Mormăia ursul. «Nu mai avem ce mînca», spuse Uzbek başa. «Ba ar mai fi ceva», zise unul. «Şi după aceea ?» întrebă ironic bulibaşa. «Să ajungem mai întîi la... după aceea, vom mai vedea.»

Bulibaşa îmbătrînise în acele zile. Albise. Crud era ursul lui, era cel mai bătrîn dintre urşi, dar cel mai dîştept. Bulibaşa se înţelegea cu el şi exista credinţa printre noi că ursul, cu privirea lui blîndă, chiar îl ajuta pe bulibaşă să conducă şatra.

Uzbek başa tăcea şi gîndea în preajma focului, aruncîndu-ne din cînd în cînd cîte o privire. Toţi se uitau în pămînt cu ochii trişti. După un timp zise : «Luaţi-l. Dacă vreţi să-l luaţi, luaţi-l...»

Cîţiva copii mîngîiară ursul, care stătea cuminte în cortul bulibaşei. Crud mormăia încetişor, poate ştia şi el ce-l aşteaptă şi plîngea.

Cîţiva bărbaţi mai răsăriţi îl traseră afară şi-l înjunghiară. L-au răsturnat în zăpadă, cineva încă-

lecă pe el și-i tăie beregata. Sîngele negru al animalului murdări zăpada.

Aruncară măruntaiele la cîini, și ei hămesiți de foame. D-aia se și încăierară între ei, cine era mai puternic rezista. Cel căzut, pînă la urmă, era halit de ăilalți, ca și lupii.

Așa s-a terminat cu viața lui Crud ; a murit, dom'culonel, fără nici un urlet. Palmon, fiul cel mic al bulibașei, se așeză plîngînd lîngă tatăl lui. Era slab. Ochii-i fugiseră-n fundul capului. Pe Uzbek îl cuprinse mila. Știa că fiul său cel mic îl iubea foarte mult pe Crud, dealtfel și ursul stătea tot timpul cu el. Uzbek aruncă „hamul" ursului în foc. Era „harnașamentul" folosit pentru dirijarea la joc „pe vatră" a ursului.

Seara am mîncatără cu toții pe săturate. Mai puțin bulibașa. Atunci am mîncat și eu și cu ai mei zamă din carnea de urs ; n-aveam încotro. Bulibașa n-a mîncat, tăcea și se gîndea.

«Ce ciudată este luna în seara asta. Oare în primăvară cîți dintre oamenii mei vor mai fi în viață ? ! Așa gîndea. Oamenii mei, era o vorbă, de mult nu mai sînt oamenii mei, altădată dacă-i puneam să joace sarabanda cu picioarele goale în foc, o făceau fără să cricnească și acum... Luna asta sîngerie arată a ceva ce nu-mi place. Gîndea bulibașa, cu siguranță că așa gîndea el. Am îmbătrînit și nu am nici urmaș vrednic. Va numi, desigur, vătaful Rista pe unul din fiii mei, dar niciodată nu va mai fi ce-a fost... Ah ! ce frig. Se mai gîndea că trebuia să-și ia la revedere de la copii, de la Clara, dacă l-ar fi văzut la față și și-ar fi dat seama că se pregătea de drumul cel lung... Se gîndea că a avut multe necazuri. De mic copil a fost chinuit, mai întîi de ai lui, pe urmă de cei care l-au cumpărat, pe urmă anii aceia de ocnă,

cei mai grei. Şi vorbea de unul singur. Nu-mi pare rău. Am intrat un copil şi am ieşit un bărbat. Acolo am învăţat şi carte, acolo am învăţat şi să tac, şi să vorbesc. Ehe ! Cînd mă puneam pe vorbit, ziceau unii că am chiar facoltate ! Cînd am intrat în ocnă, m-am jurat să-l omor pe negustorul acela necinstit, care m-a băgat nevinovat... Cînd am ieşit, n-am mai vrut. L-am lăsat judecăţii lui Dumnezeu. Vroiam să încep o viaţă nouă şi bine am făcut. Într-o zi l-am întîlnit pe negustor, i-am aruncat o privire de groază, i-am tras o înjurătură să audă şi mi-am continuat drumul. După cîteva zile am auzit că murise călcat de o căruţă undeva pe străzile Rîmnicului. L-a pedepsit Dumnezeu. Dar mai e puţin, se-arată zorile şi eu n-am mai plecat...

Apoi, îşi continuă bulibaşa gîndurile, am aflat-o pe Clara, ce bucurie ! Au venit şi primii copii. Midbat başa a murit. Am fost numit eu bulibaşă. Am colindat toată ţara cu şatra mea. Am fost în Serbia, Bulgaria şi în Ungaria şi pe cîte alte meleaguri. Totdeauna însă ne-a tras ceva înapoi. Ne trăgea înapoi şi ne întorceam. În iarna asta nu ne mai putem întoarce.» Aşa gîndea bulibaşa. Sigur, aşa gîndea.

«Deodată zarea luă foc, norii vineţii fură rupţi în mii de bucăţi de focul care urca. Urcă focul acesta către cer. Apoi, bubuiturile, una, încă una, alta şi alta... Nu mai e loc pentru mine decît sub pămînt, lîngă Ruzalin... A început să bată şi vîntul dinspre apus. Nori grei se adunară. Şi primăvara asta care nu mai vine... Ochii mei au văzut destul, am adunat deja 77 de primăveri, a 78-a...» Aşa gîndea bulibaşa. Dom'culonel, sigur că aşa gîndea bulibaşa.

Se luminase de-a binelea cînd Clara, negăsindu-şi bărbatul lîngă ea, plecase să-l caute. L-a găsit în marginea şatrei stînd turceşte şi cu ochii larg des-

chișI către soare răsare. De cum l-a văzut, Clara și-a dat seama. N-a plîns, n-a țipat. A chemat doar cîțiva oameni să bage mortul în cort. Fără un suspin, fără o lacrimă. Clara își înțelesese bărbatul, toată viața l-a înțeles...

După două zile de popas șatra a pornit mai departe. Vătaful Rista, ajuns din urmă, îl numi ca bulibașă pe Istronomu, om la locul lui. Dar pe Istronomu nu-l prea asculta nimeni. Foamea și frigul secerase aproape jumătate dintre noi.

Se lichidaseră toți urșii și caii, mai aveam doar cîțiva catîri și cîțiva măgari care trudeau cu trasul căruțelor.

Am mers și am tot mers ca să ajungem la Bug. Din cînd în cînd făceam popasuri. Pînă la popasuri, morții îi duceam în căruțe. Ce mai puțeau cadavrele! Dar erau morții noștri și n-aveam alta ce face. Mai bine ne-ar fi băgat pe front în linia întîi ! mi-am zis. Am fi avut poate și noi dreptul la o hrană și moartea ar fi fost poate mai aproape, fără chinurile astea grele.

Și am ajuns la o localitate, Dubinòva, și ne-au cartiruit într-o vale, un fel de găvan căruia i-am zis *găvanul Dubinòva.* Acolo au stat de vorbă cu noi vătafii care ajunseseră mai înainte și jăndarii. Veniră și ne spuseră să pregătim fiecare șatră cu efectivele ei pentru că urmează momentul cel de pe urmă, adică vom fi împușcați cu toții, cu mic cu mare, întrucît așa-i ordenul... A fost ceva ce nu pot să vă ixplic. Fiecare famelie, copii, părinți, bunici, se strîngeau ciopor, ca niște glugi de coceni, se țineau de mijloc sau de umeri, se pupau și plîngeau. Era un fel de adio. A fost cea mai mare dintre dureri pe care a simțit-o în el fiecare. Țipete, vaete îngrozitoare, unele femei își smulgeau părul din cap, multora din-

tre bărbaţi le albiseră pe loc părul şi barba. Atunci. mi-a albit şi mie. Copiii, părăsiţi, ţipau. Se apropiase sfîrşitul lumii, sfîrşitul şatrelor noastre, sfîrşitul vieţii noastre ?

Ce rău atît de mare i-or fi făcut ţiganii ghinăralului, dom'enspector, de s-a supărat atît de rău pe ei ? Ce rău ? Ştii matale să ne zici şi nouă ?"

Inspectorul nu făcu nici o remarcă, lăsîndu-l pe bătrînul Grînari să-şi continue povestirea. Îşi aprinse o ţigară şi îl urmărea mai departe, cu atenţie şi neascunsă emoţie. A fost doar o clipă de tăcere.

.....Pe la prînz, cînd soarele dogorea, toată ţigănimea fu aliniată, pe şatre, aşteptînd ordenul. Îşi făcu apariţia o companie de metraliori care clenţăneau din arme. O să ne omoare ? ! Doar nu sîntem cremenali?

S-a auzit şi printre noi, ţiganii, că pe lume ar fi minuni, sau lumea ar fi făcută din minuni. Ori pe noi o minune ne-ar mai fi putut scăpa.

Şi cînd eram adunaţi pentru moarte, *un bondar*, vreau să spun un avion, zbîrnîia de zor deasupra noastră.

Ţipetele crescură. Toţi credeam că din acest bondar va pleca şi moartea noastră, că ne va metralia. De ce au mai adus atunci soldaţii care zăngăne armele ? Aha ! Păi dacă scapă vreunul din metraliera de pe avion, să fie...

Dar, minune... ! Din bondar zburau deasupra noastră sute, sau poate mii de hîrtiuţe. Zburau dezordonat deasupra privirilor tuturor, acele petece de hîrtie ca nişte fluturi albi. Cînd ajunseră pe pămînt, se rupseră şi rîndurile noastre. Fiecare fugea după cîte un belet. Erau puţin din cei care ştiau carte, dar destui să tălmăcească oamenilor că avionul le adusese viaţa, nu moartea. Aşa că, dintr-o dată, oamenii

începură să se schimbe, să treacă la altă stare : cînd zîmbete, cînd plînsete, îmbrăţişări, ba chiar unii mai în putere începură să şi joace, strigînd : „Rigina, rigina, pupa-i-am ochişorii ei, trăiască rigina ! pupa-i-am curişorul ei de rigină..."

În beletele aruncate se ordona să nu fie împuşcaţi ţiganii. De aceea toţi am zis atunci : „pupa-ţi-am tălpiţele şi mînuşiţele matale, maiestate, cu care ai semnat sentinţa noastră la viaţă : pupa-ţi-am curişorul tău şi tot ce-i mai avea..."

Comandantul companiei de metraliori, om rău cum se arăta, a ţipat să încetăm zbenguiala şi ne-a înjurat. „Aţi avut noroc 'tu-vă muma voastră de ţîgani !".

Inspectorul Banu şi „Colombo", care ascultaseră cu atenţie pe „Grînari", erau vădit impresionaţi de povestirea acestui bătrîn ţigan care, atunci, în anii aceia grei, trebuia să servească ca ţintă de tir împreună cu ai lui. Erau chiar bucuroşi că pe lîngă stenogramă au avut inspiraţia să imprime pe bandă istorisirea bătrînului. Era un document. Mulţi s-ar fi putut îndoi de autenticitate, de limbajul colorat şi nu o dată emoţionant al lui Grînari. Grînari ăsta era un veritabil talent. Da, da, ce povestitor putea ieşi din el ! Ce povestitor...

Dădură să se ridice, dar „Grînari" îi opri : „Staţi, n-am terminat.

...Rămăseserăm cam jumătate şi plecaserăm vreo 15 000 de suflete. Dar aici, în vale, noi îi ziceam „Valea plîngerii", eram un pumn de oameni amărîţi. După această interzicere de către rigină a omorîrii noastre în masă, ni se mai permetea uneori să cumpărăm cîte ceva din comunele aflate-mprejurul nos-

tru : Ocerenia, Poloneaza, Mihalcova, Libaşapca, Grezneanca, dacă nu le pocesc cumva numele. Şi aduceam de-ale gurii pentru copii, că mureau de foame. Dădeam mai ales aur pe mîncare, că aveam aur destul. Unora din noi li s-a permis chiar să lucreze la pădure, tăiau copaci pentru armată.

După ce s-a făcut puţină liniște în „Valea plîngerii" ne-am pomenit cu niște coloane de căruţe cu cai, luate cu orden să ne îmbarce. Ne-am îmbarcat cum am putut și am plecat, care în căruţe, care pe jos. Era în iarna lui '43 și era un frig, măiculiţă doamne, era un ger năprasnic, că ne rupea carnea, și cu chiu cu vai am ajuns în Dubinòva. Mulţi din cei slăbiţi au murit pe drum atunci. Rămîneau pe marginea drumului și îi mîncau animalele sălbatice. Eu am reușit să duc copiii pînă la Dubinòva, aproape 20 km, și nu am pierdut nici unul pînă atunci pentru că îmi luasem mie și muierii mele de la gură și dam la copii.

Aici, la Dubinòva, am stat aproape o lună de zile tot cu organ de jăndari după noi care spuneau că ne duc acolo, „unde aveam să primim casele mari și vacile cu lapte".

Și așa, de la Dubinòva, am plecat mai încolo vreo zece kilometri. Cu copiii în braţe, cu hainele rupte am plecat mai departe. Începuse un viscol teribel. Mergeau copiii zgribuliţi și desculţi pe zăpadă și fugeau care încotro, dar nu ajungeau departe, cădeau jos și mureau de frig.

Eu mi-am luat un copil în braţe și unul în spate, iar nevastă-mea tot așa. Tomu mergea pe jos, că era mai mărișor, el era al doilea după Ruzalin și mai mare cu 2 ani decît Finel.

Atunci, pe drumul acela, au murit peste 1 000 de suflete, femei, copii și bărbați mai în vîrstă. Rămîneau de vii pe drum chiar și famelii întregi. Se strîngeau la pept, adormeau și din somn treceau direct dincolo, fără chin și durere".

Deodată bătrînul „Grînari" izbucni într-un plîns profund și zise : „Să mă iertați, dom'enspector șăf, povestind chinurile îndurate atunci, mai plîng o dată plînsul de atunci..."

„Nu v-am spus că la Dubinòva am trăit pe malul rîului Bug. Am găsit înșirate pe malul marelui rîu nește bordee scobite în pămînt.

Nu au apucat toate fameliile în bordee. Erau puține. Bordeele erau făcute din pămînt, fără vatră și fără coșuri de foc, fără paturi și fără uși la intrare.

Viscolul acela a ținut o săptămînă de zile. Mulți au murit și atunci, în timpul viscolului, din cei care nu încăpuseră în bordee. Cadavrele țapene erau aruncate afară, ca bucățile de lemne. Cînd murea carecineva din noi îl duceau după ce-i luau trențele care mai erau pe el spre a le folosi ceilalți. Pe unde găseam cai vii sau morți, vaci sau alte anemale le aduceam și le mîncam.. Cu niște preteni și cu vătaful Rista am plecat într-o zi mai departe de bordee și am găsit un lan de porumb cu coceni netăiați, și am strîns cam cîte un dublu de porumb fiecare. Am venit „acasă" cu el, dar am scăpat ca prin urechile acului. Pe care îi prindeau îi băteau pînă le ieșea singele de sub pele. Porumbul îl tocam cu un ciocan de lemn și făceam mămăligă la copii și mîncau. Comunele din jur erau doar Dubinòva și Mihalcova, la o depărtare de 10—20 kilometri. Noi eram aci într-o pustietate teribelă, între văi și între dealuri. După ce am fost lăsați în voia foamei și a su-

ferinţei, au venitără la noi în jur de treizeci de jăndari, care ne-au înscris pe un tabel fiecare familie, „pentru a primi cîte 800 grame de mălai uruială şi cîte o turtă de floarea-soarelui". În fruntea lor era un adjotant numit Vilău din Potcoava.

În martie s-a mai încălzit şi ne mai duceam în sate şi reparam acolo căldări şi mai aduceam de mîncare la copii.

Într-o zi, un fiu de-al meu, pe nume Tomu, a pierdut cartelele de hrană, că ne dăduseră nişte bonuri. Am rămas chiar fără nici un dumnezeu. Eram obligat să mă duc în sat, să cerşesc şi să cumpăr, că mai aveam ceva aur.

Alteori, mergeam de prindeam peşte în Bug, chiar dacă apa era rece ca gheaţa. Aşa a trecut iarna, a trecut apoi şi primăvara.

Cînd a venit vara, ne-am mutat din bordee sub poalele pădurii, unde am făcut nişte colibe de lemn acoperite cu frunză. Acolo am dus-o mai bine, mai găseam prin pădure poame, mere, pere sălbatice, ori boambe".

A mai oftat o dată, a mai tras din mărăşească şi a continuat.

„Cam pe la începutul lui '944, cînd frontul venea destul de repede către înapoi, am fost anunţaţi că trebe, neapărat, să plecăm şi noi, «care cum poate», că s-a dat voie. Nu mai eram păziţi de nimeni de vro lună de zile. Iată şi minunea !... Grija noastră a tuturor o purta acum „Ceza", mai marele peste toate şatrele şi peste toţi vătafii de judeţe. El comanda ţigănimea de la Bug şi el ţinea legătura cu autorităţile şi jăndarmeria. Era frig mare şi am plecat după miezul nopţii.

Ne-am îmbrăcat copiii cu ce am avut, le-am înfăşurat picioarele cu trenţe. Eu mi-am legat doi copii

în spate și altul în brațe, nevasta unul în spate și Tomu, care era mai mare, mergea pe jos. Ne-am făcut semnul crucii și am plecat la drum către România.

În urma noastră, în bordee, au rămas cei mai prăpădiți, bolnavii, cei cu picioarele și mîinile degerate de frig.

Cînd am plecat, am auzit în urmă un plînset atît de jalnic, încît mergeam, și plîngeam, și oftam, și ne uitam în urmă, căci lăsasem acolo pe fostul vătaf, pe Moșa a lu' Ciucuran, adecă socrul meu. Și azi, cînd ne aducem aminte de el, plîngem toată familia mea, cîtu-i ea de mare cu copii, nepoți și strănepoți, fo pătruzeci cu toți.

După cîteva zile de mers pe jos, Tomu nu a mai putut călca. Avea temperatură mare și friguri. Ne-am oprit să ne odihnim puțin într-o groapă. Cînd a luat-o din loc să plece n-a mai putut să meargă mai departe și a rămas pe loc în groapă, din cauza vîntului care ne sufla în față. Am chibzuitără mult ce să facem. L-am lăsat acolo. Am plecat mai departe cu ceilalți copii în brațe și în spate, că nu aveam cum să-l mai luăm și pe el, avea unșpe ani, era greu de dus. El mersese numai pe jos, că era cel mai mare.

Muierea mea, o femeie curajoasă pe timpul acela, mergea ce mergea și se uita înapoi cu lacremi în ochi. Apoi, ne-am oprit și ne-am uitat înapoi, plîngînd cu toții. L-am văzut că ridicase capul și se uita după noi. De grăit nu mai putea.

Maria, muierea mea, nu a mai putut răbda și s-a întors și l-a luat în brațe, deja mai avea încă doi în spinare. Am plecat puțin mai departe și am găsit niște vreascuri de lemne și am făcut puțin foc. Pentru Tomu nu am mai putut face nimic ca să-l scă-

păm. A murit. L-am îngropat acolo făcînd groapa cu mîinile noastre. I-am pus la cap o creangă în formă de cruce. Mergînd pe drum am găsit, la marginea drumului, pe mama muierii mele, pe femeia lui Moșa a lu' Ciucuran. Ea rămăsese mult în urmă împreună cu ceilalți nomazi degerați. Era o femeie în vîrstă. Am găsit-o răzemată pe o parte, cu ochii scăldați în lacremi, uitîndu-se la nepoții ei care erau în spate la noi. Femeia se numea Sofia. Ne-am oprit lîngă ea, am plîns cu toții lîngă mama noastră și nici azi n-o putem uita. Aflînd că Tomu a murit s-a dus și a rămas lîngă mormîntul lui. Azi, cînd le povestesc strănepoților, ei se strîng lîngă mine cu toții, am în jur de pătruzeci de nepoți și strănepoți, cum vă spusei, și cînd aud în ce hal am lăsat-o, începe un plînset și o jale și toți cred că o cinstesc cu acest plînset.

Am întrebat-o ce are și ne-a răspuns rizînd, cu lacremi în ochi, că nu are nimic, dar, cînd am căutat-o, nu-și putea mișca piciorul stîng, care-i amorțise. Ne-a binecuvîntat și ne-a gonit de lîngă ea, spunîndu-ne «Mergeți sănătoși, că am să vin din urmă. Dacă voi muri, mă fac rîndunică și tot am să vin după voi în țara în care m-am născut, căci mă cheamă pămîntul înapoi». Acestea au fost cuvintele ei.

După aceea, am găsit pe drum un băiețel de vreo doi-trei ani, șezînd pe un prund de pămînt, pe care nu mai era zăpadă, stînd la soare și tremurînd. Avea părul blond și creț cu un ciucure colorat în roșu și alb legat în mijlocul părului din cap și lăsat pe spate. Îmbrăcămintea lui era o cămășuță și o pereche de ciorapi în picioare. Copilul, cînd ne-a văzut, a întins mînuțele spre noi. Noi ne-am oprit, dom'enspector, de mila copilului, am lăcremat, dar nu aveam ce face și așa aveam destui, iar puterile noastre scăzuseră mult. Am plecat mai departe lăsîndu-l în voia soartei.

Mergînd, găseam mereu pe drumuri, la fiece pas, cîte unu sau doi morţi, de frig şi foame.

Eu cu famelia mea mai ocoleam prin sate de procuram cevaşilea hrană şi îmbrăcăminte. De aceea, am putut rezista mai mult.

În afară de famelia mea mai aveam încă două femei, nepoate de-ale mele. Una dintre ele era gravidă şi, tot mergînd pe drum, am înnoptat într-o pădure. Aici, în pădure, i-a venit ceasul de naştere. A născut un băiat pe care l-a lăsat acolo. N-avea lapte să-i dea. Am plecat de-abia a treia zi, din cauza ei.

Într-o comună am văzut o ceată de nomazi bolnavi care-şi găsiseră adăpost într-o casă pustie. Am vrut să dormim şi noi cu ei, dar am aflatără că erau bolnavi de tifos şi am plecatără mai departe. Am mers mai departe zile în şir şi am ajuns la Tirasopol, unde am rămas aproape două săptămîni. Am poposit la marginea oraşului, la doi-trei kilometri de oraş.

Cînd am vrut să trecem Nistrul, în ţară, nemţii care păzeau podul ne-au dat înapoi, aşa că am mai stat cîteva zile în marginea oraşului, la o moară veche. Acolo, în moară, erau cam vreo 100 de nomazi.

Într-o seară au venit avioanele şi ne-a bombardat. Au pierit atunci peste 300 dintre noi. A fost o jale şi o tristeţe, de ţi se rupea inima.

Eu şi famelia mea şi cu rudele mele în seara aceea am rămas într-o căruţă cu fîn, dar care aparţinea tot morii. Nu mai fusese loc. Am zis după aceea: „Dumnezeu ne-a ferit şi de pericolul acesta!“

După ce s-a mai liniştit fumul, ne-am îndemnat toţi şi am început să dăm zidurile la o parte ca să-i căutăm pe ăia care fuseseră îngropaţi sub ele.

Am căutat pînă dimineaţa şi apoi am continuat pînă seara şi am reuşit să scoatem pe toţi morţii afară, în curtea morii. Doamne, ce de mai morţi !

Iată că şi atunci cînd îşi puseseră oamenii noştri speranţa că se vor întoarce în ţara în care s-au născut şi au crescut dădură din nou lupta cu moartea. Şi ea, moartea, reuşi să doboare încă 300.

A treia zi după întîmplările de la moara din Tirasopol, am trecut Nistru'. Am ajuns în ţară şi, cu cît ne apropiam de locurile noastre, cu atît ne împuţinam.

Pe la jumătatea Basarabiei, dacă am văzut că ne reţine din nou să trecem, ne-am furişat care cum am putut. Eu cu ai mei m-am desprins de convoi noaptea, pe cînd ne tot duceau pe jos, şi am ajuns dimineaţa la o gară unde am avut norocul să găsim un trin de marfă. Ne-am ascuns în el şi am aşteptat pînă a plecat.

Am coborît la o gară, Romaneşti, unde rămăsese mărfarul, şi am aşteptat pînă ce am putut lua un alt trin, tot de marfă, către Galaţi.

Despre ceilalţi am aflat mai tîrziu că îi duseseră într-o comună numită Larga, unde s-au molipsit de tifos. Au murit şi acolo mulţi.

Mergînd cu trinul spre Galaţi, au venit la noi doi nemţi, au scos pistoalele şi nu ştiu ce spuneau în limba lor. Din întîmplare s-a aflat pe aproape un marinar român care, văzîndu-i pe nemţi că îşi încărcau armele, s-a răstit la ei. Nemţii au plecat şi marinarul a rămas un timp cu noi. I-am povestit cît am putut de unde veneam şi ce suferinţe am îndurat şi el a rămas uimit.

De la Galaţi am venit din nou pe picioarele noastre. Cînd am ajuns în Bucureşti, am crezut cu adevărat că sîntem acasă. De aci am luat, mai departe, trinul pînă ce am ajuns pe meleagurile noastre, la

Fîntînele, și, mai tîrziu, ne-am statornicit în Smîrdănești, unde ne-am făcut casă și am mai adus pe lume alți patru copii. El, Finel, fiind unul din ei. Asta-i, dom'enspector, asta fuse vieţișoara noastră", termină de povestit bătrînul „Grînari". Avea ochii umezi de atîtea aduceri aminte.

Inspectorul Banu și căpitanul „Colombo" nu spuseră nimic. Tăceau și priveau la omul din faţa lor. O tăcere adîncă și gravă, ca un gînd înțelept și plin de înțelegere. Banu întoarse capul spre „Colombo" care, încurcat, își duse batista la gură și începuse să tușească.

Prin ferestre se vedea cerul înalt și tremurător plin de lumină, iar zarva oraşului se prefira pe sub el continuu, fără opreliște.

După un an, inspectorul, împreună cu inimosul „Colombo", îi vizită pe „Grînari" și ai lui. Se aflase pe la el și un vechi prieten, scriitor și publicist ; îl invită să vadă ce se petrece azi într-o colonie de țigani, altădată șatră.

Pe bătrînul „Grînari" îl găsi bătînd căldări. Puterile îl lăsaseră la vîrsta lui, dar era bucuros să-și exercite în liniște meseria. Avea autorizaţie în regulă, pe care o obținuse cu ajutorul inspectorului. De 68 de ani, adică de cînd avea 14 ani, bătea căldări. Pînă la 14 ani îl dăduse „taica Rubin", cum îi zicea Grînari, la școală, așa îi explică „enspectorul" talentul lui de povestitor, da, da, talentul lui Grînari și puterea lui de convingere. Spunea că a făcut, în toată viaţa lui, mii de căldări din aramă, aluminiu și tablă de fier. Din asta a trăit el cu nevasta lui și a crescut nouă copii. Fusese lăsat fără acest drept tocmai la bătrînețe, din niște greșite interpretări ale normative-

lor de cătrei cei de la primărie. Și omul ținu să-i mulțumească încă o dată pentru ajutor inspectorului Banu.

Vizitară apoi cîteva gospodării și inspectorul, ca și însoțitorii, constatară că locuitorii acestui, să-i zicem, cartier al marii comune Smîrdănești, care aspiră să devină localitate urbană, înțeleseseră multe și se înscriseseră într-o viață normală, asemenea tuturora.

...Aflară că cei mai mulți dintre tinerii care fuseseră repartizați la diferite întreprinderi lucrau acolo, se calificaseră, trăiau și îngrijeau, cu banii cîștigați, familiile lor. Este adevărat că unii nu se ținuseră de treabă, plecaseră iar de capul lor, dar majoritatea o luaseră pe calea cea bună. Se interesară în mod deosebit de copiii care fuseseră înscriși la școală, în prezența lui, a inspectorului, atunci, cu un an în urmă, cînd îl chemase la fața locului pe directorul școlii. Aflînd că Banu era acolo, la ei, în „Cartier", printr-un copil care fugise de la școală și-l anunțase pe directorul Zorileanu, acesta veni și-i invită să vadă cum merg cei mici cu cartea. „De mult v-am așteptat pe la noi", spuse Zorileanu, și plecară cu toții spre școală. Un timp, directorul crezuse că scriitorul ce-l însoțea pe inspector venise special pentru asta, să vadă cum merg clasele cu pricina, să scrie ceva despre asta. Se dumiri că era întîmplător pe acolo, fiind invitat de prietenul său, inspectorul Banu.

Surprinzător ! nu lipsea nici un copil de la școală. Copiii oacheși învățau și luau note bune, iar învățătoarea lor, Petrică Maria, care depunea tot sufletul pentru a demonstra că „se poate", era foarte mulțumită de ei.

Le arătară desenele executate la propria lor alegere. Mulți desenaseră cîmpii cu pășuni și flori, alții

păduri prin care curgeau fire de apă. Oricum, desene frumoase. Dar nici unul nu se gîndise să deseneze o fabrică, ori poduri, ori blocuri. Banu se gîndi la toate acestea și se privi cu scriitorul prieten. Își citeau în priviri același gînd : copiii înfățișaseră doar peisajul care le era familiar. Banu îi sugeră învățătoarei că ar fi bine să le dea teme pentru desen legate și de industrie, construcții, spre a explora cu mintea lor și alte planuri ale cunoașterii.

Mai de vorbă bună, mai de rușinea celor ce i-au trimis la școală, copiii învățaseră să scrie, să citească, prinseră gustul de carte și se integraseră, treptat-treptat, în legile societății. Publicistul Ilie Purcaru, care trăise și văzuse atîtea în viața lui, călătorind prin țară și străinătate, pe toate continentele, care scrisese despre oameni de tot felul, a fost adînc impresionat de ceea ce a văzut aici, în „Cartierul" din Smîrdănești, a fost martor la una dintre cele mai spectaculoase experiențe.

— Viața a luat-o aici cu mult înaintea literaturii, Banule. Trebuie să alergăm zdravăn și să deschidem ochii bine. Ca să putem înțelege și apoi să putem scrie. Frumoasă lecție, generoasă lecție, omenească lecție !

Răpitorul de minore

Ionica Ene se angajase pe timpul vacanței de vară la una din întreprinderile orașului. Făcea naveta. Satul ei era aproape iar munca pe care o desfășura îi plăcea. În ziua aceea venise în stația de autobuz mai devreme de ora plecării. Nu voia să piardă cursa și să întîrzie. Soarele își făcuse apariția de după culmile înverzite ale dealurilor ce străjuiau satul. Era ceva vesel în toată această trecere către ziuă, cu lumina blîndă, pulverizată în ochii ei albaștri, în părul său auriu, mătăsos. Se simțea bine. Cu o zi în urmă primise retribuția și-și cumpărase cîteva lucrușoare. Îmbrăcase chiar rochia aleasă de la „Macul", plătită cu banii ei, munciți. Era mîndră și bucuroasă. O mașină frînă lîngă trotuar. Ionica îl recunoscu pe șofer, care o invită să urce. Ionica refuză.

— Aștept autobuzul. Trebuie să vină. Am abonament.

— Avem același drum, Ionico, de ce nu vrei să mergi ? Te mănînc eu ? zise omul de la volan.

— Nu, dar... îngăimă fata.

— Urcă, Ionico, interveni şi fratele acestuia, ce dracu', ne cunoaştem, sîntem doar din sate apropiate...

De cunoscut îi cunoştea, pînă în oraş erau doar şapte kilometri. Şoseaua este circulată aşa că...

În marginea oraşului, fratele celui de la volan coborî, motivînd că are ceva de rezolvat acolo. Ionica vru să coboare şi ea, serviciul fiind mai aproape. Cel de la volan închise repede portiera şi acceleră.

— Te duc eu la serviciu, fetiţo, zise el. Ştiu cam pe unde lucrezi !...

Fata nu mai zise nimic, dar inima parcă începu să-i bată cu putere. „Dacă o vrea ceva cu mine ? De ce trebuia să mă urc în maşina lui ?..." Începu să strige şi să ţipe.

— Opreşte, opreşte te rog, te implor !

— Nu zău. N-am nici un interes fetiţo, de cînd am pus eu ochiul pe tine, îi răspunse individul.

Autoturismul ieşise din oraş şi înainta în viteză printre lanurile verzi de porumb.

— Opreşte. De ce faci asta, de ce ? Am să te reclam !

— Ai să reclami ? Cui ? Te omor dacă scoţi o vorbă. Să nu transpire ceva că te calc cu maşina, auzi ?

Insul cu faţa măslinie opri la marginea unui lan. Nimeni în jur. Ea ţipa, striga, dar cine era s-o audă ? Vlăjganul o trase din maşină cu forţa, desfăcîndu-i mîinile agăţate de scaun.

— Lasă-mă, lasă-mă, te rog, încercă ea să scape din braţele individului.

Fu lovită brutal peste obraz, apoi o lipi cu umerii de pămîntul uscat din lanul de porumb.

— Nu, nu mă batjocori. Atîta am pe lume, ţipă fata.

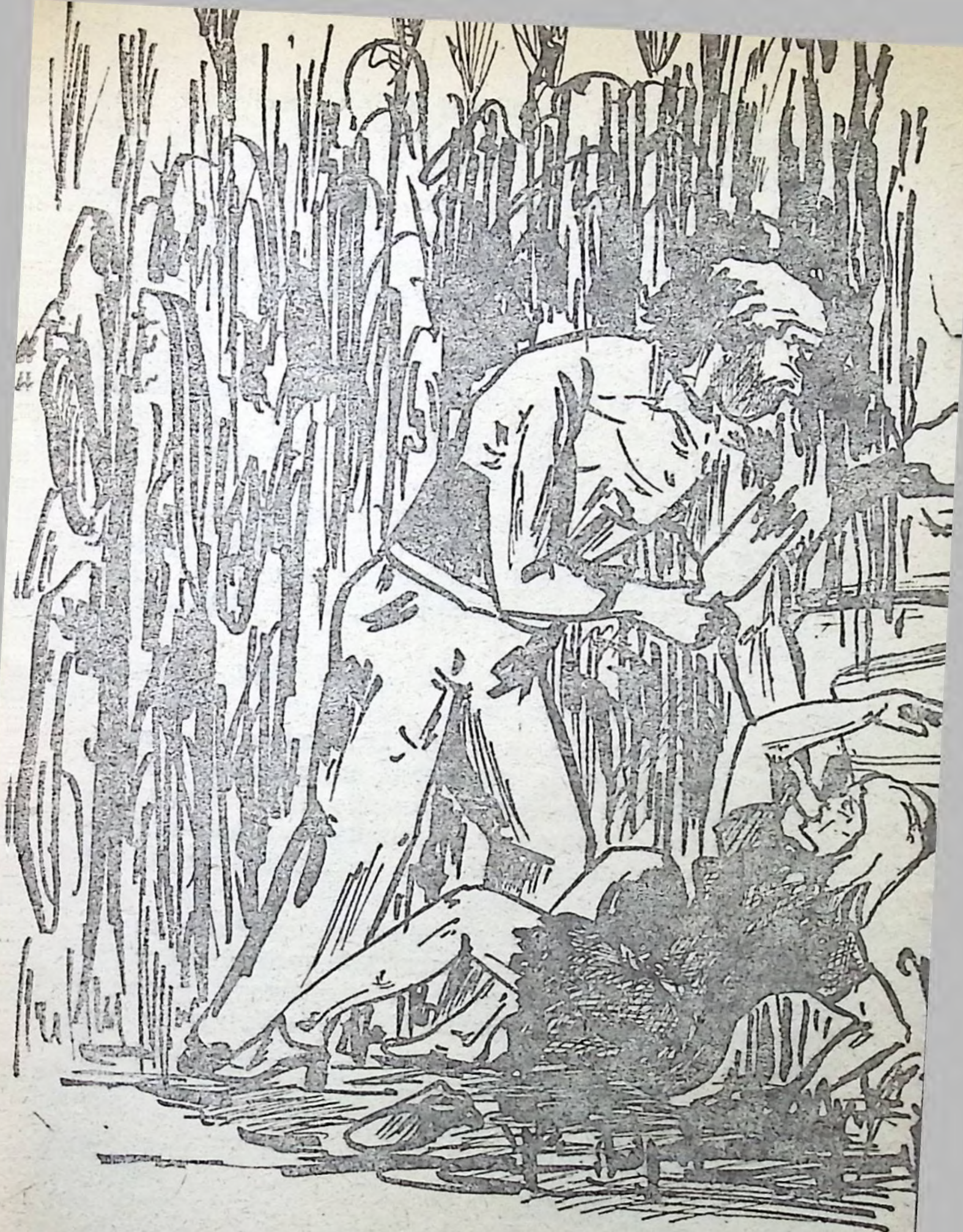

— Gura ! Sub amenințarea unei sticle pe care individul o ridică deasupra capului, gata să dea, minora Ionica, de 17 ani, deveni victima violului.

Istovită, scîrbită, plină de sînge și țărînă, se ridică, împleticindu-se. Rochia ei nouă, pătată și ruptă, era acum ferfeniță. Cum să apară în oraș, ce vor spune cei ce o cunosc ? Dar părinții ? Auzi glasul nemernicului :

— Să taci mîlc, altfel limuzina asta neagră — uită-te bine la ea — te va băga sub roți cînd nu te aștepți... O lăsă în lanul de porumb și demară scurt. Individul gîndea că fata siluită nu va vorbi.

Taximetristul, de ocazie, așteaptă în gară. Studiase terenul destul de bine și e pregătit să pice „marfa". Animația gării înainte de sosirea sau plecarea unui tren este ceva obișnuit pentru oricare călător.

O fată blondă, îmbrăcată îngrijit, cu gust, coboară din acceleratul de Timișoara.

Nu are cine știe ce bagaj. Un geamantan micuț în care își așezase, la repezeală, la plecare, obiecte sumare de îmbrăcăminte necesare pentru cîteva zile, cît va rămîne la mama sa. Minola, elevă într-a XI-a, venea în vacanță la mama sa, medic în orașul din nordul județului.

Trece printre călători și cu repeziciune se îndreaptă spre stația de autobuz. Așteaptă cîteva clipe. „Ah, și autobuzele astea". Nerăbdătoare, pornește spre centrul orașului. Șoferul de ocazie nu se lasă păgubaș și pornește pe urmele ei. Îmbrăcat elegant, tînărul o întîmpină zîmbind larg, ducînd autoturismul bine lustruit chiar lîngă ea.

— Domnișoară Minola, vă așteptam. Chiar mama

dumneavoastră m-a trimis să vă aştept şi să vă conduc...

Fata rămîne puţin descumpănită. Nu ştie cum să procedeze.

— Nu mă cunoaşteţi ? continuă individul care o acostase cu impertinenţă. Urcaţi, vă rog ! Şi cu un gest larg, teatral, deschide portiera maşinii. Poftiţi ! zise scurt. Şi fata acceptă, deşi nu ştie ce să creadă. Pe drum se întreba : omul acesta fusese trimis de mama ei s-o aştepte ?

Întreprinzătorul şofer demarează scurt şi maşina zvîcneşte înainte cu toată viteza spre oraş. Reuşise individul racolarea pe care o pregătise. „De cîte ori nu te-am aşteptat eu, în această gară, pe tine, gîsculiţo, cocă de bani ?"

— Dar C.E.C.-ul unde-l ai fătuţo ? întrebă el privind-o cu coada ochiului. Mi-a zis mama ta că vei avea un C.E.C., să am grijă de mătăluţă pe drum şi cît lipseşte ea, că de... e pe aicea şi din cei ce poate să atace...

— Da, l-am luat pentru că mi-a zis mama că ar vrea să-mi cumpere o haină groasă şi alte cîteva lucruri care s-ar găsi pe aici.

— Bine, Minola, e-n regulă sau, cum zice americanii, O.K-ei.

Nastur Flamaropol, că el era omul de la volan, proprietar de autoturism, accelerează cu putere. Trece prin centrul oraşului, dar nu opreşte. Acum se îndreaptă în viteză către poarta de nord.

— Parcă nu acesta este drumul, zise nedumerită fata.

— Crezi, puico ? ! Îţi închipui că te duc chiar la mamă-ta ? ! şi izbucni într-un rîs nervos, imbecil. Te previn, cu mine nu-ţi merge, ţi s-a înfundat.

Insul de la volanul autoturismului negru, lus-

truit, nu mai este amabil, ca la început. Devine licheaua, omul pervers și cinic. Fata se înspăimîntă de-a binelea. Sudoarea îi acoperă fruntea. Simte că se sufocă. Vrea să sară chiar din mașină, dar Flamaropol o trage spre el. Oprește.

— Să nu fii nebună, puicuță de București, că te ia mama dracu'. De pățit tot o pățești. Cu mine să nu te joci, am mai văzut de-astea...

— De unde ai apărut, brută ? Cine ești ? Tu nu ești trimis de mama. Mama este... nu putea să nu-și fi dat seama de apucăturile unui individ ca tine.

Păianjenul o ia de umăr, o trage spre el și fără ca fata să mai poată opune rezistență, o sărută mușcîndu-i buzele, apoi cu violență îi rupe bluza și îi mușcă sînii.

— Au, au, mă doare, îmi faci rău, derbedeule. Doamne, ce se va întîmpla cu mine ! ?

Bărbatul n-o aude, sau se făcea că n-o aude. Îmbătoșat, fără să țină seama de zbaterile și țipetele fetei, dezlănțuit, îi frămîntă sînii, umerii, coapsele, îi rupe îmbrăcămintea și... viol !

Parazitul, cu figura descompusă, rostește cu rînjet în același fel : „Credeai că ai să-mi scapi puicuță de București ?...

Urcă cu greu victima în mașină și părăsește parcul cu puțuri petroliere către o adresă pe care numai el o știe.

Toate drumurile duceau spre același obiectiv. Toate cercetările se încrucișau în același punct.

Deși avea o meserie frumoasă — tapițer — Nastur Flamaropol își făcuse o „gașcă" din indivizi tot de teapa lui, adică fără scrupule, nesăbuiți, agresivi și vicioși.

Amator de „aventuri“ cu fete tinere, blonde ori brunete, Nastur era un fel de „şef“ al acestor huligani. Ultima oară fusese încadrat responsabil la un han de la periferia oraşului. Într-un timp prea scurt el reuşeşte să adune bani pentru cumpărarea unei maşini. Cum i-a obţinut ? Simplu. Înşelase sute de clienţi la nota de plată. Introducea în unitate carne sustrasă din care pregătea mici, mai ales mici, şi frigărui, astfel că fiecare zi îi aducea fie o aripă de maşină, fie roţile, motorul ş.a. Fuseseră zile cînd încasase în afara salariului şi 2 000 lei. Om cu mulţi bani. Îşi făurise şi ceva relaţii la persoane influente, notabilităţi, Şmecherul îşi formase cu grijă „relaţii“ tocmai unde îi trebuia. Azi un cadou, mîine o masă, azi o petrecere discretă cu fete tinere şi frumoase, mîine un alt serviciu discret, maşina la dispoziţie... Ţinuse neapărat să-şi cumpere maşină de culoare neagră, probabil pentru a impresiona. A ales-o special chiar de pe standul de probe. Se zice că uneori chiar îi plăcea să fredoneze cîntecul acela : Am să-mi iau maşină mică / Să stau la volan / Să vedem cine' ndrăzneşte / Să-mi zică şnapan / Am să-mi iau maşină neagră / Să o trag la scară / Să vedem cine' ndrăzneşte / Să mă facă...

Inspectorul citea întregul material adunat şi gîndul refăcea imagini şi poveşti aproape identice.

— Analizaţi bine. Este mai mult ca sigur acelaşi autor. Pare acelaşi scenariu, acelaşi stil. Asemenea fiare nu trebuie să se afle printre oameni. Instrumentaţi cazul şi raportaţi-mi cînd aţi adunat probele. Se spune că individul ar avea „relaţii“ chiar şi la miliţie şi pe la procuratura locală. Pot fi nişte calomnii. Noi trebuie să acţionăm repede. Probe sînt deja suficiente. Citiţi şi declaraţiile părinţilor şi ale victimelor. Sînt

și alți martori. Oamenii sînt profund răniți, vor să facem dreptate. Să nu le știrbim încrederea în capacitatea noastră de apărători ai legii. Trebuie să acționăm repede. M-ați înțeles ? Dacă cineva vrea să-l scoată basma curată, mă informați imediat. Noi să ne facem datoria cum se cuvine, după lege. Individul este un real pericol social. Se impune și o descindere la domiciliul infractorului, unde după informațiile pe care le avem se pare că ar trăi de cîtăva vreme Minola, pe care Flamaropol a forțat-o să-l ia în „căsătorie". Descinderea trebuie s-o conducă chiar colonelul Mihalcea. Flamaropol să fie dat în urmărire pe țară. Pentru un moment se ascunde. O asemenea fiară nu trebuie lăsată liberă. Nu trebuie !

Dimineața se deschisese frumoasă peste pădurea „nebună". Bulgări mari de lumină se aruncau în apa rîului Vedea care, cînd se revărsa, aducea panică în casele oamenilor din zonele învecinate. Colonelul Mihalcea parcă nu mai avea ochi pentru asemenea frumuseți.

În toate cîte se produc în viață se spune că ar fi un echilibru. Da, și ar exista chiar o ordine interioară a lucrurilor, a naturii.

În această mare grădină zoologică cu viețuitoare inocente, apar din cînd în cînd vulturii, reptilele veninoase, răpitoarele. Apar, așadar, monștrii. Nastur Flamaropol este un monstru ? Dacă el este un pericol pentru colectivitate, desigur că poate fi considerat și așa un monstru, se gîndise Banu, care avea și el fată.

Casa părinților urmăritului se afla undeva către marginea satului. Colonelul călcă în bătătura în care se aflau cîteva păsări și un cîine care se agitară. Zăriră o bătrînă.

— Pe cine căutați, maică ?

Mihalcea trecu pe lîngă ea și pătrunse în casă. Îl izbi un miros greu, de ceva stătut, acru, ce hălăduia în această încăpere. Într-un colț, Minola, mai mult goală. Arăta mai degrabă a smintită, cu privirile pierdute cine știe la ce, așteptînd. O luă de mînă. Fata tremura din tot corpul. Îl urmă abătută. Parcă nimic din fotografia în care o văzuse la dosar nu indica a fi una și aceeași persoană. Minora Minola în camera aceea murdară, plină de mirosuri pestilențiale, se ofilise parcă, își pierduse din frumusețe și prospețime. Sufletul îi fusese otrăvit. Parcă și mintea.

Colonelul îi făcu semn șoferului Cucu să se apropie.

— O vezi cum arată ? Ai grijă de ea. Trebuie spălată și îmbrăcată omenește. Vorbește cu tovarășa Maria. Trebuie un suflet de femeie, o mînă de mamă.

— 'nțeles, tovarășe colonel.

Șoferul se execută și pe parcursul celor 7 km mai discutară. Cu vocea lui cam repezită i se adresă fetei.

— De cînd nu te-ai mai spălat fătuțo ?

— Nu știu.

Era un răspuns moale, parcă nerostit.

Bătrîna simțise că Mihalcea este unul mai mare decît ceilalți și i se adresă.

— Vai de ea maică. Nu e învățată cu viața noastră. Dar n-are încotro, se obișnuiește pînă la urmă. Că mînca-i-aș ochii și bucile obrajilor, nu zice nimic. Îl așteaptă să vie de pe unde este plecat, craiul ăsta de copil, Flam.

— Vrei să spui că... umblă după altele ?

— Da, dom'șef. Că de cînd cu fata asta de-aici din sat, a lui Ene, parcă a dat dracul în el. Umblă ca turbat. El, maică, o luă pe asta de o trimiseşi la spălat ca să scape de urgia l'alde Ene. Ştii matale cum e cu răzbunarea asta. Veni cu alta... Asta-i fată de boier, ta'său avocat în Bucureşti, mama doftoră. Se chinuieşte aici în ungherul ăsta. Că noi aşa trăim, dom'şef, cum vezi şi matale.

— Aşa vă place să trăiţi. Aţi putea să trăiţi şi altfel, ca toată lumea...

— Ce mai plîngea mititica, cînd a adus-o Flam, că aşa-i zicem noi. Ţi se rupea inima, dar lui nu.

— Şi de ce l-aţi primit cu ea ?

— Să nu-l primim ? ! se miră bătrîna. Păi ne omora pe toţi cu bătaia. Ne-a mîncat ficaţii, dom'şef.

Tatăl său nu zisese nimic pînă atunci şi, deodată, adăugă celor spuse de femeie.

— Cel mai descreierat dintre cei cinci copii ai mei — iertaţi-mă dom'şef — ăsta a ieşit. Şi cît m-am chinuit cu el ! L-am dat şi la şcoală. Era cît pe aci să termene liceul. Dar degeaba. Tot puşlamalîcul i-a plăcut. Nu să trăiască cinstit, să-şi ia o fată de-a noastră, cum e obiceiul...

Între timp şoferul se întorsese.

— Să mergem Secuiule, ordonă Mihalcea ofiţerului ce-l însoţea. Vom telefona părinţilor fetei să vină s-o ia.

La întoarcere colonelul Mihalcea se prezentase la inspectorul şef. Îl informase succint despre tabloul din casa lui Flamaropol şi îndeosebi despre faptul că în casa lui fusese găsită captiva.

— Cum a rezistat fata aceasta, aproape o lună acolo ?

— Astă întrebare mi-am pus-o şi eu. Se pare că în momentul cînd a fost adusă a suferit o depresiune

sufletească, motiv pentru care la intervențiile părinților săi de a se întoarce, n-a mai vrut. Poate de rușine, dar mai degrabă de frică. Frică de Flam, că așa-i zic acasă. O brutaliza, o aruncase ca pe un obiect oarecare în camera aceea murdară. Se pare că dorea să se pedepsească singură pentru greșeala comisă, atunci cînd acceptase să se urce în mașina unui individ necunoscut. E bine totuși că am găsit-o și am reușit s-o scoatem din această mocirlă. Cred că ar trebui să fie internată cîtva timp într-un spital. Aceasta, desigur, o vor face părinții ei. Mama ei este medic psihiatru.

Inspectorul Banu își aminti de audiența mamei minorei care-i comunicase dispariția fetei. Fusese trimisă de președintele județului. Acolo mersese întîi.

— Banule, îi zisese atunci președintele, am o tovarășă la mine care se plînge că i-a dispărut fata. Rezolvă, te rog, cît mai repede cu putință cazul acesta. Vine la dumneata pentru amănunte. Ține-mă la curent cu toată povestea...

Banu o invită pe doctoriță să ia loc. O servi cu cafea și cu o țigară. De data aceasta discuția avea loc în alte condiții.

— Am auzit că dumneavoastră v-ați ocupat de cazul fetei noastre. Vă mulțumim din inimă, atît eu cît și soțul meu. Nu știm însă cum să facem cu individul. Am vrea să-l dăm în judecată...

— Adică ginerele dumneavoastră. După cîte știu ați fost, totuși, de acord cu căsătoria ? !

— Vai de mine, nu ne-am gîndit nici un moment la așa ceva...

— Ce face acum fata, după ce a revenit acasă ? o întrebă Banu.

— Mai bine, răspunse interlocutoarea. În orice caz nu și-a revenit bine după șocul acela. Tot timpul stă singură, e foarte irascibilă, nu ne mai suportă parcă nici pe noi, în primul rînd, pe mine. Zice că din cauza mea... Încercăm s-o facem să scape de coșmar. A fost un coșmar tovarășe comandant. Și pentru ea și pentru noi, care i-am dat viață, a fost un lung coșmar și... mai este.

— N-ați încercat să lămuriți cum de a acceptat să rămînă lîngă individul acela, în casa aceea ?

— Prea puțin ne-a spus. Nu mai dorește să audă de cele întîmplate. S-a închis în ea. Dac-ați ști cît de greu ne este și nouă. Ceva parcă s-a rupt în ea. Într-o zi chiar mi-a zis : „Mamă, parcă nu mai am suflet. Sînt ca un vid".

— Nu mă mir, interveni Banu, după cele întîmplate. Am aflat că a fost o elevă bună. Aș vrea să vă întreb ceva, așa ca un părinte. Nu vi se pare că nu v-ați ocupat îndeajuns de ea ? Adică nu v-a simțit prea apropiați de preocupările, gîndurile ei ?

— Cred că aveți dreptate, perfectă dreptate. Vedeți dumneavoastră, eu stau în orașul ăsta mic de mulți ani. Fac naveta. Ea numai în vacanță venea pe la mine. În rest, ne vedeam doar duminica. Discutam atît de puțin ! Abia acum îmi dau seama. Dar să știți că în rest nu i-a lipsit nimic. Avea îmbrăcăminte bună, hrană bună, bani la C.E.C... Avea grijă tatăl ei, adică soțul meu, avocat în București.

— Ce s-a întîmplat cu C.E.C.-ul ? Era pe numele ei, după cîte știu.

— Cu C.E.C.-ul e o poveste mai lungă, tovarășe inspector, zise femeia.

— Vă ascult.

— Era vorba de o moștenire și, cum e singurul nostru copil, ne-am gîndit că ar trebui de pe acum să-i creăm o situație. Și apoi, așa este obiceiul... Nu că voiam să o căsătorim. Ar mai fi avut cîțiva ani, pînă să facă pasul. Era în penultima clasă de liceu, trebuia s-o dăm mai întîi la facultate. Cum să vă spun eu, îmi este foarte greu. Dumneavoastră m-ați ajutat, trebuie să vă spun adevărul, mai cu seamă că s-au limpezit și pentru noi unele lucruri...

Nu putea face, desigur, zilnic naveta. Obținuse de la primăria orașului un apartament frumos. Fiind un specialist apreciat, lucra mult. Deseori venea frîntă de oboseală, pentru că meseria de medic și-o făcea corect. Cine în oraș n-o cunoștea pe doctoriță ? O pasionată, un om de nădejde. Cu vecinii se întîlnea destul de rar, doar cînd mergea sau se înapoia de la policlinică. O singură femeie, mamă a doi copii, căreia îi dăduse mai multă atenție, îi trecea pragul, mai des, făcîndu-i uneori curățenie prin apartament. Soțul ei era plecat de doi ani într-o țară orientală muncind la construirea în comun a unei întreprinderi.

„Lăsați, doamnă doctor, eu tot stau acasă, și nu mi-e greu să fac și la dumneavoastră ordine. Sînteți atît de ocupată..."

Și acceptase.

În vacanțe, Minola, rămînea de multe ori cu această femeie și copiii ei.

Casnica Cornelia, rămasă singură pe doi ani, îl cunoscuse pe Flamaropol cu prilejul unei deplasări la București. Acesta începuse a o vizita. La început mai rar, apoi mai des. Aci, o văzuse el pe Minola, fiica doctoriței.

— E plină de bani, îi spusese casnica Cornelia, încurcată cu Flamaropol. Am putea...

— Da ? zisese Nastur Flamaropol. Nu uita că tu ai vrut-o.

Cornelia sesiză totuşi grosolănia răspunsului. N-ar fi dorit să-l piardă, dar nu avu încotro. Se apropia timpul cînd trebuia să-i revină bărbatul. Şi pînă o veni, mai era nevoie de bani. Aşa că Minola rămînea cea mai bună sursă. Şi fata, înţelegătoare, pentru a o ajuta pe „biata casnică", începu să umble la C.E.C. Scoase o mie, două, trei pentru ca „sărmana" Cornelia să facă faţă „greutăţilor" familiale.

Individul şi „văduva" trăiră un timp bine. Plecară împreună cîteva zile la munte. Şi acolo iar cheltuială şi toţi banii se topiră. Salvarea era, aşadar, tot dota Minolei, C.E.C.-ul ei care avea să se golească de la 80 000 la 55 000.

Banu se duse cu gîndul la discuţia avută cu Cornelia.

— Bine, bine, zisese el atunci, dumneata femeie măritată cu copii te-ai complăcut în treaba aceasta ?...

— De, cum aţi constatat şi dumneavoastră, domnule colonel, bărbatu' mi-era plecat şi-a picat Flamaropol ăsta şi mi-a plăcut. Poate şi el m-a plăcut. Eu cum trebuia să procedez ?

Era şi candoare şi prostie şi multă impertinenţă în vorbele ei, dar o nouă întrebare adresată de inspectorul şef se îndreptă spre ea.

— Şi cum rămînea cu... poziţia dumitale de femeie căsătorită, de mamă, de om ? Fapta dumitale este odioasă...

— Poziţie... faptă... Eu, încercă ea să mai adauge ceva, am reuşit să-mi înduplec soţul, să-l fac să nu creadă că...

Se făcuse ea de rîsul urbei, dar bărbatul, pentru că aveau şi doi copii, se mulţumi s-o creadă. Mai ales,

că femeia, de cînd o părăsise Nastur, se potolise și încerca să fie tandră și iubitoare cu propriu-i bărbat. Dar ce păcat avea pe conștiință !

— Așadar, așa au început lucrurile, zise Banu. Dacă n-ați fi avut încredere totală în femeia aceea, dacă, totuși, Minola v-ar fi spus la timp că-i împrumută bani, povestea ar fi fost alta.

— Cine și-ar fi imaginat, tovarășe inspector șef. Cine ? Există răutate, mai există, dar n-am crezut să ni se întîmple acest fapt tocmai nouă. Și nu mă așteptam de la Cornelia. Banii îi vom recupera, nu-i lăsăm, am și recuperat vreo 13 000, dar nu asta e important. Altceva...

— Vă înțeleg. E încă greu pentru dumneavoastră. Cu timpul fata va uita. Cred că e bine, într-adevăr, să nu-i mai amintiți de acele întîmplări.

— Știți ce i-a zis sora lui cînd au fost la o petrecere, adică așa-zisa petrecere de nuntă ? „Ghea, mîncați-aș ochii, ești singura muiere albă dintre noi. Pupa-ți-aș ochii de ce-oi fi venit tu aici, în satul ăsta, că nu ești de-a noastră. Frate-miu o să te lase fă, ca și pe altele. Uite cum arăți, parcă ești bolnavă de lîngoare. Nu-ți prieste viața noastră. Dar îl pricopsiși. Cu C.E.C.-ul ăla nu trebuie să mai muncească multă vreme. I-ai căzut pleașcă. Cu ce te-o fi vrăjit Flam ăsta de te luași cu el, scumpete, nu știu. Hai, joacă și tu una de-a noastră, îi zise sora, pocnindu-și degetele și călcîiele, așa mai încet, să nu-ți rupi piciorușele astea frumoase...“

— Și ea, ea ce-a făcut ? cum a răspuns ? întrebă inspectorul.

— A început să joace. Ce putea să facă ? Intrase în rol cum s-ar spune. Starea ei de acolo o schimbase treptat, ceva s-a rupt, ceva s-a prăbușit... În momen-

tul cînd tatăl ei a mers s-o ia acasă, i-a spus, „s-o lase în pace, că nu vrea să-și părăsească soțul..."

— Desigur, continuă Banu cu tristețe și revoltă, nemernicul o abrutizase, după ce și-a bătut joc de ea, i-a distrus și sufletul și voința.

Important rămîne că a revenit în sînul familiei unde trebuia să-și regăsească liniștea. Individul acesta a distrus și alte suflete și alte voințe, pentru care și-a asigurat și „viitorul" ce l-a căutat cu lumînarea. Așa că v-am dat și un răspuns în legătură cu darea în judecată. El va fi dat din oficiu. Îl puteți acționa, eventual, pe cale civilă pentru recuperarea sumelor de bani de la C.E.C.-ul Minolei.

La întoarcerea acasă, Minola nu voi să vorbească cu nimeni. O stare de somnolență pusese stăpînire pe ea, dormea cîte 15—18 ore pe zi. Cînd mama ei îi ceruse să meargă încolo și încoace, îi răspundea tare și răspicat :

„La ce bun ? Nu vreau nicăieri. Lăsați-mă în pace. N-ați putut, nu m-ați învățat să mă apăr de nemernici, acum e prea tîrziu !..."

Ieșiseră la iveală aspecte interesante, deosebit de grave, care-l acuzau pe Flamaropol Nastur în primul rînd, reieșea însă și răspunderea morală a părinților ei.

Între cei doi soți nu existau acele relații care trebuie să caracterizeze o bună căsnicie. Stînd „la distanță" deveniseră oarecum străini, unul de celălalt, iar fata observase lucrul acesta. Apoi lipsa de profundă afecțiune părintească a tatălui, ce-și petrecea zilele și mai ales serile la o altă femeie, era un alt fapt observat de copilă...

Colonelul Mihalcea îl informă pe inspector cu privire la strădania sa și a lui Secuiu pentru instru-

mentarea speței privitor la Nastur Flamaropol, „răpitor de minore", coroborat cu violuri repetate.

...După ce dispăruse de acasă, aflînd că e urmărit, Flamaropol se stabilise undeva, într-o mahala a Bucureștiului. Apoi, demarase către Suceava, la un fost prieten din penitenciar. Într-o după-amiază centralista unității raportă că o femeie din București vrea să ne vorbească.

— Sînt Amelia Begu, lucrez la Întreprinderea de difuzare a presei. În legătură cu Flamaropol. Am fost colegă și prietenă cu Minola. Doresc să vă spun ceva, n-aș putea așa, acum prin...

— Bine Amelia, îi zisese colonelul. Chiar astăzi să zicem, în trei ore, te va căuta un tovarăș — Secuiu Spune-i lui ce ai de spus.

— Vă mulțumesc, tovarășe. O fac în numele prieteniei care mă leagă de Minola.

— Și noi vă mulțumim pentru ajutor. Unde puteți fi găsită în București ?

Fata spuse adresa. Apoi puse receptorul în furcă.

Maiorul Secuiu o întîlni pe Amelia Begu.

— Omul care a nenorocit-o pe Minola se află acum în oraș, la un prieten al lui — Veza. Doar ce a venit de la Neamț.

Secuiu notă adresa și se interesă dacă între timp acesta mai luase legătura cu victima.

— Nu cred, zise ea, Minola nu mai vrea să vadă pe nimeni. Tocmai de asta el m-a căutat pe mine, spre a o determina eu pe Minola să meargă acolo, la el.

— Vă mulțumim, îi zise el.

Prin stație își anunță băieții cu care avea ordin să acționeze și se deplasă, cu atenție, în strada în

care era găzduit Flamaropol. Acționase cum trebuie Secuiu și echipa lui.

— Ești arestat Flamaropol ! Un subofițer ți prinse pe infractor de mîini. Ne-ai dat nițel de furcă, dar ți s-a înfundat, băiatule. Vei plăti, vei plăti cu vîrf și îndesat toate fărădelegile tale odioase. Iar tu, gazdă de huligani și criminali, să nu părăsești domiciliul pînă nu te vom chema, îi zise Secuiu celuilalt. Ai înțeles ?

— Bravo ! rosti inspectorul șef, așa ne stă nouă bine. Să fim drepți. Trebuie să stîrpim această faună blestemată, care otrăvește atmosfera socială. Cu cît o facem mai cu temeinicie, cu atît e mai bine.

Cercetările și anchetarea lui Flamaropol Nastur aveau să scoată în evidență încă alte două victime — tot minore între 16—17 ani, tot eleve — victime alese cu predilecție de acest monstru care nu putea să sfîrșească decît după gratii.

Oameni... fel de fel

Întîmplări dintr-o campanie agricolă

În deplasările făcute prin comunele şi satele judeţului, inspectorul Banu întîlnise fel de fel de oameni şi se confruntase cu fel de fel de probleme. Agricultura era pentru el o veritabilă sursă de cunoaştere a oamenilor, a pămîntului... În faţa cîmpului întins, a lanurilor, legănate de vînt, la însămînţat sau la cules, îşi regăsea copilăria, auzea glasul bătrînilor şi cîntecul molcom al pămîntului. Umblînd printre ţărani se simţea la el acasă. Şi oamenii pricepeau. Le devenea limpede că şeful acesta de la judeţ e de-al lor. Îşi făcea timp şi pentru treabă şi pentru discuţii. Vorbeau ca-ntre prieteni. Vorbeau şi despre prezent şi despre trecut, dar şi despre viitor.

Într-o toamnă fusese repartizat de comandament să coordoneze activitatea de strîngere şi înmagazinare a recoltei la un mare centru agricol.

De data aceea se găsea cu un grup de cooperatori, ocupat cu încărcatul ştiuleţilor în remorci şi ca-

mioane. O femeie trecută dincolo de a doua tinereţe, cu palmele aspre, brăzdate de muncă, i se adresă.

— De ce se trage atîta pe ţăran, tovarăşe ? Matale eşti de la judeţ, dar parcă ai fi şi de-al nost', trebuie să ştii...

Oamenii încetară să mai arunce ştiuleţi de porumb. Tăcuseră şi aşteptau. Era şi un acord discret, şi o dorinţă de a asculta un răspuns.

— De ce ? mai întrebă o dată femeia.

Banu o asemui în clipa aceea cu maică-sa, Nicoliţa, ţărancă şi ea, aşa cum arăta ea în anii cînd era în putere, dar împovărată de grijile gospodăriei şi cîmpului, de creşterea copiilor şi a nepoţilor.

— Cum adică, femeie ? întrebă la rîndul său Banu, oarecum nedumerit.

Oamenii îşi reluaseră munca, aruncau, aşa i se păru la un moment dat, ştiuleţii aurii, grei de boabe, nu în remorci, ci în cerul acela albastru al toamnei. Îşi reluaseră munca, dar tăceau.

Şi la un moment dat pică şi răspunsul. Nu era pregătit să-l audă şi, luat pe nepusă masă, ascultă cu surprindere.

— De ce să vină miliţianul să bată în poarta oamenilor, de ce să ne controleze, de ce... oamenii primăriei trec pe lîngă noi în fugă, cu mapele la subsuori, şi, lîngă ei, alţii strigă la noi, ţipă şi apoi... de ce ? Sfaturi şi controale. Atît...

— Şi neîncredere, ţaţo, interveni alta.

— Dar muncă, treabă acilea, cot la cot cu noi, n-am prea văzut...

Nu vorbea cu patimă femeia aceea harnică, Petra, doar apăsa puţin pe finalul întrebărilor. Şi arunca ştiuleţi, iar mîinile sale harnice, fără astîmpăr, erau

parcă două crengi de aur în coapsa aceluiași copac roditor.

Banu lăsă să treacă puțină vreme, mai puse mîna pe un știulete, mai ajută la încărcat și apoi reînnodă discuția.

— Miliția nu își face doar datoria, oameni buni, el e pus să apere averea obștei, a voastră, a noastră, a tuturor. În adunările generale de ce nu ridicați problemele care vă frămîntă ? De ce îi alegeți pe cei ce nu fac treabă ? De ce nu-i luați la întrebări ?

— Să știți că vorbim, zicem, dar cam rămînem cu vorba. De-aia nu mai vin oamenii. Merg la I.A.S., pentru că-i plătește bine. Noi nu sîntem plătiți după cum trebuie. Și facem legume, porumb, grîu, după cum vedeți. Dar ni-l vînd alții, specializați, parcă noi nu am avea oameni pricepuți la așa ceva. Uitați-vă la porumbii ăștia, pentru o foaie, dacă scapă, se trec „corpuri străine", cîte nu sînt, și producția ne este scăzută cu 3—5 la-sută de kilograme, iar unele produse nici nu le ridică la timp, cică n-au spații și atunci degeaba am muncit... Uitați-vă ce producție frumoasă de conopidă avem pe 15 ha și trebuie să dăm zeci de telefoane, ba să-i și „cinstim" pe cei de la care cerem cărăușia. Ar trebui băgați la sabotaj...

Banu era la curent cu unele nereguli din cauza birocrației sau a nepriceperii unora. Multe lucruri se discutaseră și la județ. Ba se luaseră și măsuri. Se vede însă că de la măsurile cele bune, pînă la faptele cele frumoase mai trebuia să curgă ceva Dunăre. Și chiar cu repartizarea produselor. Una se spunea în adunarea generală, alta se petrecea la repartiție. Unitățile specializate își au într-adevăr rostul lor, dar să-și facă datoria cum trebuie.

Președintele unității agricole îi povestise o întîmplare amară cu... usturoi. „Produsesem usturoi de bună calitate, pentru export. Nici de sămînță nu opriserăm, pentru că așa se ceruse. Și sămînța am cumpărat-o la un preț triplu. Era alt usturoi ? Nu. Pur și simplu era cel predat de noi ! !“

Adică, zisese președintele, noi muncim să plătim și altora retribuțiile. Păi dacă eu pot să fac sămînță și pentru mine și pentru alții, și la fondul de stat îmi îndeplinesc planul și dau suplimentar, de ce să se procedeze așa ? Nici pe piață nu găsești la chioșcurile specializate ale I.L.F.-ului și atunci iei la liber cu trei lei căpățîna. Noi, în schimb, din ce-am vîndut, din ce-am plătit sămînța, nu ne-am ales cu mare lucru. Trăiesc mulți pe seama noastră. Și atunci mă întreb : oare așa e bine ? Nu cumva trebuie făcută puțină curățenie, pe ici, pe colea ?... Așa înțeleg eu vorbele acelei femei. E de gîndit ! Nu ?

Președintele, un mare și vechi agricultor, Erou al muncii socialiste, îl luă de braț pe Banu.

— Vreau să vă arăt ceva și cred că o să-mi dați dreptate. Priviți acele porțiuni de teren, unde nu prea crește nimic, unde cîntă broaștele chiar acum toamna, sau în această toamnă că e blîndă și lungă. Noi le zicem padine, că știți și dumneavoastră foarte bine. Am înțeles că sînteți fiu de țăran. S-au format din vina celor de la irigații care dau drumul la stații cînd trebuie și cînd nu trebuie. Se sparg coloane, hidrante, și, pînă vin ei să le repare, apa curge în voie, trei-patru zile. Îmi plătește cineva producția pierdută ? Nu. Dar mie mi se cere recoltă, nu bani. Și atunci ?

Mergeau alături, îngînduraţi. Doi bărbaţi, doi prieteni, şi el, Banu, încerca nu numai să-l înţeleagă, dar să şi găsească unele soluţii. Oricum, avea ce să spună la judeţ, la comandament.

— Priviţi tractoarele şi combinele, dintre cele mai moderne. Şi oamenii, tractoriştii mei, pentru că pe mulţi eu i-am crescut, eu i-am învăţat cum să bage plugul în brazdă, cum să semene şi cum să recolteze cu aceste maşini, ultimul tip. Cu ei lucrez, cu ei mănînc. Li se aduce aici, în cîmp, masă caldă. Să-i auziţi cît de bucuroşi sînt cînd îşi fac norma. Fac glume. Într-o zi, s-a nimerit chiar de paşti, după ce-au muncit bine, s-au aşezat la masă. O masă mai îndestulată ca altădată, de la care nu lipsiseră nici ouăle fierte, colorate. Vedeţi dumneavoastră, tradiţia... Tocmai atunci a trecut pe acolo un ministru, că avem vreo doisprezece... Da, da, cu adjuncţi, secretari de stat, cu toţii sînt vreo doisprezece. Nu ducem lipsă... Ce a zis, ce n-a zis, adjunctul acela de ministru, că după aceea unul din ei rosteşte, într-un fel cîntînd, următoarele :

De-ar munci ca tractoriştii,
Ar da de dracu' miniştrii
. . . . . .

Rîse şi Banu. Se molipsise de la nea Marin, preşedintele. Apoi acesta continuă :

— Ştiţi cum munceşte un tractorist ? Trebuie să ştiţi. Sînt la post din primăvară pînă-n iarnă. Eu îi cunosc. Le înţeleg firea. Ei sînt luptători pentru mari recolte, pentru mari biruinţe. Un tractorist e un fel de suflet mare, îşi iubeşte meseria, maşina, pămîntul,

mai cu seamă pămîntul, care e ascultător și darnic, dar trebuie să ai răbdare și tact, să-l asculți, să-i dai ce-i trebuie. Combinele astea i-au obligat să învețe mult : cum să le mînuiască, cum să le repare. Dar asta nu e încă totul. Eu țin mult la ei. Dar de multe ori se întîmplă să nu meargă mașinile și nu sîntem noi de vină. Sau nu sîntem numai noi de vină... Și trebuie totuși să depășim normele, să semănăm și să culegem mai mult, un fel de presing. Cînd eram tineri, mai țineți minte, cînd băteam mingea și striga nea Gică de pe margine : „presing, băieți, presing". Adică „călare" pe ei, să nu-i lăsăm să respire. Ei bine, nici eu nu-i lăsam să respire și... Nu avem motorină cîteodată, sau ulei, pentru că unii nu se interesează. Pentru că unii sînt birocrați și-și apără scaunele. Poate nu mă credeți, în toamna asta a trebuit să duc plocon pe la București, ca să iau cîteva tone de ulei. M-a ajutat... Cine credeți ?... un șef de restaurant. Nu vi-l spun... De ce să dau ? De unde ? Cînd însă am venit cu uleiul, cei de aici au aflat și nu ne-au mai repartizat cota care ni se cuvenea. Cu ce să meargă aceste mașini zile și nopți ? Că noi așa lucrăm. Dacă n-ai ce-ți trebuie, ești ca o armată cu cele mai grozave arme, dar fără muniție. Muniția noastră : motorina, uleiul, piesele de schimb nu trebuie să lipsească, ca să pot da producție. Și eu cum trebuie să procedez ? Să mint ? Să spun că am făcut atît și atît, cum fac alții, sau să dau treaba terminată cînd abia sînt la început ? Poate nu mă credeți. Văd că tăceți și mă priviți doar. Nu mai m-ați văzut de mult așa de pornit ? ! Vă dau un exemplu atunci : unii raportează că ară în fiecare zi cîte, să zicem, 100 ha. În

fiecare zi. După cîtva timp sînt întrebaţi : „tot n-aţi terminat ?“ „Nu, mai avem atît“, răspund cu seninătate. Din hîrtiile date de acei oameni, reieşea însă că aratul se terminase de mult. Unde mai arau ? Se mutaseră în cer ?...

Banu îi dădu tacit dreptate. Prietenul lui, om mai în vîrstă, foarte priceput, era şi unul dintre cei care aveau curajul opiniei şi al răspunderii. Şi el, Banu, a fost cuprins atunci de un sentiment nou. Nu-l aştepta. A venit aşa, ca o rază de soare strecurată printre nori. Era bucuria. Da ! Bucuria. Cu oameni ca nea Marin — cum îi spune el şi toţi ceilalţi — toate cele se vor depăşi cu bine. Cu siguranţă că se vor depăşi. Dar, pînă atunci...

Şi Banu îşi aminti de o altă toamnă, şi de întîmplările ei.

Era după puţin timp de la declanşarea campaniei agricole.

Amînîndu-şi multe din treburile lui curente, se hotărî să participe direct şi el, şi oamenii lui, la acţiunea de strîngere şi înmagazinare a recoltei în cămara obştei.

Primarul Pantelică se grăbise să-l informeze că recoltatul porumbului se apropie de sfîrşit.

— Atît de repede ? îl întrebase Banu.

— Avem forţe umane, plus maşinile. „Gloriile“ astea cu opt braţe fac ravagii, nu alta, tovarăşe Banu. Toţi au ieşit la cules şi transportăm zilnic, numai dintr-o fermă, peste două sute de tone la bază. Vă rog să mă credeţi că vom termina în cel mult o săptămînă culesul, adăugase primarul acela în prag de

pensie din comuna situată în sudul județului, pe malul Dunării.

— Bine, dacă mergeți așa, sigur veți termina repede, poate chiar primii.

Banu se despărți de primar și plecă în cîmp. Întrebă, cum îi era obiceiul, pe oamenii întîlniți în drumul său cum merge, cît s-a recoltat, cît s-a transportat...

— Păi, abia începurăm și mai avem încă 1300 de hectare, zise Alecu Dumitru, unul din șefii de fermă.

— Ce greutăți ar fi ?

— Păi, sînt destule : președintele e plecat la un curs, inginerul șef este la București cu niște treburi personale. Noi cerem mașini să transportăm în bază și ăștia le repartizează cui vor, că de... noi sîntem nimeni !...

Era ușor de observat că treaba arăta precum zisese primarul.

Cum nici un alt reprezentant al resortului agricol de la județ nu se afla în tot consiliul, purcese el, Banu, să ajute în organizarea recoltării și transportului. Asta era : slaba organizare. „Dacă nu mobilizăm toate forțele comunei, atelajele și mașinile existente, ne apucă iarna cu recolta în cîmp", gîndi el și o spuse cîtorva oameni din preajma lui. Auzi și primarul, care, văzîndu-l pe Banu, veni după el în cîmp. Convocă de urgență comandamentul comunal, toți șefii de fermă și de echipe, în după-amiaza aceea. Nu la sediu, ci în cîmp, la capătul unei tarlale. Stabili împreună cu șefii de fermă sarcini precise pentru fiecare om.

— Toată suflarea să iasă la cules, că toți mănîncă, le spuse Banu. Asta-i, tovarășe primar, toți să iasă la

muncă, în frunte cu dumneata. Daţi-le încolo de hîrtii, se vor rezolva după aceea. E bine că mobilizaţi şcolarii, dar personalul primăriei, alţii şi alţii să stea la căldură ? Asta nu mai e bine. Nu e nici frumos, nici echitabil.

Chiar din acea zi, ritmul la recoltat şi transport crescuse. „De nu s-ar strica vremea, ziceau oamenii, că dacă mergem aşa, facem treabă nu glumă... !“

Toamna se anunţa a fi lungă, fără ploi, dar mai ales destul de darnică în roade. Alte şi alte unităţi agricole anunţau mereu încheierea recoltatului. Ziarul local prezenta faptele de muncă, rezultatele obţinute, îndeplinirea la unii, neîndeplinirea la alţii a cifrelor de plan, cît şi experienţa fruntaşilor.

Banu rămase în zonă cîteva zile, trecînd de la o unitate la alta. Situaţia nu era aceeaşi peste tot. Dar starea de spirit anunţa rezultate bune, poate chiar foarte bune.

Ceea ce îi atrase atenţia în mod deosebit era umflarea rezultatelor care se raportau chiar cu multe zile înainte ca lucrările la diferite munci agricole să fie încheiate. Cînd una e pe hîrtie, alta pe cîmp şi alta în hambar, se nasc vorbe pe seama celor care conduc treburile obştei, necinstea se anunţă singură şi consecinţele sînt neplăcute.

Şi inspectorul nu mai fu surprins, cînd la şedinţa de analiză privind campania de toamnă, asculta cum un şef de la agricola judeţeană raporta că „recolta este diminuată, din cauza hoţiilor... că s-au înmulţit hoţii, tovarăşi, de aia nu ne iese...“

— Chiar aşa ? zisese Banu. Adică faceţi toată lumea hoaţă, aşa, „pe total“ ? Cu ce drept calomniaţi ? Să fie oare asta explicaţia ? !

Își aminti o altă poveste, din urmă cu cîțiva ani, cînd datorită tot unui asemenea mod de gîndire a cuiva tot de la agricolă, se tot umflau cifrele ca să se ia „ochii" șefilor sus pe ierarhie, dar nu se realizau sarcinile de plan. Atunci, fusese la fel. Deși se luase o atitudine fermă la comandament iată că acum se întîmpla la fel.

Banu își aminti și de cazurile de la Segărceanca și de la Călmățeni, unde nu ieșise producția prognozată la hectar, cu peste o tonă. Și de data aceea se informase deschis, în ședință, că : „S-a furat tovarăși, s-a furat cu drogi, cu măgari, cu... ca-n codru ! Toți au furat"...

S-a ordonat o verificare amănunțită, luarea măsurilor de recuperare a producției sustrase.

Cercetările la fața locului puseră în evidență însă că producția era în cîmp. Rămăseseră zeci de hectare neculese în zona bălților, unde mașinile nu au putut să lucreze. Mult porumb rămas neadunat în urma combinelor și tractoarelor l-au băgat, din grabă, de asemenea, sub brazdă. Acolo era porumbul, la cîmp, pe pămînt și sub pămînt. Fuseseră duși să vadă „minunea" președintele cooperativei, primarul și alții.

Comandamentul județean i-a pus să plătească pe cei ce se făceau vinovați. Dar cei ce făcuseră oamenii hoți, așa „pe total"... ?

Dacă ar fi cerut și de data aceasta niște cazuri concrete, era sigur că acel ce aruncase astfel de vorbe ar fi dat din umeri.

Ședința se terminase destul de tîrziu și omul în cauză ieși cam șifonat. Fuseseră destui care-l combătuseră și în legătură cu justificarea cauzelor neîndeplinirii cifrelor de plan și alte nereguli Nu mai

era nevoie să mai intervină de data aceasta și inspectorul. Toți fuseseră de acord că principalele cauze se găseau în defecțiuni de organizare, în atitudinea funcționărească a unora din conducerea resortului, că încă nu se acționează efectiv și energic în teren, acolo, pe cîmp, acolo unde se naște cu adevărat producția.

„Atunci, de ce nu-i lăsați pe acești oameni să-și facă singuri treburile ? Toți știu aici agricultură, toți se bagă. Eu, specialist, ce să mai fac ?“ răbufni unul care tot mai încerca să se disculpe.

Banu, care pînă aci nu-l aprobase, acum parcă îi plăcu poziția omului. Era și acesta un adevăr. Prea se bagă și prea se cred mulți „specialiști“ în problemele agricole, mai ceva ca la fotbal... Mai auzise lucrul acesta și din gura lui nea Marin, eroul.

În dimineața zilei următoare colonelului Banu i se raportă că la Plopu a fost prins un cetățean cu o căruță plină de știuleți, culeși din tarlaua cooperativei agricole.

„Sînt într-adevăr, și de-ăștia, care sustrag. Mai sînt, puțini la număr, dar mai sînt“, își zise el.

— Cum, dar la Plopu recoltatul a fost încheiat de-acum trei zile ! fapt auzit de toți în comandament, la ședința operativă.

Totuși, pentru a avea o certitudine, Banu întrebă și la informare și la agricola județului.

De peste tot i se confirmă că recoltatul s-a terminat cu cinci zile în urmă. Ceru să vină la el maiorul Melinte.

— Melinte, urci în mașină cu băieții dumitale și verifici la Plopu această poveste cu sustrasul porumbului, îi ordonă Banu, poate mai găsim și altceva...

— Am înțeles, tovarășe colonel, am și plecat.

— Şi nu uita, vreau un raport amănunţit cu realizările lor şi din ceilalţi ani, comparativ.

Maiorul Melinte se apucă repede de treabă. Primul lucru pe care-l află la Plopu fu acela că recoltatul nu se încheiase, dar cineva se grăbise, „de teamă să nu fie ei ultimii", cu raportarea. Cifra raportată nu se ridica nicidecum la nivelul planului şi n-avea cum să fie aşa, atîta timp cît pe cîmp se mai aflau zeci de tone de porumb necules.

Melinte se deplasă şi la cîmp. În tarlaua „nisipuri" duduiau şapte tractoare răsturnînd brazdă după brazdă. Covorul negru al brazdelor sfîşia peisajul cîmpului îngălbenit. Tractoriştii pregăteau însămînţarea grîului, pregăteau o nouă recoltă. Înaintea tractoarelor, cîteva femei, mai ales vîrstnice, şi vreo doi copii alergau aplecaţi prin porumbişte, strîngînd ştiuleţi, care se găseau din belşug.

Melinte se apropie de bătrîne.

— Ce faci, mătuşică ? o întrebă pe prima întîlnită.

— Adun şi eu ce mai rămase după tocătoare. E mare păcat să bagi în pămînt frumuseţe de porumb. Acum îl astupă. Mare păcat, spuse plină de amărăciune bătrîna.

— Dar ce s-a întîmplat, de ce n-a fost cules ?

— Păi, s-au grăbit. Zic c-a fost „poruncă". Şi-au dat frumuseţea de porumb la furaje. Îmi venea să plîng cînd vedeam cum ştiuleţii, din gura balaorelui de tocătoare, în loc să se aşeze în remorcă, erau azvîrliţi pe cîmp. Vremea-i frumoasă, de ce s-or grăbi cînd e vorba de roade ?

Maiorul se edifică pe deplin şi raportă inspectorului şef acest aspect. Trebuie să vină la faţa locului

și organele agricole, să vadă cum se terminase recoltatul la Plopu și să ia măsuri în consecință.

Deci aici pot fi hoțiile și hoții... Pentru că un om fricos confundase zeci de tone cu cîteva coșuri de porumb găsite pe la cetățeni.

Și încă ceva... Unii cetățeni din Plopu comunicaseră maiorului Melinte că se fac abuzuri din partea conducerii cooperativei, că un cutare contabil, ori șef de echipă au confundat porumbul lucrat în acord global cu cel din lotul personal. S-a verificat imediat. Numărul celor care procedaseră așa era însă destul de mic.

Inspectorul șef primi raportul amănunțit al maiorului Melinte.

— Sînt lucruri neplăcute, tovarășe colonel, inadmisibile, încredibile. Vreau să zic, cu raportările acestea... De ce o făceau ? Aveau de gînd să are această suprafață...

— Da ! E în joc munca cinstită a oamenilor, dragă Melinte. Bine că n-au apucat „să are porumbul" și am putut recupera zeci de tone. Și-au făcut planul, l-au depășit ? întrebă Banu.

— L-au făcut și, cu ce a mai rămas pe cîmp, îl și depășesc, raportă Melinte.

Și totuși sînt vinovați și lucrătorii noștri de acolo, de la post, că nu au sesizat aspectul. Formalismul și birocratismul... Iată cu ce nu trebuie să ne împăcăm noi.

Cel care furase o căruță de porumb, adică o tonă, a fost trimis în judecată, mai cu seamă că nu era la prima sustragere, îi fusese găsită acasă o cantitate și mai mare. El fu însă achitat de tribunal. Omul venise cu ziarul în care se comunicase oficial

terminarea recoltatului cu cîteva zile înainte de a fi prins cu căruţa de porumb. Tribunalul admisese proba „scrisă" a nevinovăţiei. Dacă recoltatul fusese declarat oficial încheiat, unde mai era paguba în avutul obștesc ? !

Nea Marin ascultase cele spuse de inspectorul șef și continua să tacă. Îl frămîntau vechile întrebări : De ce graba nejustificată ? Cui folosește? De ce recoltăm cînd nu s-au copt roadele, cum e la porumb în acest an, de pildă ? Uitaţi-vă, cel de colo e crud. Ca să-l stricăm ? zise el într-un tîrziu. Ce v-am spus ? Prea mulţi se bagă în agricultură, dar nu toţi se pricep. Sînt de alte profesii, dar au devenit chiar doctrinari... Unii mai mult ne încurcă. Și e mai rău, pentru că responsabilitatea se pasează. Cei care sînt direct interesaţi să facă treabă și sînt remuneraţi pentru aceasta au început să aștepte să vină cineva de la centru să le dea indicaţii, ba să vorbească în locul lor la radio. Nu la central, la staţia noastră, că ne-am modernizat și din acest punct de vedere. Se pierd ore întregi cu apeluri, cu „prezent" etc. Cîteodată ne cheamă de la ora 6,00 și plecăm la zece seara sau mai tîrziu.

Păi, eu stau în cîmp din zorile zilei pînă tîrziu noaptea. Acolo e agricultura. Pe cîmp. Nu la staţia de radio, nu pe hîrtie. În agricultură nu ne trebuie birocraţie. Cu hîrtii și rapoarte nu faci producţii mari.

Revoluţia în agricultură, care se hotărî acum, e venită ca o ploaie după secetă. Mă înţelegeţi ? Trebuie tact și răbdare ; cu sudoarea frunţii și cu puterea braţelor și cu dragoste, cu multă dragoste, ea se

va face. Revoluţia este necesară peste tot, în toate domeniile, şi noi avem cu ce să o facem. Dar, atenţie! Se abuzează însă prea mult de vorbe, mă gîndesc că pe la noi, la sectoarele agricole, unii prea dau cu gura, ori arată cu degetul, în loc să pună umărul, să-şi stoarcă mintea, să vadă cum e mai bine, cum să se organizeze mai bine munca. Să ai dragoste de „plugărie", dragoste pentru pămînt, pentru fiecare bob în parte. Dacă ţi-ai ales drumul pîinii, dacă te-ai logodit cu cîmpia, trebuie să fii tot timpul cu ea, altfel eşti pierdut. Te ajunge blestemul pămîntului, tovarăşe Banu...

Povestea lui Ion Oroveanu...

Despre această ardere permanentă în slujba unei idei, a adevărului, discutase Banu, nu cu multă vreme în urmă, şi la Ologeni. Discutase cu un ţăran, cu Ion Oroveanu, care, din pricina birocraţiei şi a ranchiunei, şi a lipsei de înţelegere a unora a trebuit să se lupte pînă spre bătrîneţe pentru a cîştiga o bătălie cu alţii şi cu sine.

Oroveanu construise, la început, mai demult, în folosul lui, dar gîndindu-se şi la cel al obştei, o microcentrală pe firul de apă care traversa grădina. Muncise mult, „în draci", pînă cînd roţile respective s-au pus în mişcare şi s-a aprins primul bec.

Întors din război, atunci, în '45, se însurase şi rămăsese în casa bătrînului, înscris în acea perioadă la ţărănişti.

— Apoi m-am despărţit de tata, se confesă el inspectorului şef. Nu că n-aş fi ţinut la el, dar mă supărau chefurile şi oamenii cu care se înhăitase. După ce mîncau şi beau bine, tocmeau 2—3 lăutari şi porneau pe uliţe jucînd. Era în perioada alegerilor

de atunci. Obișnuiau să facă hore la porțile sau în bătătura țărăniștilor. Mie nu-mi plăceau apucăturile astea. I-am zis-o și a ridicat ciomagul la mine. Nu se mai putea. Începuseră alte rînduieli, dar acum și el era parcă nebun. Am plecat. Aveam albia în care ne scăldam și copiii, ceva prești, o cergă... Ce mai, n-am luat nimic de la el. Mi-am rostuit și eu două odăi, aci lîngă apă, unde avea nevasta un loc de casă, și am început să lupt cu viața. Sărac eram, dar îmi plăcea să muncesc. Tata se îndurase într-un tîrziu să-mi dea două pogoane, atît cît ne revenea de fiecare copil, că eram patru.

Munceam cu Răgălie, vecinul ăsta de lîngă pod, că el avea o pereche de boi. Peste un an tata muri, poate de necaz că plecasem, ori de băutură. E dată dracului băutura, tovarășe !

Uite, de cîțiva ani mi-a murit femeia, dumnezeu s-o ierte, a fost tare bună și nu mai gîndesc să mă însor. Sînt cîteva văduve, dar parcă le-a lovit damblaua băuturii. Nu merită să mă fac de rîs.

Mie îmi trebuie una să mă spele, să facă mîncare, să muncească cot la cot cu mine, nu să-i cumpăr de băut și s-o culeg din șanț.

— Dar, cu ideea asta a dumitale, cînd te-ai hotărît s-o pui în practică aveai vreo schiță, aveai materiale ? reveni inspectorul șef asupra problemei care începuse să-l intereseze.

— Nu, era de ajuns că aveam apă. Restul puteam să-l fac eu. Am cumpărat de la un morar bătrîn, care avusese o moară de apă ce arsese într-o vară, roțile dințate și am făcut sistemul pe care l-ați văzut. La început avusesem o roată cu palete, dar

iarna îngheța și trebuia să bat cu securea pînă sfărîmam blocul de gheață. Am făcut însă bazinul și am adus de la un prieten roata de jos, care se pune în mișcare prin forța de apăsare a apei. M-au interesat multe probleme... Tăcu și se îndreptă spre zăgaz.

— Acum îi dau drumul la apă. Să vedeți turația !

Scăpat din chinga zăgazului, șuvoiul de apă lovi surd în pereții bazinului, iar roata cea mare, de jos, începu să se miște din ce în ce mai repede. Tot sistemul se pusese în mișcare. Și Oroveanu răsuci apoi comutatorul. Din bec țîșni lumina.

Se puteau citi pe fața lui satisfacția, bucuria și mai ales dragostea omului pentru împlinirile sale, pentru lucrul ieșit din mîinile, din gîndirea sa. Închise zăgazul, roțile continuau să se învîrtească.

— Ai făcut un lucru util, o treabă necostisitoare. Trebuie să fi fost mare bucurie în sat, cînd au văzut lumină electrică la dumneata, zise Banu.

— De bucurat, ce să zic, s-au bucurat prietenii mei, dar au început să vină necazurile. Atunci era primar Fane Troncea, un caraghios plin de ifose, care nu știa nici măcar să scrie bine, continuă el după o mică pauză. Am cerut să intru în partid, dar Troncea n-a vrut. Ba a spus oamenilor, vorbind despre mine : „nu este de-al nostru, să-i fărîmăm zăgazul, ăsta e capitalist, tovarăși, numai ăia au mașini de-astea"...

N-a fost lăsat să-mi strice zăgazul. Funcția ce o avea parcă îl înnebunise ; mai pînă la urmă a ajuns acolo unde îi era locul, nu în fruntea noastră. Dar a apucat să facă rău.

Pe urmă, cîţiva ani, m-au lăsat în pace. Copiii crescuseră, nevasta însă se îmbolnăvise de inimă. Şi au început alte necazuri. Eu abia pridideam cu munca şi în '53 am fost trecut la chiaburi. Cote mari, daravele, veneau perceptorii ca lăcustele să le dau, dar din ce pricină m-or fi trecut n-am ştiut. Eu aveam darac atunci, poate pentru asta, dar nu era al meu, era al primăriei. Cumpăram porumb şi grîu ca să predau...

— Şi nu v-au spus pentru ce aţi fost trecut la chiaburi ? interveni Banu. N-aţi întrebat pe nimeni?

— Păi, să vedeţi, zise omul. Era unul Cioaie, care ştia toate cocleturile de la primărie şi-mi spusese că o să fiu trecut pe listă. „De ce ?" întrebasem eu, cred că numai aşa, ca să mă apăr în faţa conştiinţei mele, sau a familiei, nici acum nu-mi dau seama. „Pentru că aşa s-a hotărît", mi-a răspuns el. „Bine, am zis resemnat. Dacă trebuie să urc iar golgota, o urc, fir-ar mama ei a dracului. De gît cu ei nu mă iau". „Se vorbeşte că doseşti lînă, nu o predai pe toată, că ai saltelele pline cu lînă, şi vor veni să te verifice", mă avertizaze el. „Să vină, cu sînt curat, dacă nu mai au încredere în mine le dau dăracul lor scurt pe patru". Am dat, tovarăşe, cote pînă m-am săturat şi umblam şi cu femeia pe la doctori. Boala ei se agravase. Ăştia mici mîncau mălaie cu saramură de ceapă. Pe toţi trei îi dasem la şcoală. Să înveţe. Şi toţi sînt bine, trec pe la mine, am şi nepoţi.

— Şi totuşi, insistă Banu, n-ai aflat pînă la urmă cine te-a trecut ? Oricum, aveai dreptul să ştii.

— Da, am aflat. Troncea, fostul primar, mă trecuse. Nu acceptasem ca ei să facă în casă la mine chefuri. Că făceau destule. Scutiseră pe unii, adică

nu-i trecuseră pe listă, şi la ăştia se adunau şi petreceau zile în şir, iară eu, care nu aveam pămînt, plăteam impozite.

După aceea făcurăm C.A.P. Am fost primul, ca şi la întovărăşire. Îmi băgasem în toată casa lumină. Am tras un fir şi la vecinul Răgălie şi de aici mă duceam cu firul către cooperativă. Dar cînd e să te bucuri că faci un bine, atunci te loveşte alt necaz. Au hotărît să-mi ia apa, parcă ar fi fost a lor. Au săpat un şanţ şi au deviat firul de apă. S-a stricat un pogon şi mai bine de pămînt. Asta vara. I-am întrebat de ce fac lucrul ăsta.

— N-ai dreptul, mi-a zis unul, Gonea. El era preşedinte atunci la Ologeni. Acu' e la tomate, la munca de jos. A schimbat nici el nu ştie cîte locuri de muncă.

Primăvara însă, cînd au venit apele mari, au inundat satul vecin şi au fărîmat casele oamenilor. Le-a făcut C.A.P.-ul case noi şi Gonea a fost schimbat. Venise comisie de la Bucureşti, condusă de un om deschis la minte ; la raion era unul Strujan care-l ţinea în braţe pe Gonea.

Şi şeful acela de la Bucureşti le-a zis să mă lase în pace. „În loc să luaţi exemplu de la el, a vorbit dumnealui, umblaţi cu tot felul de tertipuri. Voi de ce nu folosiţi apa ? Cine vă opreşte ? Aveţi un darac aici la C.A.P., consumă energie, mai plătiţi şi 2—3 oameni care nici nu se pricep să-l folosească, nici să-l repare".

Şi m-au lăsat în pace de la seceratul grîului pînă la culesul porumbului...

Omul din faţa inspectorului şef îşi priveşte mîinile, se foieşte puţin şi zîmbeşte.

— Poate vă plictisesc, tovarăşe colonel.

— Deloc. Aveţi darul povestirii şi ceea ce îmi spuneţi este interesant. Dar ia spuneţi-mi, cu miliţienii din comună n-aţi avut necazuri ?

— Nu, asta nu, pentru că n-am încălcat legile, n-am fost beţiv, nu m-am certat cu oamenii. Dimpotrivă.

— Dar cu ilicitul cum a fost ? întrebă Banu.

— Mă reclamase soră-mea că am aur, covoare şi cîte şi mai cîte. Şi au venit să verifice cei de la post. Nevestii nu i-am spus de treaba asta. S-ar fi prăpădit de atunci. Nu s-a verificat reclamaţia, dar m-a durut. Tocmai soră-mea să-şi bată joc de mine !

— Unii se supără că uneori le mai bat în poartă miliţienii să iasă la muncă. Nu vi s-a întîmplat niciodată ?

— O, şi eu m-aş supăra, veni prompt răspunsul. Ar trebui să vină primarul, secretarul consiliului. Ce mai, de la primărie să vină, dacă trebuie să vină. Miliţianul are alte treburi, alte rosturi. Cei de la primărie preferă faptul ăsta, ca miliţianul să... Şi să ştiţi că sînt unii care stau totuşi cu mîinile în sîn pe cînd recolta se strică pe cîmp. Aici ar trebui să se facă ceva ! Că este nevoie de oameni, ţărani. Recolte s-au făcut destul de mari şi maşinile se mai şi strică. Şi e păcat de bogăţia asta a pămîntului. Dar mulţi pleacă la oraşe, pe şantiere, la I.A.S... Se simte lipsa ţăranului, poate greşesc, dar locul său e aici, chiar dacă şi agricultura s-a modernizat mult.

— De la mine, oamenii nu pleacă să lucreze nici la I.A.S., nici în altă parte, zise nea Marin. Asta pentru că li se respectă şi li se apreciază munca, sînt cointeresaţi. Că plecarea ţăranului tocmai din cauza

asta se întîmplă. Şi atunci, la fondul de stat, cînd alţii nici măcar nu-şi fac planul, eu dau zeci de tone în plus. Asta pentru că de la mine se aşteaptă mai mult şi eu sînt un om care se respectă. În agricultură cei mai mulţi sînt oameni muncitori şi harnici, unii chiar au titlu de eroi, dar mai sînt şi din cei care au şi uitat pentru ce au fost făcuţi, care s-au blazat. Puţini, dar mai sînt. La dumneavoastră nu sînt eroi ?

— Sînt, desigur, dar fără titlu. Atîta timp cît ne facem datoria, cel puţin precum oamenii dumneavoastră, ne considerăm şi noi eroi, pe frontul apărării oamenilor, a liniştii lor, pe frontul apărării bunurilor noastre.

Survolînd porumbiştile şi lanurile de porumb, cîrduri de gîşte şi raţe se îndreptau către bălţile Dunării. În aer plutea miros dulce, proaspăt de pîine. Se adusese hrana de prînz pentru lucrătorii cîmpului.

De cînd se afla pe cîmp, Banu observase o impresionantă desfăşurare de forţe şi mijloace. Da ! Cu oameni ca Nea Marin, cu oameni ca aceia care lucrează aici, revoluţia în agricultură devine realitate.

...Şi Dunărea creşte

De cîteva zile Dunărea a început să crească. Învolburate, apele ameninţă să iasă din matcă, se ridică încetul cu încetul, revărsîndu-se în luncile abia mugurite. Trezite parcă din somn, buimăcite, animalele şi păsările se retrag dincolo de digul ce apără semănăturile şi satele sudice de vitregia apelor.

Deocamdată nu sînt probleme deosebite aici, raportează șefii de posturi din comunele întinse de-a lungul Dunării, dar se anunță și se și observă că apele vor depăși cotele obișnuite. Vor veni mult mai mari ca în anii trecuți.

Comandamentele intră în acțiune. Sătenii, oamenii muncii, militarii, oamenii miliției sînt prezenți. Cei din „garda" digurilor stau de veghe și acționează pentru punerea la adăpost a numeroaselor bunuri materiale. Se scot din „baltă" vitele fermelor zootehnice.

Și Dunărea crește, crește văzînd cu ochii.

Unii dintre ciobanii particulari rămîn reticenți la apelurile făcute de a se retrage. „Vedeți-vă de treabă oameni buni. De cînd sîntem, locurile astea, din preajma Pietroșanilor, n-au fost inundate. Aici este cel mai ridicat teren de la Dunăre. Nu se va întîmpla nimic..."

Dar se întîmplă.

Apele ajung să inunde și aceste locuri, infirmînd profețiile ciobanilor.

Se cere de urgență ajutor.

Intervenția se face cu bărci pescărești în care erau îmbarcate animalele mici, ovine, porcine, peste 10 000 de capete, care se zbat și behăie, să scape din mîinile zdravene care le țin strîns. Sînt lăsați mai la urmă măgarii. Dar și ei trebuie salvați. Prinși de urechi, sînt obligați să facă ceea ce nu mai făcuseră pînă atunci, să înoate pe lîngă bărcile ce-i călăuzesc spre țărm. „Măgarul e tot măgar, îngînă un cioban, dar îți faci treaba cu el. Dacă l-a iubit Hristos, îl iubesc și oamenii, nu-l putem lăsa să se'nece..."

Și Dunărea crește, crește văzînd cu ochii.

Pe covorul verde al cîmpului de dincoace de ape, căprioarele, ademenite de mirosul crud al ierbii și grîului, pasc, ridicînd capetele, din cînd în cînd, ca într-o spaimă trecătoare, întrebîndu-se parcă și ele ce se întîmplă în jur, de ce sînt atîția oameni, de ce atîta zgomot și vînzoleală. Asemenea lor, mistreții „ cu familiile" lor numeroase s-au retras în cîmpie. Așezate „ca pentru atac" în rînduri compacte, drepte, berzele înaintează de-a lungul digului. Au simțit hrana. Chiar așa. Din calea apelor au fugit și șerpii. Puzderie de șerpi au urcat pe dig.

Și Dunărea crește, crește văzînd cu ochii. Centimetru cu centimetru de luncă este înghițit de ape.

Comandamentul județean se întrunește aici, jos, la Dunăre, la Craca. „Trebuie supravegheate digurile, trebuie consolidate punctele mai slabe și ridicate noi opreliști în calea apelor", spuse președintele județului, Românu, aflat zi și noapte pe dig.

Și, ca un țipăt de pasăre, din gura unui specialist se aude cuvîntul grifon. Atenție la grifoane ! Nu, nu e vorba de animalul acela mitologic ce bîntuia prin apele negre ale fluviului. Nu. E tot o infiltrație. E deosebit de periculoasă, căci poate disloca, datorită presiunii, porțiuni de dig... Știm să le anihilăm, dar e nevoie să le descoperim. Am descoperit deja șapte, le înconjurăm cu saci pînă crește apa la nivelul Dunării.

Inspectorul Banu se află cu oamenii săi la datorie. Se patrulează, se mobilizează oamenii și se conduc lucrările. Totul în deplină ordine. Să nu apară spărturi, pentru că dincolo de albia fluviului sînt semănături. Sute de mii de hectare. Sînt sate și obiec-

tive economice. Așa cum au răspuns „prezent“ întotdeauna, ei, militarii, se află și acum în primele rînduri.

Și Dunărea crește, crește văzînd cu ochii.

Se muncește zi și noapte. La cheson, oameni de toate vîrstele și profesiile, cu febrilitate, încarcă saci cu pămînt și nisip, bat pari și fac garduri trainice din fascine. Buldozere, autobasculante, alte utilaje sînt deplasate „fulger“ către cele 17 puncte de primă urgență. Încordare maximă, eforturi aproape supraomenești, dar digul trebuie să reziste. Apele nu vor trece. Digul trebuie să reziste. Și digul rezistă.

Iar Dunărea crește, crește văzînd cu ochii.

Fiecare punct de lucru devine o baricadă ce trebuie apărată cu orice preț. De zile și nopți odihna și somnul au dispărut. Fețele nerase ale bărbaților sînt încărcate de tensiune, au pierdut parcă din strălucirea lor, au devenit dure. Dar nu e așa. Asta-i doar o părere. Priviți-i cu atenție ! Sînt mai frumoși, mai drepți, mai puternici ca oricînd ! Cîtă omenie, cît devotament există în acești oameni, care la chemarea comandamentului au venit din toate localitățile județului.

Prin stație se comunică noile evoluții ale cotelor Dunării. Se dau ordine scurte. Se iau măsuri de remediere a zonelor de dig predispuse a fi depășite de viitură.

Fluviul se rostogolește printre zăvoaie și trupurile vînjoase ale sălciilor, tufanilor și plopilor.

Dunărea crește, crește vertiginos.

Mugurii plesnesc și seva arde văzduhul, dar nimeni, în această uluitoare încordare, nu aude, nu vede, nu are urechi și ochi pentru așa ceva. Odată

cu Dunărea crește și digul, cresc și oamenii. Digul trebuie să reziste. Trebuie apărată munca, prin muncă.

— Fascine ! saci ! pari ! ciment ! Aduceți la punctul Fățana ! Este vocea vicelui Cărbunescu.

Asemenea voci se puteau auzi la punctul Cheson, unde se afla vicele Oltea, în portul orașului și la Izlaz, unde erau prezenți alți doi vicepreședinți : Cotoran și Nisipeanu.

Fascine ! saci ! pari ! pămînt ! ciment !

Fascine ! mai multe fascine !

Pămînt și saci !

A cedat un rînd de pari cu saci cu tot. Ridicăm altul ! Aduceți fascine ! Peste tot, în cele șaptesprezece puncte fierbinți, se auzeau aceleași cuvinte.

Oameni la punctul trei ! Echipele de intervenție la punctul paisprezece !

Concentrare de forțe la Fățana.

Dunărea crește, crește vertiginos. Dar digul crește odată cu ea și digul rezistă. Trebuie să reziste.

De față se găsește toată conducerea județului. De o oră, de două ore, de douăzeci de ore, de treizeci de ore. Alți tovarăși din comandament, specialiști, coordonează buna desfășurare a lucrărilor. Zeci de bușteni sînt luați de puhoi și lovesc în gardul abia terminat. A început și vîntul. Pericol ! Valuri mari izbesc în dig, saltă deasupra, încearcă să treacă, dar oamenii nu dau înapoi.

Și bușteniі continuă, împinși de valurile întețite de vînt, să lovească, precum berbecii, în taluz.

—Să nu se erodeze digul ! Întăriți gardurile de apărare ! se ordonă prin stația autoturismului. E glasul lui Banu, îl recunosc oamenii. De cînd e inspectorul aici ? Parcă de o zi ! Nu ! de două zile.

Şi vîntul devine dîn ce în ce mai puternic.

Civili şi militari se reped la grămezile de pari şi fascine. Pe taluz sînt primiţi de rafale de apă.

Dunărea creşte, creşte văzînd cu ochii şi vîntul devine tot mai puternic, şi buştenii lovesc ca berbecii.

Dar digul creşte şi el şi piepturile oamenilor îl fac mai puternic ca vîntul, mai puternic decît loviturile de berbeci.

Aici, la Făţana, este punctul cel mai fierbinte. Aici se va da bătălia decisivă cu furia apelor, a vîntului.

Se dau ordine scurte, grăbite.

Cei 4 km de dig trebuie să reziste, altfel s-a muncit degeaba. Se va întîmpla ca în urmă cu un deceniu cînd 20 000 de ha de culturi au fost înecate ?

Cîţiva s-au dezechilibrat şi au căzut în apă. „Nu-i nimic, nu părăsim posturile", vorbesc ei, hotărîţi.

Om lîngă om — li se confundă parcă respiraţia — aşază fascine şi saci, bat pari la al doilea gard de apărare. Primul este deja distrus şi buştenii aceia grei din cauza marii umezeli lovesc năprasnic în taluz.

— Cîngile, aduceţi imediat cîngile, pentru lemnele aduse de apă, se aude vocea inspectorului Banu. Şi militarii pompieri, din alte unităţi, intră în acţiune.

Departe, în largul fluviului înfuriat, două lebede, uimite, vîslesc în căutarea unui adăpost nevăzut.

Fascine, pămînt, saci, pari şi oameni, trupuri şi suflete topite odată cu digul într-un stăvilar de netrecut.

Şi Dunărea, cît este ea de Dunăre, se miră.

În faţa ei nu este un dig obişnuit, un obstacol oarecare. O, dacă ar fi aşa ceva, l-ar fi depăşit uşor.

Mai creştea un pic şi gata. Dar în faţa ei s-a ridica. un dig pe care nu-l poate ajunge. pe care nu-l poate întrece, care creşte mai repede decît ea. care e mai tare decît ea, de care trebuie să ţină seama. în faţa căruia trebuie să dea înapoi. E un dig de oameni.

Fascine ! pămînt ! saci !... fascine ! pămînt ! saci !... fascine ! pămînt ! saci !

Şi peste tot, şi peste toate, oamenii.

„Hoţii“ de fructe

Banu ordonă căpitanului Popeangă să-i aducă pe cei „patru eroi“ ai furtului de fructe. Dorea să se lămurească personal cum au putut fura ei o cantitate aşa de mare.

După ce îi privi lung pe fiecare, îi întrebă :

— Vinovaţi ?

— Nu, tovarăşe colonel, răspunseră toţi.

Unul dintre ei, Valerică Gheorghe, continuă :

— Nu sîntem hoţi. Brigadierul Lilă ne-a găsit ieri pe dealul Gorganului luînd şi noi pere şi prune în sîn, din plantaţie, pentru a ne potoli gustul de fructe, e adevărat.

Ne-a prins, că n-am fugit, n-aveam de ce, sîntem cinstiţi, tovarăşe colonel, şi după aia ne-a dat aşa vreo cîteva după ceafă şi picioare în spate, înjurîndu-ne de toate cîte sînt pe pămînt, că noi i-am furat fructele şi că de-aia o să-l penalizeze şi anul acesta, că mereu i se întîmplă.

A chemat paznicul și ne-au dus, cu pușca în coaste, la sediul fermei, că el ne-a prins și că noi sîntem hoții.

Acolo era un contabil, unul cu burta mare și cu voce răgușită. Și, să știți, vă rugăm să ne iertați, că duhnea a băutură, a țuică. Cînd i-a spus brigadierul ce-am făcut ăsta s-a făcut roșu ca racul, și-a început să ne înjure. Parcă-l apucase damblaua, mă iertați, tovarășe colonel, „O să vă arăt eu vouă" că nu vă astîmpărați, bagabonzilor, la miliție cu ei, Anghele". Noi am înghețat. La miliție am fost cînd am găsit carul acela solar, știți dumneavoastră, care e la muzeul Republicii și monedele romane, că noi sîntem arheologi. Băiatul tăcu.

Banu ascultase cu atenție tot ce spunea tînărul acesta. Îi plăcu băiatul. Era isteț, vorbea frumos, curgător, și i se citea sinceritatea în ochi.

— Și chiar pentru fructe, v-ați dus acolo, la Gorgan ?

— Nuu, răspunseră cu toții. După vasele acelea de lut ne-am dus, că tovarășul profesor e-n concediu, că are copilul bolnav, și noi am vrut să continuăm treaba. Și am pățit-o. Pentru cîteva prune și pere acolo...

— Tovarășe colonel, încercă un alt băiat mai subțirel și mai măsliniu la față, dar ăia, care sînt adevărații hoți, de ce nu sînt trași la răspundere ?

— Și care sînt ăștia măi băiete ?

— Păi chiar ei, tovarășe comandant, brigadierul Lilă și paznicul. Că ei au golit plantația de fructe. Dispuneți să le verifice acasă pivnițele. Și chiar la vecini, că au bidoanele pline cu pere și prune în fier-

bere pentru țuică. Au și cazanele lor. Așa fac în fiecare an. Vînd țuică bătrînă de cîțiva ani, deși n-au din ce s-o facă, pentru că n-au nici pruni, nici peri, nici un pom în curte. De unde au făcut și fac atîta țuică ? Acum cînd i-a luat la zor gostatul că „unde sînt fructele, de ce nu se face producția ?“ au găsit „hoții“ ca să le fie lor bine. Brigadierul și paznicul sînt „lupii puși să păzească oile“...

Banu ordonă lui Popeangă, ca primă măsură, eliberarea tinerilor. Să facă o deplasare în teren la brigadier și paznic acasă. În paralel organiză ca o echipă a gostatului cu participarea căpitanului Coaje de la economic să evalueze paguba cauzată prin sustragerea sistematică a cantității de fructe, pentru că, așa cum declaraseră tinerii, rezulta că plantația era golită în zona paralelă cu drumul.

Niște copii etichetați hoți de fructe !... Dosar penal ? !

Rămas singur în biroul său, răsfoind piesele adunate în acuzarea tinerilor pentru furt, Banu își aminti de prietenul lui din copilărie care semăna cu băiatul măsliniu ce-l rugase să facă dreptate.

Îl chema Telu Bolovan.

Ion se întrista cînd Telu, colegul lui de bancă, „dispărea“ aproape două luni de la școală fiind plecat cu părinții prin alte localități îndepărtate în „explorări“ culturale, adică cîntînd pe la nunți, botezuri și alte petreceri. Își pierdea prietenul cu care se încălzea la soarele Gorjului de cîțiva ani, de atunci de cînd începuseră școala. Și se frămînta că rămînea fără Telu Bolovan, bun coleg, dar și un rival în jocul *purceaua* și mai cu seamă în *azvîrlitura cu pietre*

pe acoperișul capelei de lemn din Tupșa, din apropierea școlii. Deși Telu era nebăgat în seamă de mulți din colegii lui mai „albi", ei doi erau ca frații, formînd împreună o pereche nedespărțită de dimineața pînă seara.

Fructele din grădină, mai cu seamă în anii de secetă, deși puține, nu apucau să se pîrguiască, căci amîndoi știau să se cațere pe crengile cele mai înalte ale pomilor, culegîndu-le și însușindu-le în folosul burții lor, în care adesea nu se prea găsea nimic.

O mare parte din joaca lor și-o desfășurau în grădina din Ciontești, acolo unde tatăl lui Ion proiectase să-și facă o casă cînd „l-or ține brăcinarele", să iasă din coclaurile Tupșei. Acolo dădeau ei loviturile, acolo își arătau măiestria în a fura merele și perele din pomii lui Stroie, lui Stroie al Lupei, un bogătan zgîrcit și rău. Se întîmpla să fie surprinși și era vai de ei, mai cu seamă de Telu. Pe el îl bătea primul, pentru că la el se repezea în primul rînd, în timp ce Ion o putea rupe de fugă peste ulucă sau prin spărtura creată de ei. Cîte bătăi a mîncat sărmanul Telu. Scăpat din mîinile lui Stroie al Lupei, cu fundul argăsit de boate și obrajii aprinși de palme, el alerga apoi tot la Ion, în grădină și, uitînd repede usturimea, se îndemnau din nou la joacă. Și nu le ajungea grădina că treceau valea Tupșii, alergau tot *cîmpul Mărinii*, printre cirezile de vite cornute și necornute, din islazul comunal. În recreațiile mari și uneori foarte mari, căci învățătorii adesea întîrziau ori chiar lipseau, făceau același lucru, se jucau chiar dacă le înghiorțăiau mațele. Cînd auzeau ecourile clopoțelului, reveneau cu ceilalți la locurile lor, în

băncile strîmte din brad, care scîrţîiau întruna. Stăteau în penultima bancă. Ion acceptase voit să stea alături, în bancă, cu Telu Bolovan, venind din prima bancă. Acolo stătuse cu Lecu. Dar el simţea nevoia să fie lîngă Telu, care avea gîndul mai mult la joacă şi la vioară, decît la socoteli. Pe Ion îl durea inima cînd Telu Bolovan încasa zilnic joarde la palmă sau la fund, de la Calotescu şi Mogoşanu — învăţători cu faimă de oameni cu suflet negru. Treptat, stînd alături de Ion, Telu se redresase, dar toamna, cînd era sezonul nunţilor, însoţindu-l cu contrabasul pe taică-său, priceputul viorist Bică Bolovan, părăsea iarăşi gîndul cărţii. Cu chiu cu vai Telu reuşea să treacă clasa şi Ion era bucuros. Dar Telu nu cînta numai la contrabas. Începuse a cînta şi la vioară şi încă mai bine. Se spunea chiar că e mai talentat ca taică-său. Ştia să imite cîntatul multor păsări şi mai ales al ciocîrliei. Învăţătorii Caloţescu şi Mogoşanu şi, mai cu seamă, preotul Popescu, care preda religia, nu dădeau doi bani pe talentul lui Telu. Ba îl şicanau, ba îl pedepseau, ba îl puneau la tot felul de treburi, ba îl luau, fără motiv, la bătaie.

Duminica, Ion, Telu şi mulţi alţi copii din comună lipseau de la biserică, mai cu seamă vara. Nu că ar fi fost necredincioşi. Pe atunci nici nu prea luau ei în seamă nici credinţa, nici necredinţa. Alta era pricina. Asta îi costa însă mult la ora de religie, cînd, de fiecare dată, încasau la palmă nu mai puţin de şase joarde. Chiar dacă ar fi spus cuvînt cu cuvînt noul şi vechiul *testament*, chiar dacă ar fi recitat fără greşeală *crezul* ori *tatăl nostru care ne eşti în ceruri...* preotul tot îi bătea, pentru că nu-i văzuse la slujba de duminică. Telu Bolovan însă era cel care primea

pedeapsa îndoită. De ce ? Toţi înţelegeau că o încasa zdravăn pentru că era *ţigan* şi asta nu i-o iertau. Ba mai era şi mîndru. Suporta bătaia fără să crîcnească. Şi Ion simţea atunci că e bătut şi el. Parcă-l ardeau palmele nu numai obrajii.

— De ce n-ai fost la biserică, tu a lui Petre Banu, tu a lui Roşu, a lui Ulian, tu al lăutarului ? De ce mă, n-aţi fost, de ce ?

— N-am cu ce mă'ncălţa, dom'le învăţător, răspundea Ion.

— Şi voi, ceilalţi ?

— Nici noi n-avem. Nu putem să intrăm desculţi în biserică... răspundeau îngînat şi ceilalţi.

— Dar de la plivit de grîu de ce aţi lipsit păcătoşilor ? (Adică de la plivitul grîului popii).

— Nu-mi dă tata voie... îngînară toţi un răspuns.

Preotul îi scotea pe toţi din bănci, îi aşeza la rînd şi începea să-i croiască cu joarda pînă ce palmele se umflau ca pîinea pusă la dospit. Palmele lui Telu care încasau mai multe se înnegriseră bine, parcă ar fi dejghirat nuci verzi.

Bietul Telu ! El ştia să rabde. Nici nu ţipa, nici nu vărsa lacrimi.

Într-o după-amiază, cînd se îndreptau spre Gilort, pentru a trage o scaldă, ceea ce făceau ei adesea, după joaca în grădina din Ciontești, pe piscul şcolii sau pe cîmpul Mărinii, studiindu-şi reciproc mersul, constatară că ar arăta bine ca militari. Ion îi zise că n-ar fi rău, după ce dau gata primara, să se îndrepte către armată şi de nu or ajunge ofiţeri, măcar subofiţeri...

— Eu nu cred în asta. Un lăutar în armată, nu poate fi decît tot lăutar. Cel mult poate ajunge într-o trupă de muzicanţi. În schimb, matale dom'Ioane, ai alte perspective, te ajută şi coloarea pielii şi eşti pregătit...

— Telule, de cîte ori ţi-am spus să termini cu *dom'Ioane* şi *matale* ? Eu nu sînt domn, eu sînt sărac ca şi tine şi, la urma urmei, te socotesc cel mai bun prieten al meu.

— Dar ălorlalţi le place să le zic aşa : dom'le, cucoane...

— Nu mă interesează de alţii. Rău faci că te exprimi aşa. Boieri aici pot fi consideraţi doar fiii popilor şi ălor bogaţi. Se văd după îmbrăcăminte şi după ce înfulecă în recreaţii. Îl vezi pe vreunul că mănîncă mămăligă cu ceapă ?... Restul, sînt ca noi.

Necazul ar putea fi altul, Telule, în chestia cu armata. Rar ajungi ofiţer dacă nu eşti fiu de om bogat. O ştiu asta de la un văr al meu mai mare, nenea Aurică, care a reuşit să ajungă sublocotenent, dîndu-i gata cu cîtă carte ştia.

— De aceea îţi spun, zice Telu, tu ai toate şansele, ştii carte, nu ca mine.

În sfîrşit, suna şi ora despărţirii, atunci în '47 cînd Ion pleca...

Ion suporta greu viaţa de elev militarizat intern într-un cămin auster, închis în săli de studiu, deşteptarea în sunetul tălăngii de metal lovită cu putere de plantonul cel din urmă, micile mizerii ale profesorilor şi pedagogilor, neodihna şi examenele zilnice. Joaca lui, de odinioară, cu Telu, fusese înlocuită cu exerciţii fizice programate, forţate. Privea trist, cînd putea, mişcarea norilor de pe cer, orizontul albastru, aducîn-

du-şi aminte de jocurile de acasă şi imaginea lui Telu Bolovan îi trecea mereu pe dinaintea ochilor. În unele duminici, cînd primea permisie, se mai întîlnea cu prietenul lui. Şi atunci zburda din nou, cu Telu şi cu fraţii lui rămaşi acasă, pe acele locuri pe care crescuse, jucînd diferite jocuri : *golia, purceaua,* băteau mingea şi se întreceau la ochitul cu pietre a acoperişului aceleiaşi biserici de lemn şi mai ales a clopotniţei din Tupşa, ceea ce atrăgea reclamarea lor de către diacon, care avea obiceiul să se îmbete şi să rămînă în tinda capelei. Cel care le încasa era tot Telu Bolovan, fie de la tatăl lui, Bică, fie direct de la jandarmul şef, adjutantul Floacă, care sub pretextul deteriorării *liniştii publice* îi tupşea adesea pe copii, iar Telu era bătut cu răspundere, aplicîndu-i cîte zece centuri la fundul gol, avînd grijă să-i bage capul între picioare şi să-l strîngă cu cizmele, spre a nu-l scăpa.

Curgerea timpului, aşadar, îl ducea pe Ion Banu către treptele ierarhiei militare, iar pe bunul lui prieten din copilărie, Telu Bolovan, pe treptele afirmării artistice, pentru că acest băiat era totuşi preocupat de a face ceva serios în viaţă. Autodidact, ajunse un virtuos interpret de vioară în cadrul celebrului taraf „Doina Gorjului".

Prietenia lor se menţine şi azi. De cîte ori colonelul Banu merge în satul său natal, spre a-şi vizita părinţii şi fratele, Telu Bolovan află de îndată şi se înfiinţează cu toţi ai lui, cîntîndu-i de cum intră pe poartă.

Lui Banu îi rămăseseră în minte spusele tinerilor şi mai ales ce-i spusese acel „Kempes", pe numele adevărat Poarcă : „noi sîntem arheologi". Făptura lui „Kempes" îi răscolise gîndurile, amintirile copilăriei.

Despre descoperirea din zona respectivă aflase. Aflase și despre inimosul profesor de istorie din acea comună, care insuflase copiilor dragostea pentru adevăr și pentru trecutul poporului nostru.

Ordonase eliberarea acestor tineri pentru că instinctiv crezuse în nevinovăția lor. De la brigadierul și paznicul de plantație, care prinseseră „hoții" și declaraseră, cel puțin în prima parte, că „ei au furat în numeroase rînduri, încît am rămas fără recoltă", puteau curge reclamații și memorii în stilul „știți, noi am prins hoții și miliția le dă drumul" sau „așa știu tovarășii să-și facă datoria..."

Căpitanul Popeangă, însărcinat să efectueze cercetări la ferma respectivă, plecase după primirea ordinului. Tinerii probabil se aflau la autogară să ia autobuzul care-i va duce acasă. Nu lipsiseră mult. Înainte de a-i aduce la județ, subofițerul, care totuși îi cunoștea, le dăduse drumul să doarmă acasă. „Tovarășul colonel, o să vedeți voi, dacă-i spuneți tot adevărul, are să vă ajute" le spusese el.

„Kempes" — așa cum îl porecliseră colegii pe măsliniu pentru că juca fotbal destul de bine și alerga tare — nu spusese părinților nimic. La fel și ceilalți. Dar „Kempes", care în fiecare dimineață trebuia să stea, pînă veneau părinții de la cărămidă, cu frații mai mici, avea necazuri. Ce-o să spună dimineața tatălui său, care-l snopea în bătaie dacă făcea vreo boacănă ?

Și dimineața se trezi cu ceilalți trei în fața porții. Vorbiră cu tatăl său, că o fi, c-o păți, trebuie să mergem la județ, cu cioburile găsite, că tovarășul profesor e plecat, îl îmbrobodiră pe-ăl bătrîn și uite-așa scăpară și se duseră la milițian.

Scăpară de bătaia părinţilor, dar vor scăpa şi de pedeapsă ? — se întrebau ei. Erau speriaţi. Numai Valerică „istoricul“ le zise că „şi acolo sînt oameni, ca tata, de exemplu, şi ei gîndesc mult mai bine ca alţii şi o să vedeţi, ne vor asculta“.

— Păi, brigadierul nu e om ? întrebase într-o doară „Kempes“.

— Nu e, sau a fost odată. Ca şi contabilul ăla burtos şi care duhnea de-ţi venea să fugi.

Miliţianul era amuzat de discuţia celor patru. Simţea şi el că sînt nevinovaţi, dar trebuia...

— Tovarăşe brigadier, îi zisese atunci, la post, Mareş, plutonierul, dumneata vrei să-i înfunzi pe copiii ăştia, dar n-ai dreptate. O să vezi.

— Crezi dumneata ! Păi de ce eşti pus aici ? Nu să aperi avutul ? strigase brigadierul.

— Nu aşa „eşti“ tovarăşe. Cu mine să vorbeşti civilizat că nu te afli cu paznicul dumitale, sîntem într-o instituţie, zisese calm Mareş.

— S-o crezi. Las' că vă aranjez eu ! Tovarăşul contabil şef are oameni şi eu am, să ştii, n-o să mai fii nici tu aici ! continuase brigadierul pe acelaşi ton, apoi plecase.

Mareş aflase că brigadierul, de cînd venise, pe lîngă faptul că se poartă cum se poartă cu oamenii, ar face şi nişte matrapazlîcuri. Nu reuşise însă să-l prindă cu ceva pînă acum.

— De ce ne găsi tocmai pe noi, tovarăşe plutonier, „ţapi ispăşitori“ ? întrebă Valerică. Că nu şi-a făcut producţia şi l-a luat la întrebări conducerea ?

— Poate, răspunse Mareş, cu gîndul parcă la altceva. De fapt, plantaţia nu era în sectorul lui, aparţinea unui coleg din altă comună.

— De unde vînd ăştia ţuică, tovarăşe plutonier ? zise „Kempes“ de astă dată. Că tata de la el cumpără şi parcă-ar avea cîrciumă, că se adună seara oamenii la el...

— De la taică-tău ştii ?

— Da, răspunse băiatul. Nu l-am întrebat, dar ştiu că nea Lilă dă şi pe datorie. „Bă cioară, îţi dau, i-a zis tatei într-o seară, dar cînd ai de gînd să-mi plăteşti ? Ce, eu sînt muhaiaua ta ?“

— O fi fost supărat omul că nu-i iese recolta, sări Vermorel, un băiat pistruiat, care pînă atunci nu scosese o vorbă.

— Se poate, zise Mareş. Acum coborîţi.

Autobuzul opri şi cei patru îl urmară pe Mareş către sediul miliţiei judeţene.

În zilele care urmară lucrătorii colonelului Banu reuşiră să documenteze şi să aducă în faţa justiţiei pe adevăraţii vinovaţi. Probele erau concludente şi cei doi n-avură încotro şi recunoscură. Cînd oamenii locului aflară despre ce era vorba, şi mai cu seamă cine trebuia, după declaraţiile brigadierului şi paznicului, să plătească „oalele sparte“, cum îi plăcea micului „Kempes“ să spună, au răsuflat uşuraţi de parcă li se lua o greutate de pe umeri. Se bucurau şi pentru copii. Se bucurau şi pentru dreptate. Aşa, să se ştie că dreptatea iese la lumină.

Au trimis şi o scrisoare de mulţumire către inspectorul şef, iar profesorul de istorie, după întoarcerea din concediu, veni personal la inspectorat. Aşa află Banu ce lucruri deosebite realizaseră elevii profesorului Pavel, şi ce mîndri erau cu toţii de descoperirile lor de la Gorganu.

Şi tot profesorul îi povesti cum au mai decurs evenimentele.

După „eliberare", cei patru, ajunşi acasă, tăcuseră chitic. Numai „Kempes", nu că n-ar fi vrut să ţină secretă „aventura", aşa-i ziceau ei, ci pentru simplul fapt că tatăl său îl luase la bătaie, a vorbit.

— De-aia mi-a aruncat ăla mie vorbe grele, nenorocitule, că-i furai tu prunele, ha ? Şi dă-i.

— Lasă-l ! striga nevastă-sa.

Dar taică-su parcă era turbat, nu-l puteai opri.

— Arhiologia te-a scrîntit şi Pavel ăla. Îţi dau eu, te duceai la săpături, ha ? Şi ai ajuns hoţ ? Acolo te duceai, mă, păi Lilă e om al dracului, vă înfundă, aşa mi-a zis, a trecut pe la cărămidărie, să-mi spună că v-a arestat. Pe voi patru. Cine dracu' să vă mai scoată mă, că Pavel e plecat, miliţianul ţine cu Lilă, că el e om mare, cine vă ascultă, mă, ha ?

„Kempes" tremura, îi curgeau lacrimile, ca torenţii primăvara, dar tăcea.

— Nu-i adevărat, ţipă el deodată, nu-i adevărat, n-am furat. Şi de la miliţie ne-au dat drumul, chiar comandantul, aşa să ştii. Sîntem nevinovaţi.

— O să văz eu, zise părintele său mai potolit. Uite unde duce cartea multă. De mîine la cărămidă. Şi tu nu-i mai lua partea, se adresase el muierii, că vă ia mama dracului pe toţi. Avem datorii la Lilă, nu trebuia să-ţi dea drumul, asta e !

În acest moment Banu îl întrerupse.

— Chiar aşa ?

— Chiar, tovarăşe colonel. Brigadierul îl amenin̦ase că-l dă afară din sat şi o să-i sechestreze toate lucrurile. Vă mulţumim, dumneavoastră, adăugă solemn profesorul, ridicîndu-se în picioare. S-au lămurit lucrurile şi cu „Kempes". Am vorbit chiar eu cu

taică-său. Este un copil deosebit. Cine știe... Acești băieți sînt inteligenți și au dragoste pentru istoria patriei. Din această întîmplare au învățat însă și altceva.

— Știu, tovarășe profesor, zise Banu. Continuați ceea ce-ați început. Învățați-i să iubească frumosul, viața, adevărul, tot ce e legat de acest popor și poate, peste ani, vom auzi că unul sau toți vor avea aceeași profesie ca a dumneavoastră, sau, de ce nu, ca a mea...

Acţiunea „Roibul“

Zi de audienţe la inspectorul şef.

Veneau oamenii şi de la mari distanţe spre a-şi spune păsurile.

În acea zi erau vreo douăzeci care-l aşteptau.

— Conduceţi-l la mine pe cel venit mai de departe, ordonă subofiţerului asistent.

Intră pe uşă, sfios, Mirea Traian, din Lunceni, comună îndepărtată, de pe Valea Oltului. La îndemnul inspectorului luă loc pe scaun. Într-un fel spus că luă loc, pentru că omul vorbi mai mult din picioare, cînd ridicîndu-se, cînd stînd. Era tot timpul agitat şi emoţionat.

„...Sînt Mirea Traian din Lunceni şi am venit să vă aduc la cunoştinţă că în ziua de 27 aprilie mi s-a furat un cal, un armăsar, în etate de 3 ani. Sînt sigur că mi s-a furat. Eu m-am dus cu căruţa de acasă cu araci la vie, cînd am ajuns la vie am deshămat caii fiindcă, să ştiţi, aveam 2 cai, un cal castrat şi unul armăsar. Eu am împiedicat caii, pe amîndoi, de pi-

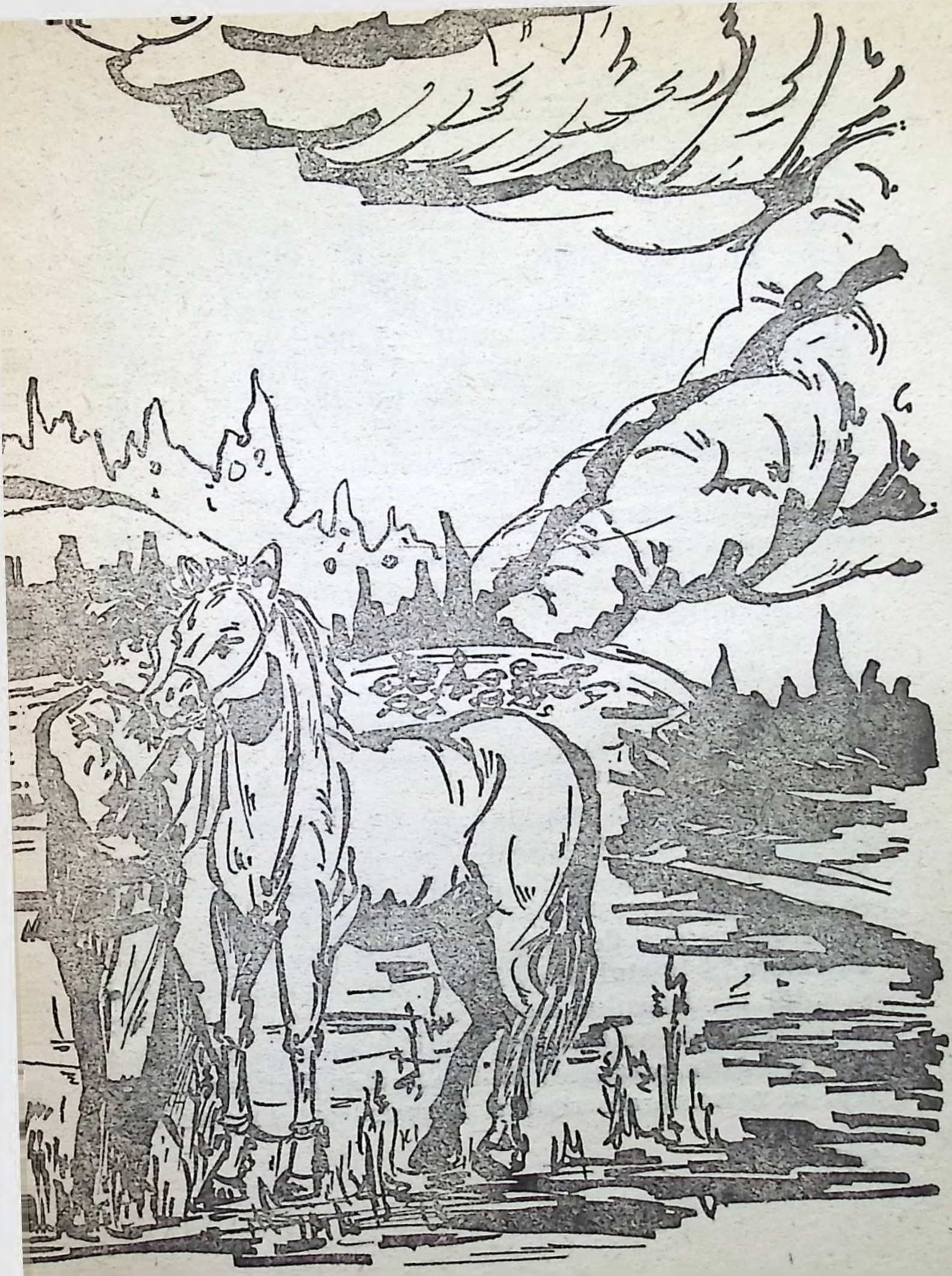

cioare. I-am împiedicat cu lanțuri ca să mai pască la capătul viei pînă înfig eu aracii la via pe care o am ocolo, la marginea zăvoiului. Dar, păcatele mele, au trecut alți cai în zăvoi pe lîngă ai mei și armăsarul meu de 3 ani s-a luat după aceștia, care se vede treaba că erau iepe, sau cel puțin unul era iapă. Eu m-am dus imediat după cai și nu am mai dat de ei și am fost nevoit să vin acasă numai cu un cal la căruță și cu hamul celuilalt. A doua zi am plecat în căutarea armăsarului și am aflat cine mi l-a furat. Cine credeți ? Mi l-a furat un ins din Turnu, îl cheamă Medeleț Victor. Pe acest om mi-au spus mie paznicii digului de apărare a Oltului că l-au văzut trecînd cu el, cu armăsarul meu, pe dig spre Turnu. Eu m-am dus imediat la acest om și i-am zis că e calul meu, de ce mi l-a furat. El a zis că „ce vorbă e asta ? ! E calul meu, am pierdut și eu un cal și l-am găsit..." Nu m-am lăsat. M-am dus a doua zi la el și cu miliția. Ce credeți ? A spus că cică a fost prost, că trebuia, cînd m-am dus prima dată la el singur, să fi plecat mort din curte. Auziți, mort să plec de la el din curte... După aceasta am fost la șeful procuror din Turnu și i-am depus un scris. Și i-am zis, așa cum vă zic și dumneavoastră acum, și dînsul a spus că trimite la miliție la Lunceni cazul. A venit, e drept, miliția și a luat declarație la 5—6 persoane, ca martori, că știe că e calul meu, fătat și crescut de iapa mea care am vîndut-o de bătrînețe la bîlciul din Piatra. Și mama armăsarului și tatăl armăsarului s-au aflat la mine în sat. Dar de cînd a luat miliția declarații, nici pînă astăzi nu le-a trimis la procuratură. M-am dus, dacă am văzut așa, în nenumărate rînduri la procurori de s-au luat

și ei de mirare, i-am speriat ce mai, ducîndu-mă mereu, și mi-au spus că ei nu poate să rezolve nimic fără docomente de la miliție și m-am dus iar la miliție de nu mai țin minte de cîte ori. Spune acum că le-a trimis, dar cred că mă minte, deși care o fi rostul nu pot să înțeleg. M-au adus în stare să vin la dumneavoastră, căci de dumneavoastră trebuie să asculte. Care o fi rostul de țin declarațiile la ei, de ce nu le-o trimite la procuratură și să vă gîndiți că, după 27 aprilie pînă în prezent, e o groază de timp și mă aștept ca acest om, care mi-a furat animalul, poate să-i facă unele semne ascunse și cînd va fi la o întrebare, el va spune că-l are însemnat calul. De aia, vedeți dumneavoastră, miliția nu trebuia să-i dea voie numitului Medeleț să-mi țină pe nedrept calul. Putea să-l ia și să-l dea în costodie la careva pînă se descurcă treburile, dacă n-au încredere în ce spun eu. Cum adică, tovarășe comandant, eu l-am crescut 3 ani și dînsu', adică numitul Medeleț, muncește cu el, și eu... Așa că, d-aia venii la dumneavoastră, pentru furtul calului, hoțul trebuie să primească cea mai aspră pedeapsă și în cel mai scurt timp să-mi restăpînesc armăsarul meu la care țin ca la ochii din cap.

Nu știu dacă m-ați înțeles. Dacă nu mă credeți, dumneavoastră aveți, cred, un aparat de înregistrat minciuna, sînt sigur, să ne cerceteze pe amîndoi și cel vinovat... Aș vrea să mă puneți alături și dacă aparatul mă găsește pe mine vinovat, eu dau scris cu mîna mea a dreaptă să fiu închis.

Și acum, să vă spun șiretlicul, cum a procedat acest om de a furat calul meu, Costică, că am pierdut din vedere să vă spun că-l cheamă Costică. Dacă

strig la el Costică, imediat întoarce capul. Dînsu', Medeleț, pînă să prindă calul meu, a spus că și-a pierdut calul lui venind la noi, la marginea satului, unde a găsit pe Bena Caizer și Lincă Anghel, păduraru' zăvoiului, și i-a întrebat dacă nu au văzut un cal pe aici. Ei l-au întrebat cum era calul ce-l caută și el a spus că era un cal mare, negru, pintenog la piciorul din față și la unul din spate, deci la două picioare pintenog și breaz pe bot. Așa cal a pierdut acest om. Ei i-au spus că nu au văzut un astfel de cal, breaz pe bot. Acest om a mers în sat și s-a găsit cu insul Mișu Ciugulea și l-a întrebat și pe el dacă nu a văzut un cal pe aici. Acesta, insul, l-a întrebat ce fel de cal a pierdut și îi spune că a pierdut un cal mare negru, breaz pe bot și pintenog la piciorul din față și la unul din spate, etate de 6 ani. Și acest ins l-a întrebat dacă e cal sau armăsar și Medeleț i-a spus că e cal castrat, nu armăsar. Aici e aici, tovarășe comandant, vedeți calul pe care-l căuta, era cal și nu armăsar. Acest ins, Ciugulea Mișu i-a spus că nu a văzut. După aceasta insul care căuta calul a intrat pe o uliță și, întîmplător, vine un cal slobod negru fără nici un semn pe el decît negru și era cal nu armăsar. Acest ins scoate o funie, îi face ochete și o aruncă de gîtul calului, prinzîndu-l. Îl leagă frumos de gît să plece cu el. La poartă, la Viezure Crăciun, erau inșii Vlad Marin și Jane Ciocîrlan și îl văd pe acest ins prinzînd calul cunoscut că nu e al lui. I-au zis : măi omule, de ce ai prins calul ? Și el a spus că e calul lui, că l-a pierdut... Atunci Vlad Marin și Jane Ciocîrlan s-a apropiat de ins, i-a spus ca să dea drumul calului căci nu este al lui, calul este al lui Părăluță Ion din sa-

tul de sus. Insul nu a vrut. Ei i l-au luat forțat din mînă și l-a gonit pe ins dîndu-și seama că a venit să fure cai de la noi. Dacă Vlad cu Ciocîrlan nu-i luau calul pe care îl legase cu funia de gît, insul fura pe acel cal și poate nu-l mai fura pe al meu. Dacă nu a putut, s-a dus în zăvoi și a dat de armăsarul meu și l-a prins și a plecat cu el acasă. Așa au declarat la miliție și acești inși pe care eu vi-i numii, cum vă spun eu aici, au dat declarații.

Deci vedeți cum devine cazul. Vă rog să mă ajutați dumneavoastră că cei de la miliția comunală zice că n-au timp de calul meu... ! E armăsar frumos, răspunde la numele de Costică. L-am crescut 3 ani și acum cînd mi l-am găsit să nu pot să mi-l restăpînesc ? ! E destul timp de cînd sufăr. E două luni de zile de cînd mi-a fost furat. Vă rog ajutați-mă dumneavoastră..."

Inspectorul șef i-a înțeles imediat necazul omului, rămas fără calul pe care-l crescuse. El venise la omul legii cu ultima speranță.

Banu ceru de îndată legătura cu postul din Lunceni.

Șeful de post, Oncescu, încercă să-l convingă pe inspector că a fost „prompt" în rezolvarea cazului. Încercă să-i citească raportul către procuratură, dovadă că se ocupase...

— Permiteți, să vă raportez...

— Nu-mi raporta prin telefon, plutoniere. Iei rapid toate măsurile și după două zile să-mi raportezi.

Exact după două zile, raportul fusese înaintat.

„...În ziua de 27 aprilie numitul Medeleț Victor a fost cu calul la sectorul zootehnic al C.A.P. — Ceta-

tea — unde lucrează ca îngrijitor de noapte, și fiind în stare de ebrietate, i-a scăpat calul de la pripon pe care l-a căutat prin împrejurimi, dar nu l-a mai găsit.

În ziua de 23 aprilie 1979 a mers în satul Prundeni, unde a găsit un cal asemănător cu al lui, care se afla împiedicat numai la picioarele din față cu un lanț. În aceeași zi numitul Traian Mirea, care reclamă cazul, a mers cu căruța cu doi cai la via lui care se afla în marginea pădurii din apropiere de locul unde Medeleț Victor a găsit calul împiedicat cu lanțul, a deshămat caii de la căruță, i-a împiedicat pe amîndoi cu lanțuri de picioarele din față și le-a dat drumul să pășuneze. În timp ce caii pășunau, au trecut pe lîngă ei mai mulți cai și unul din cai, fiind armăsar, a fugit după acești cai în zăvoi. Mirea Traian a mers în pădure să caute calul, dar nu l-a mai găsit deoarece îl luase Medeleț Victor pe motivul că este al lui, avînd aceleași semnalmente și, în plus, fiind armăsar ca și al lui. Mirea Traian a aflat că acest cal se află la Medeleț Victor, a mers la acesta să-i ceară calul. Medeleț Victor a refuzat să il dea.

Mirea Traian declară că animalul lui are vîrsta de 3 ani, iar Medeleț Victor arată că al lui are vîrsta de 4 ani. Din actul medicului veterinar, care a fost consultat, rezultă că armăsarul lui Mirea are vîrsta de 3 ani și jumătate.

Stoica Marin din Lunceni ne declară că, în anul 1976, a cumpărat o iapă de la Medeleț Victor și că acesta avea un armăsar în vîrstă de 2 ani, care în prezent ar trebui să aibă 5 ani și deci nu se confirmă ce ne declară Medeleț Victor, că armăsarul l-a luat din pădure „crezînd că este al lui", iar cînd a vîn-

dut iapa, armăsarul îl pusese la căruță, fapt ce dovedește că avea 2 ani. Și cu 3 ani, care au trecut de cînd a vîndut iapa, are în prezent 5 ani. Din actul emis de același medic veterinar, rezultă că acest armăsar are 3 ani și jumătate, ceea ce ne dovedește că nu este al lui Medeleț Victor, ci este al lui Mirea Traian.

Au fost audiați atît păgubașul, Mirea Traian, cît și făptașul, Medeleț Victor, ba chiar au fost și confruntați. Păgubașul a susținut că armăsarul lui era negru, pintenog la un picior din față și la unul din spate, deci la două picioare era pintenog și breaz pe bot, fapt dovedit și prin depozițiile martorilor Bena Caizer, Lică Anghel, pădurarul zăvoiului, care cunoștea bine calul lui Mirea, precum și Jane Ciocîrlan și Crăciun Ion și dacă chemam toată comuna, confirma semnalmentele, dar a fost de ajuns. Pe cînd, Medeleț Victor, făptașul, nu a putut demonstra cu probe, calul nefiind cal ci armăsar, dar mai cu seamă că și calul lui era negru cioară, că era pintenog la două picioare, unul în față și altul în spate, plus breaz pe bot. Din contră, a reieșit că animalul lui Medeleț nu era armăsar, ci cal castrat, nu era breaz pe bot și avea o culoare neagră spre roșcat — fapt dovedit cu aceiași martori și dacă chemam toată comuna confirma același lucru, dar nu a mai fost cazul... ..

Așa că armăsarul a fost restituit numitului Mirea Traian.

Față de cele de mai sus în baza art. 10 lit d. și în temeiul art. 228, al. 4 din C.P.C., propunem a nu se începe urmărirea penală împotriva lui Medeleț Victor, întrucît Medeleț Victor luase calul din eroare

şi nu cu intenţie. Este adevărat însă că noul cal îi plăcea mai mult decît primul, dar avea intenţia, după cum a declarat, să-l restituie după ce-şi făcea cu el unele treburi. El a fost pus în discuţia comisiei juridice a Consiliului popular şi avertizat."

Inspectorul, împreună cu căpitanul Ştefan, căruia-i citise cu voce tare raportul postului, rîse de-a binelea de modul în care lucrătorul de la post împrumutase terminologia celui ce reclamase. Totuşi, se arătă satisfăcut că se făcuse dreptate omului venit în audienţă.

A rămas singur. Începuse obişnuita lui plimbare de-a lungul biroului. Era întristat şi îngîndurat. Se întrebă, şi nu pentru prima oară, de ce atîta nepăsare, de ce atîta depărtare de cai, aceste fiinţe maiestuoase şi de mare ajutor omului ? !... Vechea şi constanta lui iubire pentru animale se redeştepta.

Caii !... Vie nălucire în goană către zările bîntuite de miresme şi păsări, coame în vînt spintecînd depărtările, tropot fulgerător de copite, avalanşe ameţitoare în imensitatea spaţiilor dătătoare de hrană şi apă.

Există în ochii cailor o întreagă lume, şi căldură, şi încredere, şi o mare linişte, şi arsura visului după drumuri, şi dorinţa de putere şi victorie. Caii poartă în ei patima detaşării, patima înaltului. Ei, inteligenţi şi viteji, întruchipare a folosului şi frumuseţii, a nevoii de drum şi de iubire.

Aceste gînduri ale inspectorului îl conectau treptat cu o mai amplă şi mai veche cercetare legată tot de ultimele furturi de cai ce-i fuseseră aduse la cunoştinţă.

De copil avusese prilejul să mîngîie botul calului, să-i asculte respiraţia şi să tresalte pe spinarea lui, de teamă sau de plăcere, şi gîndul fugi neaşteptat, pentru o clipă, pe undeva, pe dealurile Gorjului. Botul catifelat, încă umed de lapte al mînzului, nechezatul subţire al acestuia, asemenea unui copil, au rămas imagini limpezi ale dragostei şi unei prietenii numai de el ştiute.

Adăsta cînd se întorcea de la şcoală, cu traista cu cărţi de gît, lîngă jgheabul fîntînii din Tupşa, unde se adăpau caii şi-i privea înmărmurit ; caii erau obosiţi de drumuri şi poveri, cu o lumină densă, magnetică în fiinţa lor, ce trece dincolo, în vîrtejuri uniforme spre văzduhuri nemărginite. Se visa încălecînd şi zburînd ca-n basme. Şi calul să-i înţeleagă gîndurile şi să-i vorbească potolit şi înţelept, obosit niciodată şi hrănit cu jeratic.

Cînd tatăl lui, Pătru, se apropia şi bătea uşor crupa calului, ca într-o înţelegere mută, acesta întorcea capul şi-şi privea stăpînul în ochi. Nu se înfruntau deloc. Era ca o împăcare, dovadă de o mare încredere între cei doi — om şi cal. Şi niciodată bătrînul Pătru nu-şi lovise animalele. Îi îngrijea ca pe ochii din cap. Singura lui avere erau copiii şi caii. Îi îngrijea cu o dragoste egală. Preţuia animalul nobil, nădejde şi speranţă în existenţa familiei.

Puternici şi vînjoşi, caii, înhămaţi la căruţă, la plug, aveau întotdeauna pregătite ovăzul şi fînul, şumoiagul de paie pentru busumat, pătura pentru a fi acoperiţi în orele lor de odihnă. Tatăl le vorbea blînd, şi ei, cuminţi, îşi ridicau capetele şi loveau cu picioarele din faţă pămîntul mustind de seve şi taine.

O răscolitoare întîmplare a lumii parcă se petrecea atunci. Om și cal deveneau o singură făptură.

În nopțile cînd ducea la păscut caii, pe mirişti și porumbişti, el, copilul de atunci, le privea cu încîntare trupurile, vii năluciri în lumina lunii.

Uneori se petreceau adevărate spectacole. Neîmpiedicați, caii satului porneau în goană nebună către Gilort, armăsarii în față, apoi iepele și mînjii Știau și ei această apă limpede, curgătoare, cu zgomot de cîntec. La întoarcere, înspumați, nechezau trezind din somn sălbăticiunile pămîntului și înfricoșînd băieții adormiți. Și doi cîte doi se răsfirau iarăși, cu umbrele profilate în adîncimea stelară a zării. Începea un dans fantastic, răzvrătire curată și veche, dintru începuturi, între armăsari și iepe. Se risipeau negurile în acea clipă plină de tandrețe și putere, amintire fără seamăn ca o ispitire sfîșietoare a lumii. Își ridicau picioarele din față într-o amăgire de zbor, bîntuiți de patimă, uitați în simbolica lor chemare robustă și gravă.

Își amintea Banu, nu mai știa exact în ce an s-a întîmplat, dar își amintea, de parcă ar fi fost ieri, de ziua în care au vîndut pe Bălana, o iapă albă de care s-a despărțit, lăcrimînd.

Drumul spre tîrg era greu. Avea multe cotituri și era plin de bolovani, aruncați de-a valma de mașinile nemțești care trecuseră pe aici.

Bălana se lăsa greu la drum, de parcă ar fi ghicit gîndurile stăpînului. O aveau de vreo zece ani. O cumpăraseră de la un rudar. Acum trebuia să o vîndă cu toate că Pătru avea „inimă", dar nu prea îi mai era de mare folos. În gabrioletă se mai afla, alături

de bătrîn și nepotul său, Mitru Șerban, zis al lui Cofetaru.

Trecuseră de pădurea Mamu și cerul se mai limpezise. Vorbele se mai dezlegaseră și ele. În timp ce îndemna iapa să meargă, bătrînul, frămîntat de gînduri, întrebase :

— Ce zici, măi nepoate, luăm cinci miișoare pe ea ?

— De, moș Petrică, știu eu... Depinde cum o fi tîrgul.

— Săraca iapă ! A fost bună, dar acum nu mai poate, zisese Pătru. E reumatică și dimineața trebuie s-o ajuți să se ridice. Cu banii ce-i iau poate împlinesc pentru o mînză, ori pentru un cîrlan.

Banu era îngîndurat. Îi părea rău după Bălana. Inima sa de copil se cutremura la gîndul despărțirii de iapa de care îl legau atîtea și atîtea amintiri. Pe Bălana învățase să călărească încă de cînd era de-o șchioapă.

După ce o vîndură, la un preț destul de modest, o luară cu toții prin tîrgul de Jii în căutarea unui cal tînăr. Tot tîrgul era al lor. Se opriră, în sfîrșit, la un cîrlan de opt luni, de toată frumusețea. Se învîrtiră în jurul lui o vreme și, în ochii bătrînului, Ion citi dorința de a-l cumpăra. Proprietarul le ceru însă nu mai puțin de șase mii de lei. Bani mulți, dar și cîrlanul era frumos !

Ion nu mai plecă de lîngă cîrlanul gri-alb. „Tată, ăsta da ! Cum să facem să-l luăm ? Poate te înțelegi cu omul ăsta să mai lase din preț, sau să-i dai restul peste un timp, pînă ce om face noi rost de bani".

Pînă la urmă, învoindu-se la preț, reușiră să-l cumpere.

Ion nu mai putea de bucurie. Îl sărută pe tatăl său, dar şi pe nepotul Şerban, că fără el n-ar fi putut lua frumuseţea de cîrlan.

Cîrlanul gri-alb creştea într-adevăr odată cu copiii. Dar, într-o zi, bătrînul primi o citaţie să predea calul. Se rechiziţiona pentru război. Necăjit, tatăl se gîndea cum să-l salveze. Cînd cineva dintr-ai lui îl văzuse aşa amărît, îl întrebase :

— Ce-i de eşti aşa de abătut Petre ? s-a mai întîmplat ceva ?

— Mi-l rechiziţionează. Uite hîrtia. Zice să-l predau.

— Pe cine ?

— Calul.

— Eu zic să nu-l dai.

— Păi nu mi-l iau ei şi-aşa ?

— Să se ducă unul din copii cu el, să-l pitească, da'ştii, departe, pe deal, în pădure, unde-o putea...

— Cu asta poţi să-i duci o zi, două, trei, dar... Şi-apoi, unde să-l pitim ? În pădure îl poate mînca lupii. Nu ştii că pe aici sînt lupi ? Nu ne-au lăsat şi fără oi ? Nici să-l vînd acu'nu pot că nu-l cumpără nimeni, ştie toată lumea că m-a somat cu rechiziţionarea...

— Şi-atunci, ce faci, îl dai ?

— Oi vedea, ce-oi face, în astea două zile, cît am termen.

După ce se scurse termenul pentru predarea calului la jandarmeria plăşii, în curtea lui Petre intră şeful de post de jandarmi, adjutantul Floacă, care-l ameninţă cu pedeapsă grea, dacă nu respectă „ordinul comandamentului central".

Era tocmai clipa cînd Banu îi dădea calului să mănînce. Copilul se sperie cumplit cînd jandarmul îi porunci urlînd, să se întoarcă cu faţa către copacii colibei din spate unde se afla calul. O clipă mai tîrziu, fu plesnit peste spate cu trei curele late, trei lovituri date de jandarm cu centura unui soldat care-l însoţea, pentru că nu i-a arătat locul unde se aflase armăsarul.

Le veniră foarte greu să se despartă de animalul care le devenise atît de apropiat. Merseră toţi după el pînă la piscul celălalt al şcolii, unde jandarmii ţipară la ei să se întoarcă, altfel trag cu puşca.

Cu greu au suportat despărţirea...

Gîndurile lui Banu fugiră către un alt caz.

Roşu Gheorghe din cartierul de vest al municipiului, paznic la ferma zootehnică, ţinuse să facă o sesizare chiar la comandantul de judeţ. El relată că *autori necunoscuţi* i-au furat calul tînăr, cu care făcea treburile gospodăreşti ale Liceului industrial agricol.

Lucrătorii miliţiei municipale au şi fost însărcinaţi cu verificările. Au întreprins primele investigaţii. Un element părea semnificativ. Niculiţă Marin, care se ocupa de caii fermei agricole, fusese văzut călare pe un cal ce nu era al fermei lui, undeva în afara oraşului.

Căpitanul Mag hotărî să-l întrebe ce cunoaşte despre dispariţia calului. Niculiţă îi declară scurt că nu cunoaşte nimic... O verificare la bunicul său, la Bogdăneşti, îi adusese lui Mag dovada că Niculiţă dusese calul acolo de cîteva zile, dar cu o zi înainte îl luase. Chemat din nou, Niculiţă n-a mai putut minţi şi declară că „am luat calul, dar l-am vîndut. Mi-a fost frică să nu fiu prins...“

Calul fusese vîndut lui Dumitru Nistor, un samsar din Drăgănești.

A fost chemat Dumitru Nistor. „Într-adevăr am cumpărat de la Niculiță Marin un cal cu suma de 4000, dar am găsit un alt mușteriu și l-am vîndut în oborul săptămînal din Oltenița".

Descinderi la Oltenița. Zile de căutări. Fu identificat și noul cumpărător, în persoana lui Moise Mihai, achizitor la Cooperativa de consum, care și el îl vînduse lui Iuseiu Marin, tot din Oltenița, cu suma de 5000 lei. Și lanțul vînzării și al cumpărării se descoperi a fi lung. De alte cinci ori în timp de două luni fusese trecut în proprietatea succesivă a lui Zbîrnea Mihai din Cernica, Stancu Florea din Gălbinași, Gruia Ion din Valea cu Plopi, Mocanu Nicolae din Buzeasca, lîngă locul de unde plecase. De fiecare dată, noul cumpărător îl vindea mai scump, cum era de așteptat, fiecare îl luase să cîștige ceva la el. Așa că pe același cal se cîștigase de la prima vînzare la ultima peste 2000 lei, adică calul ajunsese să valoreze 6500 lei. Omului ce-l avusese în pază — Roșu, Gheorghe, îi fusese imputat cu suma de 6000 lei și, de aci, necazul ce l-a împins să vină la inspectorul șef.

Calul a fost recuperat. A apărut însă în urma acestui fapt un alt păgubaș : Vătășineanu Nicolae, adică ultimul cumpărător care dăduse pe cal nu mai puțin de 6 500 lei. Era rîndul lui să se adreseze cu plîngere.

Cauza a fost soluționată prin tragerea la răspundere penală a lui Niculiță Marin, cel ce furase calul, ceilalți oameni, amatori de cai fără bilet în regulă, se aleseseră cu sumele pierdute...

Sunetul strident al telefonului îi întrerupse brusc gîndurile retrospective ale inspectorului. Avea în față un caz nou de rezolvat, tot cu cai...

La postul de miliție Segărceanca se înființase dis-de-dimineață șeful fermei zootehnice. Plutonierul major era vechi în camuna respectivă, dar rămase surprins.

Se întîmplase poate ceva, ceva deosebit, altfel Gicu, așa-l strigau oamenii, n-ar fi venit la post.

— Tovarășe major ne-au dispărut caii.

— Caii ? ! întrebă mirat Ionescu. Nu glumești cumva Gicule ?

— Deloc. Îi scosesem° în lucernieră la păscut. Toți cai la 4—5 ani. Tocmai vream să dăm din ei cooperativei vecine. Cei cincisprezece care rămîneau ne ajungeau pentru treburile noastre.

— E grav, dacă spui serios! Și nimeni nu a văzut nimic ? Pe unde ori fi, în ce parte ? se întrebă în gînd miliția nul. Caii pot avea o mare viteză de deplasare. E suficient ca unul să fugă... S-au văzut slobozi și au încercat o evadare în cîmpie.

— Eee, ar fi fost bine să fie așa, dar ni s-au furat. Sigur ni s-au furat. În locul lor am găsit vreo treisprezece gloabe numai pielea și osul.

— Ce spui Gicule, deci v-au lăsat !... Și nu a văzut nimeni, chiar nimeni ?

— Îngrijitorii erau plecați, răspunse șeful fermei.

— Nu a mai rămas nici unul care să-i supravegheze ?

— Nu, tovarășe șef. Toți au plecat, tovarășe șef. Știți că ieri a fost ignatul...

— Ce spui omule, ce-i ăla „ignat“ ? Şi cum s-a putut să plece chiar toţi ?

— Cum ce ? Ziua cînd se taie porcii de crăciun. Nu-i poimîine crăciunul, tovarăşe şef ? D-aia au plecat !

— Deci, cum spui tu, azi ar fi ziua pitărăilor. Culmea, cînd au trecut zilele ? Şi nu făcui rost nevesti-mi de nişte covrigi pentru colindători.

— Vă fac eu rost tovarăşe şef. Ocupaţi-vă dumneavoastră de cai...

— Uite Gicule, mergem împreună să vedem cum stau lucrurile la faţa locului. Să vedem ce spun îngrijitorii, poate totuşi dăm de vreo urmă, de vreun fir, mă omule.

Plutonierul major reuşise în activitatea sa să descopere multe infracţiuni. Acum însă, deşi spera într-o rezolvare a cazului, se îndoia că aceasta se va face într-un scurt timp. O fi chiar furt ? Dacă da, cine ar putea fi hoţii ? Cum dispăruseră aşa de repede caii ? Lucrătorul de miliţie se gîndea că totuşi poate s-au rătăcit sau... Îi trebuia un indiciu, unul singur, să poată înclina a crede că e vorba de furt. Prin comună începuse să se vorbească numai de furtul cailor...

Stătu de vorbă cu mulţi oameni, investigă. Un băieţel se apropie de el.

— Nene miliţianule, eu ştiu cine a luat caii, că ne-au luat şi nouă capra. Capra a bătrînă care ne dădea mult lapte. De cînd n-o mai avem, tuşesc şi eu şi ăl mic, frate-miu. Ştiţi laptele de capră e bun pentru tuse, nene. Aşa spune mama !

— Cine, măi copile ?

— Niște oameni răi, negricioși, nespălați și urîți, zise copilul privind chipul subofițerului.

— Așa ? Și încotro au luat-o ?

— Nu știu. Mi-a spus mama că ei trebuie să fie, că tot ei ne-au furat capra. Că numai asemenea oameni fac rele...

„Poate o fi și ăsta un fir. Oricum, ține-te bine băiete, va fi de lucru pînă peste cap și dacă reușești, ehee, cine știe, te face adjutant“ — gîndi subofițerul.

Șeful de post, Ionescu, se afla aproape de pensionare. Pe ajutorul său, cu o vechime de trei veri, de care se ocupa cu grijă, se gîndea să-l propună să rămînă șef de post. „E un băiat inimos, cumpătat și inteligent — sergentul major Topazu ! De ce să nu-l propun pe el ? A devenit cunoscut, apreciat și stimat de cetățeni“.

Ajutorul, Topazu, plecase după miezul nopții într-un control în satul apropiat. Plutonierul hotărî să-l cheme. „Este o cauză și pentru el. Să-l ajut să se afirme. Îl voi sprijini, dar el trebuie să se ocupe din plin de acest caz care vizează avutul obștesc“. Nu-și termină gîndul că motorul mobrei se făcu auzit. Era Topazu.

— Să trăiți ! zise acesta descălecînd.

— Bună Ioane. S-a întins vestea nu-i așa ?

— S-a întins, tovarășe plutonier major. Nu știm încă cine-s autorii, răspunse sergentul major.

— Ocupă-te să stabilești cu ce s-au ocupat în ultimele două zile aceste persoane, unde au fost, și îi întinse un petic de hîrtie. Eu voi lua legătura cu vecinii noștri să ne ajute cu unele verificări. Voi suna și la județ spre a informa despre caz, deși îmi este

greu s-o fac. Cînd o auzi tovarășul inspector șef că au dispărut 27 de cai din cooperativă...

— Și încă ce cai tovarășe șef ! Dar eu aș zice să mai amînați puțin raportarea la județ.

— Nu, Ioane, trebuie raportat imediat un astfel de eveniment, să știi și tu lucrul acesta pentru viitor.

Topazu, mai tînăr, mai entuziast, spera să găsească repede rezolvarea. Se baza și pe ajutorul oamenilor, în special pe cei care făceau parte din echipele de sprijin.

La sectorul zootehnic, muncitorii erau destul de frămîntați. Șeful fermei vorbise și despre imputarea cailor, ceea ce ar fi însemnat peste 150 000 lei. Spirea, cel despre care Topazu aflase cîte ceva, posomorît, stătea deoparte, nu scotea o vorbă. Cineva parcă-i cîrpise gura. Era puțin rudă cu șeful fermei, dar, la o adică, frate-frate, dar brînza-i pe bani. Așa că... Spirea rămînea și el bun de plată.

Topazu îl luă drept, fără ocolișuri.

— Unde ai fost ieri ?

— În... sector... se bîlbîi omul.

— Minți, Spireo, și minți prost, ai fost în altă parte. Treaba ta, dacă nu vrei să vorbești. Dar ai putea să-mi spui, rogu-te, de ce ai părăsit sectorul zootehnic ? De ce l-ați părăsit, oameni buni ? Buni și de plată probabil... Acum o săptămînă, cînd am trecut pe la sectorul zootehnic, v-am atenționat, sîmbăta după-amiaza și duminica nu prea dați pe aici.

Spirea îl trase de o parte pe subofițer :

— Tovarășe Topazu, vă rog mult să nu mă dați de gol cu chestia cu... Floarea Soarelui.

— Ce îndrugi Spireo, sînt eu omul ăla căruia poți să-i vinzi semințe de floarea soarelui ?

— Nu, nu, tovarăşe Topazu, ştiu că aţi aflat pe unde am fost. N-aş vrea să audă a mea, nevastă-mea, Veta. Se strică familia, tovarăşe Topazu.

— Ce tot îndrugi despre floarea soarelui ? N-am timp, înţelegi ? N-am timp de poveşti şi ghicitori..

— Nu-i vorba de poveşti. Aşa-i zic eu, că aşa-i zic şi alţii — vădanei... Floarea Soarelui. Că-i frumoasă, tovarăşe major, ca floarea... şi de, a vrut şi ea, am vrut şi eu, ce să fac, slăbiciuni lumeşti...

— Las-o baltă, Spireo. Nu mă ocup eu acum de aventurile tale. O fi Floarea asta o „floarea soarelui", dar pentru ea ţi-ai pierdut caii ! Şi de plătit, mi se pare că tot o să plăteşti.

— Plătesc oricît, dar să nu afle nevastă-mea şi nici alţii, că atunci tot va auzi Veta mea.

Cînd văzu gloabele lăsate în locul celor 27 de cai, mari, pur sînge, frumoşi, Topazu tresări şi printre dinţi strecură şi o înjurătură. Ai cui să fie ăştia, măi frate ? Cu fundiţele astea roşu-albastre şi coama împletită ? Parcă ar fi cai de şătrari. Dar de unde ? Şi cum ? că în ultima vreme n-a mai trecut pe aici nici o şatră. Dar dacă or fi şătrarii de la Cîrmanu... „Bravo Topazule, dă-i înainte că-i dai bine, te pomeneşti că te face detectiv, îşi zise în el".

Îi luă pe şeful de fermă şi pe vărul său, Spirea, şi porniră în sus, către şosea.

— Dacă-i păzeaţi, azi nu mai umblam după potcoavele lor, măi Spireo. Şi dumneata, nene Sindic, trebuia să-i controlezi şi mai bine şi mai des, chiar dacă el ţi-e văr bun.

— De controlat îi controlez, tovarăşe Topazu, dar ieri avusei botezul ăluia mic... nepotu-meu...

adică nepoată-mea că nu putea fi nepot, măcar ăsta al treilea...

Ajunseră la lizieră. Observară urme de copite, baiegă și urme de roți.

— Cred că au fost vreo două-trei căruțe se pronunță sergentul major. Sînt și urme de bocanc. Lucrare nu glumă !

Topazu judeca în sine : „parcă tot șătrarii au fost".

Făcură un ocol mare înaintînd spre șoseaua ce duce spre Cîrmanu.

— Oho ! aici au întors niște mașini, strigă Sindie, care observă primul urmele lăsate.

— Veniți să vedeți, tovarășe Topazu.

— Da, sînt urme de mașini grele.

— Da, se poate să-i fi urcat în mașini, își urmă vorba Sindie.

— Nu cred, îl contrazise Topazu. Cred că au făcut altfel. Să mergem. Spirea, tu vii cu mine. Mai avem de lămurit o chestiune. Nu crezi ?

— Vin tovarășe major, eu vreau să vă ajut, cum să nu merg ?

— E și în interesul tău, măi omule, și al nostru al tuturor. Nene Sindie, dumneata rămîi.

Inspectorul Banu hotărîse în dimineața aceea de duminică să participe la vernisajul unei expoziții cu desen și pictură organizată de studenții Institutului de Arte Plastice care efectuaseră practica pe șantierele tineretului din județ.

În foaierul Casei de cultură din localitate era mare animație. Grupuri de elevi, pionieri și studenți, personalități ale vieții culturale locale așteptau cuvîntul de deschidere.

Inspectorul admiră tablou după tablou, mai cu seamă cele care priveau reconstrucţia oraşului de la Dunăre, doborît total de cutremur, executate în peniţă şi laviu. Este adevărat că faţă de unele tablouri nu simţi nici o bucurie. Astea sînt atît de abstracte, că nu înţelegi mai nimic se gîndi Banu, sau cine ştie ? Dar dacă în faţa unei opere de artă nu trăieşti nici o emoţie ? ? Îşi propusese să stea de vorbă cu prietenul lui, profesorul. Şi i se făcu dor de frumoasele lor nopţi de discuţii aprinse. O să-l caute. Azi. Nu azi. Mîine ? Mîine o să-l caute sigur.

— Tovarăşe colonel, sînteţi chemat urgent la unitate.

Directorul aşezămîntului de cultură, acelaşi Grigoraş, se apropiase pe nesimţite şi-l smulse din gîndurile lui.

Inspectorul plecă. Nu era prima dată cînd i se întîmpla astfel. Şi tocmai atunci profesorul universitar Onoriu îşi începuse discursul pe care tare mult ar fi dorit să-l asculte.

Pe birou găsi raportul postului de miliţie. „Hoţie pe picior mare“ ! gîndi Banu. O herghelie întreagă de cai furată !... Ceru să vină la el căpitanul Ştefan, „Colombo“.

— Am citit raportul Ştefane. Pînă în prezent ştim doar cîţi cai s-au furat. Sînt cîteva elemente care pot conduce către autori. Cred că ai format echipa !... Poftim raportul, cu însemnările pe el. Pe baza lor prezintă-mi un plan amănunţit şi peste două ore ne revedem.

— Am înţeles ! Ofiţerul salută şi ieşi.

Banu avea încredere deplină în intuiţia acestui ofiţer. Manifesta încredere în toţi subordonaţii săi.

În Ștefan însă, parcă ceva mai mult. Să fie doar o slăbiciune ? După o oră căpitanul reveni cu planul. Inspectorul i-l aprobă, exclamînd : „Nu degeaaba ești supranumit „Colombo". Ține-mă la curent cu evoluția cazului".

Primele informații primite nu anunțau nimic deosebit. Inspectorul spera că echipa formată va putea da în curînd un răspuns, sau mai multe, întrebărilor pe care le pusese pe raport.

Banu se mișcă, în felul său, prin birou. Parcă așa gîndurile i se limpezeau mai bine. Era ca un ritual. Întîi se ridica din fotoliu și se sprijinea de birou. Pe urmă făcea cîțiva pași în jurul măsuței și aranja din mers florile și calendarul, cărora nu le-a găsit niciodată un loc potrivit.

Pe urmă spațiul se lărgea și, cu pași mari o pornea pe o linie dreaptă către ușă. Pași domoli, parcă de încălzire. Pe urmă se deplasa pe o diagonală ce-l conducea spre fereastră. O altă linie, în unghi, lega triunghiul. Încă o dată. Ritmul varia după starea de spirit și urmărea fluxul gîndului. Din cînd în cînd se mai oprea, fie lîngă masă, fie lîngă aparatele așezate în dreapta — de parcă ar fi așteptat ceva. Și umbla. Pașii se auzeau limpede. El însuși avea sentimentul că fără această mișcare nu putea analiza. Acum se oprise iar lîngă fereastră și privea pe geam. Un convoi de căruțe, trase de cai frumoși și puternici, se întorceau probabil de la tîrgul săptămînal. Femei și bărbați, copii stăteau cocoțați pe loitre și șușlețe. Și caii aceia frumoși înaintau domol cu gîturile întinse undeva către zarea pridvoarelor, unde-i așteptau sacul cu grăunțe sau brațul de fîn. Dar nu era timp

mult pentru meditat și de aduceri aminte. Cai, la fel pe puternici, frumoși, fuseseră furați din acea comună de pe valea Sîiului.

Îl străfulgeră un gînd. Dacă... Chemă la el pe căpitanul Iliescu.

— Ordonați !

— Iliescule, verifică dacă au fost zilele acestea în zonă „comercianți" străini. Ne interesează, cu atît mai mult, dacă au venit pentru a achiziționa cai.

— Da. Vă pot raporta acum. Am datele la zi. Au fost. Reprezentantul Agricolei Județene trebuia să primească trei italieni și să participe la contractare. N-a fost însă de găsit. Se pare că n-au mai cumpărat nimic din sectorul de stat. Poate de la particulari. Știți că negustorii străini cumpără și de la particulari.

— Dacă spui că au fost, verifică pe unde au umblat. Trebuie găsit un fir. Începeți cu Turnu.

Acțiunea „Roibul", cum pe bună dreptate fusese botezată, se declanșase.

Vocea căpitanului Ștefan se auzi în microfonul stației de radio-telefon.

— Permiteți să raportez.

— Da.

— În halta Salcîmul au fost îmbarcați, cu două zile în urmă, pe la orele 3 noaptea, cai pentru Italia. Impiegatul care a controlat actele respective ne spune că totul a fost în ordine... Omul-dispecer cunoaște mai multe, a participat la îmbarcare și... la adălmaș.

— Găsiți-l pe „dispecer". Mergi și la Cîrmanu, așa cum am stabilit.

— Înțeles !

Banu își trecu mîna peste frunte. Noaptea pe fulgerătură / atuncea caii se fură... / Acest început îl învioră însă. Au trecut totuși atîtea ore, vom mai putea recupera caii ?

Luă legătura cu colegii pe raza cărora există puncte vamale cu cale ferată pentru ca nu cumva vagoanele cu cai să iasă peste graniță. Altfel, eforturile oamenilor mei rămîn... Și nu este atîta de eforturi, ci de faptul că avutul obștei rămîne ciuntit. Prima comunicare îl neliniști pe inspector. Un tren de marfă trecuse prin gara cea mare. Știrea explodă ca o bombă.

Își rugă omologul din județul de la graniță să facă totul pentru a preveni ieșirea vreunei garnituri cu cai.

— Banule, mă uimești, zise colegul de la graniță, te zbați pentru caii ăștia de parcă ar fi aur curat. Eu pe aici am de altele, nu de astea cu cai, se amuză. Oricum fii sigur că iau toate măsurile. Pe curînd.

— Pe curînd și mii de mulțumiri ! Și să știi că sînt și ei un fel de aur.

Prin același radio-telefon ordonă lui Ștefan să se retragă.

La Cîrmanu obținuseră prea puține lucruri. Un anume Perdel fusese vizitat sîmbătă de un cumătru al său — Hoagă — din orașul de pe Vedea. Veniseră cu el și cîțiva prieteni pe care el, Perdel, nu-i cunoștea. Cel puțin așa-i declarase căpitanului.

— Cumătrul ăsta al lui Perdel mai apare la noi cu ceva, tovarășe comandant.

— Cu ce, Ștefane ?

— Furturi de porci și curcani. De cîțiva ani stă mai mult în Bărăgan. Se pare că și-a găsit o altă femeie pe acolo.

— De Perdel să se ocupe maiorul Cojocar. Ștefane la drum ! Te însoțește Tomescu. Lui îi dădusem să se ocupe de Hoagă și ceilalți, dar va prelua Cojocar.

Se lăsase seara. Inspectorul Banu continua să rămînă în birou. Derula filmul faptelor. Cu mîinile la spate, ușor agitat, patrula biroul pe linia triunghiului bine știut. Aștepta. Se uita la postul de emisie-recepție, se uita la telefon și aștepta. Unde-or fi hoții ? Unde-or fi caii ? ? Caii de care era nevoie și pentru frumusețea lor și pentru puterea lor. Se conturase ideea că cei din Cîrmanu vînduseră caii cooperativei, lăsînd în loc gloabele lor. Desigur, încasaseră sume frumoase și ceva valută. Se impuneau măsuri ferme pentru depistarea și anihilarea hoțiilor de cai, mai cu seamă că numărul cazurilor se cam înmulțise.

Inspectorul se gîndea și la cauzele acestor hoții, și la lipsa de atenție pentru acest gen de fapte care, în gîndirea multor lucrători ai săi, apărea și ceva de domeniul trecutului, ceva fantastic, fantezist. Și totuși realitatea era alta.

Maiorul Cojocar reuși să dea de urma lui Hoagă. Raportă telefonic rezultatul primelor cercetări.

— Tovarășe colonel, Hoagă și încă doi amici de-ai lui sînt în Capitală încă de sîmbătă. Vineri, după un chef tras la „Macu“ cu lăutari, au închiriat un taxi îndreptîndu-se spre Capitală. Aci s-au întîlnit cu niște italieni. Hoagă se află în mîini bune și încă trei de-ai lui. Au fost reținuți cînd coborau din tren, încărcați ca niște moși Gerilă...

— Mesaj frumos Cojocare. Nu degeaba te apreciez eu, glumi Banu. Adu-i la sediu.

Căpitanul Iliescu raportă inspectorului şef primele concluzii, după ce verificase totul, aflînd sigur cu cine luaseră străinii legătura.

„Este mai mult ca sigur, îşi zisese Banu, că afacerea a început acolo, în Capitală, şi s-a finalizat în judeţ, la Plopi. După descrierea făcută de impiegat, Hoagă ar fi fost... al treilea italian".

Începeau să se limpezească apele. Lucrătorii intraseră în posesia unor informaţii care, coroborate, conduceau la descoperirea celor vinovaţi. Nu s-ar putea spune că n-au fost operativi. Oricum s-a acţionat la limită... dacă se mai întîrzia...

Căpitanul Ştefan-„Colombo" începuse „tratativele" cu italienii. Aceştia tot ameninţau că au să reclame forurilor superioare abuzul.

— Deocamdată să lămurim lucrurile şi apoi se va putea observa şi abuzul cui aparţine...

Raportă prin firul scurt inspectorului despre atitudinea străinilor.

— Nu-ţi face probleme căpitane. Afacerea lor este ilicită. Convinge-i. Poate doresc şi o confruntare cu cei de la care au cumpărat. Hoagă şi ceilalţi complici vor fi în curînd aici.

Inspectorul şef hotărî ca ancheta lui Hoagă şi a celorlalţi complici să înceapă de îndată ce vinovaţii vor fi aduşi. Dădu responsabilitatea anchetării colonelului Mihalcea, care, dealtfel, îi cunoştea bine pe o parte din împricinaţi.

— Cojocare, pe Hoagă separă-l de ceilalţi şi cred că ai luat măsurile necesare să nu discute între ei, îi zise colonelul Mihalcea.

— Le-am luat tovarăşe colonel, veni imediat răspunsul.

Subofiţerul Căluţ introduse în biroul lui Mihalcea pe Cruicu, zis Degeme. Aşa îl porecliseră ai lui pentru că ziceau ei, numai cei din D.G.M. ar putea avea ac de cojocul lui...

De cum îl văzu pe Mihalcea începu să tremure, să se vaiete, să-şi dea palme. Se jeluia, plîngea, se dădea de ceasul morţii.

— Dom'şăf de ce mă nenorocești ? Hoagă mă belește. Luaţi p'alţii, dom'şăf. Eu spui tot, dar mai la urmă, că dacă află că eu intrai primu' la matale, s-a termenat cu mine.

— N-ai nici o grijă Cruicule. Nu are să ţi se întîmple nimic, îi zise Mihalcea.

„Degeme" se făcuse parcă mai mic decît era în realitate.

— Mă nenorocesc, dom'şăf. Are pică pă mine mai de mult Hoagă ăsta. Cu gaura asta de o dădurăm cu caii, m-a pus să jur pe cruce că nu spui şi că nu fug. Două zile am stat ascuns în salcîmi cu nepotumiu Goarnă, ăla de sparse clopotul de la Cantridală crezînd că e de metal nobel. Dar n-am să mint, dom'-şăf. Pe matale nu te pot... Hoagă, el, a făcut tot. Noi l-am ajuat...

— Cu italienii cine a discutat ? întrebă Mihalcea.

— Aştia cu *mio caro,* italieni fuseră ? Să mor dom' Mihalcea dacă nu crezui că-i de-ai noştri şi fac pă nebunii. Hoagă venise cu ei şi vorbea tot el. Noi stam de-o margine, că ne plesnea Baragladina. Nu ştiam în ce ne băga ! ! ? Am băut viziki şi chinzano, că mi se făcuse frică al dracului, şi ne-am băut minţile. Ţin minte că, ăla săracu, de la Chefere, s-a făcut

criță, că-l luaseră-n spinare Hoagă și cu Goarnă, îl băgaseră într-un vagon și-l înveliseră cu un sac din plastică, de pe la combinat. Da' dom'șăf vă spui toate astea dar să nu afle Hoagă. S-alege prafu' și de mine și de familia mea...

— Bine Cruicule, pari sincer. N-o să ți se întimple nimic, te asigur. Aduce-ți-l pe Goarnă, ordonă Mihalcea.

Subofițerul îl conduse pe Degeme și se întoarse cu Goarnă. Tînăr, viguros, făptură atletică (Hoagă îl luase mai mult pentru forța fizică) făcea o bună impresie.

Deși participase la hoție, nu recunoscuse. Era apropiatul lui Hoagă, poate cel mai apropiat și nu-i ieșea din cuvînt.

— Luați-l de aici. N-am atîta timp de pierdut ascultîndu-i minciunile.

Fu adus Hoagă. Era îmbrăcat destul de bine. Costum nou, pantofi noi, alb cu negru, lăcuiți. „Are gusturi Hoagă" își zise Mihalcea, dar e împestrițat ca o sorcovă.

— Hoagă, cunoști de ce te-am reținut. Îți cer să spui adevărul. De unde-ai făcut rost de „marfă" și cum.

— Dom'șef, eu nu știu nimic, ăștialalți o făcură, nu eu. Că eu de cînd m-a mai luat dom'Colombo nu mă mai țin de potlogării, eu...

— Hoagă spune adevărul, îl avertiză colonelul. Minciuna are picioare scurte. Am dovezi. Și tu o știi destul de bine. De rîndul trecut. Nu încerca să faci pe nevinovatul.

Hoagă nu-l văzuse niciodată pe colonel așa de pornit. Începu să fie puțin neliniștit. „Oare să i se fi înfundat ? Simți că transpiră. Oare ăștia știu totul ?

Doar n-am să le spui tocmai eu. Nu cumva este așa de supărat tocma că nu le știe pe toate ?“ Se hotărî destul de repede să tacă. Fie ce-o fi...

— Dom'șef, să mor dacă știu ceva. Vă jur... Doar mă știți. Nu sînt sfînt, dar m-am făcut om de treabă. Sînt cuminte. Ca o fată mare... Zău !

— Ce-ai căutat cu Perdel la Cîrmanu ? Nu mai fă pe fata mare... Tu și cuminte, ca o fecioară ? ! Mare păcătos mai ești. Să nu faci pe artistul cu mine. Se aude ? Nu vrei să vorbești ? Este în interesul tău. Ți-am pus o întrebare, aștept răspunsul.

— Păi... Hoagă rămase cu gura căscată. „Hait, m-a dibuit. Dacă m-a turnat Perdel, la mititica ajung. Fricosu' dacă o fi spus și de aur ?“ își zise în el, cu gîndurile învălmășite. Holbă ochii la colonel, apoi la maiorul Cojocar, care tocmai dezvelea radio-casetofoanele așezate pe o masă lungă. Simți că-i vine rău, că nu-l mai țin picioarele. Așa ceva să-l prindă cu probe zdravene nu i se mai întîmplase. Un val de căldură îi năvăli în tot trupul. Îi vîjîia capul. De undeva, parcă dintr-o mare depărtare, auzea vocea colonelului Mihalcea.

— Știm tot ce-ai făcut în ultimele zile. Auzi ? Pe unde ai umblat și cu cine te-ai întîlnit. Urmează să te confrunt cu străinii cărora le-ai vîndut caii furați. Legile pedepsesc aspru pe cei care le încalcă.

— Spui tot, dom'șef, îngăimă Hoagă.

— E-n regulă. Dă-i drumul.

— Păi dom'șef să-ncep cu începutul. Că pe matale nu te pot minți. D'astă primăvară, cînd mă puse în legătură cu Giani Aristona noastră. Este frumoasă, dom'șef, și focoasă a dracului. O plătea-n valută, că el e comerciant, cumpără cai. Și m-am gîndit să-i vînz cai.

— De unde Hoagă ? întrebă colonelul.

— Se găseau cai pe toate coclaurile şi de la particular. Îi făceam rost de cai şi el îmi da şi mie comizion. M-am apucat de ciordeală. Eu şi Goarnă. Aveam preţul tot în mînă. Cu trei cai făcurăm treaba asta la început, fără să ştie Giani şi Aristona noastră că ne spălam pe bot şi-l pierdeam de muşteriu. După aia veni lovitura. I-am trimis înainte pe Degeme şi Goarnă să vază cum e trebulica, că Perdel, ne spusese, da' nu-l credeam, n-aveam încredere în el. Cînd i-am spus lui Giani că am făcut rost de „marfă" s-a bucurat.

— Cai graşi, tineri ?

— Da, zic, şi rîdea străinul meu că el avea să cîştige dublu cît ne plătea nouă. O ştiam de la Aristona. Că asta se-ncurcase şi cu Goarnă, şi-o tăvălea bine băiatu' şi scotea de la ea mardeii care-i avea de la italian. Fierbeam, dom'şăf. Giani şi Aristona, Goarnă dansau de bucurie. Lovitură grasă ! Banii mi i-a dat după ce-am suit caii în vagon şi-apoi am plecat direct la Bucureşti. Aranjasem cu cineva să ne facă rost de aparate.

— Şi-aţi băgat toţi banii în ele ?

— Păi cum ? Era mai uşor să ne descurcăm cu ele. Dacă ne găseaţi cu dularii ori cu lirele. Ce făceam ? Ne băgaţi mai rău, „deţinere de valută"... Aşa că le-am vîndut şi gata. Şi nu vream să dăm chix. Obectul, e obect. Îl transformam în ban de-al nostru şi oameni eram !...

După un timp Hoagă tăcu. Recunoscuse şi se liniştise parcă.

— Goarnă a fost tot timpul cu tine ?

— Da, dar ästa era cu gîndul la Aristona. Vrea s-o ia de nevastă. Aşa-i spuse, dar... zicea că vrea s-o facă doamnă.

— Am terminat pe ziua de azi Hoagă, dacă mai ai ceva de adăugat, ieşi la raport, îi zise colonelul.

— Să trăiţi, dom'Mihalcea.

Hoagă ieşi, condus de subofiţer.

— Cojocare, cred că nu mai e nevoie să-i confruntăm. Lucrurile sînt lămurite. Du-te şi te odihneşte.

La ultima analiză a cazului, pe lîngă măsurile stabilite de finalizare, inspectorul ordonase o instruire a lucrătorilor de la posturi în legătură cu combaterea acestui gen de fapte infracţionale. Îi dădu această sarcină căpitanului Ştefan.

— Înţeles, tovarăşe colonel. Deşi nu prea ştiu nici eu multe despre cai, dar...

— Cum nu ştii, Ştefane ? Nu ştii că trebuie să luaţi măsuri pentru ocrotirea acestor animale. Şi atunci cînd calul era considerat sacru, tăierea lui era interzisă.

Spune-le şi lor despre avantajele folosirii calului. Pe unde nu poate intra maşina, intră calul şi consumul de carburanţi este eliminat.

Ştefane, văd că trebuie să te bag în perfecţionare. Şi colonelul zîmbi vesel şi bine dispus. Să ştii că nu glumesc. Îmi fac timp şi dai apoi examen şi cu mine ! La nevoie facem şi o întrecere. Ai înţeles ?

Ceea ce s-a întîmplat în urmă cu două zile la Segărceanca, şi mai înainte la alţii, demonstrează multe... Noi sîntem datori să prevenim faptele reprobabile, nu numai să descoperim autorii.

Inspectorul se gîndi, dar nu-i mai spuse ofiţerului, că a fost o vreme, nu demult, atunci cînd era el

locotenent, cînd s-au făcut greșeli. S-a crezut că, odată cu primele tractoare pe tarlalele cooperativelor, a încetat și rolul milenar al calului în agricultură. Era o teză falsă, dar s-au agățat mulți de ea și au profețit-o, au dus-o în brațe ca pe o dogmă și au distrus caii. Au distrus caii... au distrus și ceva din suflet...

Cînd s-au trezit... și-au dat seama că trebuie să se ia urgent măsuri. Greșelile trebuie reparate...

Marea dragoste!...

Zilele și nopţile inspectorului Banu erau pline de neprevăzut. Acţiuni și evenimente neașteptate interveneau. Pe de altă parte erau activităţile organizate, dirijate, pregătite în planuri ample, pe etape, în toate amănuntele.

Viaţa asta veșnic agitată, veșnic cu probleme, veșnic cu întrebări, cu neliniște, cu îndoieli ce trebuiau depășite, cu griji, cu nevoia executării unui autocontrol permanent, ei bine, viaţa asta avea un farmec aparte, inegalabil.

Apărea uneori ceva neprevăzut, un factor nou, neașteptat, care întindea nervii, asemenea unor arcuri de oţel. Și în acest neprevăzut erau implicaţi oameni cu necazurile și of-urile lor, uneori atît de încîlcite, încît cu mare greutate li se putea da de cap.

Nopţile însă, mai ales nopţile, de parcă era un făcut, erau pline de evenimente. Atunci, cînd sunetul strident al telefonului spărgea cuburi de întuneric

și sfredelea cu intensitate liniștea, alungînd cu duritate somnul, atunci...

Uneori simţea acut nevoia de relaxare, de ieșire, fie și pentru un moment, din atmosfera atît de încărcată care îl solicita la maximum. Cînd se simţea la capătul puterilor, „evada". „Evada" este un fel de a vorbi. El își rînduia însă, înainte de plecare, cu grija și pasiunea gospodarului, treburile acute, își „divulga" locul de retragere astfel ca oricînd să poată fi chemat la nevoie.

Se simţea bine în mijlocul naturii, se hrănea cu liniște, cu marea liniște care înconjura totul. Orașul cu zgomotele și forfota lui era undeva, mai departe.

Adevăratele momente de deconectare ale lui Banu erau fie în adîncimile codrului, ori la marginea unei ape, ori în faţa unei cărţi frumoase. Îi plăcea să cutreiere cîmpiile cu păduri mici, răzleţe, cu bălţi răsărite pe neașteptate, ca niște ochi imenși de argint.

Apoi, peregrinările pe malul fluviului, murmurul acela nelămurit care te face să-ţi porţi imaginaţia undeva departe, dincolo de timp și spaţiu.

Cîteodată lua pușca și mergea ore în șir, afundîndu-se în frumuseţea și liniștea stufărișurilor.

Sorbea cu ochii-i obosiţi minunile *clădite* și se îmbăta de culoare și de lumină. Acolo, în mijlocul atîtor „voci" ale naturii, înconjurat de sunete, de șoapte și foșnete, înconjurat de jocul imperceptibil al culorilor, el găsea noi energii, noi puteri, se încărca pentru o nouă etapă de muncă, de căutări, de frămîntări și de griji.

Condeiul, oricît de imaginativ ar fi și oricît de lejer ar aluneca pe coala albă de hîrtie, nu poate zu-

grăvi la adevăratele tonalităţi toate clipele pe care el, omul, le trăieşte plin de intensitate în sînul naturii, pentru că *ea*, natura, nu-şi dezvăluie tainele decît în faţa căutărilor acerbe ale ochiului, simbolul curăţeniei sufletelor.

Vînătoarea, poate sportul cel mai frumos şi mai onest, era cea mai aprigă pasiune a inspectorului.

Toate gesturile şi momentele care i se cuprind : aşteptare încordată, încremenirea parcă totală a aerului şi a pădurii, mişcarea aproape imperceptibilă a stufărişurilor prin care se strecoară plin de abilitate vînatul, apoi, detunătura puternică, emanînd forţă, enormă forţă, şi căzătura, frîngerea zborului, a fugii, satisfacţia finală se îmbină într-o poveste unică şi irepetabilă.

Ca să poţi simţi această înlănţuire, trebuie să fii un *bun* vînător, să parcurgi, prin gerul puternic şi prin zăpada pînă la genunchi, kilometri de cîmpie sau să aştepţi ore întregi, pe liziera unei păduri. Apoi trebuie să fii cinstit şi drept cu El, cu vînatul, care vine, credincios parcă omului care-l pîndeşte, pentru ca mai apoi acesta să-l ucidă. Vine întotdeauna neştiutor şi neînarmat către ţevile vărsătoare de foc.

Sînt însă şi momente în care arma devine de prisos, atunci cînd, uitînd de tot şi de toate, priveşti însetat la crengile copacilor cu înfăţişări bizare, uneori chiar stranii, care-ţi inspiră puternic jocurile pline ale imaginaţiei ; săriturile şi fuga plină de graţie a căprioarelor şi a „cavalerilor“ lor, umbra draconică a uliului de cîmpie, care se roteşte cu o lene studiată, urmărindu-şi totodată cu cruzime prada, asemenea vulturilor mîndri ce scrutează vîrfurile aride ale Carpaţilor. Apoi luna, răsărind de undeva de la margi-

nile lumii și înălțîndu-se rotundă și argintie pe cerul înstelat al nopților reci din Burnas. În aceste momente vînătorul dispărea, rămînea numai omul uimit în fața schimbărilor aproape imperceptibile. Banu era convins că sentimentul dragostei pentru natură îl însuflețește, descoperindu-i nenumărate frumuseți. Ea, natura, îi devenea confidentă, marea și permanenta lui dragoste.

Județul are o vegetație și faună bogată, de cîmpie.

Aici întîlneai „dansul" grațios al căprioarelor și alergătura fricoasă a iepurilor, penajul multicolor al fazanilor și coama roșcată a cumetrelor vulpi, pămîntul săpat pe zeci de metri de rîturile mereu flămînde ale mistreților și gînguritul sonor al potîrnichilor. Pădurile ordonate de salcîmi și stufărișurile galbene în lumina amurgurilor se îngemănau lin, cîteodată obsedant, cu mirosul de pămînt arat proaspăt și cu mlaștini sălbatice.

Toate acestea făceau și fac apel la dragoste, generozitate, duioșie, înțelepciune și, mai ales, la intransigență față de lăcomia unora de a devasta, de a distruge tot ceea ce natura a zămislit cu trudă și migală.

Banu știa că mai sînt încă unii care întrec măsura, braconează și înstrăinează cartușe și arme către persoane care nu sînt în drept să le mînuiască.

Ca orice ființă vie, omul este integrat și el în natură. Dar, să nu uităm, omul este singurul care posedă rațiunea și simțul vieții...

A fost un timp cînd vînătorul a domesticit primele animale care să-l ajute la vînătoare. Au urmat

apoi perioadele cînd vînătoarea a început să cîştige tot mai mult teren pe planul afectiv, emoţional. Valoarea de *plăcere* avea să dăinuiască şi să evolueze, astfel că se impun raporturi corecte în relaţia vînător-vînat.

De aceea, el, omul-vînător, găseşte imensa bucurie şi plăcere nu numai în împuşcarea vînatului, cît, mai cu seamă, în petrecerea timpului în preajma lui, privindu-l, urmărindu-i mersul şi zborul, frumuseţea penajului sau a blănii, ascultîndu-i graiurile neînţelese şi tulburătoare.

Dacă cineva l-ar fi întrebat care era vînătoarea lui preferată, Banu i-ar fi răspuns, fără îndoială, „vînătoarea de mistreţi".

Bineînţeles că nu-i displăcea nici cea de fazani. Aici avea prilejul să-şi arate măiestria sa de bun ochitor la ţintele mişcătoare şi, în acelaşi timp, să-şi măsoare gradul de oboseală. Dacă se întîmpla să mai tragă şi pe de lături, ştia că arcul nervilor săi era mult prea întins.

Fazanul este o pasăre foarte rapidă şi, bizar, pedestră ; el se ridică în zbor numai cînd este obligat. Zborul său este gălăgios, cu bateri foarte dese din aripi, la intervale scurte de timp, de aceea şi oboseşte repede. Culorile cu care l-a înzestrat natura dau fazanului un aspect aproape exotic, reflexele metalice, puternic scoase în evidenţă de lumina incandescentă a soarelui, îi imprimă o aură de pasăre sfîntă.

Lui Banu îi plăcea să stea în stand. Ger tăios. Vîntul îşi trece palmele peste pădure în mîngîieri uşoare, clătinînd vîrfurile copacilor. Vînătorii aşteptau cu armele întinse, pregătiţi.

Undeva, în inima pădurii, se iscă foșnete, apoi cunoscutele zgomote ale fîlfîitului de aripi, și, în sfîrșit, pasărea lopătînd grăbit pe geana vînătă a pădurii.

Arma se ridică brusc și bubuiturile pleacă una după alta, aruncînd o plasă nevăzută deasupra zborului rapid al păsării care se frînge dintr-o dată, parcă s-ar lovi de un uriaș obstacol invizibil, apoi căzătura dezordonată spre pămînt.

După ce s-a terminat vînătoarea din pădurea „Păduchiosul", unul dintre pădurari începu să laude vînătorii de fazani, dar îi tăiară repede elanul spunîndu-i că ar fi mai bine să pună pe masă ceea ce pregătise, adică fazanii și potîrnichile care se copseseră lejer în țestul cantonului.

— Nu sînt eu un mare ochitor la aceste ținte dificile, vorbi la un moment dat, cu modestie, Banu, dar...

Dinspre apus se zvonea încetișor noaptea și parcă gerul se înăsprise și mai mult. Vînătorii stinseră țigările, își încărcară vînatul în tolbe și porniră cu pași mari.

Tot dinspre pădure se auzi țipătul înspăimîntător al unei bufnițe...

Săptămîna aceasta trecuse ca un fulger. Nici nu observase cînd fusese luni, marți... În fiecare zi a fost pe teren ; pleca dimineața odată cu zorii și se întorcea tîrziu, în noapte.

Avuseseră un caz greu, undeva, în sud. Îl rezolvaseră înainte de a cădea asupra lui spectrul A.N.-ului.

Fiind în tren, avusese timp să treacă și pe la unitatea grănicerească unde-și făcea armata băiatul său și să-i mai lase ceva de ale gurii. Toate erau bune, fiul se afirmase ca un militar destoinic, avansat proaspăt fruntaș. Știa el că n-are nevoie de mîncare de-acasă dar nu putea scăpa de „indicația" soției. Mama rămîne mamă și prea multe lucruri despre armată nu știe. Ea știa doar că Dănuț, fiul ei, trebuie să primească de acasă un pachet. N-avea altă ieșire...

— Să mă așteptați sîmbătă că vin acasă, mi-a promis locotenentul...

Duminică, peste fîșia de pădure tăcută și mocnită, fulgi mari de zăpadă se așterneau pe crengile supuse ale copacilor înalți, îmbrăcînd totul în alb.

De cu noapte, nea Nae, cabanierul, și-a pus cojocul în spinare, nelipsita toporișcă la brîu și, cu pușca la spate, a luat-o pe dig spre pădure. Era însoțit ca de obicei de „Don", cîinele care semăna atît de bine cu „Pric", înspicatul prepelicar al lui Banu.

Aici, în mlaștina „Fățanei", sălășluiau mistreții, aciuați încă din toamnă.

Căutînd cu pricepere potecile ascunse de zăpadă și ajutat fiind de „Don", cabanierul găsise urme proaspete care ocoleau mlaștina și pădurea lunguiață, urme care nu treceau dincolo, peste dig. Dăduse de știre, în grabă, prin oamenii de legătură, vînătorilor rămași pe locul de adunare...

Începuse să se lumineze de ziuă cînd vînătorii ajunseseră la „locurile prielnice".

Cei doi cîini, „Pric" și „Don", mirosind zăpada moale și afînată, dădeau semne de neastîmpăr, smucindu-se aprig în lesele ținute cu greutate de nea Nae și Cristescu, „pilotul" de pe A.R.O. Simțiseră prada.

Cabanierul, trăit pe aceste locuri, cunoscător al tainelor pădurii și mlaștinilor, făcu, împreună cu brigadierul Covei, rînduiala vînătorii. Așezară pe *mai marii* județului și pe oaspeți la „prezidiu", în dreptul unor poteci pe care știau că oricum „patrulează" dihăniile. Cineva dădu semnalul începerii vînătorii suflînd puternic pe țevile armei. De undeva, din depărtări, veni răspunsul și, aproape imediat, lătrăturile furioase ale cîinilor: Cîinii fuseseră sloboziți.

Așa cum prevăzuse „bătrînul", mistreții se ridicară din desișuri urmăriți îndeaproape de zarva care răscolea pădurea. Zeci de focuri se sloboziră în puzderia de jivine negre și chiar de alte culori. Un exemplar mare, foarte mare, să fi avut cinci, poate șase ani, ieși în marginea pădurii, acolo unde se afla „Nebotezatul" Melinte, care, fiind la prima vînătoare de porci, trase și el cum putu. Rănit, porcul trecu peste cotul digului, lăsînd pe zăpada imaculată pete mari, sîngerii...

Încet, încet, umbrele serii se lăsau ireversibil asupra mlaștinii. Osteniți, vînătorii se îndreptau spre cabană. Erau veseli, fuseseră împușcate cincisprezece exemplare.

Urmă „botezul" lui Melinte, acolo, la Gîsca, locul de adunare.

Proaspătul „botezat" aducea mereu în discuție, după aceea, pățania sa.

— ...Nu pot să-mi dau seama de ce n-a căzut, că am lovit perfect. Mă face de rîs namila asta. Da, trebuia să fi căzut el, nu se poate !...

Cu vorbă domoală, bătrînească, nea Nae îl asigură pe Melinte că mistrețul nu este pierdut, a doua

zi cîinii vor da de urma lui. Prea departe nu se putea duce, pentru că... a lăsat sînge mult.

A doua zi, brigadierul Covei cu „bătrînul" şi Cristescu au luat urma mistreţului.

L-a descoperit „Pric", cîinele inspectorului, în nişte desişuri. Se apropiară şi constatară cu stupoare că dihania nu murise.

Vînătorii ştiau că vierii răniţi sînt foarte periculoşi. În aceste momente ei sînt de o rapiditate extraordinară, lovind cu colţii prin mişcări bruşte şi neaşteptate...

Cei doi cîini se năpustiră spre mistreţ hărţuindu-l cu furie, pînă ce-l scoaseră din mlaştină şi-l băgară în pădure spre locul unde era aşteptat de vînători.

Curînd coama zbîrlită a namilei se zări gonind spre liziera pădurii. Apoi nu se mai văzu. Aşteptarea era de gheaţă, în aer plutind ceva straniu, nefiresc. De undeva, din stînga, se iscă o larmă cumplită, se auzeau puternic lătrăturile şi scheunăturile cîinilor. Răsunară două focuri de armă. Încă unul. Melinte o luă la goană urmat îndeaproape de Cristescu. După un colţ al pădurii, rămaseră stupefiaţi. Covei era trîntit la pămînt, rănit, cu pantalonii făcuţi ferfeniţă. Îl ajutară pe brigadier să se aşeze mai bine, sprijinindu-l cu spatele de un copac. Începu să povestească.

Ajunsese în dreptul meu, spuse Covei cu răsuflarea pe jumătate, am tras de două ori, apoi a luat-o nebunește spre nea Nae, i-a mai trimis şi el un *breniké*, undeva mai jos de ochi, atunci mistreţul s-a rostogolit în leasă. M-am asvîrlit şi eu după el cu

cîinii. Credeam că e răpus. Cînd am ajuns jos, în vale, m-a atacat jivina, locul era prea strîmt să mă apăr, așa că m-am aruncat pe el, călare, și i-am înfipt de cîteva ori cuțitul între coaste. S-a smucit o dată puternic și s-a izbit de un copac. Apoi s-a prăvălit cu totul.

Imediat i se acordară primele îngrijiri curajosului om al pădurilor. Se pare că va trebui să-l vadă și un doctor. Să nu-i fi rupt ceva dihania.

Deși umbrit puțin de întîmplare, Melinte se bucură totuși de reușită, era totuși reușita lui, pentru care luase la spinare cîteva lovituri bune, plus băutura bine pregătită de Banu, bine ardeiată, „grijania" pe care fusese obligat de *ritual* s-o bea, după repetarea jurămîntului.

Mașinile demaraseră puternic în lumina palidă a zorilor de zi. Întîmplarea aceia îi întîrziase pe vînători.

Ajunși în port, se îmbarcară în grabă pe o șalupă, care începu de îndată să taie în amonte apele tulburi ale fluviului, pe vreo zece kilometri.

„Cinghinele", ținta lor, este un ostrov răsărit parcă chiar în mijlocul Dunării, în amonte de orașul-renăscut.

La această vînătoare fuseseră chemați și cîțiva nedeținători de arme, cu speranța nedeclarată că îi vor molipsi și pe ei de acest microb.

Gîndul nu fusese rău. Acești oameni trebuiau *să iasă* și ei. Și ce altă deconectare, ce altă „ieșire" putea să fie mai bună decît vînătoarea, adică deschiderea porților sufletului și încărcarea plămînilor cu aer tare, curat...

După cinci kilometri de căldură din cabina șalupei rapide, care parcă nu tăia doar apele fluviului, ci și imensul zid de ger ce se ridica deasupra ei, gonașii fură debarcați. Pînă la limita standului mai erau vreo trei kilometri. Se organizase o bătaie dublă.

Gonașii nu așteptau decît semnalul de la „starostele" vînătorii. După toată acea alergătură pe coclauri, bucatele par mai gustoase, iar limbile, dezlegate de licoarea lui Bachus, încep să înnoade povești despre nemaiîntîlnite pățanii vînătorești, de multe ori bilanțul verbal întrecîndu-l pe cel real.

Semnalul porni strident către cealaltă parte a insulei. Veni și răspunsul, mai răgușit.

Vînătorii își luară locurile în stand, potrivit tragerii la sorți, după cum oferise „căciula cu noroc" a „starostelui".

Zăpada era mare, peste o jumătate de metru, și îngreuna mersul „hăitașilor", dar și al vînatului. Ostrovul avea și locuri mlăștinoase care nu înghețau niciodată, dar „gonașii" știau ce-i așteaptă, toți erau încălțați în cizme lungi de cauciuc, pescărești, pe care le legaseră de încingătoare cu sfori.

Responsabilul filialei locale era prezent și el la această „ședință". Spunea mereu, tuturor, că e vorba de o vînătoare pentru „plan", ca și cînd la mistreți ar mai fi putut fi vorba de o altfel de vînătoare. Dar, „ședința" începuse. Își pregătiseră cu toții *brenilcé*-urile și acum se aflau în așteptare, acea teribilă așteptare a vînătorului. Își făcură apariția două vulpi, apoi cîteva căprioare săriră grațioase printre vînătorii care, parcă nici nu le băgară în seamă. Apăru un animal mic, care venea încet, cu fereală.

— Nu, nu pot trage în pacostea asta de răpitoare...

Cînd se apropie însă mai mult, Banu își dădu seama că nu era o nevăstuică, ci doar un pui de mistreț, probabil rătăcit de turmă. Ar fi putut să-l bage în rucsac și să-l dea lui Nae să-l domesticească, își aminti însă că așa ceva nu e posibil.

„Sălbăticiunea, băiete, tot sălbăticiune rămîne, orice i-ai da de mîncare". Așa-i spusese odată, cînd era copil, Pătru, bătrînul lui, atunci cînd, prin pădure, dăduse peste un pui de lup și-l luase acasă.

Cîteva vreascuri, care trosniră, dădură de veste că se apropie vînatul. Apăru și primul „clan" de mistreți. Mergeau în șir indian, cu namila de vier în față. Cînd se declanșară focurile, se împrăștiară fugind besmetici în direcția de unde le venea sfîrșitul.

Vierul cel mare, temutul conducător al turmei, apăru rapid, chiar pe linia lui Banu. Zgomotele puternice produse de cele zece arme și preluate cu generozitate de ecoul locurilor, fuga nebună a animalelor creau o atmosferă neobișnuită. Mistrețul se apropie la cîteva picioare în fața vînătorului. Banu ochi, dar nu trase. La început mai încet, apoi din ce în ce mai repede, vierul venea spre vînător. Calm, acesta îl urmări din spatele „adăpostului" său, clădit cu pricepere din crengi și frunze în ton cu pădurea. Pușca „plesni" și primul *brenikė* lovi după ureche, țintuind pentru cîteva momente namila. Cu mișcări nesigure și dezordonate, sîngerînd puternic pe gură, mistrețul se îndreptă cu rapiditate către Banu. Toți rămaseseră încremeniți și se întrebau : „De ce nu trage ! ? Mai are un glonț..."

Teribilul „conducător“ nu mai vedea nimic în fața ochilor, lua în rîtu-i puternic toți mărăcinii, tufișurile și puieții care îi erau în cale.

Ajunse în dreptul vînătorului care eschivă rapid impactul cu animalul, printr-o săritură care-l adăposti după un stejar uriaș, cine știe cum crescut acolo, în terenul acela mlăștinos. Simți cum masa enormă de carne, puternic, îi șterge cizma moale de cauciuc. Răsuflă ușurat. Cu calm și precizie, Banu ochi a doua oară. Trase ; încă doi pași și greul patruped se prăbuși pentru totdeauna.

La acea bătaie mai căzură alte cinci exemplare dar, oricum, șeful „clanului“ își găsise sfîrșitul aici, lîngă stejarul uriaș.

— Vînătorii rămîn pe loc, bătăușii în coloană după mine, zise cu voce groasă un bătrîn, probabil „șeful“ hăitașilor.

Între timp, stînd la locul lui în stand, Banu auzi un zgomot în spate și tresări. „S-o trezi namila ? !...“ Nu. Era un alt mistreț. Stropii de sînge care îi lăsa în urmă și mersul agale arătau că e grav rănit. Deodată sălță rîtul în sus și-și dezveli colții galbeni într-un rînjet sălbatic. Încercă să atace, dar „proiectilul“ plasat sigur îl aruncă în zăpadă. Banu era cu totul mulțumit. După prima bătaie, doborîse două exemplare din cele mai mari. Dacă vor mai apare, e bine, dacă nu... era destul și atît. Onorase „vînătoarea de plan“, cum spusese responsabilul filialei locale.

N-avu timp să se gîndească la altceva, că începură să curgă din nou jivinele negre. Luă poziție și mai „achită“ două exemplare.

Nimerise în stand lîngă vicele Cărbunescu care lovise şi el cîteva exemplare, aşa că se felicitară reciproc.

Bilanţul vînătorii era strălucit. 31 exemplare raportate la 10 vînători.

Fusese într-adevăr o zi „plină", zi în care Banu atinsese cifra 45 la capitolul vînătoare de mistreţi. Era o sumă ! !

O sîmbătă de vară. Banu primi cu bucurie vizita bunului său prieten Ilie, „Liuţă", cum îi plăcea să-i zică. Publicist prestigios, acesta venise în judeţ cu scopul realizării unui reportaj despre agricultura acestei bogate zone şi trecuse să-şi vadă prietenul.

După ce se opriră şi admirară clasa copiilor din Smîrdăneşti, „evadară" în Cîmpia Burnasului cu gîndul de a rămîne peste noapte acolo, în „sudul sălbatic".

Banu trebuia să-şi „achite" şi căpriorul. Autorizaţia de la filială expira peste o zi. Lucrul acesta îl entuziasmă pe reporter. Avea să vadă „pe viu" cum se împuşcă un căprior, acest animal cu simţuri deosebit de dezvoltate. Ca semn al prieteniei lor, inspectorul îi promise trofeul, iar Liuţă îl şi vedea atîrnat pe peretele din stînga al bibliotecii.

Despre simpaticele cumetre roşcate şi alburii mulţi spun că se vînează uşor. Se vede treaba că aceştia nu ştiu nimic despre desăvîrşitele lor „fente" pe mai multe direcţii, pe care nici măcar nu le bănuieşti.

Ion, „castelanul" pichetului de pe malul fluviului, îi spusese inspectorului multe despre şiretele pa-

trupede, despre felul cum se apropie, cum se „insinuează" în cotețe și fură orătăniile chiar de sub nasul lui. Că nu știe ce să se mai facă cu ele, pușcă n-are...

„Pașii" lor fură descoperiți de „Pric". Duceau spre gorgan.

Supărarea lui Ion, rămas fără păsări pe bătătură, schimbă oarecum planurile lui Banu, care amînă împușcarea căpriorului și porni, urmat îndeaproape de prietenul său, după inteligentul patruped care le călăuzea pașii spre sălbăticiunile roșcate.

În preajma stației de epurare a apelor reziduale, lîngă o grămadă de nutrețuri, „Pric" descoperi culcușuri construite cu multă grijă, pe sub baloții de paie, un fel de galerii, cu mai multe ieșiri spre exterior.

Stîrnită de glasul întărîtat al cîinelui, vulpea țîșni din ascunziș încercînd să urce gorganul. Scăpă primului foc, dar căzu la cel de-al doilea.

Împrăștiind cu labele o grămadă mare de nutrețuri tocate, același „Pric" mai dete la iveală încă o cumătră care nu fu ratată de mîna sigură a lui Cristescu, aflat *„pe fază"*.

Retrași la pichet, Ion „castelanul" făcu repede o ciorbă de pește și o saramură, cu adevărat pescărească, în timp ce pe marginea fluviului „veterinarul" Cristescu jupuia cu îndemînare vulpile. Trupurile dezgolite, lipsite de mîndria și personalitatea pe care o degajaseră pînă atunci, fură aruncate în apă, drept hrană peștilor mari și mici care sălășluiesc în adîncuri.

Oboseala de pe drum, paharele de căpșunică sorbite cu mare plăcere de scriitor, bucuria revederii, dar și succesul vînătorii spontane de vulpi, la care

luase parte, îl toropiră și, cu toată dorința lui de a asista la împușcarea autorizată a țapului, renunță să-l mai însoțească pe Banu.

— Eu rămîn aici, prietene Banu, la „castel", în compania lui Ion. E prea frumos aici. „Aprobați", vă rog, tovarășe inspector șef această dorință ?, întrebă în glumă Liuță.

— Se aprobă, prietene... Se aprobă doar o scurtă odihnă și apoi mergem să luăm țapul ! „E un ordin!". Rîseră amîndoi. Îți va rămîne o amintire plăcută, o să vezi, dragă Liuță. Nici nu trebuie să-l scoatem din vizuină, ca pe vulpi. Este un animal curios, cînd simte ceva iese el singur să se „informeze" vizual de ce se întîmplă și ieșirea asta îi e fatală...

Așa se petrecură lucrurile, după voia lui Banu.

Cînd o luară spre pădure, discutară despre căprior. Banu își lămuri prietenul său asupra modalităților de vînare a țapului.

...Înainte de a trage cu arma, trebuie apreciată vîrsta animalului. Vînătoarea se face cel mai bine seara, așa cum ar fi acum. Atunci țapii ies din pădure la păscut pe marginile cîmpurilor sau în poienițele din păduri, unde iarba este înaltă și plăcută. Dimineața se retrag în ascunzișurile lor din pădure. Acest fapt îl obligă pe vînător să rămînă în „zonă" mai mult timp, dacă se poate chiar să doarmă în pădure, pentru a observa cît mai bine căpriorul, vîrsta lui. Așa se face selecția.

Brusc, Banu își aminti de o selecție de vînătoare pe terenul Sfinților, la care luase parte alături de nea Petrică Săndulescu, vînător și fire de poet. A fost o vînătoare în lege, din moment ce în acea zi s-au

scos 25 de exemplare îmbătrînite. Selecţia, de regulă, o fac vînătorii corecţi. Se ştie că mai sînt şi vînători incorecţi. Vînătorul participă la selecţie cu convingere că prin aceasta contribuie la îmbunătăţirea calităţii vînatului. Este plăcut pentru cei invitaţi la selecţii, deoarece, lăsînd la o parte aprecierea de care se bucură, au posibilitatea, în plus, de a vîna. Pe ei, pe vînători, îi interesează foarte mult vînătoarea de căpriori.

Căutînd cu Ilie şi şoferul Cristescu locul unde să stea liniştiţi, Banu îşi aminti de cele spuse de profesorul universitar Neculce, de prin părţile Olteniei. „Să te mişti cît mai puţin, ca să nu strici rosturile. Aşează-te cum crezi că-ţi vine mai bine, după pozmocul acela de fîn, dar aşa să rămîi şi, mai cu seamă, nu ridica puşca la umăr decît atunci cînd vînatul a ajuns la acea depărtare potrivită, încît, chiar de-ar încerca s-o rupă la fugă înapoi, să nu-ţi mai poată scăpa...“

Altădată, acelaşi bătrîn profesor, atît de priceput şi în ale vînătorii, îi spusese : „Caută să rămîi neclintit. Orice mişcare se aude şi se vede pînă hăt, iar tu trebuie să auzi şi să vezi, fără să fii, la rîndu-ţi, nici auzit şi nici văzut...“ Banu rosti acum povăţuirile lui Neculce nu pentru el, ci, de data asta, pentru prietenul său.

Inspectorul ştia, pe propria-i „piele“, că nemişcarea nu este o stare atît de uşor de realizat. Şi aceasta pentru că, la un moment dat, simţi nevoia să faci un gest, fie să-ţi muţi greutatea de pe un picior pe altul, fie te seacă pişcătura vreunui ţînţar, a vreunui tăune, care stau boiereşte pe gîtul sau obrazul tău. şi cîte altele. Aştepta să vadă cum va reacţiona Liuţă.

Știa că în acele locuri cu păduri răzlețe, existau mai multe cîrduri de capre care, după ce își „agoniseau" hrana în cîmpie, se retrăgeau pentru odihnă în pîlcurile de pădure, în desiș pentru mai multă siguranță.

Banu se așeză în liziera unei pădurici lunguiețe. Lîngă el, mai în spate, Ilie. Cristescu făcea pe „gonașul", pornind din partea cealaltă. Din locul în care se așezase, lîngă un plop mare, Banu putea observa o bună porțiune în interiorul pădurii și a desișului. Un țap porni spre marginea pădurii. Văzu și un vulpoi. Tresări. Din spate, prietenul Ilie îl înghionti să tragă. „Ce mai stai ?". Banu, prin mimică, îi făcu semn să stea cuminte. Prietenul înțelese imediat chestia cu „nemișcarea"... S-ar duce naibii căpriorul și autorizația nu mai așteaptă.

Vulpoiul venea spre ei. O coti puțin. Cu botul ridicat iscodi în timp ce mergea înainte. La douăzeci de pași, se afla un tufan. Acolo s-a oprit vulpoiul, s-a așezat cățelește și parcă cugeta, tot trăgînd cu coada ochiului în toate direcțiile. S-a purecat, ba și-a făcut și nevoile săltîndu-și piciorul, precum prepelicarul. Atît Banu cît și Ilie ar fi putut arunca cu căciula în el. Se mai învîrti puțin și plecă dînd fudul din coada-i stufoasă. Tabloul fusese amuzant mai cu seamă pentru mult stimatul prieten Ilie, care exclamase încet : „formidabil !, n-am mai văzut așa ceva vreodată".

Acum venea în salturi rare căpriorul așteptat. Era un exemplar bătrîn. Îl dădeau de gol inelele coarnelor, dar însemna un trofeu destul de frumos.

Banu întinse geco-ul și-l „achită" cînd ajunse la vreo treizeci de metri distanță.

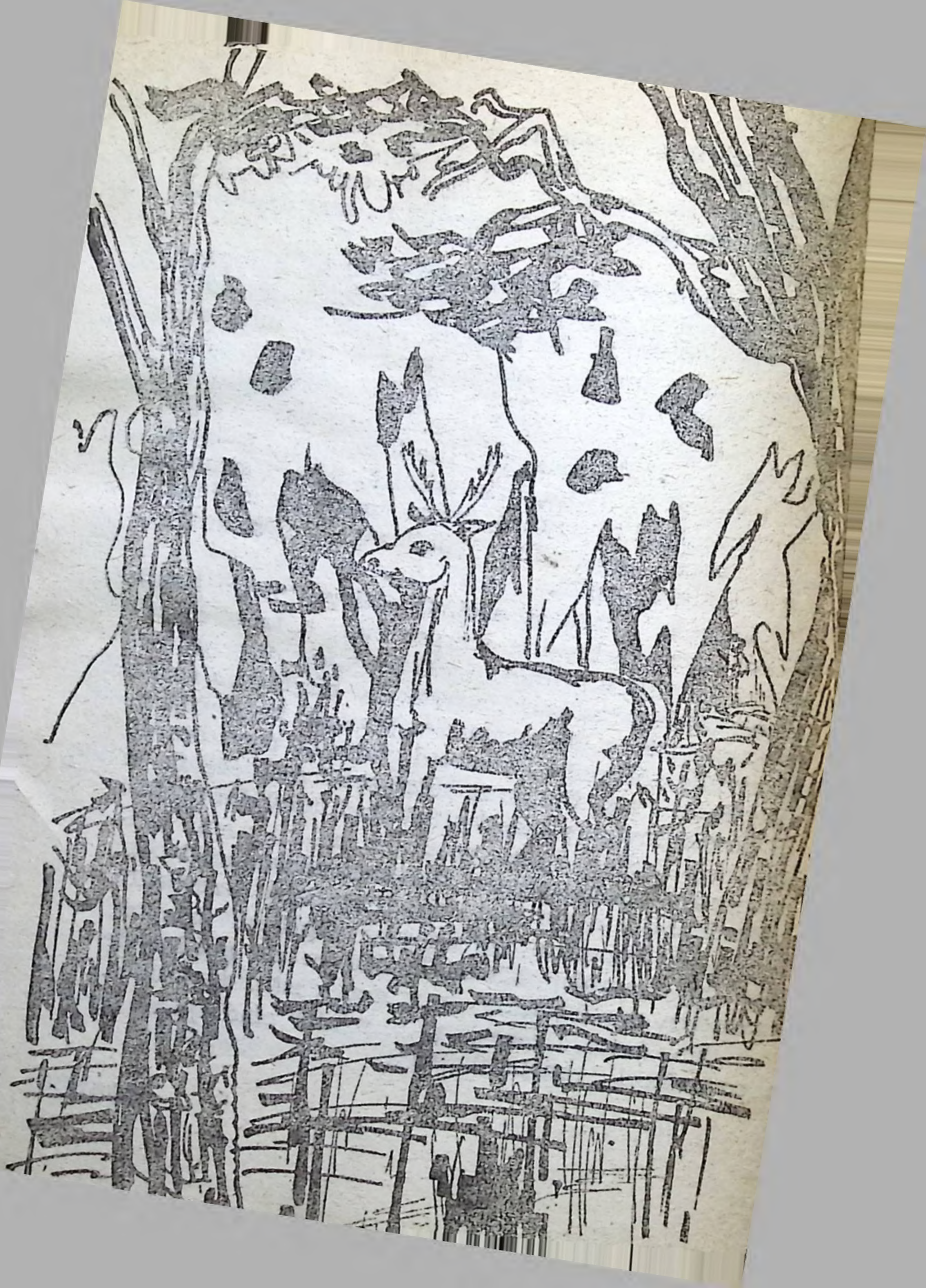

Cristescu își etală din nou calitățile de veterinar, iar Ilie, care acum îi pipăia cu sfioșenie blana într-o mîngîiere plină parcă de regrete tîrzii, trăia pentru prima oară sentimentele contradictorii ale vînătorii.

Au rămas tustrei în acele locuri pînă ce seara începu să-și fluture mantia de întuneric, contopindu-se cu bătrînele ape ale Danubiului.

CUPRINS

Cuvînt înainte / 5

POVESTIRI TIMPURII

Din nou despre arta informaţiilor / 11
Pe urmele lui Caraiman / 35
Avem sarcină să trăim / 46
Avusese dreptate Manuela / 92

POVESTIRI TÎRZII

Asediu la conştiinţă / 119
Dispariţii ciudate / 149
Moartea şobolanului / 172
Întîmplări cu nedreptcredincioşi / 196
Cu mîna pe creştet / 196
Sectantul era criminal sadea / 206
În numele lui Dumnezeu / 213

Nu numai sectanții / 221
Înțelegere cu dracul / 228
Atenție la jălbari / 238
Legendă și adevăr / 255
Răpitorul de minore / 297
Oameni... fel de fel / 316
„Hoții" de fructe / 344
Acțiunea „Roibul" / 358
Marea dragoste !... / 392

DE ACELAȘI AUTOR

Au mai apărut :

— Revelion 214, roman, Ed. Scrisul românesc, 1973

— Descifrarea unei istorii necunoscute, 3 volume (în colaborare cu Ion Rusu Șirianu), Ed. Militară, 1973—1975

— Piraţii în acţiune, roman, Ed. Scrisul românesc, 1975

— Călătorie în Marea Antilă, roman, Ed. Scrisul românesc, 1977

— Diplomaţia românească în slujba independenţei, vol. I, Ed. Junimea, 1977

— Flagelul terorismului internaţional, Ed. Militară, 1978

— Povestea Micaporei, roman, Ed. Militară, 1979 (carte laureată a Festivalului Naţional „Cîntarea României" ediţia a II-a)

— Inspectorul Şef (povestiri), vol. I, Ed. Sport-turism, 1979

În pregătire :

— Diplomaţia românească în slujba independenţei, vol. II

Coli tipar : 13.
Bun de tipar : 04.08.1981.

Comanda nr. 10 352
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

Trăim sub semnul
revoluțio
ța pămîr
că mai repede, parcă mai înalți,

la

I. B. Dunescu

Lei 9,75